

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
ของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ
แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE THE ABILITY OF COMPETENCY-BASED
LEARNING MANAGEMENT DESIGN FOR HEALTH EDUCATION TEACHERS BY USING PEER
COGNITIVE COACHING WITH BLENDED LEARNING MANAGEMENT APPROACHES

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Health and Physical Education

Department of Curriculum and Instruction

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้ แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิด การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
โดย	น.ส.ฉัตรชญา เพร็ดพริ้ง
สาขาวิชา	สุศึกษาและพลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สรายุทธพิทักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธนะ ติงศภัทย์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะเคื้อ กุลประสูติติลิก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สรายุทธพิทักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธนะ ติงศภัทย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งระวี สมะวรรณนะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สรินญา รอดพิพัฒน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธานินทร์ บุญญาลงกรณ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะเคื้อ กุลประสูติติลิก)

ฉัตรขณา เพร็ดพริ้ง : การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน. (DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE THE ABILITY OF COMPETENCY-BASED LEARNING MANAGEMENT DESIGN FOR HEALTH EDUCATION TEACHERS BY USING PEER COGNITIVE COACHING WITH BLENDED LEARNING MANAGEMENT APPROACHES) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ. ดร.จินตนา สราวุธพิทักษ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร.สุธนะ ดิงศภัทย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 2) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น มีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรอบรม และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเข้าระยะเวลาการอบรม 3 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 2 ฉบับ ที่มีลักษณะคู่ขนานกัน ฉบับที่ 1 ใช้ก่อนการทดลอง ส่วนฉบับที่ 2 ใช้หลังการทดลองมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.84, 0.83 ค่าความเที่ยง 0.83, 0.84 ค่าความยาก - ง่าย อยู่ในช่วง 0.6 - 0.75, 0.5 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 - 0.5, 0.2 - 0.5 ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความเป็นคู่ขนานแบบวัดทั้ง 2 ฉบับได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.88 และ พบว่า แบบวัดทั้ง 2 ฉบับไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Scoring rubric) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ค่าความเที่ยงโดยการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน อยู่ระหว่าง 0.932 ถึง 0.986 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วยสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย (1) หลักการและความเป็นมา (2) วัตถุประสงค์ (3) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ (4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม (5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม (6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรอบรม (7) แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม และ (8) การประเมินผลหลักสูตร หลักสูตรอบรมผ่านการประเมินคุณภาพมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ 2) การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะด้านความรู้และด้านปฏิบัติในการออกแบบจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา สุศึกษาและพลศึกษา

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

6184481827 : MAJOR HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION

KEYWORD: Training Curriculum, Competency-Based Learning, Health Education Teacher

Chatchana Phroedphring : DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE THE ABILITY OF COMPETENCY-BASED LEARNING MANAGEMENT DESIGN FOR HEALTH EDUCATION TEACHERS BY USING PEER COGNITIVE COACHING WITH BLENDED LEARNING MANAGEMENT APPROACHES. Advisor: Prof. JINTANA SARAYUTHPITAK, Ph.D. Co-advisor: Asst. Prof. SUTHANA TINGSABHAT, Ph.D.

The research aims to 1) develop a curriculum to enhance the ability of competency-based learning management design for health education teachers by using peer cognitive coaching with blended learning management approaches, and 2) assess the effectiveness of the training curriculum. There were two phases of research methodology: development of training curriculum, and the evaluation of the effectiveness of the developed training curriculum. The participants consisted of 30 health education teachers in secondary school who volunteered and met the inclusion criterion. The duration of the training curriculum was 3 days. The research instruments were the 2 edition of knowledge measurement form in the design of competency-based learning management of health education teachers, multiple-choice, for before and after the experiment, an IOC of 0.84, 0.83, reliability 0.83, 0.84, difficulty - easy, in the range of 0.6 - 0.75, 0.5 - 0.75, and power of discrimination in the range of 0.2 - 0.5, 0.2 - 0.5, respectively. In parallel, both measurements had a consistency index of 0.88 and found that the two measurements were not significantly different at the .05 level. In addition, practice in designing competency-based learning management evaluation using the scoring rubric had an IOC of 1; the reliability by Pearson's correlation analysis was between 0.932 and 0.986, and had a significant statistical significance at .00. Data was analyzed by finding the mean, standard deviation and dependent t-tested.

The research results are as follows: 1) The developed training curriculum consists of (1) Principles and background, (2) Objectives, (3) The learning units which consist of 5 learning units, (4) Activities used in the training curriculum, (5) Materials used, (6) The duration of the training curriculum, (7) Evaluate the curriculum, and (8) Curriculum plans for each unit of training. Training curriculum through quality assessment with average suitability of 4.63 at the most appropriate level. It has a content validity of 1 which is within the applicable criteria. 2) The effectiveness of the developed training curriculum found that the mean scores of competence in designing learning management, knowledge-based competency, and practice in designing competency-based learning management of health education teachers after the experiment was higher than before the experiment with statistical significance at the .05 level.

Field of Study: Health and Physical Education

Academic Year: 2021

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Co-advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร. จินตนา สรายุทธพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธนะ ติงศภักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ ความรู้ กำลังใจ ตลอดจนช่วยเหลือ และให้ความเอาใจใส่ แนะนำให้แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความปรารถนาดีเสมอมา การดูแลและสนับสนุนอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษา ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และได้ตระหนักถึงความเป็นครูผู้ให้ ส่งผลให้ผู้วิจัยได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้วิจัยรู้สึกขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะเคื้อ กุลประสูติติกุล ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งระวี สมะวรรณนะ อาจารย์ ดร.ธานินทร์ บุญญาลงกรณ์ และอาจารย์ ดร.สรินญา รอดพิพัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัย

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณามอบทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการทดลองการใช้หลักสูตรอบรมจนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้มีส่วนสำคัญที่ทำให้มีทุกอย่างในวันนี้ ตลอดจนญาติ พี่น้องในครอบครัวและในหน่วยงาน ที่ให้กำลังใจในทุก ๆ เรื่อง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ฉัตรชญา เพร็ดพริ้ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
1. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม.....	15
1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรอบรม.....	15
1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม.....	16
1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอบรม.....	25
1.4 การประเมินหลักสูตรอบรม.....	35
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร.....	40

2. แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	59
2.1 ความหมายของแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	59
2.2 รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	61
2.3 การโค้ชทางปัญญา.....	65
3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	77
3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน	77
3.2 ลักษณะของการเรียนรู้แบบผสมผสาน	78
3.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน	80
4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	90
4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	90
4.2 หลักการของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	95
4.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	99
5. แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	113
5.1 ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	113
5.2 ความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	117
5.3 องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	120
5.4 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา	132
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย	147
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	150
ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ แนวคิด การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	153
ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการ เรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วย เพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	163

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	177
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิด การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	178
ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการ จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อน ช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้น	208
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	212
สรุปผลการวิจัย	214
อภิปรายผลการวิจัย	220
ข้อเสนอแนะ	248
บรรณานุกรม	251
ภาคผนวก	263
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ	264
ภาคผนวก ข ใบรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	267
ประวัติผู้เขียน	293

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม	23
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์จุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	53
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	76
ตารางที่ 4 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	89
ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้.....	93
ตารางที่ 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	131
ตารางที่ 7 การสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้.....	143
ตารางที่ 8 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร	159
ตารางที่ 9 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร	161
ตารางที่ 10 โครงสร้างข้อคำถามแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	164
ตารางที่ 11 โครงสร้างแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชุดที่ 1.....	168
ตารางที่ 12 โครงสร้างแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชุดที่ 2.....	169
ตารางที่ 13 โครงสร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชา สุขศึกษา.....	171
ตารางที่ 14 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะในวิชาสุขศึกษา.....	173
ตารางที่ 15 การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	189
ตารางที่ 16 โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้.....	196
ตารางที่ 17 การกำหนดวัน เวลา และหัวข้อการฝึกอบรมของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบ เพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	199
ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าอบรม (n = 30)	209

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐาน
 สมรรถนะของครูสุศึกษา 210

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐาน
 สมรรถนะของครูสุศึกษา 211

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ (Smith & Ragan,1999).....	122
แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบของ ADDIE model (Richey et al., 2011).....	123
แผนภาพที่ 3 องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Morrison et al., 2013).....	126
แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	149
แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	152
แผนภาพที่ 6 แบบแผนการทดลอง.....	176

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายหลักในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมเพื่อสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การออกแบบการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งเป็นแผนแม่บทของการจัดการศึกษาฉบับปัจจุบัน ได้วางกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่ล้วนมีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก ตลอดจนทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคน (Learner Aspirations) มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และทักษะ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross –cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงาน

เป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตากรุณา มีวินัย คุณธรรมจริยธรรม (Compassion) ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการเตรียมคนไป เผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และ ปรับตัว จึงเป็นความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องสามารถปรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบันผู้เรียนยังขาด สมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ตามที่พึงประสงค์ ดังตัวอย่าง ผลการ ทดสอบระดับชาติ (O-NET) และนานาชาติ (PISA) (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยังขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลายประการ เช่น มีความรู้แต่ไม่ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิต เรียนรู้โดยจดจำความรู้จึงเข้าใจในระดับผิวเผิน ไม่รู้จักจริง ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักยกย่องและคุณค่าของตนเอง ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน และเห็นว่า การเรียนไม่มีความหมายต่อตนเองและชีวิตของตน นอกจากนี้ การศึกษาข้อมูลหลักฐานและงานวิจัยต่าง ๆ ของ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ยังพบว่าปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญมาจากการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลของครู ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากกรอบหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดจำนวนมากที่ อิงสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการกำหนดให้ครูต้องประเมินผลผู้เรียนตามตัวชี้วัด ทำให้ครูมุ่งออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นสาระการเรียนรู้เป็นสำคัญและต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สามารถ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งครูผู้สอนจำนวนหนึ่งอาจยังไม่สามารถ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มี ประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้แต่ขาดสมรรถนะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสมรรถนะ พบว่า ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในการวิจัยของ นักจิตวิทยามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือ ศาสตราจารย์เดวิด แมคเคลแลน (McClelland, 1973) ซึ่งนำ รูปแบบสมรรถนะ (Competency Model) ไปใช้เป็นครั้งแรกในงานด้านต่างประเทศของ States Department ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1970 แมคเคลแลนได้แสดงแนวคิดไว้ใน บทความชื่อ Testing for Competence Rather Intelligence ว่า IQ. หรือ Intelligence Quotient ประกอบด้วยความถนัดหรือความเชี่ยวชาญทางวิชาการความรู้ และความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ซึ่งไม่ใช่

ตัวชี้วัดที่ดีของผลงานและความสำเร็จโดยรวม แต่สมรรถนะสามารถใช้ทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่า สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้ที่ทำงานเก่งมิได้หมายถึงผู้ที่เรียนเก่ง แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ หรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเองนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2563) ในส่วนของความหมายของ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหรือการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันไว้ว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช้การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจึงเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ ทำให้สามารถลดเวลาเรียนสาระการเรียนรู้จำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ

เมื่อวิเคราะห์ความหมายของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น พบว่า สอดคล้องกับหลักการสำคัญและจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ศึกษาที่กล่าวว่า กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาสามารถตอบสนองให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ หลักการสำคัญดังกล่าว (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2561) ได้แก่ 1) ครูผู้สอนควรพยายามให้ผู้เรียนคำนึงถึงวิชาสุขศึกษาในด้านของการปฏิบัติให้มากกว่าในด้านของวิชาการเพราะสุขภาพของคนเราย่อมได้มาจากการปฏิบัติหรือการลงมือกระทำด้วยตนเองมากกว่าการมีแต่ความรู้ 2) บทบาทเบื้องต้นที่สำคัญของครู คือ กระตุ้นและแนะนำผู้เรียนให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ดี การสอนต้องช่วยให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาสติปัญญาของตนเอง บทบาทที่สำคัญของครู คือ ช่วยให้ผู้เรียนทำทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาสามารถจะทำได้และทำได้อย่างดีด้วย 3) การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีนั้น ครูควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียน (Participation) กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนควรจะต้องมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนเสมอ กิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่ครูนำมาใช้ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ด้วย จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น 4) ประสบการณ์ในการเรียนรู้จะได้ผลที่ดีที่สุดก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มองเห็นว่า ประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นมีความสัมพันธ์หรือเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์โดยทั่วไปทั้งหมดที่พบในชีวิตของเขาเพราะเรื่องที่เขาเรียนจะเรียนรู้ได้ดั่งนั้น ควร

จะต้องมีความหมายหรือความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน และเรื่องนั้น ๆ จะต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ผู้เรียนจึงจะมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับการนำไปใช้ได้ง่ายขึ้น และ 5) ครูควรจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักสรุปหลักเกณฑ์ และสามารถนำเอาหลักเกณฑ์เหล่านั้นไปใช้กับประสบการณ์ใหม่ในด้านต่าง ๆ ของชีวิตประจำวันได้ จากหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จด้วยดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นสำคัญ

การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู จะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ มองเห็นตั้งแต่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินครูผู้สอนว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถเตรียมความพร้อมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2561; Morrison et al., 2013) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (ทีศนา แคมมณี, 2560; เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2558; วิทยา พัฒนเมธาดา, 2559; Morrison et al., 2013) พบว่า องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3) การคัดเลือกและการกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดยุทธศาสตร์และกิจกรรมการเรียนการสอน 5) การกำหนดและ / หรือเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ 6) การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนิยมใช้มากที่สุด (เกรียง ฐิติจำเรียวพร และคณะ, 2562; รัตน์วรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร และจรัส อินทลาภาพร, 2561; ลลิตา ธงภักดี และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์, 2561; วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2560; สุมาลี เชื้อชัย, 2558; อรุณรุ่ง โยอินสิงห์, 2559) คือแบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาและแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา

การสร้างเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญของครูผู้สอน โดยเฉพาะครูสุขศึกษา เพราะเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพให้มีร่างกายแข็งแรง นำมาซึ่งการมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์

ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ตลอดจนการเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2561) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของครูสุศึกษาด้านความสามารถในการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ครูมองเห็น ภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ มองเห็นตั้งแต่วัตถุประสงค์ของการ จัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินครูผู้สอนว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับ ความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ บุศรินทร์ ใจวังโลก และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกันมากที่สุด รองลงมาครูต้องการวิธีการส่งเสริม ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพร้อมแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น และครูยังต้องการพัฒนาความสามารถของตนในด้าน การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการ จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า แนวทางในการสร้างเสริม ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการฝึกอบรม เพราะ การฝึกอบรมช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ การฝึกอบรมยังมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และเจตคติของครู ส่งผลต่อ การพัฒนาความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน (ดุสิต ขาวเหลือง, 2554; ยุทธ ไกยวรรณ, 2559) สอดคล้องกับ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ สร้างเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (เกียรติภูมิ มะแสงสม และคณะ, 2562; จารุวรรณ มโนมัยกิจ และคณะ, 2559; นันทวรรณ แก้วโชติ และคณะ, 2562; วิชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง และคณะ, 2562; วิไลวรรณ สิทธิ, 2560; สุมาลี เชื้อชัย, 2558; อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง, 2559) พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการพัฒนาหลักสูตรอบรมหรือโปรแกรมอบรม ซึ่งนอกจากจะได้หลักสูตรอบรมที่มี ประสิทธิภาพแล้ว ผลที่ได้จากการอบรมส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการพัฒนาความสามารถใน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการฝึกอบรม เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น ทั้งใน ปัจจุบันและในอนาคต เพราะการฝึกอบรมช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการ ปฏิบัติงานให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม การฝึกอบรมยังมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และ

เจตคติของครู และเป็นการพัฒนาความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน นอกจากนี้ Musset (2010) พบว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่นิยมใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ฟินแลนด์ สิงคโปร์ หรือญี่ปุ่น ที่ไม่เพียงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นการเตรียมความรู้และทักษะการสอนก่อนเข้าเป็นครู แต่ยังเน้นการฝึกอบรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลังเข้าสู่อาชีพครูแล้วด้วย โดยเป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริงและการเรียนรู้เพื่อปรับใช้ความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตามยุคสมัยของผู้เรียน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ 1) ประคอง ยุคะลิ่ง (2558) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการพูดภาษาอังกฤษของครูผู้สอนที่มีวุฒิไม่ตรงสาขา โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้กระบวนการพัฒนาเป็น 3 กระบวนการ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสอนงานระบบพี่เลี้ยง พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกโรงเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้เพิ่มขึ้น มีพฤติกรรมการพูดอยู่ในระดับดี 2) วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และการนำแผนสู่การปฏิบัติ 3) นันทวรรณ แก้วโชติ และคณะ (2562) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 โดยมีรูปแบบการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติที่มีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) 4) วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เนื้อหาการอบรมเป็นการเสริมสร้างทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และ 5) ขวัญชัย ช้วน และคณะ (2561) ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื้อหาการอบรมมุ่งเน้นพัฒนาทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ยังไม่พบการศึกษาแนวทางส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐาน

สมรรถนะของครูสุศึกษาที่ผ่านมา โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะกับครูสุศึกษาที่เป็นครูประจำการ

สำหรับการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้ส่วนใหญ่ (โชติกา กุณสิทธิ์, 2563; ดลยา อินจำปา, 2561; วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ, 2560; อัสรี สะอีดี, 2560) พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมนั้น ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ซึ่งประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือศึกษาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม 1.2 การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม 1.3 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2.3 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบแผนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมล้วนใช้เป็นแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) นอกจากนี้ ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม (เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง, 2560; ชาลินี เกษรพิกุล, 2555; โชติกา กุณสิทธิ์, 2563; พงษ์ ศรีสังข์, 2560; วิทยา ทศมี, 2560; วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ, 2560; วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2560; สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ, 2560; อนุชิต จันทศิลา, 2559; อรรถกร ชัยมูล, 2561; อรุณรุ่งโยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย, 2559; อัสรี สะอีดี, 2560; อุทัย อินทะนาม, 2559) พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรอบรม มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร / หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

สำหรับการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบหลักสูตรอบรม พบว่า แนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548; Becker, 2010; Reynolds, 2007) สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอด รูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (กิริณา ชันติโกสมุ, 2561; จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2556; ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และประเสริฐ มงคล, 2560; ดวงหทัย โสมไชยวงศ์, 2557; บุขราคม ศรีจันทร์ และสุเทพ อ่วมเจริญ, 2560; วชิรา เครือคำอ้าย และขวลิต ขอดศิริ, 2562; วารุณี ลักษณ์โชคดี, 2560) พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ

เรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับสูง

นอกจากนี้ ยังพบว่าแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากยุทธวิธีที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน (กรวิชญ์ โสภา, 2561; คุณาพร วรณศิลป์, 2562; ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, 2558; เลอสันต์ ฤทธิจันทร์, 2561; เศณวี ฤกษ์มงคล, 2559; สุธันหา ยิ้มแย้ม, 2558; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สาราญ กำจัดภัย, 2559) พบว่าผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกอบรมนั้น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียนรู้สูงขึ้น มีสมรรถนะในด้านที่ต้องการส่งเสริมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา รวมทั้งแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีความเหมาะสมในการนำมาออกแบบหลักสูตรอบรม จึงเป็นที่มาของการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ครูสุศึกษาที่มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นสำคัญ

คำถามของการวิจัย

1. หลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีองค์ประกอบใดบ้าง
2. หลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีประสิทธิผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

สมมติฐานการวิจัย

การตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการพิจารณาข้อมูลดังต่อไปนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (เกรียง ฐิติจำโรญพร และคณะ, 2560; ทิศนา แคมมณี, 2553; เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2558; วิทยา พัฒนเมธาดา, 2559) พบว่า มีส่วนช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น นอกจากนี้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ใช้ในการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียนรู้สูงมากขึ้น (กรวิษญ์ โสภา, 2561; ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, 2558; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย, 2559) มีสมรรถนะในด้านที่ต้องการส่งเสริมมากยิ่งขึ้น และยังส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอบรมนั้น (วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ, 2560; วีระยุทธ ก้อนกัน และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2560; สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ, 2560; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย, 2559; อัสรี สะอิตี, 2560) พบว่า กระบวนการวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่ มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรม และ 2) ขั้นตอนการประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น สำหรับองค์ประกอบของหลักสูตร มีดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ปลายทาง 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรอบรม 4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลา

ของหลักสูตรอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตรอบรม และ 8) แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย 8.1) สารระสำคัญ 8.2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นำทางที่แสดงถึงพฤติกรรมของผู้เข้าฝึกอบรมในแต่ละหน่วยอบรม 8.3) เนื้อหาสาระ 8.4) กิจกรรมการเรียนรู้ 8.5) สื่อประกอบการอบรม และ 8.6) วิธีการวัดประเมินผล

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. หลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 8 องค์ประกอบของหลักสูตร มีดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ปลายทาง 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรอบรม 4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตรอบรม และ 8) แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม

2. หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลให้ครูสุศึกษามีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ ครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ประกอบด้วย 1) ความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และ 2) การปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา

3. ความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ ได้องค์ประกอบของการออกแบบจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดค่าจำกัดความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง ความรู้ และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การ

กำหนดวัตถุประสงค์ 2) การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา 3) การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การกำหนดสื่อ / แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล

4. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง กระบวนการพัฒนาศักยภาพภายในของผู้เรียน โดยการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอย่างเป็นองค์รวม บูรณาการประสานสัมพันธ์กันเพื่อนำไปใช้ในการงานต่าง ๆ ในสถานการณ์ใหม่ ๆ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่ได้จากการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อนำมากำหนดแนวทางแก้ปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือสร้างสิ่งใหม่โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ในการดำเนินการ เป้าหมายของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนคือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา 3) การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล

ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะวิชาสุขศึกษา หมายถึง ความรู้และการปฏิบัติของผู้เข้าอบรมในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา เพื่อเตรียมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการทำงานและในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นสมรรถนะในระดับที่ต้องการ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะวิชาสุขศึกษา ใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประเมินโดยใช้แบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะของครูสุขศึกษา และ 2) ด้านการปฏิบัติ ประเมินโดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา โดยแต่ละด้านประเมิน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม 2) การกำหนดสาระเนื้อหา 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การกำหนดสื่อ / แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาในการกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคล สำหรับในการศึกษานี้ การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาโดย

กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครูสุศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียน การรู้ฐานสมรรถนะวิชาสุศึกษา

แนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง แนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกัน โดยรูปแบบ การโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมคำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ กิจกรรมวางแผน การปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผ่านการบรรยาย อธิบาย สาธิต กับการจัดการเรียนรู้บนเทคโนโลยีออนไลน์ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการดูสื่อวีดิทัศน์ผ่านออนไลน์ การ เสนอความคิดเห็นและพูดคุยผ่านกระดานบอร์ด หรือกล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการ เชื่อมโยงระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียน ออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

การประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การสังเคราะห์แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน นำมาประยุกต์ใช้ในการอบรม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมการ มีการวางแผนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งในเรื่องวิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล 2) การดำเนินการ มี 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 2.1) การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม มีการ แบ่งกลุ่มผู้เรียนทำกิจกรรมโดยมีการสาธิตจากผู้สอนหรือจากสมาชิกในกลุ่ม ที่คละระดับ ความสามารถเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์จากบุคคลอื่น 2.2) การเสริมแรง ทางบวก โดยผู้สอนจะคอยกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถทำงานหรือกิจกรรมให้สำเร็จ และชี้ให้ผู้เรียนเห็น ถึงความสามารถของตนเอง 3) การช่วยเหลือโดยที่ปรึกษา ในกรณีผู้เรียนบางคนที่ยังไม่สามารถ ปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง หรือยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม จะมีที่ปรึกษา (ผู้สอนหรือ สมาชิกในกลุ่ม) คอยช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เรียนนั้นสามารถปฏิบัติงาน หรือประสบความสำเร็จในการทำ กิจกรรมได้

การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะ ของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาโดยประยุกต์ใช้การโค้ชทาง

ปัญหาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสุศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์ในวิชาสุศึกษา มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา การออกแบบกิจกรรม การนำไปใช้ และ 2) การประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ปลายทาง 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรอบรม 4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตรอบรม โดยการหาประสิทธิผลของหลักสูตรซึ่งพิจารณาจากการคำนวณค่า t-test แบบ Dependent Samples และ 8) แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย 8.1) สารระสำคัญ 8.2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นำทางที่แสดงถึงพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมในแต่ละหน่วยอบรม 8.3) เนื้อหาสาระ 8.4) กิจกรรมการเรียนรู้ 8.5) สื่อประกอบการอบรม และ 8.6) วิธีการวัดประเมินผล สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดการประเมินคุณภาพหลักสูตรอบรมด้วยการประเมินความเหมาะสมและค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์สำหรับครูในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์
2. ได้หลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์ของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญหาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสาน
3. ครูสุศึกษาที่เข้าร่วมการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์สูงขึ้น
4. ได้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรอบรมครูที่มีประสิทธิผลเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรอบรมครู

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม
  - 1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรอบรม
  - 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม
  - 1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอบรม
  - 1.4 การประเมินหลักสูตรอบรม
2. แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - 2.1 ความหมายของแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - 2.2 รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - 2.3 การโค้ชทางปัญญา
3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
  - 3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน
  - 3.2 ลักษณะของการเรียนรู้แบบผสมผสาน
  - 3.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน
4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
  - 4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
  - 4.2 หลักการของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
  - 4.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
5. แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
  - 5.1 ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
  - 5.2 องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
  - 5.3 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา
  - 5.4 การประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

รายละเอียดในแต่ละประเด็น มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม

การอบรมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและทันเหตุการณ์เสมอ (เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี, 2563) เพราะโลกสังคมที่ดำเนินชีวิตอยู่นั้นอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาภายใต้สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจในประเทศไทยและในโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ การพัฒนาฝีมือ ในการทำงานให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ การฝึกอบรมยังเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติงานได้ มีทักษะมีความชำนาญหรือเสริมสร้างวิสัยทัศน์ให้กว้างไกลและทันสมัยทันเหตุการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งทั้งหลาย แต่การฝึกอบรมที่ดีจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้เข้าฝึกอบรม ดังนั้น การจัดอบรมผู้จัดจะต้องอาศัยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาตามกระบวนการที่ถูกต้องและเหมาะสมเชื่อถือได้ (ยุทธ โกยวรรณ, 2559) จึงจะทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมน่าสนใจและตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เข้าฝึกอบรม

1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรอบรม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม และการพัฒนาหลักสูตรอบรม ไว้ดังนี้

Good (1973) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะกับโรงเรียนและระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ การพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริหารและบริการหลักสูตร

สงัด อุทรานันท์ (2532) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น

ณพสร สวัสดิบุญญา (2553) กล่าวว่า การอบรม หมายถึง กระบวนการจัดเนื้อหาสาระและมวลงประสพการณ์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับงานอาชีพและสามารถผลิตผลงานที่มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ในส่วนการศึกษาเป็นการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนสำหรับ

งานใดงานหนึ่งและสำหรับการพัฒนาเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเฉพาะบุคคล ซึ่งไม่เกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันหรืองานในอนาคต

สมใจ กงเติม (2553) กล่าวว่า การอบรมเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่จัดกระทำอย่างเป็นระบบมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อสร้างเสริมพัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน และเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2553) กล่าวว่า การอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีระบบแบบแผน โดยเน้นสาระสำคัญในด้านการพัฒนาบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และปรับเปลี่ยนทัศนคติ เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่องค์กรหรือกลุ่มที่ต้องการ รวมถึงเป็นการทำให้ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานมีมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จันทร์จारी เกตุมาโร (2555) กล่าวว่า การอบรม หมายถึง กระบวนการในการเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความสามารถและการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการเสริมสร้างความรู้และการปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจ

ศิริรินทร์ ปัญญาพูนตระกูล (2558) ได้ให้ความหมายว่า การอบรม คือ กระบวนการที่ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทัศนคติ ของบุคคลให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความชำนาญให้แก่บุคคลขององค์กรในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งจะมีการกำหนดไว้ล่วงหน้า ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาในการกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคล

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การพัฒนากระบวนการทางการศึกษาโดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครูผู้ศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะวิชาสุขศึกษา

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรอบรม ยุทธ ไกยวรรณ (2559) กล่าวว่าหลักสูตรอบรมจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์คล้าย ๆ กับหลักสูตรทั่วไปเพียงแต่หลักสูตร

อบรมจะมีขอบเขตที่แคบกว่า ทั้งนี้เพราะหลักสูตรอบรมเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเฉพาะกิจ นำมาจัดการอบรมให้กับพนักงานหรือบุคลากรเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และใช้เวลาสั้น ๆ องค์กรประกอบหลักสูตรฝึกอบรมจึงคล้ายคลึงกับหลักสูตรทั่ว ๆ ไป โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1) วัตถุประสงค์หลักสูตรอบรม หมายถึง จุดมุ่งหมาย หรือสิ่งที่มุ่งหวังว่าจะให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อได้ผ่านการอบรมในหัวข้อวิชานั้น ๆ แล้ว

2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยทั่วไปวัตถุประสงค์นี้จะเขียนในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะทำให้ง่ายต่อการจัดกิจกรรมและการประเมินผล

3) ประเด็นสำคัญ หรือ หน่วยอบรม ได้แก่ เนื้อหาหรือหัวข้อย่อยที่สำคัญ ๆ ในแต่ละวิชา เพื่อให้ทราบในหัวข้อวิชานั้น น่าจะกล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง มีขอบข่ายครอบคลุมกว้างขวางเพียงใด ซึ่งในแต่ละหลักสูตรจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าเป็นหลักสูตรอะไร หัวข้อวิชาเหล่านี้ หากเป็นเรื่องลักษณะเดียวกันหรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะจัดไว้เป็นพวกเดียวกัน เรียกว่าหมวดหัวข้อวิชา

4) กิจกรรม เทคนิค และวิธีการอบรม ได้แก่ เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในหัวข้อนั้น ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง บทบาทสมมติ กรณีศึกษา หรือ การสาธิต เป็นต้น

5) ระยะเวลาแต่ละวิชา ได้แก่ กำหนดระยะเวลาที่จะใช้ในแต่ละหัวข้อวิชานั้น ๆ ว่าจะใช้เวลานานเพียงใด

6) สื่อการอบรม

7) วิทยากรในแต่ละวิชา ได้แก่ ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ที่เชิญมาเป็นผู้ถ่ายทอดหรือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในหัวข้อวิชานั้น ๆ โดยอาจระบุตำแหน่ง สถานที่ทำงานของวิทยากรไว้ด้วย

8) กำหนดการอบรม ได้แก่ ตารางเวลาที่บอกว่าจะมีการอบรมหัวข้อวิชาใดในวันเวลาใด ใช้เวลานานเท่าใด และโดยใคร ซึ่งคล้ายกับตารางสอนเพื่อให้ผู้เข้าอบรม วิทยากร และผู้จัดทราบ

9) การวัดและประเมินผลการอบรม

ศิริรินทร์ ปัญญาพุนตระกูล (2558) เสนอว่า องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมประกอบด้วย 7 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ

1) หมวดหัวข้อวิชา ได้แก่ หัวข้อวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมา โดยเห็นว่ามีสาระสำคัญที่ผู้เข้ารับการอบรมต้องการหรือควรได้รับการเรียนรู้ ในแต่ละหลักสูตรจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเป็นหลักสูตรอะไร หัวข้อวิชาเหล่านี้ หากเป็นเรื่องลักษณะเดียวกันหรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะจัดไว้เป็นพวกเดียวกัน เรียกว่าหมวดหัวข้อวิชา

2) วัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา ได้แก่ จุดมุ่งหมาย หรือสิ่งที่มุ่งหวังว่าจะให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อได้ผ่านการอบรมในหัวข้อวิชานั้น ๆ แล้ว โดยทั่วไปวัตถุประสงค์นี้จะเขียนใน รูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะทำให้ง่ายต่อการจัดกิจกรรมและการประเมินผล

3) ประเด็นสำคัญ ได้แก่ เนื้อหาหรือหัวข้อย่อยที่สำคัญ ๆ ในแต่ละวิชา เพื่อให้ทราบในหัวข้อ วิชานั้น น่าจะกล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง มีขอบข่ายครอบคลุมกว้างขวางเพียงใด

4) เทคนิคและวิธีการอบรม ได้แก่ เทคนิคหรือวิธีการที่จะมาใช้ในหัวข้อวิชานั้น ๆ เช่น การ บรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง บทบาทสมมติ กรณีศึกษาหรือการสาธิต เป็นต้น

5) ระยะเวลาแต่ละวิชา ได้แก่ กำหนดระยะเวลาที่จะใช้ในแต่ละหัวข้อวิชานั้น ๆ

6) วิทยากรในแต่ละวิชา ได้แก่ ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ที่เชิญมาเป็นผู้ถ่ายทอด หรือ ช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ในหัวข้อวิชานั้น ๆ โดยอาจระบุตำแหน่ง สถานที่ทำงานของวิทยากรไว้ด้วย

7) กำหนดการอบรม ได้แก่ ตารางเวลาที่บอกว่าจะมีการอบรมหัวข้อวิชาใดในวันเวลาใด ใช้ เวลานานเท่าใด และโดยใคร ซึ่งคล้ายกับตารางสอนเพื่อให้ผู้เข้าอบรมวิทยากรและผู้จัดโครงการ ทราบ

ไพโรจน์ เนียมนาค (2554) กล่าวถึงขั้นตอนของการทำหลักสูตรอบรมว่า ประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการอบรม (Needs Assessment) เป็นขั้นแรก ของ การจัดการอบรมอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการ ออกแบบและการพัฒนาโครงการอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและเกิด ประโยชน์สูงสุด

การวิเคราะห์ความต้องการในการอบรมประกอบด้วย 3 ประการคือ

1. การวิเคราะห์องค์กร (Organization Analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่เริ่มต้นด้วยการ ตรวจสอบเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวขององค์กร รวมทั้งแนวโน้มต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายเหล่านี้

2. การวิเคราะห์ภารกิจและคุณสมบัติ (Task and knowledge, skill, and ability Analysis) ขั้นตอนที่ 2 ในการวิเคราะห์ความต้องการในการอบรม คือ การวิเคราะห์ภารกิจซึ่งผู้รับการอบรมจะต้อง ปฏิบัติภายหลังจากการอบรม การวิเคราะห์นี้ จะบ่งบอกว่าผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำอะไร อย่างไร เพราะเหตุใด

3. การวิเคราะห์บุคคล (Person Analysis) การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ จะช่วยให้ทราบว่า ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีความรู้ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับการทำงานอยู่ในระดับใด และ จำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 สร้างหลักสูตรอบรม เป็นการเขียนสาระเนื้อหาสำคัญหรือขอบข่ายของประเด็นการอบรมว่า การอบรมที่จัดครั้งหนึ่งจะต้องมีเนื้อหาอะไรบ้าง โดยจะต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความจำเป็นของการอบรมที่วิเคราะห์พบ รวมถึงสอดคล้องกับเวลา ความต้องการของผู้เข้าอบรม

ขั้นตอนที่ 4 คัดเลือกและออกแบบอบรม ในขั้นนี้จะเป็นการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อนและต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง

ขั้นตอนที่ 5 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล การสร้างเกณฑ์ (Criteria) สำหรับการประเมินผลควรที่จะได้กระทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและการออกแบบโครงการอบรมโดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะต้ององหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรมที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากเกณฑ์สำหรับการประเมินผล คือ มาตรฐานที่ใช้วัดพฤติกรรม ดังนั้น เกณฑ์จึงควรระบุว่าจะทำอะไรที่ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องมีการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะ หรือความสามารถระดับต่ำสุดของพฤติกรรมที่จัดว่าผ่านเกณฑ์ อยู่ระดับใด รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมา

ขั้นตอนที่ 6 จัดการอบรม หลังจากการวางแผนและเตรียมการอบรมเรียบร้อยแล้ว ต่อมาก็คือการดำเนินการอบรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ผู้ดำเนินการอบรมจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่ของการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ตลอดจนที่พักสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผลการอบรม กระบวนการของการประเมินผลการอบรม ประกอบด้วย การสร้างเกณฑ์สำหรับประเมินผล และการวัดผลโดยใช้วิธีการทดลอง (Experimental) หรือวิธีการที่ไม่ใช่การทดลอง (Non-Experimental) เพื่อตรวจสอบว่า มีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ ภายหลังจากการอบรม

ขั้นตอนที่ 8 การสรุปรายงานผลการอบรม เป็นการสรุปผลการอบรมทุกด้าน ทุกขั้นตอนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

สอดคล้องกับ ยงยุทธ เกษสาคร (2551) และ วีรภัทร ไม้ไหว (2560) ที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดขั้นตอนของหลักสูตรอบรม ดังนี้

1. การหาความจำเป็นของการอบรม ความจำเป็นในการอบรม หมายถึง ปัญหา ในการหาความจำเป็นของการอบรมนั้น อาจกระทำได้โดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม หรือผลงานในรอบปีที่ผ่านมา

2. กำหนดวัตถุประสงค์ เมื่อได้ทำการวิเคราะห์แล้วว่า องค์กรมีปัญหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรในเรื่องใด ผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการอบรมจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาว่า จะทำการพัฒนาบุคลากรกลุ่มใด เรื่องอะไร หน่วยงานไหน เพื่อเพิ่มพูนความรู้เปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม เป็นการบำรุงขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร

3. การสร้างพัฒนาหลักสูตรกับการจัดทำโครงการฝึกอบรม เมื่อได้กลุ่มบุคคลเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการอบรมแล้ว ขั้นต่อไปก็จัดทำหลักสูตรและวางโครงการ การอบรมหรือวางแผนงาน

4. การเลือกเทคนิควิธีการอบรม เทคนิควิธีที่จะใช้ในการอบรมจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหา และวัยของผู้เข้ารับการอบรม

5. การเลือกเทคโนโลยีการอบรม ในการเลือกเทคโนโลยีการอบรมวิทยากร ให้ความรู้กับผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้กำหนดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม ต้องมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้การเลือกใช้เทคโนโลยีได้ผลคุ้มค่าต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

6. สถานที่จัดการอบรม การจัดสถานที่การอบรมเป็นสิ่งสำคัญเพราะบรรยากาศของการอบรมเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น แต่ในทางตรงข้าม ถ้าสถานที่อบรม ไม่เหมาะสม มีลักษณะร้อนอบอ้าว หรือมีเสียงรบกวน ก็จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมขาดความสนใจ ไม่มีสมาธิ เป็นต้น

7. การบริหารงานโครงการ และการดำเนินการอบรม การดำเนินงานการอบรมนี้จะเริ่มจากขั้นตอนการเตรียมงานซึ่งเป็นขั้นตอนเตรียมการก่อนดำเนินการอบรมและในขั้นตอนนี้จะมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเขียนโครงการอบรมตามระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมองค์กร เสนอต่อผู้บริหาร เพื่อขออนุมัติเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจัดประชุมคณะผู้ดำเนินการอบรม มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตามความเหมาะสม จากนั้นเป็นขั้นตอนการดำเนินการอบรมตามแผนงาน และเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการดำเนินการอบรมแล้ว ในขั้นสุดท้ายผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการประเมินผลและติดตามผลต่อไป

8. การประเมินและติดตามผลการอบรม เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการอบรมข้างต้นสอดคล้องถูกต้องตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งการประเมินผลและการติดตามผลการอบรมนั้น ควรมุ่งหาคำตอบให้ได้ทั้ง 4 ระดับ ดังนี้

8.1 การประเมินผลปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อโครงการการอบรม

8.2 การประเมินผลและการติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

8.3 การประเมินผลและติดตามพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม

8.4 การประเมินผลและติดตามผลที่เกิดแก่องค์กรโดยส่วนรวม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรอบรม จำนวน 13 แหล่งข้อมูล รายละเอียดดังนี้

เรื่องที่ 1 ชาลินี เกษรพิกุล (2555) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ พบว่า หลักสูตรอบรมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อ/อุปกรณ์ และ 6) การวัดประเมินผล

เรื่องที่ 2 อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรอบรมที่สร้างขึ้นมี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) แนวคิดพื้นฐาน 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 8) วิธีการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดประเมินผลการอบรม และ 11) แนวทางการใช้หลักสูตร

เรื่องที่ 3 อนุชิต จันทศิลา (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรอบรมมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สมรรถนะสำคัญ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล

เรื่องที่ 4 อุทัย อินทะนาม (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านพ่อนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 5) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 6) กระบวนการฝึกอบรม และ 7) แนวทางการวัดและประเมินผล

เรื่องที่ 5 เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) หลักการของการฝึกอบรม 3) จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม 4) เนื้อหาการฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) เทคนิคการฝึกอบรม 7) สื่อการฝึกอบรม และ 8) การวัดและประเมินผล

เรื่องที่ 6 พัชรี ศรีสังข์ (2560) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับครูศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผังมโนทัศน์ 2) ความเป็นมาและความสำคัญ 3) หลักการและจุดหมาย 4) กลุ่มเป้าหมาย 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) เนื้อหา 7) การจัดการอบรม 8) สื่อการเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล

เรื่องที่ 7 วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น 2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 3) หลักการ 4) เป้าหมาย 5) วัตถุประสงค์ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 8) สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม 9) การวัดและประเมินผล และ 10) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

เรื่องที่ 8 วิทยา ทศมี (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) เหตุผลและความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สมรรถนะสำคัญ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล

เรื่องที่ 9 วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมี 9 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการ 4) วัตถุประสงค์ 5) สมรรถนะสำคัญ 6) โครงสร้าง 7) แนวทางการฝึกอบรม 8) สื่อและอุปกรณ์ และ 9) การวัดและประเมินผล

เรื่องที่ 10 สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมี 9 องค์ประกอบ คือ 1) ความสำคัญ 2) หลักการของหลักสูตร 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อการเรียนรู้ 7) สถานที่ฝึกอบรม 8) ระยะเวลาฝึกอบรม และ 9) การวัดประเมินผล

เรื่องที่ 11 อัสรี สะอีดี (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและความจำเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 5 หน่วย 4) ระยะเวลาการฝึกอบรม 5) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตร และ 8) แผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้

เรื่องที่ 12 อรรถกร ชัยมูล (2561) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ ของหลักสูตรอบรม	แหล่งข้อมูล (ปี)													
	1. ชาลีนิ เกสรพิกุล (2555)	2. อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559)	3. อรุณจิต จันทร์ศิลา (2559)	4. อุทัย อินทนาม (2559)	5. เกียรติศักดิ์ สังข์ดวง (2560)	6. พิชรี ศรีสังข์ (2560)	7. วีระยุทธ ก้อนกัน และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์ พิพัฒน์ (2560)	8. วิทยา ทัตมี (2560)	9. วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560)	10. สภาตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ (2560)	11. อัสรี สะอิดี (2560)	12. อรรถกร ชัยมงคล (2561)	13. โชติกา กณสิทธิ์ (2563)	รวม
7. กลุ่มเป้าหมาย						✓			✓					2
8. จุดมุ่งหมาย/ วัตถุประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1 2
9. สมรรถนะที่สำคัญ		✓	✓					✓	✓			✓	✓	6
10. โครงสร้างหลักสูตร/ หน่วยการเรียนรู้		✓				✓	✓		✓	✓	✓	✓		7
11. กำหนดการของ หลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓					✓	8
12. กิจกรรม/การอบรม/ กระบวนการอบรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1 3
13. เทคนิคการอบรม /วิธีการอบรม					✓									1
14. สถานที่ในการอบรม									✓					1
15. ระยะเวลาในการ อบรม									✓	✓				2
16. สื่อ อุปกรณ์ และ แหล่งการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1 2
17. การวัดและ ประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1 3
18. เกณฑ์การผ่าน หลักสูตรอบรม									✓					1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ ของหลักสูตรอบรม	แหล่งข้อมูล (ปี)													
	1. ชาลินี เกสรพิกุล (2555)	2. อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559)	3. อนุชิต จันทร์ศิลา (2559)	4. อุทัย อินทนาม (2559)	5. เกียรติศักดิ์ สังข์ดวง (2560)	6. พิชรี ศรีสังข์ (2560)	7. วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์ พิพัฒน์ (2560)	8. วิทยา ทัตมี (2560)	9. วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560)	10. สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ (2560)	11. อัสรี สะอีดี (2560)	12. อรรถกร ชัยมูล (2561)	13. โชติกา กุณสิทธิ์ (2563)	ความถี่
19. แผนการอบรมแต่ละ หน่วยการเรียนรู้											✓			1
20. แนวทางการใช้ หลักสูตร		✓												1
จำนวนองค์ประกอบที่ นักวิชาการใช้	6	11	8	7	8	9	9	8	10	9	8	8	8	

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 แหล่งข้อมูล สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมที่นักวิชาการใช้ สอดคล้องกัน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอบรม

การพัฒนาหลักสูตรอบรมเป็นกระบวนการสร้างหลักสูตร การใช้หลักสูตร ประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร (เกียรติศักดิ์ สังข์ดวง, 2560; โชติกา กุณสิทธิ์, 2563; วิทยา ทัตมี, 2560; วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ, 2560; วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2560; สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ, 2560; อรรถกร ชัยมูล, 2561; อัสรี สะอีดี, 2560) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของหน่วยงาน องค์กรและสังคม โดยทำการศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกเพื่อที่จะได้ภาพรวมเกี่ยวกับความหวังของหน่วยงาน องค์กรและสังคมที่จะบ่งชี้การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรอบรม
2. ศึกษากลุ่มเป้าหมายของผู้ที่จะเข้าร่วมการอบรมว่าจะพัฒนาไปในรูปแบบใด เช่น ด้านการปรับตัว ด้านทักษะ ความสามารถ เป็นต้น
3. ใช้วิธีการทางปรัชญา เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางของหลักสูตรและจุดประสงค์ร่วมกันกับผู้บริหาร หัวหน้างาน และผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัหลักสูตรอบรม
4. เพื่อความชัดเจนของหลักการ จุดประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ควรจะมีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรดำเนินการกลั่นกรองเพื่อความรอบคอบ
5. ศึกษาวิเคราะห์ถึงความสามารถและความพร้อมของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อความสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร
6. ตรวจสอบเนื้อหาสาระให้มีความสัมพันธ์กันกับผู้เข้ารับการอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เช่น นักวิชาการ นักบริหารงานบุคคล นักจิตวิทยา เป็นต้น เพื่อปรับปรุงแก้ไข
7. วิเคราะห์เนื้อหาสาระเพื่อความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม จุดประสงค์ โครงสร้าง และหลักการของหลักสูตร รวมทั้งการจัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ กิจกรรมและประสบการณ์
8. อภิปรายกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบอีกครั้งในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ลำดับขั้นตอน การเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม
9. แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระยะเวลา เพื่อความสะดวกในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของแต่ละหน่วยได้ชัดเจนและสะดวกในการนำไปปฏิบัติจริง
10. กำหนดจุดประสงค์และขอบข่ายเนื้อหาของหน่วยการเรียนการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ชัดเจน และสามารถบ่งชี้ถึงการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมิน
11. พิจารณาทางเลือกหลาย ๆ แนวทางเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เทคนิค และวิธีการอบรม เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีโอกาสจะได้เลือกทำกิจกรรมในหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเอกสารสื่อและอุปกรณ์การอบรม
12. ทดลองใช้เอกสาร สื่อ และอุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นมาตรวจสอบดูว่าสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วน และสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตรและผู้เข้ารับการอบรม
13. นำผลที่ได้จากการทดลองใช้เอกสาร สื่อ และอุปกรณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

14. ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของระบบหลักสูตรทั้งระบบ ตั้งแต่ในระยะแรก จนถึงระยะสุดท้ายซึ่งถือว่ามีความจำเป็น เพราะจะได้หาทางป้องกัน หรือรีบแก้ไขเมื่อพบว่ามีข้อบกพร่องในขั้นตอนนั้น ซึ่งจะส่งผลไปยังประสิทธิผลของการจัดอบรม

ชูชัย สมितिไกร (2549) และ Issac and Michael (1984) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรอบรมนั้น ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือความต้องการในการอบรม หลักสูตรอบรมที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าอบรม ดังนั้น การค้นหาหรือการวิเคราะห์ความต้องการในการอบรม จึงเป็นวัตถุประสงค์ต้น ๆ ของกระบวนการวิจัยทางด้านการพัฒนาหลักสูตรอบรม เพราะการวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอบรม

2. พัฒนาหลักสูตรอบรมตามองค์ประกอบของหลักสูตรอบรมต่อไป

3. พิสูจน์หรือหาประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness Index) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจะต้องมีการพิสูจน์ว่ามีความถูกต้องมากน้อยแค่ไหนถ้าหากไม่ถูกต้องจะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาหลักสูตรอบรมขึ้นใหม่ การพิสูจน์จะพิสูจน์โดยการหาค่าประสิทธิภาพ (Efficiency) หรือหา E1 และ E2 และหาค่าประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.)

นอกจากนี้ ศิรินิรันดร์ ปัญญาพุนตระกูล (2558) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรอบรมว่ามี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือ เป็นการกำหนดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจ เพื่อเตรียมตัวให้ได้ตรงกับจุดประสงค์ กำหนดเนื้อหาวิชาสาระและระยะเวลาเพื่อก่อให้เกิดการเรียนการสอน

2. การเลือกการจัดเนื้อหาวิชา เทคนิคการฝึกอบรมเพื่อให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ ควรจัดเนื้อหาที่ง่ายไปสู่ยาก เรียงลำดับจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย จัดตามลำดับเวลา

3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้ เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาได้แล้ว เพื่อให้เกิดผลดี การประสานงานควรชี้แจงทำความเข้าใจกับวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมที่จะประยุกต์เนื้อหาให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการอบรม ตลอดจน การเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

4. การประเมินผลหลักสูตร เพื่อทำให้ทราบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีผลสัมฤทธิ์ตามที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และการติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์และรายงานผล

5. การปรับปรุงหลักสูตร หลังจากการประเมินผลของหลักสูตร จะทำให้เราทราบว่ามีส่วนใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยเพื่อศึกษาขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมจำนวน 13 แหล่งข้อมูล รายละเอียดดังนี้

เรื่องที่ 1 ชาลินี เกษรพิกุล (2555) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองและประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4) ติดตามผลจากนักเรียนที่สอนโดยครูที่เข้าอบรม

เรื่องที่ 2 อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมที่สร้างขึ้นมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมและประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

เรื่องที่ 3 อนุชิต จันทศิลา (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน และ 4) ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

เรื่องที่ 4 อุทัย อินทะนาม (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านพ่อนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2)

วางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม 3) นำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และ 4) ประเมินผลการใช้หลักสูตร

เรื่องที่ 5 เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ปรับปรุงแก้ไข

เรื่องที่ 6 วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

เรื่องที่ 7 วิทยา ทศมี (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า ขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสมรรถนะ 2) ศึกษาสภาพ ความคาดหวังและความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

เรื่องที่ 8 วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

เรื่องที่ 9 สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตรฉบับร่างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) ทดลองใช้หลักสูตรกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 4) ประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงหลักสูตร

เรื่องที่ 10 อัสรี สะอีดี (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการ

สอนแบบเสริมศักยภาพ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประเมินความต้องการจำเป็น 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 และ 3) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

เรื่องที่ 11 ดลยา อินจำปา (2561) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตรภาคสนาม และ 4) ติดตามประเมินผลการนำความรู้ไปใช้

เรื่องที่ 12 อรรถกร ชัยมูล (2561) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ 2) การศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น 3) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา และ 4) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

เรื่องที่ 13 โชติกา กุณสิทธิ์ (2563) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย และ 3) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรม จำนวน 13 แหล่งข้อมูล พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมนั้น ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือศึกษาความต้องการจำเป็น 1.2 การออกแบบหลักสูตรอบรม 1.3 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรอบรม 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม 2.3 การปรับปรุงหลักสูตรอบรม

ในส่วนการเขียนโครงการอบรม (สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี, 2563) พบว่า การเขียนโครงการอบรม เป็นขั้นตอนหลังจากการออกแบบกำหนดหลักสูตร และเนื้อหาการอบรม โดยต้องเขียนเพื่อเสนอให้ผู้บริหารสูงสุดอนุมัติโครงการต่อไป นับเป็นขั้นตอนการสื่อความหมาย ให้ผู้บริหาร หรือผู้อนุมัติโครงการได้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของโครงการ เพื่อพิจารณาตัดสินใจอนุมัติโครงการ ดังนั้น การเขียนโครงการอบรมต้องมีความชัดเจน ทำให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจและมั่นใจว่าโครงการที่อนุมัติให้ดำเนินการเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากร อีกทั้งยังสามารถทำได้ภายในเวลา งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างประสบความสำเร็จ

หลักสำคัญในการเขียนโครงการ คือ เขียนให้หน้าอ่าน และจูงใจให้ผู้อ่านหรือผู้พิจารณาอนุมัติได้โดยง่าย การเขียนโครงการให้หน้าอ่านนั้น มีเทคนิคและวิธีการ ดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา

- ใช้ภาษาให้ถูกต้องตรงตามความหมาย และเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ทั้งตัวพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและการันต์
- ใช้ภาษาที่กระชับ รัดกุม ไม่เินเย้อ ใช้ประโยคสั้น ๆ แต่ต้องได้ใจความสมบูรณ์ไม่ซับซ้อน
- ใช้ภาษาให้ชัดเจน ใช้คำง่าย ธรรมดา ตรงไปตรงมา พยายามหลีกเลี่ยงคำที่กำกวมหรืออาจทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน
- ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเนื้อความ หรือกาลเทศะโดยใช้ภาษาเขียนในการเขียนโครงการ
- นำเสนออย่างมีขั้นตอน อ่านทบทวนให้แน่ใจว่าลำดับเนื้อหาไว้อย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน
- เล่าเรื่องยากให้เข้าใจง่าย เนื้อหาส่วนใดมีความซับซ้อน ควรสรุปออกมาในรูปตาราง ภาพประกอบ หรืออื่น ๆ ให้เข้าใจได้ง่าย

2. ด้านรูปแบบ

- มีระเบียบ เรียงลำดับหัวข้อ ย่อหน้า ให้ต่อเนื่องเห็นเป็นหมวดหมู่ชัดเจน
- มีพื้นที่พักสายตาเว้นบรรทัด ช่องไฟตามมาตรฐานหลักการเขียน ใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกต้อง เว้นที่ว่างบ้างเพื่อให้ผู้อ่านสบายตา

สอดคล้องกับ เซาว์ อินโย (2553) ที่กล่าวถึงข้อควรระวังในการเขียนโครงการไว้ ดังนี้

1. ก่อนเริ่มเขียนโครงการ ผู้เขียนจะต้องศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้นของหน่วยงานอย่างละเอียด เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของหน่วยงานนั้น ๆ
2. สิ่งที่น่าเสนอออกมา ผู้เขียนต้องมีความจริงใจต่อองค์กร ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการเขียนโครงการ

3. ระหว่างการเขียนโครงการ ผู้เขียนควรตรวจสอบสำนวน ภาษา โดยสมมุติตนเองว่าเป็นผู้ที่กำลังอ่านโครงการนั้น ๆ อยู่ เพื่อตรวจสอบว่าอ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ มีประเด็นใดที่ไม่ชัดเจนจะสามารถทำการปรับปรุงได้

4. ควรตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของหัวข้อต่าง ๆ และความสัมพันธ์สอดคล้อง ควรมีความใจกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์ได้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. ควรคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

กล่าวโดยสรุป การเขียนโครงการเป็นการสื่อความอย่างหนึ่งของบุคคล ความผิดพลาดย่อมเกิดขึ้นเสมอ ผู้เขียนโครงการควรมีใจเป็นกลาง ยอมรับในข้อเสนอแนะคำวิพากษ์วิจารณ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขทำให้โครงการที่นำเสนอ นั้นสมบูรณ์ เมื่อนำไปดำเนินงานแล้วจะเกิดประโยชน์มากที่สุด

องค์ประกอบและรายละเอียดในการเขียนโครงการอบรม

ยุทธ ไภยวรรณ (2559) กล่าวถึง การเขียนโครงการหลักสูตรอบรมว่าควรมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อโครงการ ควรมีความชัดเจน โดยอาจตั้งชื่อโครงการได้ 2 ลักษณะคือ
  - 1.1 กำหนดตามเนื้อหาของการฝึกอบรม
  - 1.2 กำหนดตามเนื้อหาและตำแหน่งของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. หลักการและเหตุผล การเขียนหลักการและเหตุผล คือการแสดงให้ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นของโครงการอบรม โดยการเขียนควรครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 หลักการที่ควรจะเป็นหรือควรปฏิบัติ
  - 2.2 ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาอันจะก่อให้เกิดความเสียหาย
  - 2.3 ความจำเป็นที่จะต้องจัดการฝึกอบรม
3. วัตถุประสงค์ของการอบรม จะเป็นสิ่งที่บอกให้ทราบว่า การอบรมนั้นต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะและเจตคติอย่างไรภายหลังการอบรม แนวการเขียนวัตถุประสงค์ควรเขียนให้มีความชัดเจนและวัดค่าได้
4. หลักสูตรอบรม การเขียนหัวข้อนี้ควรชี้แจงถึงเนื้อหาแต่ละหน่วยอบรมว่ามีหัวข้ออะไรบ้าง โดยอาจระบุถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
  - 4.1 หัวข้อเนื้อหาแต่ละหน่วยอบรม
  - 4.2 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละหน่วยอบรม
  - 4.3 กิจกรรมหรือวิธีการอบรม
  - 4.5 การวัดและประเมินผลแต่ละหน่วยอบรม

5. วิทยากรอบรม ต้องระบุ ชื่อ-สกุล คุณวุฒิ ตำแหน่ง ผลงาน และสถานที่ทำงานของวิทยากร
6. ระยะเวลาและสถานที่อบรม เป็นการระบุถึงโครงการอบรมใช้เวลากี่วัน ระหว่างวันไหนถึงวันไหน เวลาใด และจัดขึ้น ณ สถานที่ใด
7. ผู้เข้าอบรม ควรระบุถึงคุณสมบัติและจำนวนที่จะสามารถรับได้
8. ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตร หากมีการมอบประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตร ควรระบุหลักเกณฑ์ของการอบรม เช่น คะแนนจากการทดสอบหรือจำนวนเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรม
9. การประเมินผล จะต้องมีการระบุวิธีการในการประเมินผลว่าจะกระทำอย่างไร เมื่อไร หากจะมีการติดตามประเมินผล ควรระบุช่วงเวลา และวิธีการที่ใช้ด้วย
10. ผู้รับผิดชอบโครงการ จะต้องระบุใครเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการ ควรมีรายละเอียดของผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น สถานที่ทำงาน ตำแหน่ง หน่วยงานสังกัดและสถานที่ติดต่อ
11. งบประมาณ ระบุรายละเอียดของค่าใช้จ่ายให้ชัดเจนแยกเป็นหมวดหมู่ เช่น หมวดค่าตอบแทน หมวดใช้สอย และหมวดวัสดุ

ปิติมันส์ บรรลือ (2563) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบพื้นฐานในการเขียนโครงการฝึกอบรมนั้นควรมีดังนี้

1. ชื่อแผนงาน เป็นการกำหนดชื่อให้ครอบคลุมโครงการเดียวหรือหลายโครงการที่มีลักษณะงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้
2. ชื่อโครงการ ให้ระบุชื่อโครงการตามความเหมาะสม มีความหมายชัดเจนและเรียกเหมือนเดิมทุกครั้งจนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จ
3. หลักการและเหตุผล ใช้ชี้แจงรายละเอียดของปัญหาและความจำเป็นที่เกิดขึ้นที่จะต้องแก้ไข ตลอดจนชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินงานตามโครงการและหากเป็นโครงการที่จะดำเนินการตามนโยบาย หรือสอดคล้องกับแผนจังหวัดหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือแผนอื่น ๆ ก็ควรชี้แจงด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนโครงการบางท่านอาจจะเพิ่มเติมข้อความว่าถ้าไม่ทำโครงการดังกล่าวผลเสียหายโดยตรง หรือผลเสียหายในระยะยาวจะเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้อนุมัติโครงการได้เห็นประโยชน์ของโครงการกว้างขวางขึ้น
4. วัตถุประสงค์ เป็นการบอกให้ทราบว่า การดำเนินงานตามโครงการนั้นมีความต้องการให้อะไรเกิดขึ้นวัตถุประสงค์ที่ควรระบุไว้ควรเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ปฏิบัติได้และวัดและประเมินผลได้ ในระยะหลัง ๆ นี้ นักเขียนโครงการที่มีผู้นิยมชมชอบมักจะเขียนวัตถุประสงค์เป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ เขียนให้เป็นรูปธรรมมากกว่าเขียนเป็นนามธรรม การทำโครงการหนึ่ง ๆ อาจจะมีวัตถุประสงค์มากกว่า 1 ข้อได้ แต่ทั้งนี้การเขียนวัตถุประสงค์ไว้มาก ๆ อาจจะทำให้ผู้

ปฏิบัติไม่ชัดเจน และอาจจะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ไม่ได้ ดังนั้นจึงนิยมเขียนวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน - ปฏิบัติได้ - วัดได้เพียง 1 - 3 ข้อ

5. เป้าหมาย ให้ระบุว่าจะดำเนินการสิ่งใด โดยพยายามแสดงให้เห็นปรากฏเป็นรูปตัวเลขหรือจำนวนที่จะทำได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด การระบุเป้าหมาย ระบุเป็นประเภทลักษณะและปริมาณให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความสามารถในการทำงานของผู้รับผิดชอบโครงการ

6. วิธีดำเนินการหรือกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน คืองานหรือภารกิจซึ่งจะต้องปฏิบัติในการดำเนินโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในระยะการเตรียมโครงการจะรวบรวมกิจกรรมทุกอย่างไว้แล้วนำมาจัดลำดับว่าควรจะทำสิ่งใดก่อน - หลัง หรือพร้อม ๆ กัน แล้วเขียนไว้ตามลำดับจนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

7. ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ คือการระบุระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการปัจจุบันนิยมระบุ วัน - เดือน - ปี ที่เริ่มต้นและเสร็จสิ้น การระบุจำนวน ความยาวของโครงการเช่น 6 เดือน 2 ปี โดยไม่ระบุเวลาเริ่มต้น - สิ้นสุด เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ไม่สมบูรณ์

8. งบประมาณ เป็นประมาณการค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของโครงการ ซึ่งควรจำแนกรายการค่าใช้จ่ายได้อย่างชัดเจน งบประมาณอาจแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

8.1 เงินงบประมาณแผ่นดิน

8.2 เงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

8.3 เงินนอกงบประมาณอื่น ๆ เช่น เงินเอกชนหรือองค์การเอกชน เป็นต้น

การระบุยอดงบประมาณ ควรระบุแหล่งที่มาของงบประมาณด้วย นอกจากนี้หัวข้อนี้สามารถระบุทรัพยากรอื่นที่ต้องการ เช่น คน วัสดุ ฯลฯ

9. ผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นการระบุเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานใดเป็นเจ้าของหรือรับผิดชอบโครงการ โครงการย่อย ๆ บางโครงการระบุเป็นชื่อบุคคลผู้รับผิดชอบเป็นรายโครงการได้

10. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เป็นการให้แนวทางแก่ผู้อนุมัติและผู้ปฏิบัติว่าในการดำเนินการโครงการจะประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานใด เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

11. การประเมินผล บอกแนวทางว่าการติดตามประเมินผลควรทำอย่างไรในระยะเวลาใด และใช้วิธีการอย่างไรจึงจะเหมาะสม ซึ่งผลของการประเมินสามารถนำมาพิจารณาประกอบการดำเนินการ เตรียมโครงการที่คล้ายคลึงหรือเกี่ยวข้องในเวลาต่อไป

12. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อโครงการนั้นเสร็จสิ้นแล้ว จะเกิดผลอย่างไรบ้างใครเป็นผู้ได้รับเรื่องนี้สามารถเขียนทั้งผลประโยชน์โดยตรงและผลประโยชน์ในด้านผลกระทบของโครงการด้วยได้

กล่าวโดยสรุป การเขียนโครงการหลักสูตรอบรมควรมีหัวข้อ ดังต่อไปนี้ 1. ชื่อโครงการ 2. หลักการและเหตุผล 3. วัตถุประสงค์ของโครงการ 4. หลักสูตรอบรมประกอบด้วย 1) หัวข้อเนื้อหาแต่ละหน่วยอบรม 2) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละหน่วยอบรม 3) กิจกรรมหรือวิธีการอบรม 4) ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมแต่ละหน่วย 5) การวัดและการประเมินผลแต่ละหน่วยอบรม 5. วิทยาการอบรม 6. ระยะเวลาและสถานที่ในการอบรม 7. ผู้เข้ารับการอบรม 8. ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตร 9. การประเมินผล 10. ผู้รับผิดชอบโครงการ 11. งบประมาณโครงการ

1.4 การประเมินหลักสูตรอบรม

การทดลองใช้หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น จะเป็นการประเมินผลหลักสูตรอบรมซึ่งนิยมประเมิน 3 ลักษณะ (ชวลิต ชูกำแพง, 2553; ยุทธ ไกยวรรณ, 2559) ได้แก่ 1) การหาประสิทธิภาพ (Efficiency) ของหลักสูตรอบรมตามเกณฑ์ E_1/E_2 2) การหาดัชนีประสิทธิผลการเรียนแต่ละหน่วยอบรม (Efficiency Index : E.I.) และ 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรอบรม

การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร (Efficiency : E_1 / E_2) เป็นการประเมินหลักสูตรอบรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ หากทดสอบแล้วผลที่ออกมาไม่ได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรอบรมนั้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเสียก่อน เมื่อประสิทธิภาพหลักสูตรอบรมเป็นไปตามที่กำหนดแล้ว จึงนำหลักสูตรอบรมนั้นไปใช้จริง การตั้งเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรอบรม (E_1 / E_2) เกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 หรือ 90 / 90 นั้นเป็นการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการประเมินในกระบวนการอบรมของแต่ละหน่วยอบรม กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบสุดท้าย (Final Test) หลังการอบรมครบทุกหน่วยแล้ว การตั้งเกณฑ์ 80 / 80 หรือ 90 / 90 อดิศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์ (2552) แนะนำว่า จะต้องมีความรู้เท่าใดนั้น ให้ผู้วิจัยพิจารณาจากเนื้อหาของหน่วยอบรมว่าเนื้อหานั้นเป็นอย่างไร ซึ่งเนื้อหานั้นประกอบด้วย ความรู้ทางด้านพุทธิพิสัย เกณฑ์ที่กำหนดควรกำหนดไว้สูง เช่น 80 / 80 หรือ 90 / 90 หรือ 95 / 95 และถ้าหากเนื้อหาเน้นทางด้านทักษะพิสัย เกณฑ์ที่กำหนดก็อาจจะกำหนดต่ำลงมาเป็น 70 / 70 หรือ 75 / 75 ก็ได้ ทั้งนี้ในการตั้งเกณฑ์นั้น นอกจากจะดูที่เนื้อหาของหน่วยอบรมแล้ว ยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจว่าผู้เข้าอบรมมีพื้นฐานความรู้ที่นั้น ๆ อย่างไร ถ้าผู้เข้าอบรมมีพื้นฐานความรู้ดี หรือดีมาก อาจจะตั้งเกณฑ์ไว้สูงเป็น 90 / 90 ก็ได้ และหากผู้เข้าอบรมมีความรู้ปานกลางถึงดี ก็อาจตั้งเกณฑ์ 80 / 80 หรือ 85 / 85 ก็ได้ อย่างไรก็ตาม การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรอบรมโดยทั่วไปจะใช้เกณฑ์ในการประเมิน 80 / 80 หรือ 90 / 90 (E_1 / E_2)

1.4.2 การประเมินประสิทธิผลการเรียนของแต่ละหน่วยอบรม

ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เข้าฝึกอบรม (Efficiency Index: E.I.) หมายถึง ผลต่างของร้อยละคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ร้อยละ 60 ขึ้นไป

ค่า E.I. สูง ๆ แสดงให้เห็นว่า คะแนนก่อนอบรมมีค่าต่ำ หลังอบรมมีค่าสูง ถือว่าเป็นสิ่งดีและมีผลทำให้ค่า E.I. สูงตามไปด้วย

ค่าของคะแนนจะอยู่ในระดับการวัดแบบอันตรภาค (Interval Scale) คือ ไม่มีศูนย์แท้จริงที่พิจารณา ค่า E.I. ระหว่างกลุ่มของผู้เข้าอบรม กลุ่มที่มีค่า E.I. สูง ไม่ได้หมายถึงว่าเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพการอบรมสูงกว่ากลุ่มที่มีค่า E.I. ต่ำกว่า ทั้งนี้กลุ่มที่มีค่า E.I. ต่ำ เป็นกลุ่มที่มีคะแนนก่อนอบรมสูง หรือเป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการอบรมมาก่อน จึงทำให้คะแนนก่อนและหลังต่างกันน้อย ส่วนกลุ่มที่มีค่า E.I. สูง เป็นกลุ่มที่มีคะแนนก่อนอบรมต่ำหรือไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องอบรม จึงทำให้ได้คะแนนก่อนอบรมต่ำ ผลก็คือทำให้ความต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังต่างกันมาก จึงทำให้ค่า E.I. สูง ซึ่งก็ถือว่าเป็นหลักสูตรอบรมที่ดี

1) การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่าผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบผู้เรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2) การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = E \text{ post-test} - E \text{ pre-test} \geq 60$$

เมื่อ E post-test หมายถึง คะแนนแบบทดสอบหลังการอบรม คิดเป็นร้อยละจากคะแนนโดยเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบหลังการอบรม

และ E pre-test หมายถึง คะแนนแบบทดสอบก่อนการอบรม คิดเป็นร้อยละจากคะแนนโดยเฉลี่ย จากการทำแบบทดสอบก่อนการอบรม

1.4.3 การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังอบรม

การเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังการอบรมปกติ เป็นการหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่าผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบผู้เรียนทุกคนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่าผู้เรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

แบบแผนการทดลองมีด้วยกันหลายแผนแบบ ดังนี้

1) แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-หลัง

ในการหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมโดยการทดลองนั้น ส่วนใหญ่นิยมใช้การทดลองแบบ Pre-Experiment Design ตามแบบแผนแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งในแบบแผนการทดลองนี้ จะมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียววัดหรือทดสอบก่อนและหลังการอบรม เนื่องจากในการทดลองของการวิจัยบางครั้งจะมีข้อจำกัด เช่น ความไม่เท่ากันในคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างของงานวิจัยไม่ได้มาจากการสุ่ม การเลือกแผนการทดลองแบบ Pre-Experiment Design ตามแบบแผนหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-หลังแบบนี้จึงนำมาเพื่อแก้ข้อจำกัดของการทดลองได้ดีและเป็นที่ยอมรับใช้ในการทดลองหลักสูตรฝึกอบรม มีวิธีการดำเนินการดังนี้

- 1.1) เลือกกลุ่มตัวอย่าง (ไม่สุ่ม)
- 1.2) ทดสอบก่อนอบรม (Pretest)
- 1.3) อบรม (Treatment)
- 1.4) ทดสอบหลังอบรม (Posttest)

แผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-หลัง ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรอบรมปกติแล้วจะทดสอบตัวอย่างหรือผู้เข้าอบรมกลุ่มเดียวกัน 2 ครั้ง โดยทดสอบก่อนอบรม และทดสอบหลังอบรม ซึ่งคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังอบรมจะมีอิทธิพลต่อกัน ในการวิเคราะห์จึงใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent หรือ Dependent t-test ข้อดีของแบบแผนการทดลองนี้ทำให้ผู้วิจัยที่พัฒนาหลักสูตรอบรมทราบว่าหลักสูตรอบรมมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ อย่างไรก็ตาม แบบแผนการทดลองนี้ก็ยังมีข้อจำกัดคือ ผลต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนและหลังอบรม เกิดจากการอบรมจริงหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการทดสอบก่อนการอบรมอาจจะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการสอบหลังการอบรมได้ ทั้งในแง่ของความตรงภายใน (Internal Validity) และความตรงภายนอก (External Validity) ดังนั้น การทดลองหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้นมา จะต้องควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการอบรม

2) แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบหลัง (One Shot Case Study)

แผนการทดลองนี้เป็นวิธีการจัดกระทำ (Treatment) กับหน่วยทดลองกลุ่มเดียวไม่มีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอื่น เมื่อจัดกระทำเสร็จแล้วจึงทำการวัดหรือสังเกต (Measurement or Observation) ผลที่เกิดจากการจัดกระทำแล้วสรุปผลการทดลอง เมื่อไม่มีการวัดก่อนอบรมหรือก่อนการทดลองที่เรียกว่าการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มสอบหลัง (One Shot Case Study) ผลที่ได้จากการวัดหลังการทดลองอาจจะไม่ใช่ผลที่มาจากจัดการทดลองโดยตรงก็ได้ แต่ก็มีข้อดีคือจัดกระทำได้ง่าย การอบรมบางเรื่องอาจมีข้อจำกัดไม่สามารถวัดก่อนได้ จึงอาจเลือกแบบแผนนี้ในการทดลอง

3) แบบแผนการทดลองแบบเปรียบเทียบสองกลุ่มวัดหลัง (Static Group Comparison Design)

แบบแผนการทดลองนี้ใช้เปรียบเทียบ 2 กลุ่ม ไม่สุ่มตัวอย่าง กลุ่มหนึ่งจะเป็นกลุ่มทดลอง มีการจัดกระทำหรือจัดอบรม เมื่อจัดกระทำเสร็จแล้ววัดผล ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม ไม่มีการทดลองแต่มีการสอบหลังทดลองนำผลมาจากการวัดมาเปรียบเทียบกัน ไม่มีการสอบก่อนการ ใช้กลุ่มควบคุมเข้ามาเปรียบเทียบอาจแก้ปัญหาแทรกซ้อนได้บ้างและผลของการวัดทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากการจัดกระทำดีขึ้น ซึ่งการเปรียบเทียบนี้เป็นการเปรียบเทียบ 2 กลุ่มอิสระจากกันในการทดลองหลักสูตรอบรม ผู้วิจัยอาจกำหนดการทดลองเป็น 2 กลุ่ม โดยที่กลุ่มหนึ่งวัดหลังอย่างเดียว อีกกลุ่มหนึ่งอบรมและวัดหลังอบรม เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม

1.4.4 ความตรงของการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตร ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพดัชนีประสิทธิผลการเรียน (E.L.) และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทดสอบก่อนและหลังการอบรม นักวิจัยนำหลักสูตรอบรมไปทดลองใช้แล้ววัดค่าออกมาจากหน่วยตัวอย่างของการวิจัย หรือวัดค่ามาจากคะแนนการทำแบบทดสอบของผู้เข้าอบรม ผลที่ได้จากการวิเคราะห์จึงแปลค่าและตีความหมายของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร หรือเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ในการวิจัยเพื่อให้ผลการประเมินหลักสูตรอบรมถูกต้อง ผู้วิจัยจึงควรคำนึงถึงความตรง (Validity) (ยุทธ ไกยวรรณ, 2559) ดังนี้

1) ความตรงภายใน (Internal Validity) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามที่เป็นผลมาจากการจัดกระทำไม่ใช่เกิดจากตัวแปรสอดแทรกอื่น ๆ ในการวิจัยพัฒนาหลักสูตรอบรม ตัวแปรตามได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตร แต่ด้วยข้อจำกัดของธรรมชาติต่อสิ่งที่ต้องการวัดผู้วิจัยไม่สามารถวัดค่าตัวแปรได้จากตัวแปรโดยตรงที่เป็นหลักสูตรอบรม จึงวัดค่าตัวแปรทางอ้อม (Indirect Measurement) จากผู้เข้าอบรม ดังนั้น ความตรงภายในที่เกิดขึ้นที่ผู้วิจัยต้องควบคุมจึงเป็นเรื่องของคนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอบรมกับเครื่องมือที่ใช้วัดค่าตัวแปร เช่น วิทยาการที่มาให้ความรู้ต้องมีความเชี่ยวชาญจริงในเรื่องนั้น ๆ กำหนดคุณสมบัติผู้เข้าอบรมชัดเจน เช่น ประสบการณ์ความรู้ความสามารถ ตลอดจนความต้องการต้องการเข้าอบรม เครื่องมือที่นำไปใช้วัดผู้เข้าอบรมต้องมีค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เหมาะสม ข้อคำถามชัดเจนไม่กำกวม คำตอบมีความเป็นปรนัย (Objectivity) และวิธีการจัดอบรมเหมาะสมกับเนื้อหาของหลักสูตรอบรม

2) ความตรงภายนอก (External Validity) ความสามารถของงานวิจัย หรือหลักสูตรอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา นั้น สามารถนำไปจัดอบรมในครั้งต่อ ๆ ไป ที่มีองค์ประกอบและคุณสมบัติต่าง ๆ เหมือนกัน ถ้าให้ผลลัพธ์ที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน แสดงว่างานวิจัยนี้หรือหลักสูตรที่

พัฒนาขึ้นมา มีความตรงภายนอกสูง อย่างไรก็ตาม ความตรงภายนอกของการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรอบรมจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

2.1) การคัดเลือกตัวอย่างผิดพลาด (Interaction Effect of Selection Bias)

กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าอบรมไม่ชัดเจน ทำให้ตัวอย่างหรือผู้เข้าอบรมมีความแตกต่างกัน เมื่อนำหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้นมาไปใช้อบรมจริงหรือใช้อบรมครั้งต่อ ๆ ไป ผลลัพธ์ที่ได้จากการอบรมไม่ตรงกับผลลัพธ์การทดลองอบรมหลักสูตร

2.2) กระบวนการอบรม (Reactive Effects of Training Procedure) ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จะทำให้ผลการอบรมของหลักสูตรเปลี่ยนแปลงไป เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้ ผู้วิจัยที่เป็นนักพัฒนาหลักสูตรอบรมควรพิจารณาถึงเทคนิคหรือกระบวนการอบรมที่เหมาะสม

2.3) วิทยากร (Trainer) ที่มีทักษะและเทคนิคแตกต่างกันในการถ่ายทอดเรื่องเดียวกันในการอบรมแต่ละครั้งหากมีการเปลี่ยนแปลงวิทยากร ผลลัพธ์ที่ได้จากการอบรมจะแตกต่างกัน

1.4.5 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อการทดลองหลักสูตรอบรม

การกำหนดตัวอย่างในการทดลองหลักสูตรอบรม หรือจำนวนคนที่เข้าอบรมควรใช้ไม่น้อยกว่า 30 คน ทั้งนี้ถ้าหากว่าใช้จำนวนตัวอย่างมากจะส่งผลต่อความตรงภายใน ซึ่งจะทำให้ความตรงภายในมีระดับต่ำลงในแง่ของคุณสมบัติของผู้เข้าอบรม การจัดอบรมวิทยากรที่จะต้องดูแลคนจำนวนมากขึ้นอาจมีผลต่อการอบรม นอกจากนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังอบรมนั้น ข้อมูลต้องมีลักษณะการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal Curve) ซึ่งก่อนวิเคราะห์ผู้วิจัยจะต้องทดสอบข้อมูลที่ได้มาก่อนว่าเป็นโค้งปกติหรือไม่ และในทางสถิติเพื่อให้ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ อนุโลมว่าถ้าข้อมูล 30 ชุดขึ้นไป ถือว่าข้อมูลแจกแจงเป็นแบบปกติ จึงไม่ต้องทดสอบการแจกแจงของข้อมูล ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงไม่ควรน้อยกว่า 30 ชุด หรือในการทดลองหลักสูตรอบรมข้อมูล 30 ชุด จะได้จากผู้เข้าฝึกอบรม 30 คน หากข้อมูลน้อยกว่า 30 คน หรือ 30 ชุด ผู้วิจัยควรมีการวิเคราะห์การแจกแจงความเป็นปกติของข้อมูล ทั้งนี้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ต้องใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ (E.I.) นั้นมีข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะต้องมีการแจกแจงแบบปกติ การรายงานผลการวิจัยจึงจะถูกต้องกับความจริงที่เป็นอยู่

กล่าวโดยสรุป การประเมินผลหลักสูตรอบรมนิยมประเมินผล 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การหาประสิทธิภาพ (Efficiency: E1/E2) ของหลักสูตรอบรมตามเกณฑ์ตามเกณฑ์ 80/80 2) การหาดัชนีประสิทธิผลการเรียนแต่ละหน่วยอบรม (Efficiency Index : E.I.) และ 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) เพื่อดูว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และในการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ควรน้อยกว่า 30 ชุด หรือมีผู้เข้ารับหลักสูตรฝึกอบรม 30 คน

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

เพื่อให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 14 เรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 ซาลินี เกษรพิกุล (2555) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ รวมทั้งติดตามผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่สอนโดยครู ที่เป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ประกอบด้วยครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาจำนวน 8 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 320 คน เลือกมาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การฝึกอบรมสื่อ/อุปกรณ์ และการวัดผลประเมินผล หลักสูตรดังกล่าวผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเองและทดสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยการทดลองใช้กับครู 3 คน 6 คน และ 12 คน ผลปรากฏว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 81.12 / 81.25 เมื่อนำหลักสูตรมาใช้ฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน พบว่าหลังการฝึกอบรมมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม นอกจากนี้ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทยจำนวน 30 ข้อ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.60-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.78 โดยใช้สูตร KR. 20 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน และจากการติดตามผลกับนักเรียนที่ครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง นำหลักสูตรไปใช้สอน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนจากครูที่ผ่านการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์

เรื่องที่ 2 อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน เครื่องมือ

เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะ แบบวัดเจตคติ และแบบสอบถาม ความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Sample t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) แนวคิดพื้นฐาน 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 8) วิธีการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผลการอบรม และ 11) แนวทางการใช้หลักสูตร ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้ และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดีและความพึงพอใจของครูผู้อยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 3 อนุชิต จันทศิลา (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะ 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบ One Group Pretest - Posttest Design ใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 คน วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการเรียนการสอนของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ t – test แบบ Dependent Sample และ One Sample t – test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะที่พัฒนาขึ้นทุกสมรรถนะมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 13 สมรรถนะ 37 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ ดังนี้

- 1.1 สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 5 สมรรถนะ 20 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
- 1.2 สมรรถนะด้านทักษะ จำนวน 5 สมรรถนะ 11 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
- 1.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ จำนวน 3 สมรรถนะ 6 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ

2. ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

3. หลักสูตรฝึกอบรมมี 8 องค์ 3ประกอบ คือ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. ผลการทดลองใช้ หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า

4.1 สมรรถนะด้านความรู้ ของครู หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 สมรรถนะด้านทักษะของครู หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะของครู หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้ หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่ค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เรื่องที่ 4 อุทัย อินทะนาม (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านพอพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างทีมงานวิจัย ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ขั้นที่ 3 วางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตร ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการนำใช้หลักสูตรฝึกอบรม และขั้นที่ 5 ประเมินผลการใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 6 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความสามารถในการทำวิจัย แบบวัดเจตคติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ The Wilcoxon Matched Paired Signed-Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหา พบว่า ครูขาดความรู้ในการวางแผนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การวิเคราะห์ปัญหา การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การสรุปผล และการเขียน รายงานการวิจัย ผลการสำรวจความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่า ครูต้องการที่จะพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทั้งด้านความรู้ และกระบวนการวิจัย

2. หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มี 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) วัตถุประสงค์ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กระบวนการฝึกอบรม และ 7) แนวทางการวัดและประเมินผล

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่า

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร และมีความรู้ก้าวหน้าผ่านเกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้า ที่ตั้งไว้ที่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

3.2 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูง กว่าก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ความสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

3.4 เจตคติเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.28)

เรื่องที่ 5 เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครู ในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดฝึกอบรมเป็นเวลา 20 ชั่วโมงทำการติดตามหลังการฝึกอบรม 1 เดือน เพื่อรับทราบผลพัฒนาการและความคงทนความรู้ ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ความรู้ เจตคติ และทักษะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานครูเทศบาลเมืองระนอง นักเรียน และชุมชน จำนวน 212 คน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับได้แก่ แบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติ และแบบประเมินทักษะ เครื่องมือทั้ง 3 ฉบับมีความตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นสูง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย พบว่า 1) อาชีพในท้องถิ่นที่ครู มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ การทำไร่ไถ่คนงานชาวบ้านน้อยอาหารท้องถิ่นพุงปลาอาหารท้องถิ่นยาวเยอาหารท้องถิ่นหมีระนองขนมท้องถิ่นอไ้ปลุกประคบสมุนไพรและสมุดพอเพียง 2) หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล หลักการของหลักสูตรจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรม กระบวนการฝึกอบรม สื่อและการวัดและประเมินผล โดยผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตร

มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ ได้จริง 3) หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถพัฒนากลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ เกี่ยวกับการงานอาชีพและเจตคติต่องานอาชีพสูงขึ้นทุกคน โดยมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ พบว่าอยู่ในระดับมาก หลังจากการติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 เดือน คะแนนทั้ง 2 ส่วนลดลงเล็กน้อยแต่ยังคงอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และการรับรองหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้โดยตอบสนององวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน

เรื่องที่ 6 พชรี ศรีสังข์ (2560) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับ ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกันมีจำนวนน้อยจึงไม่ใช้การสุ่ม รอบที่ 1 ครูสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 21 คน รอบที่ 2 ครูสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 คน และรอบที่ 3 ครูสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 22 คน และวิทยากรหลักสูตรจำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับครู 2) คู่มือการใช้หลักสูตร 3) แผนการฝึกอบรม 4) แบบสะท้อนผลการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการของครู และ 5) แบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการของครูและเครื่องมือที่ช่วยหาประสิทธิผลได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้การวิจัยปฏิบัติการ 2) แบบสอบถามวัดทักษะการวิจัยปฏิบัติการ 3) แบบสอบถามวัดเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการ 4) แบบตรวจสอบคุณภาพรายงานการวิจัยปฏิบัติการของครูและ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยสถิติที (t-dependent test) และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับครูมีจำนวน 240 ชั่วโมง ประกอบด้วย (1) ฝังมโนทัศน์ (2) ความเป็นมาและความสำคัญ (3) หลักการและจุดหมาย (4) กลุ่มเป้าหมาย (5) โครงสร้างหลักสูตร (6) เนื้อหาหลักสูตร (7) การจัดการฝึกอบรม (8) สื่อการเรียนรู้และ (9) การวัดและประเมินผล

2. ประสิทธิผลของหลักสูตร หลังใช้หลักสูตรค่าคะแนนเฉลี่ยของครูทั้ง 3 รอบ ด้านความรู้

การวิจัยปฏิบัติการ อยู่ในระดับดี ด้านทักษะการวิจัยปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก และด้านเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับดีสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รอบที่ 1 ค่า $t = 41.11, 174.51$ และ 94.73 ตามลำดับ รอบที่ 2 ค่า $t = 31.81, 220.86$ และ 85.58 ตามลำดับ และรอบที่ 3 ค่า $t = 38.25, 193.98$ และ 98.39 ตามลำดับ ส่วนคุณภาพของรายงานการวิจัยปฏิบัติการของครูทั้ง 3 รอบตามความคิดเห็นของวิทยากรหลักสูตร ส่วนนำ และส่วนท้ายอยู่ในระดับดีมากยกเว้นส่วนเนื้อหาและภาพรวมอยู่ในระดับดีสำหรับความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

เรื่องที่ 7 วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดสมรรถนะด้านความรู้ 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ 3) แบบวัดเจตคติ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบทีและค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะที่พัฒนาขึ้น ด้านความรู้จำนวน 5 สมรรถนะ 16 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติจำนวน 4 สมรรถนะ 9 ตัวบ่งชี้และสมรรถนะด้านเจตคติจำนวน 1 สมรรถนะ 3 ตัวบ่งชี้ 2) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด 3) องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมี 9 ประการ คือ ความเป็นมาและความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ สมรรถนะสำคัญ โครงสร้าง แนวทางการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์และการวัดและประเมินผล 4) ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่าสมรรถนะด้านความรู้ของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติของครูหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะด้านเจตคติของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เรื่องที่ 8 วิทยา ทศมี (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสำหรับครูระดับ

ประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 2) ศึกษาสภาพความคาดหวัง และความ ต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสมรรถนะ 2) ศึกษาสภาพ ความคาดหวังและความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับ สมรรถนะ 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบ One Group Pretest - Posttest Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา สภาพ ความคาดหวัง และความ ต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ คือ ครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 332 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนบ้านไร่สุขสันต์ กลุ่มโคกก่อ-ชัยพร สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบวัดสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้าง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้ หลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความ ต้องการจำเป็น (PNI) ค่าทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples และแบบ One Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะที่ศึกษา ประกอบด้วย 10 สมรรถนะ 34 ตัวบ่งชี้ ดังนี้
  - 1.1 สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน 5 สมรรถนะ 19 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
  - 1.2 สมรรถนะด้านทักษะ จำนวน 4 สมรรถนะ 10 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
  - 1.3 สมรรถนะด้านเจตคติ จำนวน 1 สมรรถนะ 5 ตัวบ่งชี้สมรรถนะ
2. ผลการศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความ ต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะที่ศึกษา พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.88$, S.D. = 0.86) ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.37) และครูผู้สอน มีความต้องการจำเป็นให้เกิดสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นทุกสมรรถนะ
3. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) เหตุผลและความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สมรรถนะสำคัญ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี 8 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 44 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 มาตรฐานเรื่องการคิดวิเคราะห์กันเถอะ 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 สอนคิดวิเคราะห์นั้นทำอย่างไร 6 ชั่วโมง หน่วยที่ 4 คิดก่อนทำจำเป็นหรือไม่ 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 5 ตัวช่วยในการสอนคิดวิเคราะห์ 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 6 เรียนรู้การวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์ 3 ชั่วโมง หน่วยที่ 7 ออกแบบได้ใช้สอนจริง 3 ชั่วโมง และหน่วยที่ 8 สอนได้ในห้องเรียน 20 ชั่วโมง โดย

กิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นเพื่อให้เกิด การแบ่งปัน ประสบการณ์ 2) ขั้นสะท้อนและการอภิปราย 3) ขั้นความคิดรวบยอด และ 4) ขั้นการประยุกต์ใช้

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า

4.1 สมรรถนะด้านความรู้ของครูหลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 สมรรถนะด้านทักษะของครูหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 2.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 สมรรถนะด้านเจตคติของครูหลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.26)

เรื่องที่ 9 วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและ 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินตนเองด้านทักษะ แบบประเมินตนเองด้านคุณลักษณะและแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Sample) ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ 2) หลักสูตรฝึกอบรม ที่สร้างขึ้น มี 10 องค์ประกอบ 3) ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 10 สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา และศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์

สำหรับครูระดับมัธยมศึกษาโดยดำเนินการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง และตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขั้นที่ 4 การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงหลักสูตร จากการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ขั้นตอน ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์ที่มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ คือ 1) ความสำคัญ 2)หลักการของหลักสูตร 3)วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4)เนื้อหาสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 6)สื่อการเรียนรู้ 7)สถานที่ฝึกอบรม 8)ระยะเวลาฝึกอบรม และ 9) การวัดและประเมินผล โดยใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 12 สัปดาห์ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และระยะที่ 2 การนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง เป็นกระบวนการพัฒนาให้ผู้รับการฝึกอบรมโดยนำความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงของครูแต่ละคนโดยใช้วงรอบการพัฒนา 1)การวางแผน 2)การปฏิบัติ 3)การตรวจสอบ และ 4)การสะท้อนคิด โดยดำเนินการ 3 วงรอบและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติวิทยาศาสตร์ ด้านความสามารถจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์ และด้านความตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติวิทยาศาสตร์ ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรพบว่าครูที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติวิทยาศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ

เรื่องที่ 11 อัสรี สะอีดี้ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับการเป็นครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ และ 3) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความต้องการจำเป็น คือ ครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 395 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรม คือครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง และผ่านเกณฑ์คัดเข้า ทำการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยการใช้เทคนิคใช้เทคนิค

Modified Priority Needs Index ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และทดสอบด้วยสถิติที่ ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้วิชาการ การจัดการเรียนการสอนทักษะทางการกีฬาและการออกกำลังกาย 2) ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการสื่อสารและการมีมนุษยสัมพันธ์ทั้งกับนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครู และผู้บริหาร 4) ด้านการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล 5) ด้านการพัฒนาตนเองในความเป็นครูพลศึกษา และ 6) ด้านการปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงที่มีและพบว่า ค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล มีค่า PNI modified เท่ากับ .470

2. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 5 หน่วย 4) ระยะเวลาของการฝึกอบรม 5) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตร และ 8) แผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้

3. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้กลุ่มทดลองมีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เรื่องที่ 12 อรรถกร ชัยมูล (2561) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาสภาพความคาดหวังและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการ วิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพ และความคาดหวังเกี่ยวกับวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 327 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตารางเจซีและมอร์แกน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูผู้สอน ระดับประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบ เจาจะง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการ เสริมสร้างวัฒนธรรม

การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับ ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Wilcoxon signed-ranks test ผลการวิจัยพบว่า

1. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ 45 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ มี 13 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย มี 18 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มี 14 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.81$, S.D. = 0.17) ความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.09) และความต้องการจำเป็นทุกองค์ประกอบ ทุกตัวชี้วัด มีค่า $PNI_{modified}$ เกิน 0.30

3. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหา มี 7 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ “ครูผู้มีวัฒนธรรมการวิจัยเป็นอย่างไร” หน่วยที่ 2 การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 เริ่มต้นอย่างไรกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 4 ดำเนินการอย่างไรให้การวิจัยประสบความสำเร็จ หน่วยที่ 5 ร้อยเรียงและนำเสนอความสำเร็จของการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6 นำความรู้สู่ปฏิบัติการวิจัยในสถานการณ์จริง และหน่วยที่ 7 การสัมมนาประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรม โดยมีการอบรมที่ห้องอบรม 3 วัน (18 ชั่วโมง) และปฏิบัติงานวิจัยที่โรงเรียน 4 สัปดาห์

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า 4.1 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4.2 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัยของครู หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4.3 วัฒนธรรมการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอของครู หลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.18) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.51 4.4 ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.08)

เรื่องที่ 13 ดลยา อินจำปา (2561) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

สำหรับผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ 3) เพื่อติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สำหรับผู้ดูแลเด็ก ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 22 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะ และแบบวัดเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) มีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการฝึกอบรมและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสอบถามกลุ่มผู้ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุปค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การติดตามประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า

1) ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีคุณภาพในระดับดีมาก มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้จริง

2) การหาประสิทธิผลของหลักสูตรจากผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินการฝึกทักษะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดเจตคติหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

3) ผลการติดตามประเมินผลการนำความรู้เรื่องการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของผู้ดูแลเด็กไปใช้ปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว 2 สัปดาห์ พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพิ่มมากขึ้น

เรื่องที่ 14 โชติกา กุณสิทธิ์ (2563) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิด การใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย การดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถนะ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างในการทดลองหลักสูตร เป็นครูที่สอนระดับชั้น

อนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือประกอบการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบบสอบถามสภาพความคาดหวังและสภาพ ที่มีอยู่จริงเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ แบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะ แบบวัดสมรรถนะด้านคุณลักษณะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบ กลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One Sample t-test) และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระกัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สมรรถนะสำคัญ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรมการฝึกอบรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดผลและประเมินผล โดยที่สมรรถนะสำคัญแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 5 สมรรถนะ 25 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านทักษะ 2 สมรรถนะ 4 ตัวบ่งชี้ และ 3) ด้านคุณลักษณะ 3 สมรรถนะ 6 ตัวบ่งชี้ โครงสร้างเนื้อหา มี 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 2) การเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน 3) สื่อ แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน 4) การวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 5) การออกแบบและการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน และ 6) การนำแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา กิจกรรมการฝึกอบรม มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นประสบการณ์ 2) ชั้นการสะท้อนและอภิปราย 3) ชั้นความคิดรวบยอด และ 4) ชั้นการประยุกต์ใช้แนวคิด

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า 1) สมรรถนะด้านความรู้ของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) สมรรถนะด้านทักษะของครูที่ได้รับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.07) และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ครูยังมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.32)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์จุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์จุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

แหล่งข้อมูล	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	แบบแผนการทดลอง
1. ชาลินี เกษรพิกุล (2555)	1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิดวิเคราะห์ 2. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรม	1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3. ทดลองและประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม 4. ติดตามผลจากนักเรียนที่สอนโดยครูที่เข้ารับการอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน 3 วัน
2. อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559)	1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูประถมศึกษาสกลนคร เขต 1	1. วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ศึกษาความต้องการจำเป็น 3. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 4. ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน 3 วัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตร	แบบแผนการ ทดลอง
3. อนุชิต จันทศิลา (2559)	1. ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นงานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา 2. ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะ 3. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4. ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	1. ศึกษาสมรรถนะ 2. ศึกษาปัญหาและความต้องการสมรรถนะ 3. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4. ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 คน 3 วัน
4. อุทัย อินทะนาม (2559)	1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3. ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู	1. สร้างทีมงานวิจัย 2. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3. วางแผนออกแบบและยกร่างหลักสูตร 4. ปฏิบัติการนำใช้หลักสูตรฝึกอบรม 5. ประเมินผลหลักสูตร	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน 22 ชั่วโมง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตร	แบบแผนการ ทดลอง
5. เกียรติศักดิ์ สังข์ด่าง (2560)	1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างศักยภาพครูในการ ส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและ ชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น 2. เพื่อรับรองหลักสูตร ฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครู ในการส่งเสริมอาชีพของ นักเรียนและชุมชนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ท้องถิ่น	1. ศึกษาปัญหาและความ ต้องการจำเป็น 3. พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม 4. ทดลองและศึกษาผล การทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 212 คน 20 ชั่วโมง
6. พัชรี ศรีสังข์ (2560)	1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการ สำหรับครูศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ 2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของ หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัย ปฏิบัติการสำหรับครูศูนย์ การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	1. ศึกษาปัญหาและความ ต้องการจำเป็น 2. พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม 3. ศึกษาผลการทดลองใช้ หลักสูตรฝึกอบรม 4. ศึกษาประสิทธิผลของ หลักสูตร	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน 240 ชั่วโมง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตร	แบบแผนการ ทดลอง
7. วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560)	1. ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 2. ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4. ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	1. ศึกษาสมรรถนะ 2. ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4. ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน 4 วัน
8. วิทยา ทศมี (2560)	1. ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน 2. ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ	1. ศึกษาสมรรถนะ 2. ศึกษาสภาพความคาดหวังและความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน 4 วัน
9. วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอม หงส์พิพัฒน์ (2560)	1. ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา 2. สร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3. ศึกษาผลการใช้หลักสูตร	1. ศึกษาสมรรถนะ 2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3. ทดลองและศึกษาผลใช้หลักสูตรฝึกอบรม	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน 4 วัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	แบบแผนการทดลอง
10. สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ (2560)	1. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความสามารถใน การจัดการเรียนรู้บูรณาการ ธรรมชาติวิทยาศาสตร์สำหรับ ครูระดับมัธยมศึกษา 2. ศึกษาประสิทธิผลของ หลักสูตรฝึกอบรม	1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. พัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง และตรวจสอบคุณภาพ หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ 3. ทดลองใช้หลักสูตร 4. ประเมินประสิทธิผลและ ปรับปรุงหลักสูตร	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน 5 สัปดาห์
11. อัสรี สะอิตี (2562)	1. ประเมินความต้องการ จำเป็น 2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครู พลศึกษาในศตวรรษที่ 21 3. ประเมินประสิทธิผล หลักสูตรฝึกอบรม	1. ประเมินความต้องการ จำเป็น 2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครู พลศึกษาในศตวรรษที่ 21 3. ประเมินประสิทธิผล หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 3 วัน
12. อรรถกร ชัยมูล (2561)	1. ศึกษาองค์ประกอบและ ตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษา 2. ศึกษาสภาพความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นใน การเสริมสร้างวัฒนธรรมการ วิจัยฯ 3. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการ วิจัยฯ 4. ศึกษาผลการทดลองใช้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	1. ศึกษาองค์ประกอบและ ตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษา 2. ศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น 3. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการ วิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียน ประถมศึกษา 4. ศึกษาผลการทดลองใช้ หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน 3 วัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	จุดประสงค์ของการวิจัย	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	แบบแผนการทดลอง
13. ดลยา อินจำปา (2561)	1. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การดูแลเด็กที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา 2. ประเมินประสิทธิผลการใช้ หลักสูตรฝึกอบรม 3. ติดตามผลการนำความรู้ไป ใช้ปฏิบัติ	1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. ออกแบบและพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม 3. ทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม 4. ติดตามประเมินผลการนำ ความรู้ไปใช้	แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน 22 ชั่วโมง
14 โชติกา กฤษสิทธิ์ (2563)	เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการ ทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม เสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย	1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสมรรถนะ 2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 3. ทดลองและศึกษาผลการ ทดลองใช้หลักสูตร	หนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน- หลัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน 3 วัน

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์จุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร และขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรจากงานวิจัย 14 เรื่อง พบว่า ส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาหรือศึกษาความต้องการจำเป็น 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา หรือศึกษาความต้องการจำเป็น 2) สร้างหลักสูตรอบรมและประเมินคุณภาพหลักสูตรอบรมที่สร้างขึ้น และ 3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ในส่วนของแบบแผนการทดลองนั้น พบว่า ทุกแหล่งข้อมูลใช้แบบแผนการทดลอง แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest – Posttest Design) และส่วนใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 – 30 คน

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรม และ 2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอบรม สำหรับการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ 1.3 การกำหนดเนื้อหา 1.4 การออกแบบกิจกรรม 1.5 การ

นำไปใช้ และ 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 ประเมินประสิทธิผล 2.3 การปรับปรุงหลักสูตร และใช้แบบแผนการทดลองแบบ หนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

2. แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1 ความหมายของแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน นั้นถือเป็นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพด้วยการโค้ชอีกแบบหนึ่งซึ่งการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) หรือ Peer to Peer Coaching เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพแก่ครูในโรงเรียนมากขึ้นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching : PC) มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นแนวคิดของ Joyce et al. (1992 อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2548) อยู่บนฐานความเชื่อและแนวคิดการช่วยเหลือกันและกันระหว่างเพื่อนครูการสังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กัน ภายหลังจากฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เช่นวิธี การสอนแบบใหม่ ยุทธวิธี และทักษะการสอนซึ่งผลปรากฏว่าครูที่ผ่านการอบรมมากกว่า 80% สามารถใช้และใช้ความรู้ฝึกอบรมมาสู่การสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Joyce et al., 1992 อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2548) เนื่องจากสภาพในโรงเรียนที่การแยกกันอยู่ แยกกันทำงาน การไม่มี โอกาสพูดคุยกัน และสังเกตการสอนกันและกัน เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมากที่สุดอย่างหนึ่ง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ที่ดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนภายในโรงเรียนของตนเอง จึงมีการพัฒนา ประยุกต์ใช้และให้ชื่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนแตกต่างกันซึ่งผู้ทำหน้าที่โค้ชอาจจะไม่ใช่เพื่อนร่วมงานในโรงเรียนเดียวกัน (Peer) ที่มีสถานภาพและตำแหน่งเดียวกันเท่านั้น ผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชอาจเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะก็ได้ ทั้งที่เป็นเพื่อนร่วมงานในรายวิชาเดียวกัน หรือสอนในรายวิชาเดียวกัน (Expert Coaching) หรืออาจมีเป้าหมายของการโค้ชที่ไม่ใช่เพียงการช่วยเหลือ เพื่อการถ่ายโอนความรู้และทักษะสู่การเรียนระหว่างเพื่อน 2 คนด้วยกัน แต่อาจเป็นการร่วมมือกันพัฒนาความรู้และนวัตกรรมใหม่โดยความร่วมมือกันระหว่างเพื่อนร่วมอาชีพมากกว่า 2 คนขึ้นไป (Peer Collaborative Coaching) หรือเพื่อนครูด้วยกันที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ร่วมมือกันเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา ทักษะการคิดขั้นสูงในการปฏิบัติงานให้แก่กันและกัน (Cognitive Coaching) ซึ่งรูปแบบการโค้ชต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีเป้าหมายหลักเดียวกัน คือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูร่วมมือกันในวิชาชีพ

ครูและพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพที่สามารถจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้ขณะที่ตนเองปฏิบัติงาน (Job embedded Learning) ซึ่งได้มีนักวิชาการการศึกษาได้นิยามความหมายของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

Reynolds (2007) กล่าวว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) คือ การสนทนาและการแลกเปลี่ยนทางปฏิบัติของผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติของพวกเขาด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ผู้โค้ชจะเป็นผู้ฟัง ผู้สังเกต ผู้ถามและแลกเปลี่ยนแนวคิด ซึ่งกระบวนการโค้ชครูผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและเพื่อนจะสร้างแนวคิด ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและข้อตกลงต่าง ๆ คิดสิ่งที่ท้าทายและพัฒนา สนับสนุน คลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งการโค้ชนี้จะแตกต่างกับการ Mentoring เนื่องจาก Mentoring จะเกี่ยวข้องกับ ผู้ไม่มีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์น้อย กับผู้มีประสบการณ์ให้คำแนะนำช่วยในการพัฒนาวิชาชีพให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง แต่การทำ Peer Coaching จะเกี่ยวกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเท่ากันในตำแหน่งเดียวกัน อาทิเช่น ครูกับครู หรือผู้บริหารกับผู้บริหาร และการพัฒนาวิชาชีพแบบ Peer Coaching นี้ จะมีประสิทธิภาพได้ นั้นจะต้องเกิดขึ้นในสังคมแห่งการเรียนรู้และการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาด้านวิชาชีพ ซึ่งหัวใจสำคัญหลักคือ การมุ่งไปสู่การยอมรับและการมองเห็นความสำคัญของการพัฒนา

Becker (2010) กล่าวว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) คือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนร่วมอาชีพ จำนวน 2 คน หรือมากกว่าทำงานร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์ ประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจรวมถึงการสะท้อนผลการปฏิบัติงานหรือการอธิบาย การสนับสนุน และการสร้างทักษะใหม่ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนแนวคิดด้านการสอน การสังเกต การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน โดย Peer Coaching จะไม่ใช่การตัดสินหรือการประเมิน แต่จะเป็นการร่วมมือกันพัฒนา ส่งเสริมและการแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ลักษณะสำคัญของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีดังต่อไปนี้

1. เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกับเพื่อนในระดับเดียวกัน
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จจะระหว่างกัน โดยร่วมมือกันในการสะท้อนผลการปฏิบัติ
3. การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
4. เป็นการลดช่องว่างระหว่างครู
5. การประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน
6. เป็นการสร้างบรรทัดฐานด้านความร่วมมือที่ทำให้ครูเปิดใจรับฟังความคิดและการช่วยเหลือของผู้อื่น
7. มีการสนับสนุนและช่วยเหลือครูใหม่ในการพัฒนาการสอน

วัชรา เล่าเรียนดี (2548) กล่าวไว้ว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นกระบวนการโค้ชที่เพื่อนครู 2 คน จับคู่หรือรวมกลุ่มกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเทคนิควิธีสอนหรือรูปแบบการสอนใดรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมที่ส่งผลถึงพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยมีการสังเกตการสอนให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กันและกัน และการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนทำได้ง่าย สะดวก เนื่องจากเพื่อนครูสามารถช่วยกันร่วมมือกันจากความสนใจในเรื่องเดียวกันและพึงพอใจที่จะร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของกันและกัน กระบวนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถนำกระบวนการนิเทศการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ได้ เพียงแต่ผู้ทำหน้าที่โค้ชคือเพื่อนครูที่ร่วมโครงการด้วยกันผลัดกันเป็นผู้ทำหน้าที่โค้ชจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน ทั้งนี้ผู้บริหาร/หัวหน้าวิชาการ ทำหน้าที่ประสานงานให้ความสะดวก

จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2556) กล่าวไว้ว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นความร่วมมือร่วมใจของครูและเพื่อนครูเป็นกิจกรรมต่อจากการฝึกอบรมแต่ละครั้งหรือการร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะประสบผลสำเร็จ เช่น วางแผนการสอนร่วมกัน ร่วมกันพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการหรือขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึงแนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้อย่างด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอดรูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมคำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

2.2 รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีวัตถุประสงค์การพัฒนาวิชาชีพแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Collaborative Professional Development) มุ่งเน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดซึ่งกันและกัน ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนยังมีรูปแบบที่มีความหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา สามารถจำแนกรูปแบบของการโค้ชแบบเพื่อนช่วย

เพื่อน (Peer Coaching) ได้เป็น 3 รูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548; สุมน อมรวิวัฒน์, 2547; Diaz-Maggioli, 2004; Glickman, 2010; Gottesman, 2000)

2.2.1 การโค้ชด้านเทคนิคเพื่อพัฒนาด้านเทคนิคการสอน (Technical Coaching) เป็นการช่วยเหลือและส่งเสริมการถ่ายโยงความรู้ โดยจะนำความรู้และวิธีการสู่การปฏิบัติจริง ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายหลังการให้การฝึกอบรมด้านเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งการใช้รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับโครงการฝึกอบรม โดยครูจับคู่ครู ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้นิเทศ หรือผู้ที่ได้ผ่านการอบรมมาแล้วให้คู่กัน ผลัดกันสังเกตการณ์สอนและให้ข้อมูลป้อนกลับหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ สรุปดังนี้ คือ

- 1) ครูจะใช้วิธีการทักษะ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มากขึ้น
- 2) ครูสามารถใช้ทักษะ วิธีการ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างเหมาะสม
- 3) ครูจะจำทักษะใหม่ ๆ เหล่านั้นได้นาน
- 4) ครูจะใช้ทักษะวิธีการ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เหล่านั้นในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 5) ครูจะมีความเข้าใจในทักษะ วิธีการ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

สามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2.2 การโค้ชแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collegial Coaching) เป็นการช่วยให้ครูได้พัฒนา ปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนการสอนของตนเองในการทดลองใช้แนวคิดทฤษฎีและนวัตกรรมใหม่เป็นการปฏิบัติงานพร้อมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู หรือครูกับเพื่อนครู หรือครูกับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน โดยที่ครูจะสามารถแก้ไขปัญหาการสอนของตนเองด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งการใช้โค้ชเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีม มีวิธีการง่าย ๆ คือ การจับคู่ระหว่างครูในสายวิชาเดียวกันหรือต่างสาขา เน้นสังเกตการสอนของกันและกันโดยเฉพาะในประเด็นที่ต้องการเรียนรู้มากที่สุด เน้นเฉพาะจุดที่บกพร่องที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง โดยที่ผู้สังเกตการสอนจะร่วมมือกันกับผู้ถูกสังเกตคิดและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งวิธีโค้ชแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาด้านการทำงานเป็นทีมเหมาะสมที่สุดที่จะนำมาเริ่มใช้ในโรงเรียน

2.2.3 การโค้ชเพื่อพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาที่ท้าทาย (Challenge Coaching) เป็นการช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ และยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งเป็นงานที่ท้าทายความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยคณะครูเป็นผู้ดำเนินการเอง จะช่วยให้มีการปรับปรุงหาวิธีการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีขึ้นมาได้ ซึ่งกระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ท้าทาย จะประกอบด้วย

- 1) การร่วมกันวิเคราะห์พิจารณาปัญหาการจัดการเรียนการสอนหรือปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ที่ต้องการพัฒนาและวิธีการปรับปรุงแก้ไข

2) การดำเนินการตามรูปแบบการโค้ชด้านการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ท้าทาย มีการดำเนินงานในกลุ่มหรือเป็นคณะ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ส่วนการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาด้านเทคนิคการสอนและการโค้ชเพื่อพัฒนาด้านการทำงานเป็นทีม ดำเนินงานเป็นคู่ได้

3) บุคลากรในสายงานอื่นที่ไม่ใช่สายผู้สอนแต่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เข้าร่วมกลุ่มคณะทำงานได้ โดยเฉพาะบุคคลที่มีความสามารถด้านการแก้ปัญหา หรือความชำนาญเฉพาะด้านอื่น ๆ เช่น บรรณารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

จากการศึกษารูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) สรุปได้ว่า รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแต่อย่างไรก็ตาม การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในแต่ละแบบมีความสอดคล้องกัน คือ การที่ครูจะต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาแก้ไขปัญหาสู่การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 กระบวนการวิธีการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา ซึ่งจากการศึกษามีนักการศึกษาได้กล่าวถึงกระบวนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปได้ดังนี้

การศึกษาขั้นตอนกระบวนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548; สุมณ อมรวิวัฒน์, 2547; Diaz-Maggioli, 2004; Glickman, 2010; Gottesman, 2000; Joyce et al., 1992; Koffman et al., 1991) พบว่า กระบวนการของการโค้ชนี้มีความคล้ายคลึงกัน แต่อาจแตกต่างกันในการนำเสนอในรายละเอียด ในขั้นเริ่มต้นซึ่งอาจเป็นขั้นตอนของการวางแผนและเตรียมการ (Prepare and Planning) ซึ่งกระบวนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักการศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกันเพียงคำที่ใช้ แต่ภายในกระบวนการนั้นมีการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน คือ การประเมินความต้องการจำเป็นและค้นหาปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ของการโค้ชและการเตรียมตัวทั้งโค้ชและผู้รับการโค้ช ให้มีความพร้อมทั้งด้านสมรรถนะในการโค้ชเพื่อนำไปสู่การร่วมกันพัฒนาวิชาชีพซึ่งกันและกัน เตรียมโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการจำเป็น อาทิ เช่น เทคนิควิธีการสอน การวัดผลประเมินผล เป็นต้น ขั้นตอนต่อมา คือ ขั้นตอนของการปฏิบัติโค้ช (Coaching) คือ ขั้นตอนการปฏิบัติโค้ชตามแผนที่กำหนด ซึ่งในระหว่างดำเนินการในขั้นตอนการโค้ชนี้จะมีการสังเกตการณ์สอน (Analysis Data) และการสะท้อนผลการสังเกตการณ์สอน (Reflection) และขั้นตอนต่อมา คือ การประชุมหลังสังเกตการณ์สอนในภาพรวมเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference) และขั้นสุดท้าย คือ การประเมินและสรุปผลสำเร็จของการโค้ช (Evaluation) ว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

2.2.5 ปัจจัยความสำเร็จของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การดำเนินการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดย

ความสำเร็จของการโค้ชจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทั้งผู้ที่เป็นโค้ช ผู้รับการโค้ช ผู้บริหารล้วนต้องช่วยเหลือสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม วิชาเล่าเรียนดี (2548) และจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2556) ได้สรุปว่า ความสำเร็จของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จะเกิดขึ้นได้จากทุกภาคส่วนให้การช่วยเหลือสนับสนุน โดยครูต้องมีส่วนร่วมทั้งในบทบาทของโค้ชและผู้รับการโค้ชโดยเริ่มจากยอมรับซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาวิชาชีพ โค้ชและผู้รับการโค้ชควรตกลงกันในการพัฒนาในเรื่องเดียวกัน เป้าหมายเดียวกัน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคน ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานในการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการสอนพัฒนาความรู้ทักษะของตนเอง พร้อมทั้งช่วยเพื่อนให้พัฒนาและทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงานเพื่อร่วมกันพัฒนาวิธีสอน เทคนิคและทักษะการสอน วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และผู้บริหารมีบทบาทสำคัญเพื่อความสำเร็จของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เช่นกัน โดยผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ปรับเปลี่ยนแนวคิดและวัฒนธรรมใหม่ในโรงเรียนโดยที่มุ่งพัฒนาบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นมืออาชีพ ยอมรับ ร่วมมืออาศัยกันและกัน สนับสนุนด้านเวลาและงบประมาณอย่างต่อเนื่อง การเริ่มต้นการใช้ Peer Coaching ควรเป็นระบบเชื่อมโยงเครือข่ายการสนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทุกครั้งในโรงเรียน ต้องประกอบด้วย กระบวนการ Peer Coaching เสมอ การปฏิบัติการโค้ชนั้น ผู้บริหารควรให้เริ่มต้นจากครูกลุ่มเล็ก ๆ ที่สมัครใจดังนั้น ปัจจัยความสำเร็จของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนคือ 1) ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพโดยให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู 2) การพัฒนาวิชาชีพต้องเกิดจากความต้องการของครูที่มีความมุ่งมั่นจริงจังและอุทิศเวลาให้กับการพัฒนา และมิมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และ 3) ครูควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับทั้งด้านความรู้ และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด และด้านการปฏิบัติการโค้ชที่ถูกต้อง ก่อนเริ่มกระบวนการพัฒนา

2.2.6 ประโยชน์ของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กระบวนการโค้ชและวิธีโค้ชมีความสำคัญยิ่ง เพราะทำให้ครูสามารถใช้ความรู้และทักษะใหม่ไปปฏิบัติได้ด้วยความมั่นใจและประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งเหตุผลสำคัญของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน Murphy (1998 อ้างถึงในจิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2556) สรุปไว้ดังนี้

1) เพื่อการนำหลักสูตรและกลยุทธ์การสอนใหม่สู่ห้องเรียน เนื่องจากครูจะสามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติได้ทันที โดยการถ่ายทอดความรู้นั้น โดยการอธิบายและสาธิต เพื่อนทำให้ครูเกิดความรู้ที่ลึกซึ้งในเนื้อหาซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติของครูและประสิทธิผลในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2) เป็นการลดการแบ่งแยก เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการวางแผนการสอนร่วมกัน ร่วมกันสังเกตและเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนสื่อการสอนและวิธีการสอนต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญาและการมีส่วนร่วมในสังคมในการพัฒนาการคิดของครูที่เกี่ยวกับการทำงานของผู้เรียนและการปฏิบัติการสอนในห้องเรียน

3) เป็นกระบวนการช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ โดยกระบวนการที่มีการติดตาม สนับสนุนและการช่วยเหลือตลอดกระบวนการปฏิบัติงานในอาชีพ สร้างการติดต่อสื่อสารของครูที่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อการร่วมมือที่นำไปสู่การวางแผนในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน การศึกษากลุ่มและการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

4) เป็นการรายงานการปฏิบัติการสอนโดยการให้ข้อมูล การโค้ชที่มีการบันทึกข้อมูลความสำเร็จต่าง ๆ ซึ่งเป็นการลงมือปฏิบัติตั้งแต่การส่งเสริมให้ครูได้มีการเก็บรวบรวมผลการประเมินโดยมีการเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและใช้ในการกำหนดขอบเขตของการพัฒนางาน

จากการศึกษาถึงความสำคัญของการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปได้ว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสำคัญ ทั้งในด้านวิชาการของโรงเรียน คือการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน และทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานในสายงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความสามัคคีในการร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายและเกิดวัฒนธรรมการพัฒนาตนเองและองค์กร และชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

2.3 การโค้ชทางปัญญา

จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพครูถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเมื่อครูได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติ และทักษะการคิด และความสามารถในการใช้ยุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และกี่ย่อมส่งผลถึงความสำเร็จของผู้เรียนดังนั้น การโค้ชที่มุ่งเน้นความรู้ความสามารถและความคิดจึงเป็นวิธีการโค้ชสำคัญวิธีการหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพ

2.3.1 หลักการและแนวคิดการโค้ชทางปัญญา

การโค้ชทางปัญญา หรือการโค้ชเพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา (Cognitive Coaching) เป็นแนวคิดของ Costa and Garmston (2002 อ้างถึงใน จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2556) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการโค้ชเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพ ที่ผู้รับการโค้ชเป็นผู้นำตนเอง หรือเป็นการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอนด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโค้ชและผู้รับการโค้ชเป็นสื่อกลางให้เกิดการคิด การพัฒนา และการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตนเอง ซึ่งการโค้ชทางปัญญามีจุดเด่น คือการพัฒนาทางด้านสติปัญญาส่งเสริมความ

เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้สอนเป็นความร่วมมือกัน คิด ปฏิบัติ และทดลองในสิ่งที่ศึกษาที่เป็นไปได้และมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้เรียน เป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ที่ต้องใช้ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ ต้องอาศัยการยอมรับซึ่งกันและกัน (Mutual Trust) ซึ่งการโค้ชทางปัญญา (Cognitive Coaching) มีความเชื่อพื้นฐานว่า 1) พฤติกรรมมนุษย์เปลี่ยนแปลงหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ 2) พฤติกรรมของมนุษย์ทั้งหมดมาจากการรับรู้ การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ และการคิด เป็นสิ่งที่มีมาก่อนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ 3) มนุษย์สร้างความรู้ใหม่ ความหมายใหม่ของสิ่งที่รู้ด้วยการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) เกี่ยวกับประสบการณ์ และการได้พูดคุยกับบุคคลอื่น (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548) และวัตถุประสงค์สำคัญของการโค้ชทางปัญญา คือ การส่งเสริมและสร้างความเคยชินในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) และสร้างความเข้าใจในตนเองและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ (Self-Modifying) และมีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ 1) การสนทนาวางแผน (Planning Conversation) 2) เหตุการณ์ สถานการณ์ (Event) ซึ่งจะต้องมีการสังเกตโดยโค้ช และ 3) สนทนาเพื่อไตร่ตรองสะท้อนคิดเกี่ยวกับข้อมูล การปฏิบัติและวิถีคิดของผู้รับการโค้ชและโค้ช (Reflecting Conversation) ซึ่งการโค้ชทางปัญญายังเป็นตัวกระตุ้นการใช้กระบวนการทางปัญญาของอาจารย์ผู้สอน และใช้ทักษะการคิดในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Maskey, 2009) การให้ความช่วยเหลือของโค้ช ไม่ได้เป็นการให้คำแนะนำ หรือการชี้แนะให้อาจารย์ถึงสิ่งที่ควรทำแต่เป็นการสะท้อนเพื่อให้อาจารย์ผู้สอนได้ใช้ความคิดในระดับสูงไตร่ตรองสะท้อนคิด โดยใช้เครื่องมือการสนทนา (Coaching Tools) ซึ่งประกอบด้วย การถอดความหมายของคำพูด (Paraphrasing) การหยุดคิด (Pause) การเจาะหาความคิด (Probe) และการให้ความใส่ใจอย่างใกล้ชิด (Pay Close Attention) (Costa and Garmston, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2548) ได้กล่าวถึงลักษณะ/วิธีการทำงานของโค้ชแบบ Cognitive Coaching มีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมกับครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการไตร่ตรองสะท้อนคิดให้แก่ครู และการร่วมปฏิบัติงานกับครู

2) การเป็นผู้ประสานงานด้านความคิดให้แก่ครูโดยไม่มีการประเมินใด ๆ ทั้งสิ้น

3) โค้ชต้องเรียนรู้ ฝึกถามและสามารถถามคำถามครูที่กระตุ้นให้คิดเกี่ยวกับการปฏิบัติ หรือการแสดงออกของตนเอง

4) โค้ชต้องมีความตั้งใจสูงใส่ใจฟังครูพูด คือ การฟังอย่างตั้งใจมากกว่าการพูด

5) โค้ชต้องใช้เทคนิคการสื่อความหมายที่หลากหลายเพื่อสร้างและคงไว้ซึ่งความไว้วางใจ ความเป็นมิตรที่ดีต่อกันและการสนทนากันที่มีประโยชน์ โดยที่ผลลัพธ์ที่เกิดจากการโค้ชทางปัญญา ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ช ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น อาจารย์ผู้สอนพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการคิด

ปลະการสะท้อนความคิดได้ซับซ้อนมากขึ้น เกิดความพึงพอใจในการทำหน้าที่ของครูมีการร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน และสร้างบรรยากาศการความเป็นวิชาชีพในการทำงาน

Costa and Garmston (2002) ได้เสนอวงจรกระบวนการโค้ชที่พัฒนาความคิด ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่โค้ชช่วยให้ผู้รับการโค้ชได้ทำความเข้าใจกับเป้าหมาย ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จ วางแผนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ เลือกวิธีการ หรือกลยุทธ์ในการติดตามความสำเร็จ ตลอดจนการระบุความต้องการในการเรียนรู้ และวิธีการประเมินตนเอง

2. การติดตามดูแลและให้คำปรึกษา (Monitoring) เป็นการดูแลและสนับสนุนเพื่อให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จและการปรับปรุงแก้ไขให้วิธีการ กลยุทธ์และการดำเนินการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ

3. การวิเคราะห์ (Analysing) โค้ชช่วยให้ผู้รับการโค้ชสรุปเหตุการณ์ต่าง ๆ ทบทวนข้อมูลสนับสนุน เปรียบเทียบ วิเคราะห์ สรุปอนุมาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลต่าง ๆ

4. การประยุกต์นำไปใช้ (Applying) โค้ชช่วยเหลือให้ผู้รับการโค้ชสามารถสร้างความรู้ใหม่และการนำความรู้นั้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการสะท้อนและปรับปรุงกระบวนการโค้ช

2.3.2 พันธกิจและกระบวนการโค้ชทางปัญญา

การโค้ชทางปัญญานั้นถือเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งให้ครูเกิดความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง Costa and Garmston (2002) ได้กล่าวถึง พันธกิจสำคัญของการโค้ชทางปัญญาว่าเป็นการสร้างให้ผู้รับการโค้ชเป็นผู้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเองในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนและศักยภาพของกลุ่มให้สูงขึ้น ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed) นั้น มีความเชื่อมโยงระหว่างการมีอิสระในการพัฒนาตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่ม หรือเรียกว่าความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และได้ให้นิยามคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้ที่มีการนำตนเอง (Self-directed) และความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไว้ว่า ผู้ที่มีการนำตนเอง (Self-directed Person) นั้นจะมีคุณลักษณะของผู้ที่มีการรู้จักวางแผนจัดการตนเอง (Self-Managing) คือเป็นผู้ที่รู้กำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์และวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ และต่อมาก็คือลักษณะของผู้ที่มีการดูแลติดตามตนเอง (Self-Monitoring) คือเป็นผู้ที่มีการดูแลกำกับให้ตนเองดำเนินการตามแผนงานหรือแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้มีการไตร่ตรองสะท้อนคิดในการปฏิบัติของตนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และสุดท้ายคือลักษณะของผู้ที่มีการพัฒนาปรับปรุงตนเอง (Self-Modifying) ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และในส่วนของความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ก็คือ การเกี่ยวข้องมี

ปฏิสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาวิชาชีพไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคนก็จะส่งผลถึงความสำเร็จของสังคมหรือองค์กร ดังนั้นสมาชิกทุกคนจะมีความตระหนักในผลสำเร็จของตนเองและความสำเร็จของกลุ่มควบคู่กันไป ซึ่งถ้าตนเองไม่สามารถพัฒนาได้หรือประสบความล้มเหลวก็จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่ม จะเห็นได้ว่าการโค้ชทางปัญญา (Cognitive Coaching) นั้นมุ่งให้เกิดการพัฒนาตนเองและกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและคำนึงถึงส่วนรวมหรือความสำเร็จในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จของตนเองหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จขององค์กรหรือชุมชน ซึ่งกระบวนการของการโค้ชทางปัญญานั้นมีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อนแต่มีความสำคัญ

กระบวนการและขั้นตอนของการโค้ชทางปัญญามี 3 ขั้นตอน (Costa and Garmston, 2002) ดังนี้

1) การประชุมวางแผน (Planning Conference) ซึ่งเป็นขั้นแรกของการดำเนินการโค้ชซึ่งการประชุมวางแผนนั้นถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะถือเป็นขั้นตอนที่ผู้ทำหน้าที่โค้ชจะต้องสร้างความเชื่อมั่น ความเชื่อใจไว้ใจ ให้เกิดขึ้นกับผู้รับการโค้ช (Trust-building) ในการช่วยครูในการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา ให้ข้อมูลหรือให้ความรู้ที่จำเป็น สร้างข้อตกลงในการโค้ชหรือสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและตรวจสอบความพร้อมหรือความเข้าใจของตนก่อนปฏิบัติการโค้ช

2) กิจกรรมสังเกตการณ์สอน (Event or Observation) เป็นขั้นตอนของการสังเกตการสอนตามแผน ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นการสังเกตการสอนตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการพัฒนาหรือความต้องการแก้ไขปัญหา ดังนั้นโค้ชจึงมุ่งความสนใจหรือมุ่งสังเกตพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ร่วมกันเท่านั้น

3) การประชุมเพื่อสะท้อนผล (Reflecting Conference) เป็นขั้นตอนในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นการนำข้อมูลจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียนมาทำการวิเคราะห์และสะท้อนผล ซึ่งการสะท้อนผลนั้นจะเน้นให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตนเอง (Self-Analysis) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาตนเอง

2.3.3 หลักสำคัญของการโค้ชทางปัญญา

การโค้ชทางปัญญามีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างให้ผู้รับการโค้ชนั้นเกิดการนำตนเองหรือกำกับการเรียนรู้ของตนเอง (Self-directed) ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักสำคัญทั้ง 5 ประการ ดังนี้

1) ความรู้ความสามารถ (Efficacy) กล่าวคือผู้ที่จะเป็นผู้ที่นำตนเองได้นั้นจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ในศาสตร์ของตนอย่างลึกซึ้ง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ รวมทั้งมีการประเมินเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) คือ การรู้จักปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ ตามสภาพปัญหาหรือเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น เพราะปัญหาหรือสถานการณ์ เหตุการณ์เฉพาะหน้านั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น วัตถุประสงค์ วิธีการหรือแผนที่เคยเตรียมไว้สำหรับการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ อาจถูกปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม

3) ความละเอียดประณีตหรือความมีฝีมือ (Craftsmanship) คือ การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการในวิชาชีพของตนทุกขั้นตอน รายละเอียดให้บรรลุมาตรฐาน และมองว่าการพัฒนาวิชาชีพหรือการพัฒนาตนเองนั้นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสู่มาตรฐานสูงขึ้น

4) การมีสติรู้คิด (Consciousness) คือ การมีสติรู้คิด ควบคุมตนเองให้สามารถตั้งรับกับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและหมายรวมถึงการกำกับติดตามดูแลตนเองทั้งด้านการกระทำความคิดเพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

5) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interdependence) คือ มีการแลกเปลี่ยน ติดต่อกับบุคคลอื่นในทางสร้างสรรค์ และถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชุมชนสังคม มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในความสำเร็จหรือความล้มเหลว

จากการศึกษาแนวคิดของการโค้ชทางปัญญา (Cognitive Coaching) สรุปได้ว่า การโค้ชทางปัญญาเป็นรูปแบบการโค้ชที่มุ่งให้ครูมีความเป็นเลิศทางปัญญา คือ ใช้ปัญญาในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สูงขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงพัฒนาตลอดกระบวนการด้วยการสะท้อนผลการปฏิบัติและนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครู วิทยานิพนธ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครู วิทยานิพนธ์ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชฯ ดำเนินการวิจัยด้วยการวิจัยและพัฒนาและประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่เป็นครูวิทยานิพนธ์ จำนวน 6 คน และนักเรียนจำนวน 235 จากวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการศึกษาราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คู่มือรูปแบบการโค้ช แผนการโค้ช ปฏิทินการโค้ช แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการโค้ชและการคิดวิเคราะห์ แบบประเมิน

แบบบันทึกความคิดเห็นและแบบสังเกตพฤติกรรมการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติแบบไม่อิงค่าพารามิเตอร์การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่พัฒนาขึ้นถูกเรียกว่ารูปแบบการโค้ชเอพีซีซีเอ็มพีอาร์อี ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการดำเนินการโค้ช 8 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและกำหนดประเด็นการพัฒนา ระยะที่ 2 การเตรียมการด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติการโค้ช ระยะที่ 3 การร่วมมือกันวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ระยะที่ 4 การปฏิบัติการโค้ช ระยะที่ 5 การทบทวนระหว่างกระบวนการและอภิปรายไตร่ตรองสะท้อนคิด ระยะที่ 6 การดำเนินการปฏิบัติการโค้ชต่อ ระยะที่ 7 การทบทวนไตร่ตรองสะท้อนคิดและสรุปผล ระยะที่ 8 การประเมินผลการใช้รูปแบบการโค้ชร่วมกันและ 3) ปัจจัยสนับสนุน

2. ผลการหาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชเอพีซีซีเอ็มพีอาร์อี พบว่า สมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการโค้ชฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการโค้ชฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพหุวิทยกรรรมมีความเห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งนักเรียนพหุวิทยกรรรม มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับเห็นด้วยมาก

เรื่องที่ 2 ดวงหทัย โหมไชยวงศ์ (2557) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครู ประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำและ 3) ขยายผลรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 20 คน ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ คู่มือการใช้รูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครู ประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาวิชาชีพครูมีชื่อว่า “3P-CA Model” มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้การเผชิญสถานการณ์การศึกษาจากตัวอย่างและการฝึกปฏิบัติร่วมกับการพัฒนาวิชาชีพด้วยการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำอย่างต่อเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญนำไปสู่การส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษา 2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาวิชาชีพครู ในด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะเฉพาะของครูประถมศึกษา 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparing : P) 2) ขั้นเสนอความรู้หรือทักษะ (Presenting Knowledge or Skills : P) 3) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practicing : P) 4) ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ (Concluding and Applying : CA) 4) การวัดและประเมินผล 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะครูประถมศึกษา ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณลักษณะเฉพาะของครูประถมศึกษา และ 5) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านผู้สอน มีความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอน มีความรู้ในด้านวิธีสอนที่ใช้ในรูปแบบการเรียนการสอน มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอนเป็นอย่างดี เป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะเฉพาะการเป็นครูประถมศึกษา มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ ด้านอาจารย์พี่เลี้ยงมีความรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะเฉพาะของครู ประถมศึกษา มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ และด้านผู้เรียน มีความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ โดยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.96/83.37

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า 2.1) หลังเรียนตามรูปแบบนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะครู ประถมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2.2) นักศึกษามีพัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก 2.3) คุณลักษณะเฉพาะของครูประถมศึกษามีพัฒนาการสูงขึ้น จากระดับปานกลางเป็นระดับมาก และ 2.4) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3. ผลการขยายผลรูปแบบ พบว่า หลังเรียนตามรูปแบบนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะครู ประถมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะเฉพาะของครู ประถมศึกษาสูงขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมากและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดแผนการสอน แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะครูประถมศึกษาแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบประเมินความสามารถในการ

จัดการเรียนรู้แบบประเมินคุณลักษณะเฉพาะของครูประถมศึกษา แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาวิชาชีพรูแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแบบบันทึกความคิดเห็นที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Journal Writing) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีแบบไม่อิสระ (t - test for dependent samples) และ การวิเคราะห์เนื้อหา

เรื่องที่ 3 บุชราคม ศรีจันทร์ และ สุเทพ อ่วมเจริญ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครู 6 คน และนักเรียน 168 คน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า 1. การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ มีชื่อว่า PCCEC Model ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทุกองค์ประกอบ PCCEC Model มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการ และ 3) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้โดยมีกระบวนการโค้ช 5 ระยะ ได้แก่ การเตรียมการโค้ช (Preparing : P) การวางแผนการปฏิบัติ (Creating Action Plan : C) การปฏิบัติการณ์โค้ช (Coaching : C) การร่วมกันประเมินผลความสำเร็จและประมวลผลความรู้ (Evaluating of Intended Outcomes and Conceptualizing of Knowledge : E) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development : C) 2. ประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม Metacognition ของผู้รับการโค้ชหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) ผลการเรียนรู้ และ Metacognition นักเรียนมีผลการเรียนรู้ และ Metacognition หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด และ 4) ความคิดเห็นของผู้ทำหน้าที่โค้ช และผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการนำ PCCEC Model ไปใช้ อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด

เรื่องที่ 4 ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และ ประเสริฐ มงคล (2560) ได้ศึกษาการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 3) ประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนและ 4) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน หลังได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการโค้ชแบบ

เพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนคณิตศาสตร์จำนวน 8 คนและนักเรียนจำนวน 291 คน โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนแบบทดสอบ แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนและด้านการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับสูง 2) ครูมีความคิดเห็นต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับสูง 4) คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เรื่องที่ 5 กิรณา ชันติโกสม (2561) ได้ศึกษาการใช้วิธีโค้ชและระบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้วิธีการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เก็บข้อมูลย้อนหลังจำนวนนักศึกษาทันตแพทย์ที่ปฏิบัติงานสาขาทันตกรรมหัตถการและครอบและสะพานฟันเสร็จสิ้นเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา ในนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ปี การศึกษา 2559 และ 2560 โดยปี การศึกษา 2560 จะใช้ระบบชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง นำข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับสัดส่วนนักศึกษาที่ทำงานเสร็จสิ้นระหว่าง 2 ปี การศึกษาในแต่ละสาขาด้วยการทดสอบไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า นักศึกษาที่ได้รับระบบชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงในปีการศึกษา 2560 ในแต่ละสาขา มีจำนวนนักศึกษาทำงานเสร็จสิ้นสูงกว่าปี การศึกษา 2559 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

เรื่องที่ 6 วารุณี ลัภนโชคดี (2560) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูภาษาไทยโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) แหล่งข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย 1) รายงานการวิจัยประเมินโครงการการพัฒนาครูโดยใช้ กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) จำนวน 9 เล่ม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา 9 แห่ง และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู 2 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนและการวิจัย 3 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย มีดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยฯ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่หนึ่ง องค์ประกอบด้านการเตรียมการก่อนการพัฒนาครู ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู การศึกษาความพร้อมในการเป็นสถาบันอุดมศึกษา คู่พัฒนาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์การคัดเลือกสถานศึกษาและครูเพื่อเข้าร่วมกระบวนการพัฒนา การจัดทำแผนพัฒนาครู และการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาครูองค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการพัฒนาครู ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมฝึกอบรม (Training) และกิจกรรมพี่เลี้ยงและการชี้แนะ (Coaching and Mentoring) และองค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบ ด้านกลไกการพัฒนาครู ประกอบด้วยกลไกหลัก 8 กลไก ได้แก่ การร่วมมือร่วมพลังกันทำงานเป็นทีม การมีเป้าหมายและการสร้างความเข้าใจร่วมกันการเห็นความสำคัญและการสนับสนุนของผู้บริหาร โรงเรียน การสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่น การรู้จักและยอมรับซึ่งกันและกัน การเรียนรู้ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร การวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาในการพัฒนาครู และการให้ข้อมูลป้อนกลับ

2. ครูภาษาไทยที่เข้าร่วมการพัฒนาและผ่านเกณฑ์เวลาทั้ง 150 คน ผ่านการประเมินผลสัมฤทธิ์การเข้าร่วมการพัฒนาทุกคน รูปแบบการพัฒนาครูทำให้เกิดผลกระทบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยมิติความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา 2) การค้นพบครูดั้งแบบการจัดการเรียนการสอน 3) สังคม ชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างครูต่างโรงเรียน 4) ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ที่ตรงกับสายงาน 5) ครูผู้สอนได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน และ 6) นักเรียนได้รับการพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะและกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. รูปแบบการพัฒนาครูฯ มีประสิทธิภาพเนื่องจากองค์ประกอบกิจกรรมย่อยในแต่ละองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในรูปแบบฯ มีความครบถ้วน ครอบคลุม และสอดคล้องกับการดำเนินงานพัฒนาครู โดยบรรลุมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และ ความเป็นไปได้

เรื่องที่ 7 วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาครูรูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ 2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ 3. การทดลองรูปแบบการนิเทศฯ 4. การประเมินรูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่

เลี้ยง เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อรูปแบบการนิเทศผ่านผู้เชี่ยวชาญได้นำมาทดลองใช้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 60 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศก์ และผู้รับการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสารแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกผลการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง แบบบันทึกการรับการนิเทศ แบบตรวจสอบพฤติกรรมชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง และแบบประเมินรูปแบบการนิเทศฯ นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและพรรณนาความ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบการนิเทศ ชื่อว่า “ดับเบิลพีแอลซีเอ พลัส” (PPLCA Plus) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หลักการ เงื่อนไขสำคัญ และองค์ประกอบของรูปแบบมี 5 องค์ประกอบ คือ 1. ขั้นเตรียมความรู้ก่อนการนิเทศ (Preparing : P) 2. ขั้นวางแผนและออกแบบการนิเทศ (Planning : P) 3. ขั้นเรียนรู้และแลกเปลี่ยนในการปฏิบัติการนิเทศ (Learning and Sharing: L) 4. ขั้นการนิเทศด้วยกระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring : C) 5. ขั้นสะท้อนคิดหลังการนิเทศ (After Action Review : A) และเกิดข้อค้นพบ (Body of Knowledge) ระหว่างการวิจัย คือ การน้อมนำหลักการทรงงานและศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 (King Bhumibol’s Science) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในทุก ๆ องค์ประกอบ เพิ่มเติมรูปแบบการนิเทศ คือ พลัส (Plus) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ พบว่า ผู้รับการนิเทศสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมนำมาใช้ในการสอน ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.33 ส่วนผลการตรวจสอบพฤติกรรมชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง จากผู้นิเทศก์และผู้รับการนิเทศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73, 2.80 (จากค่าเฉลี่ย 3 ระดับ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55, 0.48 สำหรับประเด็นที่มีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด คือการร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 7 เรื่อง พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน นั้นมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและกระบวนการ และสามารถทำงานเสร็จเร็วสูงกว่า นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียน

แผนการจัดการเรียนรู้ ในระดับสูง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และยังเป็นโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 7 เรื่อง มาวิเคราะห์กิจกรรมที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

กิจกรรม	แหล่งข้อมูล							
	จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2556)	ดวงททัย โธมไชยวงศ์ (2557)	บุษราคัม ศรีจันทร์ และ สุเทพ อ่วมเจริญ (2560)	ฉวีวรรณ ทาไม่สุข และประเสริฐ มงคล (2560)	กิริณา ชันติโกสุม (2561)	วารุณี ถังนโชนคดี (2560)	วิศิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ (2562)	คามณี
1. วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน	✓	✓	✓	✓			✓	5
2. สังเกตการสอนร่วมกัน	✓			✓				2
3. ปฏิบัติงานร่วมกัน				✓		✓		2
4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน				✓	✓	✓	✓	4
5. ให้ความรู้เพิ่มเติม							✓	1
6. ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓		6
7. สะท้อนคิดและร่วมกันสรุป ประเมินผล	✓	✓	✓					3

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า กิจกรรมที่แหล่งข้อมูล 8 แหล่งใช้ มี 8 กิจกรรม ได้แก่ 1. วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน 2. สังเกตการสอนร่วมกัน 3. ปฏิบัติงานร่วมกัน 4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5. ให้ความรู้เพิ่มเติม 6. ให้ข้อมูลย้อนกลับ 7. ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ และ 8. ร่วมกันสรุป ประเมินผล โดยกิจกรรมให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ เป็นกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุด จำนวน 6 แหล่งข้อมูล รองลงไปคือ

กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน จำนวน 5 แหล่งข้อมูล กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จำนวน 4 แหล่งข้อมูล และ กิจกรรมสะท้อนคิดและร่วมกันสรุป ประเมินผล จำนวน 3 แหล่งข้อมูล

ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมคำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ กิจกรรมวางแผน การปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมสะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในหลักสูตรอบรมด้วย

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ปัจจุบันวิวัฒนาการของกระบวนการเรียนรู้ของมวลมนุษยชาติได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภายใต้กระแสสังคมที่มีความก้าวหน้าทันสมัยด้วยวิทยาการแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลากหลายแขนง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาดังกล่าว การศึกษาและการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบันได้พัฒนาภายใต้กระแสแห่งเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบหรือกระบวนการทัศน์ (Paradigm) ที่เรียกว่า “การศึกษาจากฐานแห่งเทคโนโลยี (Technology – Based for Education)” ซึ่งมีนัยความหมายที่บ่งบอกถึงการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้เชิงวิทยาศาสตร์เข้ามาปรับใช้ในการจัดการศึกษาเรียนรู้อย่างกว้างขวางและแพร่หลายในสังคมโลกปัจจุบันและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตร์หรือองค์ความรู้ที่เกิดจากพัฒนาการของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer) ในยุคแห่ง Web 2.0 ที่มีอิทธิพลค่อนข้างสูงต่อการปรับใช้ในโลกรวมทั้งการจัดการศึกษายุคสังคมแห่งโลกยุคเปิด (Open Society) หรือยุค Internet Era ในปัจจุบัน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2555)

รูปแบบการสอนแบบใหม่อีกรูปแบบหนึ่งภายใต้กระแสแห่งพัฒนาการด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นรูปแบบของการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนแบบปกติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวไกลเกิดทั้งประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้อย่างยิ่ง ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้นี้เรียกว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นนวัตกรรม การศึกษาที่ผสมผสานโมดูล (Module) การเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่าย Online ร่วมกับการเรียน แบบเผชิญหน้า (Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยาย ในชั้นเรียนปกติ ทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน (ออนไลน์)

3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

หน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานสอดคล้องกัน ดังนี้

สมาคมสโตน (Allen & Seaman, 2005) ให้คำจำกัดความของการเรียนแบบผสมผสานว่ามีสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอออนไลน์ระหว่างร้อยละ 30 ต่อร้อยละ 79 คำอธิบายของการเรียนแบบผสมผสาน คือ การเรียนที่ผสมการเรียนออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียน โดยที่เนื้อหาส่วนใหญ่ส่งผ่านระบบออนไลน์ ใช้การอภิปรายออนไลน์และมีการพบปะกันในชั้นเรียนบ้าง และมีส่วนที่น่าสนใจว่าการอภิปรายออนไลน์ถือเป็นการส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์ เช่นกัน สำหรับการเรียนในรูปแบบอื่น ๆ อย่างเช่น การเรียนแบบปกติจะไม่มี การส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์ การเรียนแบบใช้เว็บช่วยสอนจะมีการส่งผ่านเนื้อหาออนไลน์ร้อยละ 1 – 29 และการเรียนออนไลน์มีการส่งผ่านเนื้อหา ร้อยละ 80 – 100

Horn and Staker (2011) แห่ง Innosight Institute ได้นิยามเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสานของผู้เรียนในระดับ K-12 หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยนักเรียนสามารถควบคุมตัวแปรทางการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านเวลา สถานที่ แนวทางการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง

Graham (2012) มหาวิทยาลัย Brigham Young University ประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความหมายว่า เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

Bernath (2012) สรุปว่า การเรียนแบบผสมผสานหรือ Blended Learning หมายถึง โปรแกรมทางการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning กับการสอนในชั้นเรียน

จากนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผ่านการบรรยาย อธิบาย สาธิต กับการจัดการเรียนรู้บนเทคโนโลยีออนไลน์ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการดูสื่อวิดีโอทัศน์ผ่านออนไลน์ การเสนอความคิดเห็นและพูดคุยผ่านกระดานบอร์ด หรือกล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

3.2 ลักษณะของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการบูรณาการ online learning และ face-to-face meetings เข้าด้วยกันข้อสมมติของชุมชนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ คือ 1) ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมมือกันที่ลึกซึ้งขึ้น 2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มที่มี

การจัดวางการทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ก่อน และ/หรือหลังจากมี face-to-face learning แล้ว ก็ได้ ซึ่งอาจจะรวมถึง pre-event activities เพื่อ warm-up ก่อนมีการประชุมเป้าหมายก็เพื่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในระหว่างผู้เรียน สร้างความรู้สึกการเป็นทีม ร่วมกันซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ และความรวดเร็วในการทำงานกลุ่ม อาจมีการปฐมนิเทศ แนะนำชี้แจง ก่อนเรียนทาง Web conferences, online discussions, และ conference ซึ่งจะทำให้มีการเปิดใจกว้าง ที่จะเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กัน ถ้าหากสุดท้ายผู้เรียนจะต้องมาพบกันในระดับเรียนแบบเดิมหรือในอีกรณีสักอย่างหนึ่ง คือการให้มี Follow-up learning community หลังจากมี face-to-face event แล้ว ชุมชนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ อาจด้วยการให้ผู้เรียนทำ group projects, discussing research findings, และ mentoring peers เป็นต้น หรือลักษณะ end-to-end communities ที่รวมทั้ง pre-event และ follow-up learning activities ด้วย ผู้เรียนบางคนอาจชอบ end-to-end community มากกว่า เพราะ face-to-face meeting แบบปกติ มักเป็นเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ที่จะมาร่วมมือกันทำงาน ตัวอย่างเช่น ครูอาจใช้ ice-breaker community สำหรับ pre work และแนะนำ เรื่องต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ใช้ face-to-face experiential workshop ในการให้ความชัดเจนเรื่องจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละคน และใช้ follow-up community ในการ coaching และ mentoring เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ตามมโนทัศน์ (Concepts) ที่กำหนดนั้นจะเป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนรู้ใน 4 ลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) การผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนจากการเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- 2) การผสมผสานในรูปแบบหรือวิธีการที่เน้นเชิงวิชาการในการสร้างผลผลิตทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้นโดยปราศจากเทคโนโลยีเพื่อการสอนอื่น ๆ เข้ามาช่วย
- 3) การผสมผสานรูปแบบวิธีการทางเทคโนโลยีทางการสอนผ่านหลักสูตรเฉพาะและ/หรือการฝึกอบรม
- 4) การผสมผสานเทคโนโลยีการสอนเข้ากับงานปกติ หรือการเรียนตามปกติที่กระทำอยู่

ในขณะเดียวกันกับที่ Horn and Staker (2011) ได้จำแนกถึงคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานหรือ Blended Learning สำหรับผู้เรียนในระดับ K-12 ไว้ว่าการการสอนรูปแบบดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

Model 1: Face to Face Driver เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในชั้นเรียนโดยการเรียนรู้แบบออนไลน์ในแต่ละเรื่องหรือแต่ละประเด็นที่กำหนดในหลักสูตรของการเรียนรู้แต่ละครั้ง

Model 2: Rotation เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหมุนเวียนตามหลักสูตรเนื้อหาในตารางที่กำหนดของการสอนปกติในชั้นเรียนภายใต้สถานการณ์ที่มีความหลากหลายและเป็นไปตามอัตราการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

Model 3: Flex เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ต่างกัน ที่ครูสามารถจัดให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้หลายรูปแบบทั้งการเรียนแบบ tutoring หรือการเรียนแบบกลุ่มเล็กตามกลุ่มสนใจ เป็นต้น

Model 4: Online Lab เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการเรียนในห้องเรียนออนไลน์ ภายใต้สภาพการณ์ของการใช้ห้องปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มรูปแบบโดยครูและผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้คอยควบคุม ให้ความช่วยเหลือทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

Model 5: Self-Blended เป็นรูปแบบของการเรียนแบบผสมผสานด้วยตัวของผู้เรียนเองตามประเด็นหรือหลักสูตรกำหนด ลักษณะดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางการเรียนระหว่างกันหรือระหว่างสถาบัน ลักษณะดังกล่าวนี้จะมีโปรแกรมควบคุมหลักอยู่ที่ห้องปฏิบัติการตาม Model 4 ที่จะคอยควบคุมและอำนวยความสะดวกในการเรียนในการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยตนเอง

Model 6: Online Driver เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ได้มีรูปแบบโดยมีการเรียนแบบออนไลน์ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจากหลักสูตรที่กำหนด เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศจะมีบทบาทค่อนข้างสูงต่อกระบวนการขับเคลื่อนในรูปแบบดังกล่าว

จากรูปแบบของการเรียนแบบผสมผสานข้างต้น เห็นได้ว่าการนำเอากระบวนการเรียนแบบผสมผสานมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ประเด็นสำคัญคงต้องคำนึงถึงความพร้อมและความเป็นไปได้หลายประการที่จะเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาปรับใช้การเรียนรู้ในลักษณะนี้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ บริบทและความพร้อมทุกด้านเพื่อเกิดผลและประสิทธิภาพสูงสุดของการประยุกต์ใช้

3.3 องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน

ภายใต้สถานการณ์ของการเรียนแบบผสมผสานนั้น จะประกอบไปด้วยสิ่งบ่งชี้สำคัญ 5 ประการ (Carman, 2005) ต่อไปนี้ที่บ่งบอกถึงสภาพการณ์ของการเรียนแบบ Blended Learning ได้แก่

1) เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน (Live Events) เป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่เรียกว่า “การเรียนแบบประสานเวลา (Synchronous)” จากเหตุการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนในช่วงเวลาเดียวกัน เช่นเหตุการณ์ในการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่เรียกว่า “ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom)” เป็นต้น

2) การเรียนเนื้อหาแบบออนไลน์ (Online Content) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามสภาพความพร้อมหรืออัตราการเรียนรู้ของแต่ละคน (Self-paced Learning) รูปแบบการเรียนเช่นการเรียนแบบสื่อปฏิสัมพันธ์ (Interactive) การเรียนจากการสืบค้น (Internet-Based) หรือการฝึกอบรมจากสื่อ CD-ROM เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Collaboration) เป็นสภาพการณ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสื่อสารข้อมูลร่วมกันกับผู้อื่นจากระบบสื่อออนไลน์ เช่น e-Mail ,Chat , Blogs เป็นต้น

4) การวัดและประเมินผล (Assessment) การเรียนลักษณะดังกล่าวต้องมีการประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระยะนับตั้งแต่การประเมินผลก่อนเรียน (Pre-assessment) การประเมินผลระหว่างเรียน (self-paced evaluation) และการประเมินผลหลังเรียน (Post-assessment) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้นต่อไป

5) วัสดุประกอบการอ้างอิง (Reference Materials) การเรียนหรือการสร้างงานในการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นต้องมีการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์จากการศึกษาค้นคว้า และอ้างอิงจากหลากหลายแหล่งข้อมูลเพื่อเพิ่มคุณภาพทางการเรียนให้สูงขึ้น ลักษณะดังกล่าวนี้อาจเป็นลักษณะของการสืบค้นข้อมูลในระบบ Search Engine จาก PDA , PDF Downloads เหล่านี้เป็นต้น

ในส่วนปัจจัยความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสาน จากการศึกษา พบว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานจะประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ย่อมเกิดจากปัจจัยสำคัญบางประการที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จได้ ซึ่ง Sharpe et al. (2006 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2555) ได้กล่าวในประเด็นดังกล่าวนี้จากการวิเคราะห์งานวิจัยว่า ความสำเร็จจากการเรียนแบบผสมผสานจะต้องปฏิบัติบนปัจจัยพื้นฐานสำคัญในประเด็นต่อไปนี้

1) การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ถูกต้อง ตามหลักการทฤษฎีที่กำหนด ผู้ปฏิบัติต้องมีทักษะและความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนต่อข้อกำหนดการออกแบบการสอนในเชิงปฏิสัมพันธ์

2) พิจารณาในบริบทของงานให้ละเอียด ความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสานเกิดจากศักยภาพของการปรับและยอมรับในเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ความสำเร็จต้องเริ่มตั้งแต่ระดับล่างนับจากการออกแบบหลักสูตรการเรียนในลักษณะของ blended learning สู่ออกแบบปฏิบัติจริง

3) การใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลักสูตรที่ออกแบบหรือกำหนดไว้ ความสำคัญดังกล่าวของการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งในด้านการพัฒนาเชิงวิชาการ การสร้างโอกาสและเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งประสิทธิภาพในด้านการลงทุนในทรัพยากรทางการศึกษา

4) การช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาเชิงมนทัศน์ในกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นยุทธศาสตร์ของการสร้างกระบวนการและกิจกรรมทางการเรียนรู้ผ่านระบบ blended e-Learning ในหลายรูปแบบ

5) มีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ให้เกิดนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่แพร่หลาย โดยการเผยแพร่และสื่อสารในลักษณะของการแพร่กระจายนวัตกรรมการเรียนแบบผสมผสานให้เป็นที่ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติในวงกว้างต่อไป

GINNS and ELLIS (2007) ได้กำหนดเป็นมโนทัศน์แห่งคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 ประการดังต่อไปนี้คือ

- 1) ประสบการณ์ของผู้เรียน ความรู้ มโนคติและเหตุผลทางการศึกษาเรียนรู้
- 2) การรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่างกัน
- 3) รูปแบบของการเรียนการสอนที่ถูกกำหนดไว้ในสถานการณ์ต่างกัน
- 4) องค์ความรู้ของครูอาจารย์ รวมทั้งมโนทัศน์ของการสอนของครู
- 5) วิธีการด้านสื่อการเรียนรู้ทั้งด้านการเลือก การใช้ การนำเสนอประสิทธิภาพการเข้าถึงสื่อ
- 6) วิธีการของการศึกษาและการเรียนรู้

นอกจากนี้ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555) ยังได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพและคุณภาพของการเรียนรู้แบบผสมผสานจากฐานแนวคิดที่กำหนดดัง Model ที่แสดงไว้นั้นอาจสรุปได้ว่า คุณภาพการเรียนเกิดจากองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบได้แก่ ผู้เรียน (Students) และผู้สอน (Teachers) ที่เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีย่อมเกิดจากความพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้ รวมถึงวิธีการของการศึกษาเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับผู้สอนต้องมีทักษะและองค์ความรู้ต่อการเรียนการสอน รวมทั้งมีประสิทธิภาพของการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ผลลัพธ์ของแต่ละปัจจัยที่ประสานสัมพันธ์กันย่อมส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนแบบผสมผสานในที่สุด

สำหรับข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนแบบผสมผสาน (อภิชาติ อนุกุลเวช, 2555) พบว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรูปแบบใหม่และนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจากการวิจัยพบว่ามีทั้งข้อดี-ข้อเสียบางประการที่ควรคำนึงถึง ในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1. สามารถแบ่งเวลาเรียนได้อย่างมีอิสระในการเรียนรู้เนื้อหา
2. เลือกสถานที่เรียนได้อย่างมีอิสระทั้งในชั้นเรียนปกติหรือนอกชั้นเรียน
3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับและอัตราการเรียนรู้ (Self-paced)

4. ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างใกล้ชิดกับครูผู้สอน
5. เป็นรูปแบบการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเดิมกับรูปแบบการเรียนรู้เชิงอนาคต
6. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นด้วยสื่อผสม (Multimedia) หลากหลายรูปแบบ
7. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Center)
8. ผู้เรียนมีเวลาในการค้นคว้าข้อมูลได้อย่างอิสระ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ดี
9. สามารถส่งเสริมความแม่นยำ การถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียน และทราบผลการปฏิบัติได้

รวดเร็ว

10. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดี
11. สามารถสร้างแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี
12. สามารถทบทวนความรู้เดิม และสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา
13. สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นอันตรายในชั้นเรียนได้ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน
14. ผู้เรียนมีช่องทางในการเรียนรู้ได้หลากหลายสามารถเข้าถึงผู้สอนหรือแหล่งข้อมูลได้ดี
15. เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่ค่อนข้างขาดความมั่นใจในตนเอง
16. รูปแบบการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมในบริษัทหรือองค์กรต่าง ๆ และช่วยลดต้นทุนในการฝึกอบรมสัมมนาได้

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1. ผู้เรียนไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็ว
2. เป็นรูปแบบที่อาจมีความล่าช้าในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียน-ผู้สอน
3. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ค่อนข้างมีน้อยโดยผู้เรียนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ทุกคน
4. ความไม่พร้อมในด้าน Software บางอย่างที่มีราคาแพง
5. เป็นรูปแบบที่อาจใช้งานได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะผู้ที่ขาดทักษะความรู้ด้าน Software
6. ผู้เรียนบางคนคิดว่าไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน เพราะราคาอุปกรณ์ค่อนข้างราคาสูง
7. ผู้เรียนต้องมีทักษะ ความรู้ความเข้าใจในด้านคอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข้อมูล Internet
8. ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองค่อนข้างสูงในการเรียนการสอนรูปแบบนี้
9. ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
10. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการใช้เครือข่ายหรือระบบ Internet Network เกิดปัญหาหรือเป็นจุดบอดในด้านการรับส่งสัญญาณ
11. เกิดการขาดปฏิสัมพันธ์แบบ Face to face ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Real Time)

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือ Blended Learning เป็นรูปแบบการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการเรียนรู้รวมทั้งการฝึกอบรมในยุคแห่งสังคมสารสนเทศในปัจจุบัน ซึ่งเป็น

ลักษณะการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ทั้งในลักษณะเผชิญหน้า (Face-to-face) และการเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated) ในการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลาย การนำเอา รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานมาใช้นั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อเสริมสร้าง ประสิทธิภาพทางการเรียนให้เกิดขึ้น ปัจจุบันรูปแบบการเรียนการสอนแบบนี้ได้ถูกนำมาใช้กันในการ จัดการเรียนรู้อะดับอุดมศึกษากันมาก มีการศึกษาวิจัยหลายชิ้นงานที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการ ใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบ Blended Learning ดังกล่าวนี้ ซึ่งคงต้องเป็นบทบาทสำคัญของทุกฝ่าย ที่จะต้องให้ความสนใจและสร้างความมั่นใจต่อการปรับใช้รูปแบบการเรียนรู้นี้ให้เกิดขึ้นโดย การสร้างความพร้อมในองค์ประกอบทุกๆด้านทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และ กระบวนการสร้างระบบที่จะต้องดำเนินการต่อเนื่องและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง (2558) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อสร้างความรู้และสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิต หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความรู้และสมรรถนะด้านนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ศึกษาสมรรถนะ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่ มีต่อรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาจิตวิทยาการ แขนง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนรายวิชา ศษ 381 (สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารการศึกษา) ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 50 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความรู้และสมรรถนะด้าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.68) โดยองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านมาตรฐานความรู้ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ 2) กิจกรรมการเรียนการสอน (Process) ได้แก่ เรียนในห้องปกติ (Face to Face Learning) เรียนออนไลน์ (Online Learning) เรียนในแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (Resources Learning) และ เรียนแบบโครงงาน (Project-based Learning : PBL) 3) ผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน สมรรถนะ และความคิดเห็น และ 4) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) โดยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พัฒนารูปแบบค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.78/81.00

2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้เรียนมีสมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 เฉลี่ยร้อยละ 88.32 อยู่ในระดับดีเยี่ยม สมรรถนะที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 89.41 อยู่ในระดับดีเยี่ยม และสมรรถนะที่ 3 เฉลี่ยร้อยละ 91.97 อยู่ในระดับดีเยี่ยม
4. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.74)

เรื่องที่ 2 สุสัณหา ยิ้มแย้ม (2558) ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระยะ ซึ่งระยะแรกเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับกระบวนวิชาการศึกษาพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่เคยเรียนกระบวนวิชานี้ จำนวน 9 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากนั้นคณะผู้วิจัยร่วมกันพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ส่วนระยะที่ 2 เป็นการทดลองใช้และประเมินผลการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น โดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังเรียนกระบวนวิชานี้ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 131 คน โดยใช้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบค่าที่

เรื่องที่ 3 อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น 3) สร้างหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินทักษะ แบบวัดเจตคติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Sample t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นมี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) แนวคิดพื้นฐาน 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สมรรถนะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 8) วิธีการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผลการอบรม และ 11) แนวทางการใช้หลักสูตร ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดีและความพึงพอใจของครูผู้อยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 4 เสนวี ฤกษ์มงคล (2559) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) 2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่เรียนรายวิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 35 คน ได้โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) บทเรียนออนไลน์การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ได้มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก 2) ผลการใช้บทเรียนออนไลน์การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่สร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยวิเคราะห์ด้วยค่า t-test 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ในระดับดีมาก

เรื่องที่ 5 กรวิชญ์ โสภา (2561) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติคอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติคอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อศึกษาเจตคติในการปฏิบัติคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2)

แผนการจัดการเรียนรู้ 3) ระบบการเรียนออนไลน์ 4) แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) แบบวัดเจตคติหลังการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะคอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์และออฟไลน์ มีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติคอมพิวเตอร์กราฟิก 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสอน/ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน และขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอผลงาน ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีคุณภาพมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$, $SD = 0.00$)

เรื่องที่ 6 เลอสนันต์ ฤทธิจันทร์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนรู้ออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ Preparation for Learning Process Evaluation (PLPE Model) กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 35 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนในระดับปริญญาตรีเป็นสำคัญคือ ผู้เรียนในระดับนี้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการใช้การจัดการเรียนการสอนบนเว็บร่วมกับหลักการดังกล่าวจึงทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ 2) หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า (1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการถ่ายโอนการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 7 คุณาพร วรรณศิลป์ (2562) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสานเรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสานเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรการฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่อง การทำ วิจัยในชั้นเรียน 2) แบบทดสอบวัดความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน 3) แบบประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสานเรื่องการทำ วิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักสูตรอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นแบบผสมผสาน โดยใช้แบบเผชิญหน้าในขณะปฏิบัติงาน สอนปกติผ่านระบบบนเว็บไซต์ ออนไลน์ และการติดต่อสื่อสาร มีการฝึกอบรมเป็น 3 ระยะ ดังนี้ การฝึกอบรม ระยะที่ 1 ใช้เวลา 2 วัน เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เนื้อหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยวิทยากรการฝึกอบรม ระยะที่ 2 ใช้เวลาตลอดปีการศึกษา เป็นการปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ในสถานศึกษามีการนิเทศ ให้คำปรึกษา เรียนรู้เนื้อหาผ่านทางเว็บไซต์ ออนไลน์ และการติดต่อสื่อสาร และการฝึกอบรม ระยะที่ 3 ใช้เวลา 1 วัน เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยโดยการจัดนิทรรศการเผยแพร่ ผลงาน หลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียน มีคุณภาพเหมาะสมดี มากทุกองค์ประกอบและในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการใช้หลักสูตร 2.1 ความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2. ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 85.17 2.3. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสานเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2.4 ความความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสานเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้ง 7 เรื่อง พบว่า ผลของการรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการจัดการเรียนรู้หรือการฝึกอบรมนั้น ช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนหรือผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียนรู้ สูงมากขึ้น มีสมรรถนะในด้านที่ต้องการส่งเสริมมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็น

องค์กรวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ดีขึ้น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้ง 7 เรื่อง มาวิเคราะห์กิจกรรมของแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่นิยมใช้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

กิจกรรม	แหล่งข้อมูล							
	ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง (2558)	สุสันทา ยิ้มแย้ม (2558)	อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559)	เศณีวิ ฤกษ์มงคล (2559)	กรรวิทย์ โสภา (2561)	เลอสินต์ ฤทธิจันทร์ (2561)	คุณพร วรรัตนศิลป์ (2562)	ความถี่
1. เรียนในห้องเรียนปกติ (บรรยาย โครงการ สถานการณ์จริง/จำลอง)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6
2. เรียนออนไลน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
3. เรียนในแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	✓							1
4. เรียนจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning)		✓						1
5. ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)		✓		✓				2
6. ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)		✓						1
7. ใช้สื่อมัลติมีเดีย (VDO สาทิต)		✓			✓			2
8. นำเสนองาน					✓			1
9. ใช้การสื่อสารออนไลน์			✓				✓	2

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า กิจกรรมที่แหล่งข้อมูล 7 แหล่งใช้ มี 9 กิจกรรม ได้แก่ 1. เรียนในห้องเรียนปกติ (บรรยาย โครงการ สถานการณ์จริง / จำลอง) 2. เรียนออนไลน์ 3. เรียนในแหล่งทรัพยากรการ

เรียนรู้ 4. เรียนจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) 5. ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) 6. ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) 7. ใช้สื่อมัลติมีเดีย (VDO สาดิต) 8. นำเสนองาน 9. ใช้การสื่อสารออนไลน์ โดยกิจกรรมเรียนออนไลน์ เป็นกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุด จำนวน 7 แหล่งข้อมูล รองลงไปคือ กิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติ (บรรยาย โครงการ สถานการณ์จริง/จำลอง) จำนวน 6 แหล่งข้อมูล และเมื่อนำมาสังเคราะห์ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การสอนในห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยาย สาดิต โครงการ สถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง การนำเสนองาน และ 2. การสอนออนไลน์ โดยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย (VDO สาดิต)

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะถูกนำมาใช้ครั้งแรกในการวิจัยของนักจิตวิทยามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือ ศาสตราจารย์เดวิด แมคเคลแลน (McClelland, 1973) ซึ่งนำรูปแบบสมรรถนะ (Competency Model) ไปใช้เป็นที่แรกในงานด้านต่างประเทศของ States Department ของสหรัฐอเมริกา ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1970 แมคเคลแลนได้แสดงแนวคิดไว้ในบทความชื่อ Testing for Competence Rather Intelligence ว่า IQ. หรือ Intelligence Quotient ประกอบด้วยความถนัดหรือความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ความรู้และความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่ดีของผลงานและความสำเร็จโดยรวม แต่สมรรถนะสามารถใช้นำมาทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้ที่ทำงานเก่งมิได้หมายถึงผู้ที่เรียนเก่ง แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ หรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเองนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ (สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ, 2563)

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำแนวความคิดสมรรถนะ (Competency) มาใช้ในองค์กรที่เป็นเครือข่ายบริษัทข้ามชาติชั้นนำก่อนที่จะแพร่หลายเข้าไปสู่บริษัทและองค์กรชั้นนำของประเทศ เช่น เครือปูนซีเมนต์ไทย ซินคอร์เปอร์เรชั่น ไทยธนาคาร การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ฯลฯ และเนื่องจากภาคเอกชนได้นำแนวคิดสมรรถนะไปใช้และเกิดผลสำเร็จอย่างเห็นได้ชัดเจน ดังเช่น กรณีของเครือปูนซีเมนต์ไทย มีผลทำให้เกิดการตื่นตัวในวงราชการ โดยสำนักงานคณะกรรมการ

ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้นำแนวความคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาข้าราชการพลเรือนซึ่งในระยะแรกได้ทดลองนำแนวความคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยึดหลักสมรรถนะ (Competency Based Human Resource Development) มาใช้ในระบบการสรรหาผู้บริหารระดับสูง (Senior Executive Service: SES) ในระบบข้าราชการไทย และกำหนดสมรรถนะของข้าราชการที่จะสรรหาในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548)

นอกจากนี้ ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสมรรถนะ ดังนี้

McClelland (1973 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2562) ให้ความหมายว่าสมรรถนะคือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในของแต่ละคนซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนด สมรรถนะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการทำงานที่ดีกว่าเขาวรรณปัญญา (Intelligence) ที่จะเห็นได้ว่า ผู้ที่เรียนเก่งอาจไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานเสมอไป แต่ผู้ที่ทำงานเก่งมักประสบความสำเร็จสูงในการทำงาน เนื่องจากสามารถประยุกต์ใช้หลักการ วิธีการ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในงานที่ทำ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) กล่าวว่า สมรรถนะ (competency) เป็นลักษณะของกลุ่มความรู้ ทักษะ และบุคลิกลักษณะที่จำเป็นต่อความพึงพอใจและความสำเร็จของการปฏิบัติงานหรือการดำรงตำแหน่งและให้ความหมายของสมรรถนะด้านต่าง ๆ ดังนี้ สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจดจำ เข้าใจ หลักการ/ทฤษฎี/แนวคิด/ข้อเท็จจริง สามารถคิดวิเคราะห์ขั้นสูง และนำไปใช้ในการแก้ปัญหา สมรรถนะด้านนี้จึงเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องรู้ ต้องเข้าใจเพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการลงมือทำหรือปฏิบัติการด้วยความคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพ สมรรถนะด้านนี้จึงเป็นทักษะการปฏิบัติต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็นต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน สมรรถนะด้านบุคลิกลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะภายในที่สำคัญสำหรับแสดงออกเพื่อสนับสนุนความรู้ ทักษะ และประสานสัมพันธ์กับบริบท และผู้เกี่ยวข้องจนบรรลุผลเป็นความสำเร็จของงาน

ชูชัย สมितिไกร (2549) กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของบุคคล ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น อุปนิสัย ทัศนคติ บุคลิกภาพซึ่งสามารถวัดได้และต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ค่านิยมและเป้าหมายขององค์การ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงต้องสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานสูงจากบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานต่ำหรือปานกลาง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่หรือได้เรียนรู้มาแล้วไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นในการทำงาน การเรียนรู้ การใช้ชีวิต การแก้ปัญหาได้ในระดับใดระดับหนึ่ง หลักสูตรฐานสมรรถนะจึงเป็นหลักสูตรที่มุ่งเป้าหมายการพัฒนาไปที่ทักษะการทำได้ (ในระดับประยุกต์ใช้ได้) มิใช่เพียง การรู้ หรือ การมีความรู้เท่านั้น

สำหรับความหมายของ การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) จากการศึกษา พบว่า นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

สุนน อมรวิวัฒน์ (2543 อ้างถึงใน วิทยา พัฒนเมธาดา, 2559) ได้ให้ความหมาย ของการจัดการเรียนรู้คือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่ มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น ระหว่างผู้สอนกับ ผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการ ตั้งแต่การวางแผน การจัดการเรียนรู้ จนถึงการประเมินผล

สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของ อย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ และมีความสุขดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. การจัดการเรียนการสอน (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. การวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้
4. การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งหมด

สุรางค์ โค้วตระกูล (2553 อ้างถึงใน วิทยา พัฒนเมธาดา, 2559) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียน

สิริอร วิชชาวุธ (2555 อ้างถึงใน วิทยา พัฒนเมธาดา, 2559) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ 1. มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากไม่รู้ เป็นรู้ ทำไม่ได้ เป็นได้ ไม่เคยทำ เป็นทำ 2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างถาวร 3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบมากมาย ได้แก่ ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนกับสิ่งแวดล้อม การวางแผน การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึกหัด และจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้	แหล่งข้อมูล					
	ศุมน อมรวิวัฒน์ (2543)	วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542)	สุรางค์ โค้วตระกูล (2553)	สิริอร วิชชาวุธ (2555)	สำนักส่งเสริมวิชาการฯ (2557)	ความถี่
1. ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์	✓		✓			2
2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์	✓		✓	✓		3
3. การนำประสบการณ์ไปใช้ได้	✓		✓	✓		3
4. การวางแผน/การจัดหลักสูตร		✓			✓	2
5. การจัดการเรียนการสอน	✓	✓		✓	✓	4
6. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้		✓			✓	2

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ 2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์ 3. การนำประสบการณ์ไปใช้ได้ 4. การวางแผน/การจัดการหลักสูตร 5. การจัดการเรียนการสอน 6. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ และเมื่อนำมาสังเคราะห์ พบว่า การจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ 1. การจัดการเรียนการสอน 2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์และการนำประสบการณ์ไปใช้ได้ และ 3. ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ การวางแผน และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่าการเรียนรู้นั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรของบุคคล อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต ทั้งจากการฝึกฝน การปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์รอบตัวและมีปริมาณองค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นสามารถนำความรู้หรือประสบการณ์นั้นไปใช้ได้

ใน ส่วนความหมายของ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหรือการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) พบว่าหมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมายคือมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะเจตคติและคุณลักษณะต่างๆเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิตเป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเรียนรู้เพื่อให้อาจได้จริงในสถานการณ์ต่างๆในชีวิตจริงเป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้น“การปฏิบัติ”โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ทักษะเจตคติและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการจึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็นเอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้นและมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญเป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งจะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานการเรียนการสอนเป็นการบูรณาการมากขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเองไปได้ เร็วหรือช้าแตกต่างกันได้ โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จคือการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องระบุว่าผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยจะต้องทำอะไรได้ แล้วจึงกำหนดว่าผู้เรียนควรจะต้องรู้อะไรเพื่อให้อำนาจสิ่งนั้นได้ ในเบื้องต้น ผู้เรียนอาจไม่จำเป็นต้องรู้อะไรจำนวนมากในสิ่งที่ไม่

จำเป็นต้องใช้ แต่จะต้องรู้ให้ถ่องแท้ในเรื่องที่จะต้องทำ เพื่อให้สามารถทำงานใช้การให้เป็นประโยชน์ ต่อชีวิตในสถานการณ์ที่หลากหลายได้ แล้วจึงจะพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ดีขึ้นยิ่ง ๆ ขึ้นไป ตามลำดับ ซึ่งแต่ละขั้นของการพัฒนาก็ต้องอาศัยความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่มากขึ้น และสูงขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง กระบวนการพัฒนาศักยภาพภายใน ของผู้เรียนโดยการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะอย่างเป็นองค์รวม บูรณาการ ประสานสัมพันธ์กันไปใช้ในการงานต่าง ๆ ในสถานการณ์ใหม่ ๆ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวัน

4.2 หลักการของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หรือการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการจัดการ เรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย (คณะกรรมการอิสระเพื่อการ ปฏิรูปการศึกษา, 2562) คือมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิตเป็น การเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ใน ชีวิตจริงเป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการจึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหา จำนวนมากที่ไม่จำเป็นเอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้นและมี โอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญ หรือเชี่ยวชาญเป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งจะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานการ เรียนการสอนเป็นการบูรณาการมากขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ผู้เรียนสามารถใช้เวลา ในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเองไปได้เร็วหรือช้าแตกต่างกันได้โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ คือการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

วิทยา พัฒนาเมธาดา (2559) ให้ความเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ผู้สอน จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถหลายอย่างในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพผลสูงสุด ดังนี้

หลักการรู้จักผู้เรียน ถือเป็นสิ่งแรกที่ผู้สอนต้องสามารถวิเคราะห์ศักยภาพผู้เรียนได้ว่าเป็นอย่างไร มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างไร มากน้อยเพียงใด ปกติสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสติปัญญาค่อนข้างอ่อน/เรียนรู้ช้า กลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ได้ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือสอนจากครูอย่างค่อยเป็นค่อยไปจึงจะเรียนรู้สำเร็จเป้าหมายการเรียนรู้เพียงช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่นในการดำรงชีวิต

2. กลุ่มสติปัญญาปานกลาง กลุ่มนี้มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่ต้องได้รับคำชี้แนะ รูปแบบ วิธีการ จากครูผู้สอนภายใต้การให้กำลังใจการเรียนรู้จึงจะประสบผลสำเร็จความต้องการเรียนรู้เพื่อ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและเอื้อแก่ผู้อื่นรอบข้างได้

3. กลุ่มสติปัญญาสูง กลุ่มนี้เป็นความหวังของสังคมประเทศชาติในการช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพในอนาคต กลุ่มนี้มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยต่อยอดจากการเรียนรู้จากครูแต่ต้องการความเป็นอิสระในการเรียนรู้ การใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ จินตนาการ ฉะนั้นจึงต้องการโอกาสและการให้ความสะดวกในการเรียนรู้อย่างหลากหลายรูปแบบไม่มีขีดจำกัด กลุ่มนี้มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดประโยชน์กับตนเองแล้วยังเพื่อผู้อื่นประเทศชาติตลอดจนสิ่งแวดล้อม ใช้องค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นความหวังของทุกสังคม

หลักการวางแผนและเตรียมจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละศักยภาพ ทั้งนี้ กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องต่อการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มผู้เรียน เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วย

หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ การจะจัดการเรียนรู้อย่างไรกับกลุ่มผู้เรียนใด ครูผู้สอนต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการ ทฤษฎีสมอง จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การที่ครูผู้สอนจะเลือกรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รูปแบบใด ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร เช่น 1) ต้องการวัดองค์ความรู้และทักษะปฏิบัติเบื้องต้นว่ามีเท่าใด ควรใช้รูปแบบการวัด (Test) 2) ต้องการรู้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยแค่ไหนหนจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้การประเมิน (Assessment) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และ 3) ต้องการทราบว่าผู้เรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จนเกิดประโยชน์ด้วยการประเมินแบบมีส่วนร่วมจากการยอมรับ ชื่นชมและให้รางวัล

สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนและในโรงเรียนทำได้หลายทาง คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ได้เสนอแนะไว้ 6 แนวทาง ซึ่งครูสามารถเลือกใช้ได้ตามความพร้อมและบริบทโรงเรียน ดังนี้

แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกสมรรถนะซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับบทเรียนนั้นเข้าไปและคิดกิจกรรมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นเพิ่มขึ้น เป็นการช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้มข้นมีความหมาย และเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

แนวทางที่ 2 ใช้งานเดิมต่อเติมสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต่อยอด เพิ่มเติมจากงานเดิมให้ต่อเนื่องไปถึงขั้นการฝึกฝนการนำความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในเรื่องที่เรียนรู้นั้น

แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

แนวทางที่ 4 สมรรถนะเป็นฐานผลงานตัวชี้วัดเป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ

แนวทางที่ 5 บูรณาการผลงานหลายสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำหลายสมรรถนะหลักเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องแล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

แนวทางที่ 6 สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวันเป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น เป็นการใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้ว เป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการแล้วยังช่วยทำให้การทำกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา ดังนั้น ครูจึงต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน คลี่สมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมและวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร (ความรู้) ต้องมีเจตคติ และคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ แล้วจึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่อง

ดังกล่าวต่อไป จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติจริง ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน และในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นสมรรถนะในระดับที่ต้องการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำงานแก้ปัญหาและใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ครูผู้สอนสามารถออกแบบกระบวนการเรียนการสอนและ กิจกรรมโดยใช้วิธีการ เทคนิค หรือรูปแบบที่หลากหลายได้ตามความเหมาะสม (คณะกรรมการอิสระ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ต้องมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกให้ครูสามารถบูรณาการ ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การดำเนินการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การ ปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ การถอดบทเรียน การสะท้อนคิด รวมทั้งการมี ปฏิสัมพันธ์การทำงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เกิดแรงบันดาลใจ เกิดทักษะในการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ค้นพบศักยภาพด้วยตนเอง สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญได้ตามความ ถนัดของตน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัยจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้เชิง รุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้เรียนจะต้องใช้ทั้งการคิด การลงมือทำและการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ผู้เรียนไม่ได้อยู่ในฐานะผู้รับความรู้จากครูเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active participation) ซึ่งตรงกับความหมายที่ ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การเรียนรู้เชิงรุก คือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมี บทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้มีชีวิตชีวาและอย่างตื่นตัว”

สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2545) ได้ขยายความแนวคิดของคำว่า “active participation” ไว้ว่าการมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษคือ active participation ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดกระทำต่อสิ่งเร้า (สิ่งที่เรียนรู้) มิใช่เพียงรับสิ่งเร้าหรือการมี ส่วนร่วมอย่างเป็นผู้รับ (passive participation) เท่านั้น การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวที่จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้คือการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งด้านกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เพราะพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกันและส่งผลต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย (Active participation: physical) คือ การให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ร่างกายและประสาทรับรู้ตื่นตัว พร้อมทั้งรับรู้และ เรียนรู้ได้ดี

2. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา (Active participation: intellectual) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางสติปัญญา หรือสมอง ได้คิด ได้กระทำโดยใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้

3. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (Active participation: emotional) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก การเกิดความรู้สึกของบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง และต่อการปฏิบัติมากขึ้น

4. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (Active participation: social) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะช่วยขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของบุคคลให้กว้างขวางขึ้น และการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุก มีชีวิตชีวามากขึ้นหากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวคิดหรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมิใช่เป็นเพียงผู้รับความรู้ข้อมูลจากผู้อื่นถ่ายทอดมาให้เท่านั้น แต่ผู้เรียนจะต้องเป็นฝ่ายรุกคือมีความตื่นตัวที่จะต้องศึกษา จัดกระทำ และสร้างความเข้าใจในข้อมูล ความรู้นั้น ๆ ให้แก่ตนเอง เพื่อทำให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตน อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกระบวนการสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเองนี้ ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active learning) ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

4.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ การสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลตามที่มุ่งหวังไว้ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมเป็นผลโดยตรงจากการสอนเป็นประการสำคัญ ดังนั้นในการสอนแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาวิชาใดก็ตาม ควรจะมีองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2543) และ สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) มีความคิดเห็นตรงกันว่า การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยา ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขี้บอของนักเรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจากตัวผู้สอน คือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจเนื่องจากความไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมีความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจอาหารเข้าก่อนมาสถานศึกษาของผู้สอนมีเพียงน้ำแก้วเดียวเท่านั้น สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะบ่งชี้ได้ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และผู้สอนควรจะฝึกให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนเพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้ และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

ประไพ ฉลาดคิด (2548) ได้กล่าวองค์ประกอบของการสอนไว้ดังนี้ ลองจินตนาการเป็นภาพต่อไปนี้ ในการสอนแต่ละครั้งเมื่อผู้สอนเข้ามาในชั้นเรียนน่าจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดขึ้น นั่นหมายความว่าในห้องเรียนนั้นคงไม่ใช่ห้องเรียนที่ว่างเปล่า แต่ควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้ในชั้นเรียน

1. ผู้สอน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการสอน เพราะต้องเป็นผู้รู้หลักสูตรและนำเนื้อหาสาระมาดำเนินการสอน มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตลอดเวลาของการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะกระบวนการ และมีเจตคติที่ดีตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร นอกจากนั้นครูยังต้องมีความสามารถใช้สื่อประกอบการสอน และสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ทำให้การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

2. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน เพราะการสอนจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีผู้เรียนเป็นผู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่ตั้งไว้

3. กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบโดยผู้สอนและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการวัดผลและประเมินผลตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้

4. บริบทในการเรียนการสอน ในการสอนที่ต้องการให้เกิดผลที่ดีทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนนั้น สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงอันได้แก่ ความเหมาะสมของสีในห้องเรียน การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลม เสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน เช่น เสียงรถยนต์วิ่งผ่านไปมา กลิ่นเหม็นจากตลาดสด เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1. ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ เพราะผู้สอนต้องเลือกปรับปรุงเทคนิคและวิธีการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน 2. ผู้เรียน เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจและความสมบูรณ์ของร่างกาย อีกทั้งการสอนจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีผู้เรียนเป็นผู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้ 3. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนจะต้องจัดเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์กัน มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมของการจัดการเรียนรู้ 4. กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอีกประการหนึ่ง ที่มีความสำคัญมากต่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบโดยผู้สอนและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการวัดผลและประเมินผลตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้ 5. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้อ ผู้สอนต้องมีวิธีการที่จะจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีอากาศถ่ายเท มีทิศทางลม 6. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ในทางศึกษาศาสตร์ มีคำที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ คือ รูปแบบการสอน Model of Teaching หรือ Teaching Model และรูปแบบการเรียนการสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอน Instructional Model หรือ Teaching-Learning Model คำว่า รูปแบบการสอน ทิศนา ขัมมณี (2558) อธิบายไว้ดังนี้

1. รูปแบบการสอน หมายถึง แบบหรือแผนของการสอน รูปแบบการสอนแบบหนึ่งจะมีจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจึงอาจมีจุดหมายที่แตกต่างกัน
2. รูปแบบการสอน หมายถึง แผนหรือแบบซึ่งสามารถใช้การสอนในห้องเรียน หรือสอนพิเศษเป็นกลุ่มย่อย หรือ เพื่อจัดสื่อการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์และหลักสูตรรายวิชา รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะเป็นแนวในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รูปแบบนั้น ๆ กำหนด

3. รูปแบบการสอน หมายถึง แผนแสดงการเรียนการสอน สำหรับนำไปใช้สอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด แผนดังกล่าวจะแสดงถึงลำดับความสอดคล้องกัน ภายใต้หลักการของแนวคิดพื้นฐานเดียวกัน องค์ประกอบทั้งหลาย ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และทักษะที่ต้องการสอน ยุทธศาสตร์การสอน วิธีการสอน กระบวนการสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการสอน และการวัดและประเมินผล

รูปแบบการเรียนการสอนมีความหมายในลักษณะเดียวกับระบบการเรียนการสอน ซึ่งนักการศึกษาโดยทั่วไป นิยมใช้คำว่า “ระบบ” ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการศึกษา หรือการเรียนการสอนในภาพรวม และนิยมใช้คำว่า “รูปแบบ” กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับ “วิธีการสอน” ในด้านความหมายของรูปแบบการสอน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายแง่มุม ดังนี้

Saylor et al. (1981) กล่าวว่า รูปแบบการสอน (teaching model) หมายถึง แบบ (pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งที่มีความแตกต่างกัน เพื่อจุดมุ่งหมายหรือจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

Joyce et al. (1992) กล่าวว่า รูปแบบการสอน คือ แผน (plan) หรือแบบ (pattern) ที่เราสามารถใช้เพื่อการสอนโดยตรงในห้องเรียนหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการเรียนการสอนซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและหลักสูตรรายวิชา ซึ่งแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน รูปแบบการสอนคือ การบรรยายสิ่งแวดล้อมทางการเรียน รูปแบบการสอนก็คือ รูปแบบของการเรียนที่ช่วยผู้เรียนให้ได้รับสารสนเทศ ความคิด ทักษะคุณค่า แนวทางของการคิด

ทิตินา แคมมณี (2550) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอนจึงต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. มีปรัชญาหรือทฤษฎีหรือหลักการหรือแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการศึกษานั้น ๆ
2. มีการบรรยายหรืออธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิสูจน์ ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนจึงหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน

ที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) การพัฒนาด้านจิตพิสัย (affective domain) การพัฒนาด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (process skills) หรือ การบูรณาการ (integration) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวล้วนเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ที่กล่าวข้างต้น ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active) ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองโดยความตื่นตัวนี้ควรเป็นไปทั้งทางร่างกาย (physically active) ทางความคิดและสติปัญญา (intellectually active) ทางอารมณ์ และจิตใจ (emotionally active) และทางสังคม (socially active) การเรียนรู้ที่มีความตื่นตัว ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว จะส่งผลให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดี ซึ่งจะต่างจากการเรียนรู้เชิงรับ (passive learning) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้รับที่ไม่มีบทบาทหรือมีบทบาทน้อยในกระบวนการสร้างความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ ทำให้ความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ให้เข้าใจมีน้อยจึงส่งผลให้การเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงเป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ “เน้นการปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ ในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง เพื่อนำไปใช้จนเกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น กลยุทธ์ (Strategies) ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก็คือการจัดกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างตื่นตัว ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ กล่าวคือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ได้เคลื่อนไหวทางร่างกาย (physically active) อย่างเหมาะสมตามวัยและความสนใจของตนเพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ มีความตื่นตัวสามารถรับข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ อดีและรวดเร็ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และควรให้มีลักษณะหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และสามารถคงความสนใจของผู้เรียนไว้ได้ ซึ่งเรื่องนี้ จะมีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัย และประถมศึกษาตอนต้น

2. ได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา (intellectually active) ซึ่งก็คือการคิดนั่นเอง ผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจในสิ่งที่เรี ยนรู้ การคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ประเด็นท้าทาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเองจะทำให้ผู้เรียนมีความผูกพันในการคิด และการกระทำ (engagement) ในเรื่องที่เรียนส่งผลให้การเรี ยนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ได้เคลื่อนไหวทางทางสังคม (socially active) คือได้มีโอกาสนำเสนอความคิดของตนต่อผู้อื่น ได้รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้ตรวจสอบความคิดของตน ได้ขยายความคิดของตนเอง ได้เรี ยนรู้จากผู้อื่น กระบวนการต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรี ยนรู้สามารถรับรู้และเกิดการเรี ยนรู้ได้ดี

4. ได้เคลื่อนไหวทางทางอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ (emotionally active) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนนั้น ควรกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึก ของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเรี ยนรู้ในเรื่องที่เรียน กิจกรรมใดกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียน กิจกรรมนั้นมักมีความหมายต่อผู้เรียน และจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

การเรียนการสอนแบบ Active Learning (สถาพร พฤษพิบูล, 2558) เป็นกระบวนการจัดการเรี ยนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรี ยนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรี ยนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรี ยนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรี ยนรู้ ทำให้การเรี ยนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553)

1. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรี ยนรู้สูงสุด
3. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรี ยนรู้ด้วยตนเอง

4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
5. ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบ การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
6. เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
7. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด
9. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง
10. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวทางของ Active Learning ดังนี้ (ณชนัน แก้วชัยเจริญกิจ, 2550) จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย
5. วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม
6. ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของผู้เรียน

ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนรวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนนักศึกษาทุกระดับทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็กและการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ McKinney (2008, อ้างถึงใน มนตรี ศิริจันทร์ชื่น, 2554) ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดแต่ละคน ประมาณ 2-3 นาที (Think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน 3-5 นาที (Pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด (Share)

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning group) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ละ 3-6 คน
3. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-led review sessions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา
4. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้ทั้งในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และหรือชั้นการประเมินผล
5. การเรียนรู้แบบโต้วาที (Student debates) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม
6. การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (Student generated exam questions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว
7. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or reactions to videos) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5 - 20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือ การร่วมกันสรุปเป็นรายการกลุ่ม
8. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research proposals or project) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียน เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรืออาจเรียกว่าการสอนแบบโครงงาน (project-based learning) หรือ การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
9. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze case studies) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด
10. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping journals or logs) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน
11. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (Write and produce a newsletter) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วย บทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่น ๆ
12. การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Concept mapping) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบ

ความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่นๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning : AL) มีหลักการสำคัญคือการลดบทบาทการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนลง เพื่อเพิ่มบทบาทให้กับผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนนั้นจะต้องสามารถส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองผู้สอนต้องมีเทคนิคหรือกิจกรรมเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้มีคุณธรรม จริยธรรมมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสามารถประยุกต์ใช้ความรู้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ มีการเชื่อมโยงกิจกรรมในห้องมาใช้นำไปปฏิบัติในห้องเรียน เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมจริงได้มากขึ้น อย่างมีความสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจมีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลกตามที่สังคมคาดหวัง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 สุพิช ชัยมงคล (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูวิชาการจากโรงเรียนในพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง อยู่ในระดับปานกลาง สมรรถนะที่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูงที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ วิจารณ์ และ การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากกว่าการบรรยายความรู้ กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง ประกอบด้วย 1) สร้างความรู้ทักษะ ความตระหนักและเจตคติที่ดีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) พัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาตามตัวชี้วัด 3) เสริมสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ยกย่องสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา

เรื่องที่ 2 จารุวรรณ มโนมัยกิจ และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สังเคราะห์สมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) พัฒนาหลักสูตร

ฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (2) ความรู้ ความเข้าใจในองค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาอังกฤษและมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ (3) ความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) ความศรัทธาในวิชาชีพครู (5) ความรู้ความเข้าใจในด้านจิตวิทยาการเรียนการสอน และ (6) ความสามารถในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) สภาพปัญหาและความจำเป็น เป็นการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาอังกฤษ (2) หลักการเน้นการบูรณาการแนวคิดหลักของการพัฒนาครูภาษาอังกฤษ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และมาตรฐานวิชาชีพครูภาษาอังกฤษ (3) จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของผู้เข้ารับการอบรมให้มีสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นทั้ง 6 ด้าน (4) เนื้อหา ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ องค์ประกอบของโครงสร้างทางภาษาอังกฤษ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความศรัทธาในวิชาชีพครู จิตวิทยาการเรียนการสอนและการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (5) กิจกรรมการฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การฝึกอบรมภาคความรู้ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ขั้นประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตอย่างไตร่ตรองและคิดทบทวน ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดรวบยอด ขั้นที่ 4 ขั้นการทดลองประยุกต์แนวคิด ระยะที่ 2 การฝึกอบรมภาคสนาม และระยะที่ 3 การศึกษาผลการอบรม (6) สื่อการอบรม เป็นสื่อประสมที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม และ (7) การวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับสมรรถภาพทั้ง 6 ด้าน 3) ผู้เข้ารับการอบรมมีสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้ในส่วนของความรู้ความเข้าใจหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสมรรถภาพในด้านทักษะปฏิบัติผู้เข้ารับการอบรมมีความเฉลียวของคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ และ 4) ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 3 บุษราคัม ศรีจันทร์ และสุเทพ อ่วมเจริญ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครู 6 คน และนักเรียน 168 คน พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม Metacognition ของผู้รับการโค้ช หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) ผลการเรียนรู้ Metacognition นักเรียนมีผลการเรียนรู้ และ Metacognition หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ความคิดเห็นของผู้ทำหน้าที่โค้ช และผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อการนำ PCCEC Model ไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 4 ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และประเสริฐ มงคล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ศึกษาความคิดเป็นของครูที่มีต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็น ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ จำนวน 8 คน และนักเรียน จำนวน 291 คน โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยการใช้แผนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนและด้านการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับสูง ครูมีความคิดเห็นต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เรื่องที่ 5 วิไลวรรณ สิทธิ และคณะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำนวน 40 คน ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรม สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติของครูหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก สมรรถนะด้านเจตคติของครูหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม และความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 6 วีระยุทธ ก้อนกัน และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1 จำนวน 20 คน ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 7 ลลิตา ธงภักดี และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความสามารถการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูผู้สอน โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 คน พบว่า ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลของการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้น

เรื่องที่ 8 วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาและประเมินการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ จำนวน 60 คน พบว่า ผู้รับการนิเทศสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมนำมาใช้ในการสอนในระดับดีมาก

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ยังไม่พบว่ามีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยตรง แต่จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน หรือครูประจำการ โดยใช้วิธีการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบของการนิเทศก์ หรือการโค้ช ซึ่งผลให้ครูมีสมรรถนะด้านความรู้และทักษะปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน

นอกจากนี้ คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น นำเสนอแนวทางการใช้กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ทดลองใช้กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการนำกรอบสมรรถนะผู้เรียน สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะสะท้อนให้เห็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาศักยภาพเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบพหุวิธี (Multi methods research) ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร (documentary study) การศึกษาภาคสนาม (field study) และการสนทนากลุ่ม (focus group interview) และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย (multi-instrument approach) โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 2 การทดลองนำกรอบสมรรถนะหลักไปทดลองใช้ในการพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษา และระยะที่ 3 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนการนำกรอบสมรรถนะผู้เรียนสำหรับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบโมเดลโครงสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป. 1-3) จากสถานศึกษาต่าง ๆ ใน 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 2,337 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratification random sampling) 2. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้กรอบสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป. 1-3) ในสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งครอบคลุมใน 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษา 8 คน และครู 36 คน รวมจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น 44 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามตำแหน่งที่ตั้งภูมิภาค โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

1. กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 4 องค์กรประกอบ และ 10 สมรรถนะหลัก ได้แก่

องค์กรประกอบที่ 1 คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais) ประกอบไปด้วย 4 สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะหลักด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication) สมรรถนะด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life) สมรรถนะหลักด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind) และ สมรรถนะหลักด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication)

องค์กรประกอบที่ 2 คนไทยที่อยู่ดีมีสุข (Happy Thais) ประกอบไปด้วย 2 สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skill and Personal Growth) และสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skill and Entrepreneurship)

องค์กรประกอบที่ 3 คนไทยสามารถสูง (Smart Thais) ประกอบไปด้วย 2 สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะหลักด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher Order Thinking Skill and Innovation : HOTS Critical Thinking, Problem Solving, Creative Thinking) และสมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy : MIDL)

องค์กรประกอบที่ 4 พลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคม (Active Thais Citizens) ประกอบไปด้วย 2 สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) และสมรรถนะหลักด้านพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness)

2. ผลการทดลองนำกรอบสมรรถนะหลักไปทดลองใช้ในการพัฒนาผู้เรียนระดับชั้น ประถมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษา

ด้านการออกแบบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผล พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัดและสมรรถนะที่สอดคล้องกันปรับการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง และกระบวนการกลุ่มมากขึ้น เชื่อมโยงสมรรถนะและสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เด็กได้คิด ได้สื่อสาร มีการตรวจสอบว่าทำแล้วเด็กเกิดสมรรถนะหรือไม่ มีการเชื่อมโยงและใช้คำถามเพื่อให้เด็กได้สมรรถนะที่ต้องการ กระตุ้นให้เด็กได้ใช้สมรรถนะอื่นมากขึ้น และมีการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ด้านการประเมินผลตามสมรรถนะ มีการประเมินที่หลากหลายขึ้น โดยมีการประเมินจากผลการปฏิบัติของนักเรียน ประเมินจากผลงานนักเรียนและประเมินจากการมีส่วนร่วมของนักเรียนมากขึ้น

ด้านลักษณะและเทคนิคการสอนที่ครูนำมาใช้ จากการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ และสังเกตการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปรับกิจกรรมเป็น Active Learning ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยมีวิธีการและเทคนิคการสอน เช่น ลงมือปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติหน้าชั้นเรียน ลองผิด ลองถูก ทดลอง ใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นนักเรียน ใช้กิจกรรมการเล่น เกม ปริศนา คำ ทาย คำคล้องจอง ร้องเพลง บทบาทสมมติ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย เช่น ของจริง นิทาน รูปภาพ สื่อจาก You Tube ช่วยในการเรียนรู้ของเด็ก เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบตัว ทักษะปฏิบัติจริง และกระบวนการกลุ่ม

ด้านอื่น ๆ ครูมีการปรับเปลี่ยนโดยทำงานร่วมกับเพื่อนครูมากขึ้น มีการพัฒนาตนเองใน ด้านการออกแบบและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาสื่อการเรียนรู้ และนำ PLC มาใช้เป็น กระบวนการทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวก เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัดและสมรรถนะที่สอดคล้องกันปรับการเรียนการสอนที่ เน้นการปฏิบัติจริงและกระบวนการกลุ่ม ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน เป็น Active Learning โดยมีวิธีการและเทคนิคการสอน และใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และต้องอาศัย กระบวนการฝึกอบรมหรือการโค้ช เพื่อให้ครูผู้สอน มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบของการนิเทศก์ หรือการโค้ช

5. แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

5.1 ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การสอนหรือการจัดการเรียนรู้นับว่าเป็นงานหลักของครูผู้สอน ซึ่งครูต้องมีการฝึกฝนด้านการ สอนอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน ทั้งนี้ การที่ผู้สอนจะสามารถปฏิบัติงานการ สอนได้ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการผสมผสานทางด้านศาสตร์การสอนและศิลปะในการสอนเข้า ด้วยกัน (กุลิสรา จิตรชญาวณิช, 2562) สำหรับความหมายของการสอนโดยทั่วไปจะเป็นการถ่ายทอด เนื้อหาวิชาในลักษณะการบอกให้ทำ ให้จด ให้จำและนำไปใช้เพื่อสอบ แต่ในวงการศึกษ การสอนมี ความหมายมากกว่านั้นคือ เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยทั้งศาสตร์และ ศิลป์ของผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้สรุปเกี่ยวกับการสอนไว้ว่าเป็น กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ที่ทำให้ได้รับประสบการณ์ ตั้งแต่สังคมไทยมีการ ปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบและเริ่มมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทำให้ศาสตร์บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำศัพท์หรือมโนทัศน์ไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นในลักษณะจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว สำหรับความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (กุลิสรา จิตรชญาวนิช, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร เวียงวะลัย (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นตัวจักรสำคัญในการสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะชีวิตตามจุดประสงค์ของการศึกษา ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดของ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวณิช (2542) ที่ได้สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการที่ดำเนินการก่อนการพัฒนาหรือ สร้างบางสิ่งบางอย่างหรือมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงไม่ใช่การแก้ไขปัญหาทั่วไป เมื่อนำการออกแบบมาใช้กับการจัดการเรียนรู้ จึงมีความหมายที่แตกต่างจากการวางแผน การเรียนการสอนทั่วไป โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นเพื่อการแก้ไขปัญหอย่างใดอย่างหนึ่งของนักเรียน การออกแบบทั่วไปเป็นกระบวนการที่รวมถึงการวางแผน การพัฒนาและการประเมินผล ทั้งสามส่วนนี้ล้วนส่งผลต่อจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เช่นเดียวกับการออกแบบการเรียนรู้ที่มุ่งผลการเรียนของนักเรียน นักศึกษา ดังนั้น จึงต้องทำด้วยความระมัดระวังและใช้ความชำนาญการ สิ่งที่นักออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงคือด้านประสิทธิผลหรือผลการเรียนรู้ที่ต้องการประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักการศึกษาให้ความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หรือ การออกแบบการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

Dick et al. (2005) ให้ความสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่ต้องการ โดยตอบคำถามให้ได้ว่าสอนอะไรและสอนอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย และจะทราบได้ อย่งไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว

Seel and Glasgow (1990) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้ การเรียนการสอนมีคุณภาพ

Shambaugh and Magliaro (1997) ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้นักออกแบบการเรียนการสอนสร้างสิ่งที่เป็นไปได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

Smith & Ragan (1999) ให้ความหมาย การออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

Gagné et al. (2005) ให้ความหมาย ของการออกแบบการเรียนการสอนว่า เป็นการนำ หลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ ที่ประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าประสงค์ ชัดเจน หรือที่เรียกว่า การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน ที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัด กระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วย ทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของ รูปแบบนั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) การพัฒนาด้านจิตพิสัย (affective domain) การพัฒนาด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (process skills) หรือ การบูรณาการ (integration) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวล้วนเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่ได้จากการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อนำมากำหนดแนวทางแก้ปัญหา การเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือสร้างสิ่งใหม่โดยนำหลักการเรียนรู้และ หลักการสอนมาใช้ในการดำเนินการ เป้าหมายของการออกแบบการเรียนการสอนคือการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การ กำหนดวัตถุประสงค์ 2) การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา 3) การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมการเรียน การสอน 4) การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล

การนำสมรรถนะมาเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา ซึ่งทั่วโลกให้ความสนใจและมีแนวโน้มปรับหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะหลักของผู้เรียนมากขึ้น (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาขององค์กรเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) (Miho, 2018 อ้างถึงใน เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2562) พบว่า จากการศึกษาหลักสูตรของประเทศต่าง ๆ ต่างให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่จะเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียน อันมาจากประสบการณ์ในโรงเรียนและความสัมพันธ์กับโลกภายนอกในช่วงหลังจากผู้เรียนได้ใช้เวลาในโรงเรียนแล้ว การใช้สมรรถนะเป็นฐาน มีข้อค้นพบ 6 ประการ ดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ร่วมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งที่เป็นเป้าหมายรายบุคคลและรายกลุ่ม มีความชัดเจนมากขึ้น 2) การปรับจุดเน้นในหลักสูตรจากเน้นเนื้อหาไปที่สมรรถนะ และปัจจุบันเน้นการบูรณาการทั้งเนื้อหาและสมรรถนะเข้าด้วยกัน 3) เกิดกระแสของการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับมโนทัศน์ (Key Concept) หรือ แนวคิดหลัก (Big Idea) มากกว่ารายละเอียดของความรู้เชิงเนื้อหา 4) เกิดความต้องการสมรรถนะที่มีลักษณะสหสาขาวิชามากขึ้น 5) ความชัดเจนเกี่ยวกับ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ให้ความสำคัญหรือให้คุณค่าผู้เรียนด้วยทัศนคติและทักษะอภิปัญญา (meta-cognition) และ 6) การเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลได้ดีกว่าหลักสูตรเดิม

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา การนำสมรรถนะมาเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมได้ และนอกจากนี้การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาที่ดีและถูกต้องมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น เพราะนักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ถ้านักเรียนมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ จะทำให้การเรียนไม่ดีเท่าที่ควร การสอนสุขศึกษาในโรงเรียน มีความเชื่อถือได้มากกว่าความรู้ที่นักเรียนได้รับมาจากแหล่งอื่น ๆ เช่น จากเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นความรู้ที่ไม่มีหลักฐานยืนยัน เป็นความรู้ที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งมีโอกาสผิดพลาดและก่อให้เกิดอันตรายได้ (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2561) ในการสอนสุขศึกษานั้น ควรจะเน้นทั้งความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติไปด้วยพร้อม ๆ กัน

จึงสามารถสรุปได้ว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะวิชาสุขศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน และในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นสมรรถนะในระดับที่ต้องการ ซึ่ง

สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเพื่อนำไปปรับปรุงพฤติกรรมสุขภาพและการปฏิบัติตนให้ดียิ่งขึ้น

5.2 ความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีจุดเริ่มต้นจากความต้องการในการวิจัยและพัฒนาสื่อที่ใช้สำหรับฝึกอบรมกำลังคนทำงานในด้านต่าง ๆ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และต่อมามีความตื่นตัวในการพัฒนาบทเรียนแบบโปรแกรม ทำให้งานด้านการออกแบบการเรียนการสอนเป็นงานที่ได้รับความสนใจมากขึ้นผู้ที่ทำงานในด้านการออกแบบการเรียนการสอนในช่วงปี ค.ศ. 1970 ได้แก่ บุคคลที่เรียกตัวเองว่า นักจิตวิทยาการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ หรือนักออกแบบการฝึกอบรม คำว่า “การออกแบบการเรียนการสอน” เพิ่งจะนำมาใช้เมื่อช่วงปี ค.ศ. 1980 และ เริ่มต้นในภาคเอกชนที่อยู่ในสายธุรกิจและอุตสาหกรรมก่อนที่จะเข้ามาสู่ภาครัฐ เช่น ในงานด้านการสาธารณสุขการศึกษาและการทหารสำหรับประเทศไทย คำว่า “การออกแบบการเรียนการสอน” เป็นคำที่มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก (พ.ศ. 2540-2550) และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันโดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) ได้กำหนดให้การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็น มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของครูจะเห็นว่าการออกแบบการเรียนการสอน ได้มีความสำคัญมากขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งการศึกษาของไทยและสากล ดังที่ Richey et al. (2011) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนได้กลายเป็นวิชาชีพหนึ่งเช่นเดียวกับที่เป็นศาสตร์การศึกษา 2 สาขา หนึ่งในฐานะของวิชาชีพการออกแบบการเรียนการสอนผู้ที่ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องมีความชำนาญในการทำงานหรือมีสมรรถนะของวิชาชีพที่ระบุไว้ชัดเจนในฐานะเป็น ศาสตร์สาขาหนึ่งการออกแบบการเรียนการสอนอาศัยการวิจัยและทฤษฎีเป็นฐานในการ สร้างความรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนทั้งในทางความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Process) เจตคติ (Attitude) และคุณลักษณะ (Attribute) ตลอดจนถึงวิธีการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และทักษะการคิด ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จนั้น จะต้องดำเนินการออกแบบจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (System) เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความเชื่อมโยงกัน ทำงานร่วมกัน และจะบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันในที่สุด สำหรับวิธีการเชิงระบบ (System Approach) จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพด้านการออกแบบการเรียนการสอนใน 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรกเป็นการเน้นผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลง ประการที่สอง เน้นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของกระบวนการในระบบโดยเฉพาะความสัมพันธ์ (Learning Outcomes) คือ การเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และประการที่สามเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยนำกระบวนการที่

ออกแบบไว้ไปใช้กับผู้เรียนหลายกลุ่ม โดยประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ดี หรือเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน (Instructional Innovation) ที่ครูพัฒนาขึ้น (วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560) การเลือกหรือการนำเทคนิควิธีสอนหรือรูปแบบการสอนใด ๆ มาใช้โดยขาดการวิเคราะห์พิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบจะไม่สามารถทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายและประสพผลสำเร็จตามที่คาดหวังได้ ปัจจุบันมีรูปแบบการสอนวิธีสอนเทคนิคมากมายให้ครูได้พิจารณาเลือกประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และประสพผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้านำวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มาใช้ในการออกแบบก็จะเป็นแนวทางช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

สำหรับการนำหลักสูตรระดับชาติมาสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามความเป็นมาในอดีต ทั้งในและต่างประเทศเกิดจากการออกแบบของนักการศึกษาใช้ผลการวิจัย ประสพการณ์ และความเชี่ยวชาญเฉพาะตนเฉพาะกลุ่มทำงานทั้งนี้เกิดจากการออกแบบของนักการศึกษาใช้ผลการวิจัย ประสพการณ์ และความเชี่ยวชาญเฉพาะตนเฉพาะกลุ่มทำงานทั้งนี้ในระยะเวลาราว 30 ปีที่ผ่านมา ได้เปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการเชิงระบบเพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560; Dick et al., 2005) และมักจะดำเนินการโดยครูเอง เพราะครูคือผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน เป็นผู้ที่มีรู้จักผู้เรียนของตนเองดีที่สุด ครูจึงเป็นผู้ออกแบบ (Instructional Designer) การเรียนรู้ที่ได้ผล

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นงานที่สำคัญ เนื่องจากการสอนจะประสพความสำเร็จ ด้วยดีหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ ผู้สอนทุกคนจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดแนว คือมองเห็นตั้งแต่เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะยืนยันได้ว่า ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง (เฉลิม พิกอ่อน, 2552) นอกจากนี้ Seel and Glasgow (1990) ได้อธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 2 ประการ คือ นักออกแบบการศึกษาได้กระบวนการในการตัดสินใจเลือกการจัดการเรียนรู้และขอบเขตเจตนาของการสอน ให้ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้เห็นวัตถุประสงค์ในการสอนได้อย่างชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างมีลำดับ ทำให้ผลการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะ

ช่วยลดสิ่งที่เป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแผน และเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอน

นอกจากนี้ จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2561) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาไว้ว่า การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพหรือสุขภาวะที่ดี ซึ่งหมายถึง ภาวะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญาหรือจิตวิญญาณ สุขภาพหรือสุขภาวะจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเกี่ยวข้องกับทุกมิติของชีวิต ซึ่งทุกคนควรจะได้เรียนรู้ให้เพียงพอเพื่อตนจะได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม รวมทั้งมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นกิจนิสัย อันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ สุขศึกษายังมุ่งเน้นให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพด้านความรู้ ทัศนคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติโดยประสานสัมพันธ์ไปด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาวะที่ดี พฤติกรรมสุขภาพที่ดี จัดเป็นจุดประสงค์ในการเรียนการสอนสุขศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครูจัดและดำเนินการสอนได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ 1) พฤติกรรมความรู้ทางสุขภาพ (Health Knowledge Behavior) หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาวิชาสุขศึกษามากขึ้น 2) พฤติกรรมทัศนคติทางสุขภาพ (Health Attitude Behavior) หมายถึง การที่นักเรียนมีทัศนคติหรือปฏิกิริยาในด้านความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องสุขภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม 3) พฤติกรรมปฏิบัติทางสุขภาพ (Health Practice Behavior) หมายถึง การที่นักเรียนได้กระทำหรือมีความสามารถในเชิงปฏิบัติในเรื่องสุขภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมกว่าเดิม ในการสอนสุขศึกษานั้นควรจะเน้นทั้งความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติไปด้วยพร้อม ๆ กัน

ดังนั้น การออกแบบการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะวิชาสุขศึกษาจึงมุ่งเป้าหมายไปที่ความสามารถในการทำได้โดยการผสมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งก็หมายความว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ / คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น รวมไปถึงการได้รับการฝึกฝนให้นำความรู้ ทักษะ และเจตคติ / คุณลักษณะ ดังกล่าว ไปใช้หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต

ส่วนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีลักษณะที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้วตามธรรมชาติ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเอื้อให้ครูมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้ว เนื่องจากการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติ การทำได้ซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก คือการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว ในการปฏิบัติ ผู้เรียนต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายในอิริยาบถต่าง ๆ โดยใช้แรงหนักบ้าง เบาบ้าง เรียนต้องใช้ความคิด ผู้เรียนต้องมีความรู้สึก อารมณ์ที่อยากจะทำ หรือสนุกที่จะทำ และผู้เรียนมีโอกาสที่จะปรึกษาหารือ และร่วมมือทำงานกับเพื่อน การเรียนรู้เชิงรุกที่ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

กล่าวโดยสรุป การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะวิชาสุขศึกษาจึงมุ่งเป้าหมายไปที่ความสามารถในการทำได้โดยการผสมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งก็หมายความว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ / คุณลักษณะ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น รวมไปถึงการได้รับการฝึกฝนให้นำความรู้ ทักษะ และเจตคติ / คุณลักษณะดังกล่าว ไปใช้หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ หากครูไม่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละวัยด้วยตนเองล่วงหน้าก่อนการจัดการเรียนรู้ อาจทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการจัดการศึกษา

5.3 องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ในการออกแบบการเรียนการสอนมีหลักการพื้นฐานที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเพื่อช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ ดังนี้ (สราวุธ ชัยยานุกร, 2563; Gagné et al., 2005; Smith & Ragan, 1999)

1. คำนึงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มากกว่ากระบวนการสอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. คำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เวลาที่ใช้ คุณภาพการสอน เจตคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอน
3. รู้จักประยุกต์ใช้หลักการเรียนการสอน วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับระดับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจในกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรเลือกใช้สื่อที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น
5. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการวางแผน การนำไปทดลองใช้จริง และนำผลการทดลองและข้อเสนอแนะจากผู้เรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นนี้จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

6. มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ น่าสนใจมากขึ้น การประเมินผลผู้เรียน ไม่ควรมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เท่านั้น แต่ ควรให้ได้ข้อมูลที่น่าไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

7. องค์ประกอบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบการเรียนการสอน เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ควรมีความสัมพันธ์สอดคล้อง กันและเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ

นักรออกแบบการเรียนการสอนจะใช้รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (instructional design model) เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่ออธิบายองค์ประกอบของการทำงาน หรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือทีมงานมีความเข้าใจขั้นตอน กระบวนการทำงานและใช้ตรวจสอบการดำเนินงาน รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนที่เป็น พื้นฐานของการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบที่มีผู้นิยมใช้มากที่จะกล่าวถึงในที่นี้ ได้แก่

Gagné et al. (2005) กล่าวว่า รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ (A common model of instructional design) รูปแบบนี้พัฒนาจากแนวคิดของ Smith and Ragan (1999) ที่ได้ตั้งคำถามพื้นฐานสำหรับนักรออกแบบการเรียนการสอนที่จะต้องหาคำตอบ ดังนี้

1. เรากำลังจะไปไหน (อะไรคือเป้าหมายของการเรียนการสอน)
2. เราจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร (อะไรคือกลยุทธ์และสื่อกลาง)
3. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (เครื่องมือการประเมินเป็นอย่างไร เราจะประเมิน

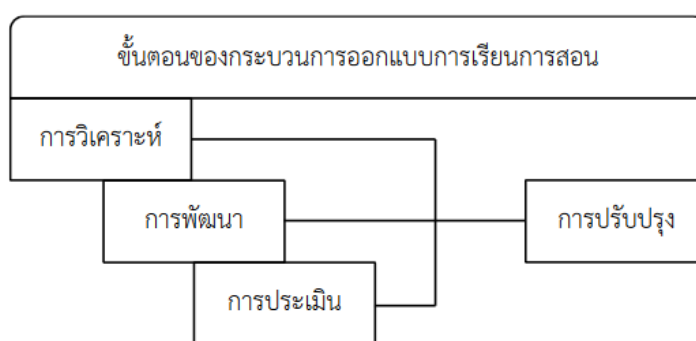
และปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างไร) จากคำถามข้างต้นนำมากำหนดเป็นกิจกรรมที่จะต้อง ปฏิบัติในกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนการสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไปถึงที่ผู้ประเมินควร วิเคราะห์ได้แก่สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (learning contexts) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (learning task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อตอบคำถามว่าจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ขั้นนี้ เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สร้าง ประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงการลำดับก่อนหลังของการนำเสนอ กิจกรรมและการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไรเช่น การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่ม ย่อย หรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการ เรียนการสอนอย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า(formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (summative evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการการประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินผลการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร

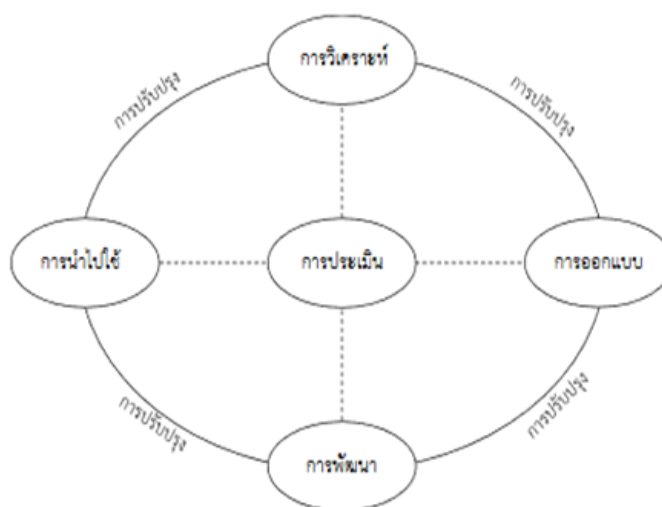
ขั้นตอนการดำเนินการทั้ง 3 มีความสัมพันธ์ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ (Smith & Ragan,1999)

Richey et al. (2011 อ้างถึงใน สราวุธ ชัยยานุกร, 2563) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบแอดดี (ADDIE model) ประกอบด้วยกิจกรรมในการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่การวิเคราะห์ (analyze) การออกแบบ (design) การพัฒนา (develop) การนำไปใช้ (implement) และการประเมินผล (evaluate) ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ดีแล้วมีลักษณะคล้ายกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา (analyze) การนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา (design) การเตรียมการแก้ปัญหา (develop) การทดลองการแก้ปัญหา (implement)และสุดท้ายประเมินแนวทางการแก้ปัญหาว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (evaluate) รูปแบบ ADDIE นี้จึงเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะมีผู้นิยมนำไปใช้ในการออกแบบสื่อ วัสดุการเรียนการสอน เช่น การออกแบบชุดการเรียนการสอนการออกแบบบทเรียนแบบโปรแกรม เป็นต้นตลอดจนนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนในระดับมหภาค คือ ระบบการศึกษาในชุมชนและการออกแบบการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

องค์ประกอบของกิจกรรมทั้ง 5 งานนี้ มีความสัมพันธ์ ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบของ ADDIE model (Richey et al., 2011)

จากแผนภาพที่ 2 กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบของ ADDIE model มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม
- 2) การวิเคราะห์ระบบ สิ่งแวดล้อม และสภาพขององค์กร เพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรและอุปสรรคต่างๆ
- 3) การศึกษาลักษณะของกลุ่มประชากร
- 4) การวิเคราะห์เป้าหมายและจุดประสงค์ว่าเป็นการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้เนื้อหา การเรียนรู้ทักษะ หรือการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการเฉพาะ

ขั้นที่ 2 การออกแบบ กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- 1) การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ที่สามารถสังเกตได้วัดได้
- 2) การจัดลำดับเป้าหมายและจุดประสงค์ให้ง่ายต่อการเรียนและการปฏิบัติ
- 3) การวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- 4) การพิจารณาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะกับเนื้อหา การจัดกลุ่มการทำกิจกรรม ของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล
- 5) การคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 การพัฒนา กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

- 1) การสร้างสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามที่ได้ออกแบบไว้
- 2) การทดสอบ (try out) สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย
- 3) การปรับปรุงสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

1) การเผยแพร่สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เช่น การติดตั้ง การซ่อมบำรุงสื่อ การจัดอบรมให้ครูรู้วิธีการใช้สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การให้คำแนะนำและนิเทศการใช้สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอน

2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูยอมรับสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นและนำไปใช้

ขั้นที่ 5 การประเมิน กิจกรรมที่ปฏิบัติในขั้นนี้ ได้แก่

1) การสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2) การทดสอบ (try-out) สื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนและเครื่องมือวัดประเมินผลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวินิจฉัยผลการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียน และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์

3) การประเมินภายหลังการนำสื่อ/กิจกรรมหรือโปรแกรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่มประชากร

Dick et al., (2005) ได้เสนอรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carey's instructional design model (วัชรวิภา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560; สมจิต จันทรฉาย, 2557; สราวุธ ชัชยานุกูร, 2563) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเหมาะสมสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง เพราะมีขั้นตอนที่แน่นอน ชัดเจน ในการออกแบบการเรียนการสอนตามรูปแบบของ Dick and Carey มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

1) ประเมินความต้องการเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนแรกของการออกแบบการเรียน การสอนคือการพิจารณาเป้าหมายของการเรียนรู้ ว่าต้องการให้ผู้เรียนทำอะไรได้ภายหลังจากที่ผู้เรียน ได้รับการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้สามารถนำข้อมูลจากการ ประเมินความต้องการของผู้เรียน ปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อมูลจากผู้ทำงานในด้านที่เรียนมา และการวิเคราะห์บทเรียนใหม่ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในด้านใด

2) วิเคราะห์การเรียนการสอน ในชั้นตอนนี้ครูต้องพิจารณาถึงลำดับขั้นตอนการเรียนการสอน ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงพิจารณาว่าทักษะ ความรู้และเจตคติ ซึ่ง เป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเรียนคืออะไร

3) วิเคราะห์ผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้ นอกจากการวิเคราะห์เป้าหมายในการเรียนรู้แล้ว สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ คือผู้เรียน ได้แก่ ทักษะ ความชอบเจตคติของผู้เรียน สภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน และการนำทักษะที่เรียนไปใช้ ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการสร้างยุทธศาสตร์การสอน

4) เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การเรียนการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน และบริบทการเรียนรู้ จะนำมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็น ข้อความที่ต้องเขียนอย่างชัดเจนว่าภายหลังที่ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนต้องมี ทักษะใด เงื่อนไขในการแสดงทักษะเป็นอย่างไรและระบุเกณฑ์ของการปฏิบัติที่วัดความสำเร็จของ ผู้เรียนเป็นอย่างไร

5) พัฒนาเครื่องมือในการประเมินผล การประเมินความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในบทเรียนแล้ว จะต้องเป็นการประเมินตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลต้องวัดการปฏิบัติของผู้เรียนได้

6) พัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอน จากข้อมูลทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น นำไปใช้ในการ กำหนดขั้นตอนในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางที่ตั้งไว้ ขั้นตอน การเรียนการสอนโดยทั่วไปประกอบด้วย กิจกรรมก่อนการเรียน การนำเสนอข้อมูล การฝึกฝนและให้ ข้อมูลย้อนกลับ การทำแบบทดสอบและกิจกรรมหลังการเรียน การสร้างกลยุทธ์การเรียนการสอนอยู่บน พื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ งานวิจัยด้านการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน เนื้อหาที่เรียน และ ลักษณะของผู้เรียน ข้อมูลเหล่านี้นำมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการสร้าง ปฏิสัมพันธ์ ของผู้เรียนในการเรียนรู้

7) พัฒนาและเลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนในชั้นนี้ครูจะใช้กลยุทธ์การเรียนการสอน เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่รวมถึง สื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสื่อที่ครูใช้ในการสอน เช่น ใบงาน ชุดการเรียน เครื่องฉายสไลด์ วีดิโอเทปและสื่อที่ใช้ผ่าน คอมพิวเตอร์ การที่ครูจะตัดสินใจว่าควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนใหม่หรือไม่ ขึ้นอยู่กับประเภท ของ บทเรียน สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้ว และทรัพยากรที่หาได้ในโรงเรียน

8) ออกแบบและประเมินความก้าวหน้า หมายถึงการประเมินในระหว่างการเรียนการสอน มี จุดประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินความก้าวหน้า แบ่ง ได้ เป็น 3 ลักษณะ คือ การประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลแบบตัวต่อตัว การประเมินผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย และการประเมินภาคสนาม แต่ละวิธีทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็น ลำดับ

9) การปรับปรุงการสอน ข้อมูลจากการประเมินความก้าวหน้านำมาใช้ประโยชน์ ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ข้อมูลเหล่านี้ ทำให้ทราบอุปสรรคของผู้เรียนที่ประสบในระหว่างการเรียนรู้ ซึ่ง ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนำข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว ข้อมูลดังกล่าวยังช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมีก่อนเริ่มการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุง จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

10) การประเมินผลสรุป หมายถึงการประเมินภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพโดยรวมของการเรียนการสอนทั้งหมด การประเมินผลสรุปไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการออกแบบการสอน ขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอนจะสิ้นสุดเมื่อได้มีการ พัฒนาปรับปรุงจากผลการประเมินความก้าวหน้า โดยทั่วไปการประเมินผลสรุปนี้มักเป็นการประเมิน จากผู้ประเมินอิสระจากภายนอก ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบการเรียนการสอน

Morrison et al. (2013) ได้เสนอหลักพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการตอบคำถาม 4 ข้อคือ

- 1) โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้จะใช้สอนใคร หมายถึง ลักษณะของผู้เรียน
- 2) จุดประสงค์ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหรือให้ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้
- 3) วิธีการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือทักษะได้ดีที่สุด
- 4) แนวทางการวัดและประเมินผล หมายถึง วิธีการที่ทำให้ทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนแล้ว

องค์ประกอบทั้ง 4 มีความสัมพันธ์ ดังแสดงในแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Morrison et al., 2013)

ทศนา แคมมณี (2560) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การพิจารณาหลักสูตร ปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน กำหนดเนื้อหาและมโนทัศน์ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดยุทธศาสตร์การสอน กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอน และกำหนดการวัดและประเมินผล พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2561) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องคำนึงถึง คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้

นอกจากนี้ วิทยา พัฒนเมธาดา (2559) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ ผู้สอน จำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการ เพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตน และการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใด จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการดังต่อไปนี้ 1) ผู้เรียน 2) บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน บรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน และผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถของสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ศักยภาพผู้เรียน

เรวณี ชัยเขวรัตน์ (2558) ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดเนื้อหา 2) การเลือกและระบุวิธีสอน 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การระบุข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงของการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้ออกแบบ สอดคล้องกับ เกรียง จูติจำเริญพร (2560) ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอนไว้เช่นกัน โดยมีองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา 2) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) การกำหนดยุทธศาสตร์และกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การเลือกใช้สื่อ 5) การออกแบบการวัดและประเมินผล 6) การกำหนดแนวทางการจัดชั้นเรียน

สำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเป้าหมายที่ความสามารถในการทำได้โดยการผสมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่จำเป็นต่อการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น รวมไปถึงได้รับการฝึกฝนให้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จึงได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skill) 3) คุณลักษณะ/เจตคติ (Attribute/attitude) 4) การประยุกต์ใช้ (Application) 5) การกระทำ / การปฏิบัติ

(Performance) 6) งานและสถานการณ์ต่าง ๆ (Tasks / Jobs / Situations) และ 7) ผลสำเร็จ (Success) ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Performance Criteria) ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของครู คือ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นมโนทัศน์สำคัญในการในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำสิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้ที่ไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active learning) ทั้งทางกาย (physically active) สติปัญญา (intellectually active) สังคม (socially active) และอารมณ์ (emotionally active) ดังนี้

การตื่นตัวทางกาย (physically active) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ ช่วยให้ร่างกายและประสาทรับรู้ตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับรู้ เรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยการเคลื่อนไหวทางร่างกาย (physically active learning) อย่างเหมาะสมตามวัยและความสนใจของผู้เรียน จะช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนมีความตื่นตัว สามารถรับข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมควรมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และคงความสนใจในการเรียนรู้ไว้ การสลับกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด มาสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการผ่อนคลายจะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว (active) อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

การตื่นตัวทางสติปัญญา (intellectually active) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมอง ฝึกการใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การให้คิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ มีความท้าทายและมีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิดและการกระทำ (engagement) ในเรื่องที่เรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างตื่นตัวได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา (intellectually active) คือการคิด ผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจในประเด็นที่ท้าทาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิดและการกระทำ วิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญาได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่ม กรณีศึกษา บทบาทสมมติ ร่วมกันเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เช่น เทคนิคหมวกหกใบ แผนผังความคิด เป็นต้น

การตื่นตัวทางสังคม (socially active) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น เรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้ตรวจสอบ

ความคิดของตนเอง ขยายความคิด และเรียนรู้จากผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว รับรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกด้านสังคมนั้นสามารถใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อยโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม บทบาทสมมุติ ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำกลุ่ม ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกันเป็นทีม หรือใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Model) รูปแบบการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning Model)

การตื่นตัวอารมณ์ (emotionally active) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก การเกิดความรู้สึกของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดควรกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนเพราะความรู้สึกของผู้เรียน จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่แท้จริงโดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และปลอดภัย การแสดงความไว้วางใจในตัวผู้เรียน และยอมรับในตัวผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น การใช้รูปแบบการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ความรู้สึกไปในทางที่พึงประสงค์ เช่น กระบวนการกัลยาณมิตร

ในส่วนของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) เสนอว่าจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. การประเมินผลรวบยอดจะมุ่งวัดสมรรถนะที่เป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไม่ใช่ใช้เวลามากกับการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก
2. วัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีใช่อิงกลุ่ม และมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ที่ตรวจสอบได้
3. ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่นการประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) การใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) การประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment)
4. ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น เตรียมบริบทเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์เสมือนจริงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน

5. ประเมินผู้เรียนไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป

6. การรายงานผลโดยการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

กล่าวโดยสรุป การออกแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ คือ การวางแผนในการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบโดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหา สื่อวัสดุ กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) ทั้งทางกาย (physically active) สติปัญญา (intellectually active) สังคม (socially active) และอารมณ์ (emotionally active) ร่วมกับหลักการของการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ 1) มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือกระบวนการเรียนรู้มากกว่ากระบวนการสอน 2) คำนี้ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ 3) ประยุกต์หลักการเรียนการสอนมาใช้ในการออกแบบ 4) ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย 5) มีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 6) มีการประเมินทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน 7) องค์ประกอบการเรียนการสอนทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบของการออกแบบ การจัดการเรียนรู้	แหล่งข้อมูล (ปี)										
	Smith & Ragan (1999)	Morrison et al. (2013)	Richey et al. (2011)	Dick et al. (2005)	ทีศนา แซมเมณี (2553)	เรวณี ชัยเขาวรัตน์ (2558)	เกรียง ฐิติจำรัฐพร และคณะ (2562)	พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2561)	วิทยา พัฒนเมธาดา (2559)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563)	ความถี่
1. การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้	✓			✓	✓					✓	4
2. การวิเคราะห์ผู้เรียน	✓			✓			✓				3
3. การวิเคราะห์บริบทแวดล้อม			✓						✓	✓	3
4. การกำหนดวัตถุประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	8
5. การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	8
6. การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	9
7. การกำหนดหรือการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	8
8. การออกแบบและการดำเนินการวัดและประเมินผล	✓	✓		✓			✓			✓	5
9. การปรับปรุงและการออกแบบการจัดการเรียนการสอน	✓					✓				✓	3
10. การกำหนดแนวทางการจัดชั้นเรียน							✓		✓		2

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า องค์ประกอบของออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักวิชาการได้กล่าวถึงตรงกันมากที่สุด คือ การกำหนด กลยุทธ์และกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 9 แหล่งข้อมูล รองลงมา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ จำนวน 8 แหล่งข้อมูล การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา จำนวน 8 แหล่งข้อมูล การกำหนดหรือการ เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ จำนวน 8 แหล่งข้อมูล และการออกแบบและการดำเนินการวัดและประเมินผล จำนวน 5 แหล่งข้อมูล

5.4 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา

การออกแบบการเรียนรู้เป็นสมรรถนะสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องพัฒนาให้แก่ครูและ บุคลากรทางการศึกษา โดย Gall and Vojtek (1994) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพครูว่า ต้องพัฒนาสมรรถภาพครูใน 8 ด้าน คือ 1) ความรู้ความเข้าใจ 2) เจตคติ 3) ทักษะและยุทธศาสตร์ในการ จัดการเรียนรู้ 4) ความสามารถในการสะท้อนผลการปฏิบัติงานและการจัดสัใจ 5) ความสามารถในการ แสดงบทบาทเชี่ยวชาญพิเศษ 6) ความสามารถในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 7) ความสามารถในการพัฒนาและดำเนินการใช้หลักสูตร และ 8) ความสามารถในการปรับโครงสร้างของ หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการจัดระบบในองค์กร

นอกจากนี้ จากการศึกษา พบว่า นักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาให้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2550) กล่าวว่ามาตรฐานวิชาชีพครูสุขศึกษาและพลศึกษา เป็น ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในสถานศึกษาทั่วไประดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม ปรัชญาและแนวคิดหลักทั่วไป ครูสุขศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทาง สุขภาพในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา ส่วนครูพลศึกษาควรมีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในชั้นเรียน การจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การจัดแข่งขันกีฬา ระหว่างโรงเรียนการจัดกิจกรรมนันทนาการและการจัดกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กพิเศษและควรมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งมาตรฐานด้านผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในสถานศึกษาทั่วไปในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามรายละเอียดดังนี้ ครูสุขศึกษา จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ สาขาวิชาหรือมีความรู้ความสามารถใน 3 ด้านดังนี้ 1) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ 2) ด้านการ จัดบริการสุขภาพในโรงเรียน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา

คุณลักษณะหรือสมรรถนะเบื้องต้นดังกล่าวนี้ย่อมถือได้ว่าเป็นปรัชญา แนวคิด และเป้าหมายหลักของครูสุศึกษาและครูพลศึกษาทั่วไป แต่เพื่อให้สมบูรณ์และสอดคล้องกับระดับคุณภาพ ของมาตรฐานในการประกอบอาชีพได้อย่างครบถ้วนตามข้อบังคับของคุรุสภาฯ ครูสุศึกษาและครูพลศึกษาจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานวิชาชีพครูสุศึกษาและครูพลศึกษาที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ดังนี้ 1) คุณลักษณะในด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) คุณลักษณะในด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3)คุณลักษณะในด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน

เอดัมส์ (2550) ยังกล่าวถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนสุศึกษาไว้ว่า ความสำเร็จของการเรียนการสอนสุศึกษา คือ การที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งการเรียนรู้สุศึกษาจะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนมีความพร้อม มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีแรงจูงใจ และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม หรือมีสภาพการจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความหลากหลายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีส่วนร่วมมากที่สุดในการเรียนรู้ และเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง และประเด็นสำคัญของการจัดการเรียนรู้สุศึกษา มีดังนี้

1. สอนให้มีคุณธรรมการสอนให้มีคุณธรรมในเรื่องการมีพฤติกรรมสุภาพที่ดีและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม โดยเฉพาะในเรื่อง ความมีวินัย ซึ่งเน้นในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความอดทน ความซื่อสัตย์ เป็นการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ไม่หลอกตนเองและผู้อื่น ตัวอย่าง เช่น พ่อค้าแม่ค้าไม่ใส่สารปรุงแต่งอาหารที่ไม่มีมาตรฐานให้กับลูกค้า การซื่อสัตย์ในการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ เป็นต้น ความรับผิดชอบเป็นการรับผิดชอบในสิ่งที่ดีและ ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมสุภาพ ตัวอย่างเช่น รู้จักรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสุขบัญญัติ แห่งชาติ 10 ประการ การรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพของตนเอง การรับผิดชอบในเรื่องการไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ความอดทน คือ การไม่ย่อท้อและมีจิตใจที่มุ่งมั่นในสิ่งที่ดี ตัวอย่างเช่น อดทนต่อความ ออยากรับประทานอาหารที่ชอบแต่ไม่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น ขนมหวาน น้ำอัดลม เป็นต้น จึงต้อง อดทนที่จะไม่รับประทานอาหารนั้น ๆ

2. สอนให้นำมาคิดการสอนให้คิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ ได้แก่

2.1 การคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) จำแนก แยกแยะข้อมูล 2) จัดลำดับข้อมูล 3) รู้จัก เปรียบเทียบ 4) เลือกลงแนวทาง 5) ประเมินและสรุป

2.2 การคิดสังเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ค้นคว้า 2) รวบรวม 3) จัดระเบียบ 4) สร้างแนวคิด ใหม่ 5) สรุปผล

2.3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีลำดับขั้นดังต่อไปนี้ 1) กำหนดหัวข้อเรื่อง/ประเด็นปัญหา 2) จำแนก จัดลำดับ 3) รวบรวมข้อมูล (ถูกต้อง/ชัดเจน/เชื่อถือได้/ทันสมัย) 4) จัดระบบข้อมูล (จำแนกความแตกต่าง/จัดกลุ่มข้อมูล) 5) เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล 6) พิจารณาทางเลือก 7) ประเมินและสรุปผลเพื่อนำไปใช้

3. สอนให้พิจารณาความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ หรือ Knowledge (K)/ Attitude (A)/ Practice (P) การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ (K) ทักษะคิด (A) และการปฏิบัติ (P) นั้น จะต้องเน้นพฤติกรรมสุขภาพตามลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน

ส่วน อนุชิตร์ แท้สูงเนิน (2554) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน/การปฏิบัติงาน ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ครูผู้สอนควรมีคุณลักษณะหรือความสามารถ ดังนี้

1. ครูสุขศึกษาควรมีคุณลักษณะหรือความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ตามการรับรู้ กระบวนการคิดพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม)

2. ผลิต/พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและทันสมัย

3. วัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามสภาพจริง

สำหรับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษานั้น ผู้สอนควรมีความสามารถดังนี้

1. ใช้รูปแบบการสอนและวิธีการสอนหรือกิจกรรมที่หลากหลาย

2. เตรียมแผนการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อที่เหมาะสม

3. บูรณาการเนื้อหาสาระทางสุขภาพ สมรรถภาพ การออกกำลังกายและการกีฬาผสมผสานเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆได้

4. สอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วม

5. ใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

6. สอนโดยใช้ “หลักเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

7. สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ปฏิบัติเป็นในเรื่องการดูแลสุขภาพและแก้ปัญหาสุขภาพได้

8. สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อการมีสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี

9. นำผลงานวิจัยมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

10. ใช้หลักการให้แรงเสริม แรงจูงใจและการโน้มน้าวใจให้มีพฤติกรรมสุขภาพและสมรรถภาพดี

11. ใช้สื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายประกอบการสอน

12. ใช้อุปกรณ์ประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัยประกอบการเรียนการสอน

13. ใช้แหล่งวิชาการทางด้านสุขภาพ สาธารณสุข สุขศึกษา/พลศึกษา และการกีฬาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน

14. จัดทัศนศึกษาหรือให้นักเรียนฝึกปฏิบัติงานนอกสถานที่ในชุมชนได้ตามความเหมาะสม

15. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายหรือสาธิตในบทเรียนที่เกี่ยวข้อง

16. ใช้การทดลองวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประกอบการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา

17. ให้นักเรียนจัดทำโครงการทางด้านสุขภาพ สมรรถภาพ การออกกำลังกายและการกีฬาเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

18. สอนให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริงอย่างได้ผลและตรวจสอบได้

19. วัดและประเมินผลการสอนได้ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนและสอดคล้องกับหลักสูตร

พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561) ได้กล่าวว่า ครูมืออาชีพ 4.0 ควรมีทักษะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ทักษะการสร้างหลักสูตร (Curriculum Construction) คือ ความชำนาญของครูในการพัฒนาหลักสูตรในระดับต่าง ๆ ทักษะการพัฒนาหลักสูตรเป็นทักษะที่ต้องพัฒนาครูไทยให้ครูทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยได้รู้ เข้าใจและสามารถปฏิบัติ สร้างหรือพัฒนาได้ในทุกระดับ

2. ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เด็กเป็นสำคัญ (Child-Oriented Instructional Management) คือการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ รวมทั้งบูรณาการสื่อเป็นศูนย์กลาง โดยจัดการเรียนการสอนให้มีความแตกต่างหรือมีความหลากหลายตอบสนองความแตกต่างของเด็กโดยยึดถือว่าเด็กเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด จึงต้องจัดให้สนองตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและเสริมเติมเต็มศักยภาพของเด็ก

3. ทักษะการประเมินการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Innovation Implementation Skill) นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ครูควรรู้และใช้เป็น คือ วิธีสอน รูปแบบการสอน แนวการสอน และเทคนิคการสอน ซึ่งยุทธศาสตร์ข้างต้นใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นฐานสำคัญ อันเป็นความสำคัญอย่างยิ่งกับการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน ศตวรรษที่ 21

4. ทักษะการประเมินการเรียนรู้ (Classroom Learning Assessment Skill) การประเมินผลการเรียนรู้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจไม่จำเป็นต้องตัดสินคุณค่า หรือประเมินผล แต่การประเมินผลหรือตัดสินคุณค่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดจำเป็นต้องมีการประเมินการเรียนรู้ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินการเรียนรู้นั้นจึงสำคัญมาก ถ้าการประเมินการเรียนรู้นี้มีคุณภาพก็ทำให้การประเมินผลมีคุณภาพ ถ้าการประเมินการเรียนรู้นี้ผิดพลาดการตัดสินผลก็ผิดพลาด หรืออาจกล่าวได้ว่า การตัดสินผลที่มีความเที่ยงตรงนั้น ได้มาจากการประเมินการเรียนรู้นี้ที่มีความถูกต้องสมบูรณ์

5. ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นความชำนาญในการวิจัย ระดับของการวิจัยสำหรับครูโดยสรุปเป็นดังนี้

5.1 ระดับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

5.2 ระดับการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research)

5.3 ระดับการวิจัยเชิงวิชาการ (Academic Research)

6. ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย (Character Development) ในการพัฒนาเด็กหรือผู้เรียนเป็นการพัฒนาเด็กทั้งตัว คือ ให้มีผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ จนเป็นทักษะในการคิดการปฏิบัติ หรือคิดเป็นทำเป็น จนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติจนเป็นนิสัย ซึ่งการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก เป็นทักษะที่สำคัญที่สุด

7. ทักษะการจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ครูยุค 4.0 ต้องควรรู้เข้าใจ ปฏิบัติอย่างตระหนัก และเห็นคุณค่าของการจัดชั้นเรียนอันเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อันเป็นหนทางของการสร้างวินัยเชิงบวก

สำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้เสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้อ่านการใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียน เนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง จะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนเป็นการบูรณาการมากขึ้น ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว – ช้าแตกต่างกันได้ โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ คือการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนและในโรงเรียนทำได้หลายทาง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) จึงเสนอแนะ 6 แนวทางซึ่งครูสามารถเลือกใช้ตามความพร้อมและบริบทโรงเรียนและความถนัดของตน ดังนี้

1. ใช้งานเดิมเสริมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับบทเรียนนั้นเข้าไป และคิดกิจกรรมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นเพิ่มขึ้น เป็นการช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้มข้น มีความหมาย และเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

2. ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต่อยอด เพิ่มเติมจากงานเดิมให้ต่อเนื่องไปถึงขั้นการฝึกฝนการนำความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในเรื่องที่เรียนรู้นั้น

3. ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

4. สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวชี้วัด เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนดไปพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ

5. บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยนำสมรรถนะหลักหลายสมรรถนะเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

6. สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น เป็นการใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้ว เป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการแล้วยังช่วยทำให้การทำกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา ดังนั้นครูจึงต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน คลีสมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมและวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร(ความรู้) ต้องมีเจตคติ และคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ แล้วจึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว ต่อไปจึงส่งเสริม

ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ครูสามารถออกแบบกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมโดยใช้วิธีการ เทคนิค หรือรูปแบบที่หลากหลายได้ตามความเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะวิชาสุศึกษา หมายถึง ความรู้และการปฏิบัติของผู้เข้าอบรมในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา เพื่อเตรียมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการทำงานและในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นสมรรถนะในระดับที่ต้องการ

5.5 การประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา พบว่า นักวิชาการด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษาให้ข้อคิดเห็น ดังนี้

กมลฉัตร กล่อมอิม (2562) กล่าวถึงการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ไว้ว่า เป็นการดำเนินการที่มุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ไม่ใช่เวลามากกับการสอบวัดตามตัวชี้วัดจำนวนมาก เป็นการวัดจากพฤติกรรมการกระทำการปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนดเป็นการวัดอิงเกณฑ์ มิใช่อิงกลุ่มและมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ใช้ตรวจสอบได้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) ได้กล่าวถึงวิธีและเครื่องมือการวัดและประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

1. การทดสอบ (Testing) เป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคคล ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบข้อเขียน (Written Test) แบบสอบปฏิบัติ (Performance Test) แบบวัด (Scale)
2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามความประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview)
3. การสอบถาม (Inquiry) เป็นการถามเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมาจากใจจริง ต่างจากแบบทดสอบตรงที่การแสดงความคิดเห็นไม่มีถูก ไม่มีผิด ข้อมูลสำคัญที่ได้ ได้แก่ ความคิด ทัศนคติ ความเข้าใจของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

4. การสังเกต (Observation) เป็นเทคนิคการเฝ้าดูพฤติกรรมของสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ใช้ตาเป็นเครื่องมือ การสังเกตการณ์มองเห็น ใช้จมูกสังเกตกลิ่น ใช้หูสังเกตเสียง การสังเกตช่วยให้ผู้สอนได้ข้อมูลทั้งด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ และใช้ดีเมื่อต้องการหาข้อมูลเกี่ยวกับทักษะและทัศนคติ ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบบันทึก (Record)

5. การตรวจสอบผลงานเป็นการตรวจให้คะแนนผลงานที่มอบหมายให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนมีอยู่ออกมาโดยการตรวจให้คะแนน จะมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้อย่างชัดเจนและเป็นธรรม ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินผลงาน

6. การใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากแฟ้มสะสมงาน ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมตัวอย่างผลงานดีเด่น และน่าพอใจ ช่วยสะท้อนให้เห็นกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เกิดตามสภาพจริง ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบบันทึก

7. การใช้ศูนย์การประเมิน (Assessment Center Method) เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยใช้ตัวอย่างงานที่สอดคล้องกับงานจริง สร้างเป็นสถานการณ์จำลอง หรือเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ตัวอย่างเครื่องมือ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบบันทึก แบบมาตราประมาณค่า แบบประเมินพฤติกรรม และแบบประเมินผลงาน

การวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามสภาพจริงมีลักษณะการประเมินที่เป็นระบบ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินจะสะท้อนสมรรถนะที่เกิดจากการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างแท้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้ประกอบไปด้วย 5 ประเด็น คือ หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีและจิตวิทยา/การแก้ปัญหา ในทำนองเดียวกัน สมรรถนะด้านทักษะ ประกอบไปด้วย 5 ประเด็น คือ การใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี และการใช้จิตวิทยา/การแก้ปัญหา ส่วนองค์ประกอบสมรรถนะด้านคุณลักษณะ มีเพียง 1 ประเด็น คือ คุณลักษณะความเป็นครู

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 สุมาลี เชื้อชัย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูประจำการเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูประจำการเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แบบทดสอบเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศและการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แบบทดสอบเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศและการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศแบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมฝึกอบรมประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์การฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) โครงสร้างของโปรแกรมฝึกอบรม 5) แนวทางการจัดกิจกรรม 6) สื่อการอบรม 7) การประเมินผลการฝึกอบรม สำหรับขั้นตอนของการฝึกอบรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ปฐมนิเทศ ดำเนินกิจกรรมในห้องฝึกอบรม ขั้นที่ 2 พัฒนาการเรียนรู้สารสนเทศของครู ดำเนินกิจกรรมในห้องฝึกอบรมและทำกิจกรรมออนไลน์ ขั้นที่ 3 ส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินกิจกรรมโดยการศึกษาเนื้อหาผ่านออนไลน์ และฝึกปฏิบัติในห้องอบรม ขั้นที่ 4 ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมโดยการศึกษาเนื้อหาผ่านออนไลน์ และฝึกปฏิบัติในห้องอบรม และขั้นที่ 5 สรุปผลการฝึกอบรมดำเนินกิจกรรมในห้องฝึกอบรม นอกจากนี้ผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมฯ ก็พบว่า หลังฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

เรื่องที่ 2 อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สาราญ กำจัดภัย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักการฝึกอบรม ครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 3 วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 4 ลลิตา ธงภักดี และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความสามารถการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูผู้สอน โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 คน พบว่า ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลของการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้น

เรื่องที่ 5 รัตนาวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร และจรัส อินทลาภาพร (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับครูปฐมวัยในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับครูผู้ดูแลเด็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฐมวัย ใช้เวลาในการอบรม 42 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารงานส่วนตำบล/เทศบาลตำบลและครูปฐมวัย 2) แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม 4) หลักสูตรฝึกอบรมครู 5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม 6) แบบบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้สำหรับครูผู้เข้ารับการอบรม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอันดับพาราเมตริก Wilcoxon Signed Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า 1.หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ครู

พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย 2) วิสัยทัศน์ 3) พันธกิจ 4) เป้าหมาย 5) มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) สารการเรียนรู้ 7) โครงสร้างเวลาเรียน

เรื่องที่ 6 เกรียง ฐิติจำเริญพร และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพ โดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นฐานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพโดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นฐานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยง และ 2) ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้และแบบวิเคราะห์และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และสรุปบทเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การสังเกตชั้นเรียน การสังเกตการณ์สะท้อนคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพที่พัฒนาขึ้นเป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพแก่ครูใหม่ ที่มุ่งเน้นให้ครูใหม่ได้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลัง การปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้างร่วมกับครูใหม่ที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม และพี่เลี้ยงผู้มีความประสพการณ์สูงกว่า กระบวนการนี้ มีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ 1. การดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูทันทีเมื่อครูใหม่เริ่มปฏิบัติงานโดยดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นวงจรต่อเนื่องในระยะยาว 2. การพัฒนาวิชาชีพในระบบการทำงานจริงในชั้นเรียน 3. การพัฒนาความสัมพันธ์และการปฏิบัติงานร่วมกันของครูใหม่กับพี่เลี้ยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและส่วนตน 4. การร่วมมือรวมพลังขับเคลื่อนและปรับกระบวนการทำงานด้วยตนเองของครูใหม่ โดยการสนับสนุนส่งเสริมจากพี่เลี้ยงที่มีประสพการณ์สูงกว่า 5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การออกแบบการเรียนการสอนและการปฏิบัติการสอนเพื่อขยายผลและเติมเต็มการเรียนรู้ของกลุ่ม 2) กระบวนการที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้ครูใหม่มีพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการครูใหม่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงจากระดับพอใช้ 2 คน ระดับดี 5 คน ระดับดีมาก 1 คน ไปเป็นระดับดี 1 คน และระดับดีมาก 7 คน รวมถึงส่งผลให้ครูใหม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น ครูใหม่สามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 6 เรื่อง สามารถนำมาสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

แหล่งข้อมูล (ปี)	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน					
	แบบประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	แบบสัมภาษณ์เรื่อง	ออกแบบการจัดการเรียนรู้	แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้	แบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้	แบบบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้สำหรับครู
1. สุมาลี เชื้อชัย (2558)	✓		✓	✓		
2. อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559)	✓			✓		
3. วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560)				✓		✓
4. ลลิตา ธงภักดี และ สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (2561)	✓					
5. รัตนวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร และ จำรัส อินทลาภาพร (2561)		✓		✓	✓	
6. เกรียง ฐิติจำเรียวพร และคณะ (2562)	✓	✓	✓			✓
ความนิยมในการใช้เครื่องมือ	4	2	2	4	1	2

จากตารางที่ 7 การสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่นิยมใช้มากที่สุด ได้แก่ แบบประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แหล่งข้อมูล และแบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แหล่งข้อมูล

ดังนั้น การประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะวิชาชีพศึกษา ใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประเมินโดยใช้แบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษา และ 2) ด้านการปฏิบัติ ประเมินโดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาชีพศึกษา โดยแต่ละด้าน

ประเมิน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม 2) การกำหนดสาระเนื้อหา 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การกำหนดสื่อ / แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 พุทธ ธรรมสุนา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการออกแบบการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะสำหรับรายวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนรายวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประเภทวิชาอุตสาหกรรมของวิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี ผลการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูในการออกแบบการเรียนการสอน การสอนแบบฐานสมรรถนะสำหรับรายวิชาชีพ ตามรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีจำนวน 13 หัวข้อเรื่อง และใช้รูปแบบชิป (CIPP Model) ในการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินสภาวะแวดล้อม พบว่า หัวข้อเรื่องในการฝึกอบรมในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หัวข้อเรื่องการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมและหลักสูตรฝึกอบรมโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องฝึกอบรมกับหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับหัวข้อเรื่องเนื้อหาและแบบทดสอบ มีความสอดคล้องกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาของครูผู้สอนต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการออกแบบและจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะรายวิชาชีพ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และการติดตามผลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา พบว่า ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะสำหรับรายวิชาชีพโดยมีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด

เรื่องที่ 2 สุมาลี เชื้อชัย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูประจำการเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูประจำการเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แบบทดสอบเรื่องการรู้สารสนเทศและการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แบบทดสอบเรื่อง

การรู้สารสนเทศและการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศแบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมฝึกอบรมประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) ผลลัพธ์การฝึกอบรม 3) เนื้อหาการฝึกอบรม 4) โครงสร้างของโปรแกรมฝึกอบรม 5) แนวทางการจัดกิจกรรม 6) สื่อการอบรม 7) การประเมินผลการฝึกอบรม สำหรับขั้นตอนของการฝึกอบรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ปฐมนิเทศ ดำเนินกิจกรรมในห้องฝึกอบรม ขั้นที่ 2 พัฒนาการรู้สารสนเทศของครู ดำเนินกิจกรรมในห้องฝึกอบรมและทำกิจกรรมออนไลน์ ขั้นที่ 3 ส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินกิจกรรมโดยการศึกษาเนื้อหาผ่านออนไลน์ และฝึกปฏิบัติในห้องอบรม ขั้นที่ 4 ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมโดยการศึกษาเนื้อหาผ่านออนไลน์ และฝึกปฏิบัติในห้องอบรม และขั้นที่ 5 สรุปผลการฝึกอบรมดำเนินกิจกรรมในห้องฝึกอบรม นอกจากนี้ผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมฯ ก็พบว่า หลังฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

เรื่องที่ 3 รัชนิวรรณ ตั้งภักดี (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบในนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อผลิตสื่อก่อนและหลังเรียนของนิสิตที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และ เปรียบเทียบสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตหลังเรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบระหว่างคะแนนสมรรถนะที่นิสิตประเมินตนเอง อาจารย์ประเมินนิสิตและตัวแทนชุมชนประเมินนิสิต กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 0503213 การออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อการศึกษา จำนวน 15 คน 2) อาจารย์จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนชุมชน ได้แก่พยาบาลและนักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินสมรรถนะนิสิตสำหรับนิสิตประเมินตัวเอง 2) แบบประเมินสมรรถนะนิสิตสำหรับอาจารย์ และ 3) แบบประเมินสมรรถนะนิสิตสำหรับตัวแทนชุมชน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบมีพัฒนาการของสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อจากการประเมิน

ตนเองสูงขึ้นในทุกด้าน โดยสมรรถนะที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น 3 อันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะด้าน วิเคราะห์ สมรรถนะด้านการสื่อสาร และสมรรถนะด้านการพัฒนา

เรื่องที่ 4 ขวัญชัย ช้วนา และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 87 คน พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน 2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การเรียนการสอน 4) กระบวนการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 4.1) ขั้นการเตรียมความพร้อม 4.2) ขั้น การกระตุ้น 4.3) ขั้นการปฏิบัติ 4.4) ขั้นการสรุป 4.5) ขั้นการประยุกต์ใช้ 4.6) ขั้นการตรวจสอบ 5) บทบาทครู 6) บทบาทผู้เรียน 7) บรรยากาศการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 9) การ ประเมินผล และผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน

เรื่องที่ 5 นันทวรรณ แก้วโชติ และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่ สอดคล้อง กับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 เพื่อพัฒนาและหา ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 และเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นในด้านความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจต่อ หลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ที่ สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 52 คน ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจ หลังการฝึกอบรมสูงขึ้น โดยครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนา ผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 หลังเข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษานั้น ยังไม่พบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยตรง แต่จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู นักศึกษาครู และอาจารย์อย่างหลากหลาย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้วิธีการฝึกอบรมในการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2548; Becker, 2010; Reynolds, 2007) สรุปได้ว่า สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอดรูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง (กิริณา ชันติโกสม, 2561; จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2556; ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และประเสริฐ มงคล, 2560; ดวงหทัย โสมไชยวงศ์, 2557; บุษราคัม ศรีจันทร์ และสุเทพ อ่วมเจริญ, 2560; วชิรา เครือคำ อ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2562; วารุณี ถิ่นนโชนคดี, 2560) พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนนั้นมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและกระบวนการ และสามารถทำงานเสร็จสิ้นสูงกว่า นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางด้านต่างๆ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ในระดับสูง

ในส่วนการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สรุปได้ว่า แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการ

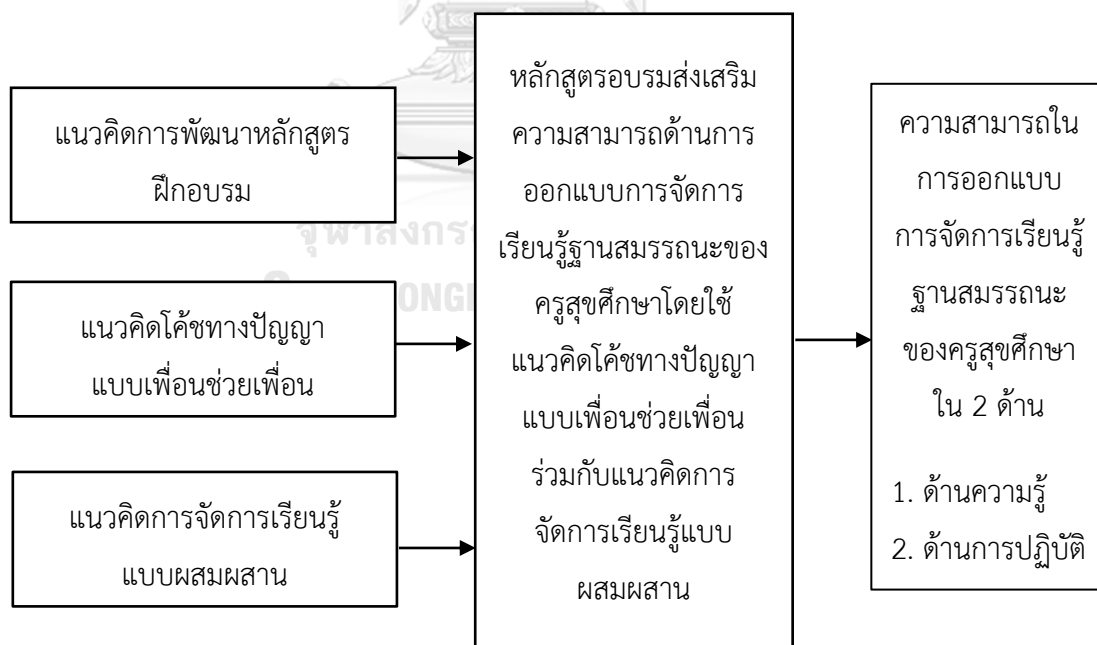
เรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากยุทธวิธี การเรียนการสอนที่หลากหลายแบบ เป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียน บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน (กรวิชญ์ โสภา, 2561; คุณาพร วรรณศิลป์, 2562; ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, 2558; เลอสันต์ ฤทธิ ชันท์, 2561; เศรษฐวิ ฤกษ์มงคล, 2559; สุสัณหา ยิ้มแย้ม, 2558; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัด ภัย, 2559) พบว่า ผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกอบรมนั้น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้า รับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียนรู้สูงขึ้น มีสมรรถนะในด้านที่ ต้องการส่งเสริมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจสิ่งที่ศึกษา อย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้สามารถนำ สิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา สำหรับการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้ส่วนใหญ่ (โชติกา กุณสิทธิ์, 2563; ดลยา อินจำปา, 2561; วิไลวรรณ สิทธิ และ คณะ, 2560; อัสนี สะอิตี, 2560) พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมนั้น ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ซึ่งประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือ ศึกษาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม 1.2 การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม 1.3 การประเมิน คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่ง ประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 การประเมินประสิทธิผลของ หลักสูตรฝึกอบรม 2.3 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบแผนการทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรมล้วนใช้เป็นแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) เพื่อให้ได้องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม 8 องค์ประกอบ (เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง, 2560; ชาลินี เกษร พิกุล, 2555; โชติกา กุณสิทธิ์, 2563; พัชรี ศรีสังข์, 2560; วิทยา ทศมี, 2560; วิไลวรรณ สิทธิ และ คณะ, 2560; วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2560; สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และคณะ , 2560; อนุชิต จันทศิลา, 2559; อรรถกร ชัยมูล, 2561; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย, 2559; อัสนี สะอิตี, 2560; อุทัย อินทะนาม, 2559) ได้แก่ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมใน หลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการ ของหลักสูตรอบรม และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

สำหรับการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่นิยมใช้มากที่สุด (เกรียง วุฒิจำเจริญพร และคณะ, 2562; รัตนาวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร และจำรัส อินทลาภาพร, 2561; ลลิตา ธงภักดี และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์, 2561; วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2560; สุมาลี เชื้อชัย, 2558; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย, 2559) ใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประเมินโดยใช้แบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และ 2) ด้านการปฏิบัติ ประเมินโดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา และแต่ละด้านประเมิน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม 2) การกำหนดสาระเนื้อหา 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล

จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ดำเนินการโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ดำเนินการโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตร และแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรอบรม

ขั้นที่ 3 การสร้างหลักสูตรอบรม ดำเนินการโดยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ในขั้นที่ 1 เป็นข้อมูลร่วมกับผลการศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง

1.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

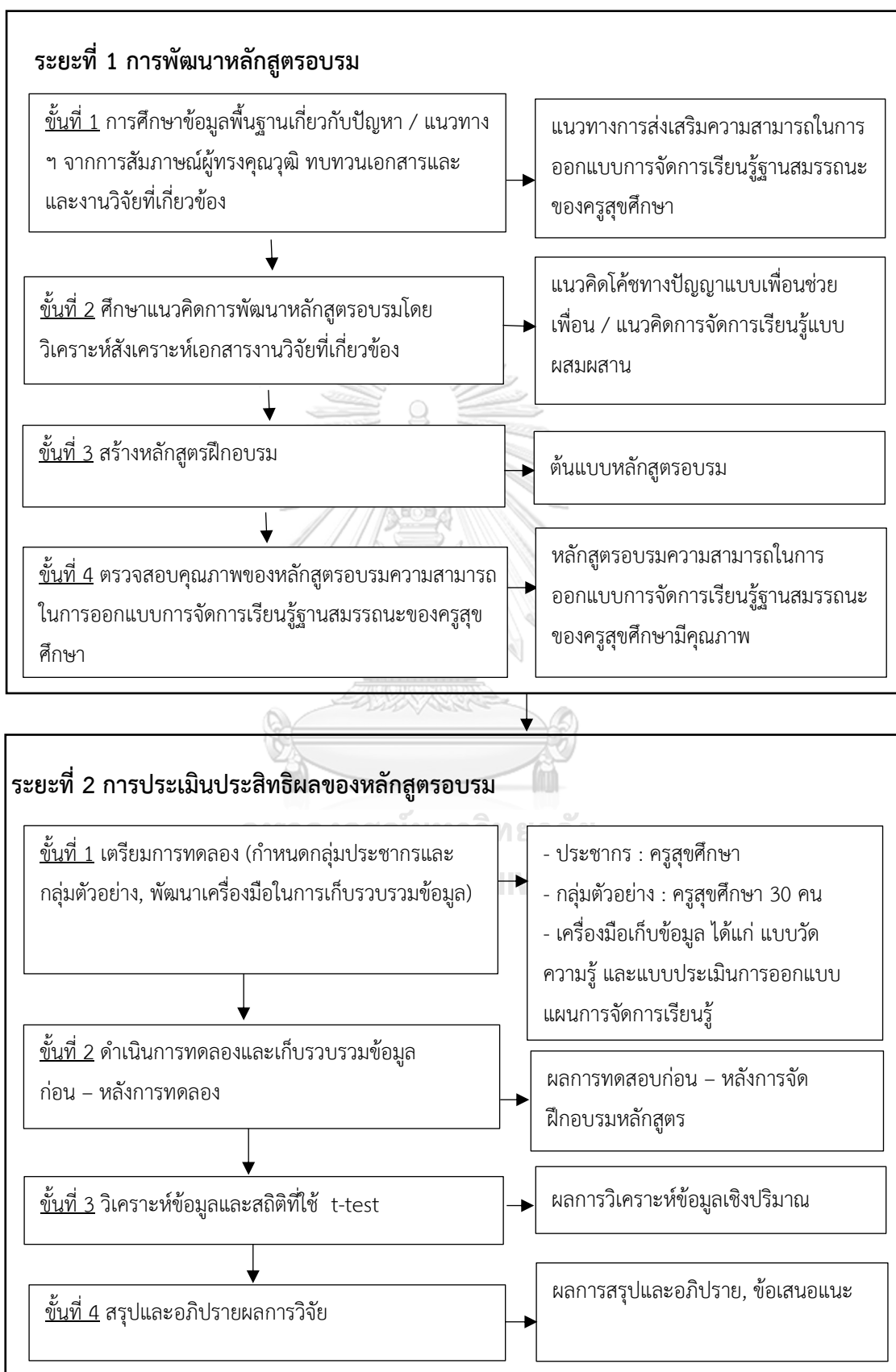
ชั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและสถิติที่ใช้

ชั้นที่ 4 การสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

**ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ
แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน**

การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ชั้น ดังนี้

**ชั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถ
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ดำเนินการโดย**

1.1 การทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา รายละเอียดปรากฏในบทที่ 2 ดังนี้

หน้า 100 - 104 หัวข้อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติโดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะควรเป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยผู้สอนจะต้องสามารถส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ผู้สอนต้องมีเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีการเชื่อมโยงกิจกรรมในห้องมาใช้นำไปปฏิบัตินอกห้องเรียน เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมจริงได้มากขึ้น

หน้า 104 - 111 หัวข้อ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรตัวชี้วัดและสมรรถนะที่สอดคล้องกัน ปรับการเรียนการสอนที่เป็นการปฏิบัติจริงและกระบวนการกลุ่ม ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยมีวิธีการ เทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และต้องอาศัยกระบวนการฝึกอบรบหรือการโค้ชเพื่อให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ดียิ่งขึ้นโดยใช้วิธีการฝึกอบรบเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบของการนิเทศก์หรือการโค้ช

1.2 การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคลจำนวน 5 ท่านเพื่อเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ (Telephone interview) และผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ด้วย โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์สูงต่องานวิจัย ดังนี้ 1) เป็นนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรหรือและการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะที่ได้รับการยอมรับเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถในระดับสูง จำนวน 3 ท่าน 2) เป็นนักวิชาการและผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับสาขาการศึกษา จำนวน 2 ท่าน

ผู้วิจัยได้เลือกใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะของครูสุศึกษา โดยส่งแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างให้กับผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าเพื่อเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ โดยในแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยชุดคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะของครูสุศึกษาเพื่อให้ความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากที่สุด เครื่องมือหลักที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1) ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากกรอบแนวคิดการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะของครูสุศึกษา ได้ประเด็นคำถาม 5 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนมาตรฐานสมรรถนะในรายวิชาสุศึกษาพลศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร

ประเด็นที่ 2 การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะ

ประเด็นที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร

ประเด็นที่ 4 ผู้สอนควรเลือกใช้สื่อลักษณะใด / แบบใด / ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะได้จริง หลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้

ประเด็นที่ 5 วิธีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้อาจารย์สมรรถนะที่เหมาะสม ผู้สอนควรวัดประเมินผลผู้เรียนอย่างไร

- 2) ผู้วิจัยนำแนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการทดลองสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ นำมาปรับปรุง
- 3) ผู้วิจัยนำแนวคำถามที่ได้รับการปรับปรุง หลังจากทดลองสัมภาษณ์แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์
- 2) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแจ้งความประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ในหัวข้อที่กำหนดพร้อมกับส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านล่วงหน้า
- 3) นัดหมายวัน เวลา การสัมภาษณ์ พร้อมทั้งเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น
- 4) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย
- 5) ถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วจึงสรุปผลการศึกษารายละเอียดผลการศึกษาปรากฏในบทที่ 4

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ดำเนินการโดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ผลการศึกษาได้แนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และวิเคราะห์สังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดรายละเอียดปรากฏในบทที่ 2 ดังนี้

หน้า 15 – 59 หัวข้อ **1. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม 1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร** หน้า 16 พบว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการศึกษาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นของกลุ่มบุคคล สำหรับในการศึกษานี้ การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การพัฒนากระบวนการทางการศึกษาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครูสุขศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนสมรรถนะวิชาสุขศึกษา

หน้า 16 – 25 หัวข้อ **1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม** พบว่า หลักสูตรอบรมมี 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่ออุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

หน้า 25 – 30 หัวข้อ **1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอบรม** พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย 1.1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือศึกษาความต้องการจำเป็น 1.2) การออกแบบหลักสูตรอบรม 1.3) การประเมินคุณภาพของหลักสูตรอบรม และ 2) การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2.1) การทดลองใช้หลักสูตรอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2) การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม และ 2.3) การปรับปรุงหลักสูตรอบรม และ **ตารางที่ 2 การวิเคราะห์จุดประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร** หน้า 53 – 59 พบว่า แหล่งข้อมูลส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหาหรือศึกษาความต้องการจำเป็น 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหา หรือศึกษาความต้องการจำเป็น 2) สร้างหลักสูตรอบรมและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรอบรมที่สร้างขึ้น และ 3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ส่วนแบบแผนการทดลองนั้น พบว่า ทุกแหล่งข้อมูลใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) และส่วนใหญ่ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรม และ 2 เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอบรมสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 1.2 การออกแบบหลักสูตร 1.3 การประเมินคุณภาพของหลักสูตร และ 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 ประเมินประสิทธิผล 2.3 การปรับปรุงหลักสูตร และใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

หน้า 35 – 36 หัวข้อ **1.4 การประเมินหลักสูตรอบรม** พบว่า การประเมินผลหลักสูตรอบรมนิยมประเมิน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การหาประสิทธิภาพ (Efficiency) ของหลักสูตรอบรมตามเกณฑ์ E_1 / E_2 2) การหาดัชนีประสิทธิผลการเรียนแต่ละหน่วยอบรม (Efficiency Index : E.I.) และ 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t – test) เพื่อดูว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และในการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ควรน้อยกว่า 30 ชุด หรือมีผู้เข้ารับหลักสูตรฝึกอบรม 30 คน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสามารถดำเนินการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้งด้านความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา ก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t – test) โดยใช้แบบ

แผนการทดลองหนึ่งกลุ่มสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest – Posttest Design) มีตัวอย่างผู้เข้าฝึกอบรมจำนวน 30 คน

หน้า 59 – 77 หัวข้อ 2. แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2.1

ความหมายของแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หน้า 59 – 61 พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง แนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอด รูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผนร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมคำปรึกษา ชี้นำ และแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

2.2 รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

หน้า 61 – 63 พบว่า รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การโค้ชด้านเทคนิคเพื่อพัฒนาด้านเทคนิคการสอน (Technical Coaching) 2) การโค้ชแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อการพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collegial Coaching) และ 3) การโค้ชเพื่อพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาที่ท้าทาย (Challenge Coaching) **ตารางที่ 3 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน** หน้า 76 – 77 พบว่า แหล่งที่มาของข้อมูลได้เสนอแนะกิจกรรมจากแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) สังเกตการณ์สอนร่วมกัน 3) ปฏิบัติงานร่วมกัน 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5) ให้ความรู้เพิ่มเติม 6) ให้คำปรึกษา ชี้นำและแนะนำ และ 7) ร่วมกันสรุป ประเมินผล โดยกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุดคือ 1) กิจกรรมให้คำปรึกษา ชี้นำ และแนะนำ 2) กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และ 3) กิจกรรมสะท้อนคิดและร่วมกันสรุปประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้พิจารณา นำกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุดมาใช้ในหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น

หน้า 77 – 90 หัวข้อ 3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3.1

ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน หน้า 77 พบว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผ่านการบรรยาย อธิบาย สาธิต กับการจัดการเรียนรู้นบนเทคโนโลยีออนไลน์ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการดูสื่อวีดิทัศน์ผ่านออนไลน์ การเสนอความคิดเห็นและพูดคุยผ่านกระดานบอร์ด หรือกล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หน้า 89 – 90 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสอนในห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยาย สาธิต โครงงาน สถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง การนำเสนองาน และ 2) การสอนออนไลน์ โดยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย (VDO สาธิต) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

ขั้นที่ 3 การสร้างหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการโดยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา รวมทั้งข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผลการศึกษาในขั้นที่ 1 เป็นข้อมูลร่วมกับผลการศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์สาระสำคัญของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอบรมแนวทางการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแนวคิดส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ซึ่งเป็นผลการศึกษาในขั้นที่ 2 มาสร้างหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ผลการสร้างหลักสูตรอบรมรายละเอียดปรากฏในบทที่ 4

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ดำเนินการโดย

1. นำหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพของหลักสูตร 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

4.50 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง

1.50 – 2.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ต้องมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.0 ถือว่าหลักสูตรอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก รายละเอียดผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

รายการประเมิน	Mean	SD	ระดับ
1. หลักการของหลักสูตร			
1.1 ความเป็นไปได้	4.40	0.58	มาก
1.2 สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.60	0.58	มากที่สุด
1.3 มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานรองรับ	4.60	0.50	มากที่สุด
รวม	4.53	0.55	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
2.1 มีความชัดเจน	4.40	0.58	มาก
2.2 มีความครอบคลุม	4.60	0.58	มากที่สุด
2.3 มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.40	0.58	มาก
รวม	4.47	0.58	มาก
3. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา			
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์/จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.40	0.58	มาก
3.2 ครอบคลุมสาระที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน	4.60	0.58	มากที่สุด
3.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.67	0.77	มากที่สุด
4. ระยะเวลา			
4.1 ความเป็นไปได้	4.20	0.50	มาก
4.2 มีความเหมาะสม	4.20	0.50	มาก
รวม	4.20	0.50	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	Mean	SD	ระดับ
5. กิจกรรมฝึกอบรม			
5.1 ความเป็นไปได้	4.40	0.58	มาก
5.2 ไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์	4.20	0.00	มาก
5.3 มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม	4.60	0.58	มากที่สุด
รวม	4.40	0.39	มาก
6. สื่อการฝึกอบรม			
6.1 ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์	4.20	0.50	มาก
6.2 เหมาะสมกับการนำไปใช้	4.20	0.50	มาก
รวม	4.20	0.50	มาก
7. การประเมินผลหลักสูตร			
7.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องประเมิน	4.60	0.58	มากที่สุด
7.2 ความเป็นไปได้	4.40	0.58	มาก
7.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.40	0.58	มาก
8. แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม			
8.1 มีความชัดเจน	4.40	0.58	มาก
8.2 มีความครอบคลุม	4.80	0.50	มากที่สุด
8.3 มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.40	0.58	มาก
รวม	4.53	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.45	0.50	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

1.2 ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 3 ระดับ กำหนดเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้

+1 หมายถึง เห็นด้วยกับรายการประเมินว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรอบรม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ กับรายการประเมินว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรอบรม

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับกับรายการประเมินว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตร
อบรม

ดำเนินการโดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตรแล้วกำหนดประเด็น
สำคัญที่ประเมิน จากนั้นเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านั้น นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา
ตรวจสอบความตรงตามเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อความ ปรับปรุงแก้ไขข้อ
คำถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ แล้วนำหลักสูตร
อบรมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective
Congruence Index : IOC) กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli
& Hambleton, 1977) ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในทุกด้านมีค่าระหว่าง
0.80 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ โดยมีรายละเอียดผล
การประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					ผลรวม คะแนน ($\sum R$)	ค่า IOC	แปล ผล
	ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5			
1. หลักการกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
2. หลักการกับกิจกรรมการ ฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
3. หลักการกับการ ประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	0	4.00	0.80	ใช้ได้
4. ทฤษฎีที่ใช้กับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
5. จุดมุ่งหมายกับเนื้อหา สาระของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
6. จุดมุ่งหมายกับกิจกรรม การฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
7. จุดมุ่งหมายกับการ ประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					ผลรวม คะแนน (ΣR)	ค่า IOC	แปล ผล
	ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4	ท่าน ที่ 5			
8. เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมการ ฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
9. เนื้อหาเกี่ยวกับประกอบ หลักสูตรการฝึกอบรม	+1	+1	0	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
10. เนื้อหาเกี่ยวกับ ประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
11. กิจกรรมการฝึกอบรมกับ สื่อประกอบหลักสูตร	+1	+1	0	+1	+1	4.00	0.80	ใช้ได้
12. กิจกรรมการฝึกอบรมกับ การประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5.00	1.00	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ย							0.95	ใช้ได้

จากตารางที่ 9 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรในทุกด้านมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. “ในหัวข้อการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ หากเพิ่มการใช้หรือเน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมากขึ้นจะเป็นจุดเด่นที่ดี”

2. “ควรใช้สื่อที่หลากหลาย ทันสมัยจะทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น”

3. “การประเมินผล หากเพิ่มการพัฒนาเครื่องมือแบบออนไลน์ด้วยจะดีมาก”

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงหลักสูตรอบรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทุกประเด็น

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การเตรียมการทดลอง

1.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) การกำหนดประชากร ประชากร คือ ครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน
- 2) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 30 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์พิจารณาการคัดเลือกและคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เกณฑ์คัดเลือกในการอบรม มีดังนี้

- 1) เป็นครูผู้สอนสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2) สนใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตรความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา
- 3) ไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 4) สามารถเข้าร่วมรับการอบรมได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของระยะเวลาหลักสูตรอบรม

เกณฑ์คัดออกในการอบรม มีดังนี้

- 1) ไม่สามารถหรือไม่สมัครเข้าร่วมรับการอบรมอีกต่อไป
- 2) เข้าร่วมรับการอบรมไม่ถึงร้อยละ 90 ของระยะเวลาหลักสูตรอบรม

1.2 การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และ 2) แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.2.1 แบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู สุขศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดความรู้ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา เพื่อสร้างข้อคำถามแบบปรนัยของแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาที่มีลักษณะคู่ขนานกัน จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับก่อนการทดลองและฉบับหลังการทดลอง กล่าวคือ แบบวัดทั้งสองฉบับวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเช่นเดียวกัน มีรูปแบบข้อสอบและจำนวนข้อคำถามเท่ากัน รวมทั้งมีค่าความยากง่ายใกล้เคียงกัน

2) สร้างแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีโครงสร้างข้อคำถามวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom (1956) ทั้ง 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ และการประเมินค่า จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โครงสร้างข้อคำถามแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 โครงสร้างข้อคำถามแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

องค์ประกอบ การประเมิน	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						จำนวนข้อ
		ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์	
1. การกำหนด จุดประสงค์ การเรียนรู้ สมรรถนะ	1. อธิบายหลักและวิธีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้อง	-	1	-	1	-	-	4
	2. บอกความสำคัญของการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรและมีการกำหนดเกณฑ์หรือระดับการปฏิบัติของผู้เรียนได้ถูกต้อง	-	-	1	1	-	-	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

องค์ประกอบ การประเมิน	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						จำนวนข้อ
		ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์	
2. การกำหนด สาระการ เรียนรู้	1. อธิบายหลักและวิธีการกำหนดเนื้อหาได้ ถูกต้อง	-	1	-	-	-	-	4
	2. บอกความสำคัญของการกำหนดสาระ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้และตัวชี้วัดได้ถูกต้อง	-	-	1	1	-	1	
3. การกำหนด กิจกรรมการ จัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ	1. บอกความหมายและความสำคัญของการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ อย่างถูกต้อง	-	1	-	-	-	-	4
	2. เลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การ เรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้อง	-	-	1	-	-	-	
4. การกำหนด สื่อ/แหล่งการ เรียนรู้ที่ เหมาะสมกับ การจัดการ เรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	3. ระบุแนวทางการพัฒนาและปรับปรุง กิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่าง ถูกต้อง	-	-	-	1	-	1	4
	1. บอกความหมายและความสำคัญของสื่อ หรือแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการ เรียนรู้ฐานสมรรถนะ	-	1	-	-	-	-	
	2. เลือกใช้สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง	-	-	1	1	-	-	
	3. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา นวัตกรรมหรือสื่อการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	-	-	1	-	-	-	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

องค์ประกอบ การประเมิน	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						จำนวนข้อ
		ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์	
5. การ ประเมินผล การเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับ การจัดการ เรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	1. อธิบายหลักการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะได้อย่างถูกต้อง	-	1	-	-	-	-	4
	2. เลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะได้อย่างถูกต้อง	-	-	1	1	-	-	
	3. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ถูกต้อง	-	-	-	-	-	1	
รวม		0	5	6	6	0	3	20

จากตารางที่ 10 พบว่า โครงสร้างข้อคำถามแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะ ได้แบ่งองค์ประกอบการประเมินเป็น 5 ประเด็น คือ 1) การกำหนดจุดประสงค์การ
เรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) การกำหนดสาระการเรียนรู้ 3) การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐาน
สมรรถนะ 4) การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ 5)
การประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยกำหนดให้มีข้อคำถาม
องค์ประกอบละ 4 ข้อ รวม 20 ข้อ

3) กำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนแบบเกณฑ์อ้างอิงตามหลักการ
Learning for Mastery (Bloom, 1956) คำนวณค่าเป็นร้อยละ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ จากคำถาม
20 ข้อ มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีการจัดระดับคะแนนได้ดังนี้

ความรู้ระดับสูง	หมายถึง	คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (16 – 20 คะแนน)
ความรู้ระดับปานกลาง	หมายถึง	คะแนนร้อยละ 60 – 79 (12 – 15 คะแนน)
ความรู้ระดับต่ำ	หมายถึง	คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (0 – 11 คะแนน)

4) นำแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน กำหนดเกณฑ์พิจารณาผู้ทรงวุฒิ เป็นผู้มีวุฒิการศึกษา ระดับดุขฎีบัณฑิต สาขาสุคศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ลักษณะการใช้ภาษา การตั้งคำถาม การกำหนดตัวเลือกตัวลวง นำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Comgruence Index : IOC) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinell & Hambleton, 1977) ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวัดความรู้ชุดที่ 1 ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.84 และแบบวัดชุดที่ 2 ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.83

6) แก้ไขปรับปรุงแบบวัดความรู้ทั้ง 2 ชุด ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

7) นำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วทั้ง 2 ชุดไปทดลองใช้กับครูสุคศึกษาที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นำผลการวัดวิเคราะห์ค่าความเที่ยง โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน กำหนดเกณฑ์ค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้ ที่ 0.80 ขึ้นไป (Ebel & Frisbie, 1986) หลังจากนั้นนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อหาค่าความยาก - ง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) กำหนดเกณฑ์ค่าความยาก - ง่ายอยู่ในช่วง 0.2 - 0.8 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ส่วนข้อที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดจะถูกตัดทิ้ง (โชติกา ภาษีผล และคณะ, 2558) ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความรู้ชุดที่ 1 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 ค่าความยาก - ง่าย อยู่ในช่วง 0.6 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 - 0.5 ส่วนแบบวัดความรู้ชุดที่ 2 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 ค่าความยาก - ง่าย อยู่ในช่วง 0.5 - 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 - 0.5

8) การตรวจสอบคุณภาพของความเป็นคู่ขนานของแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบ ความแปรปรวนของคะแนนสอบ และความเที่ยงของแบบวัด โดยใช้สถิติในการทดสอบดังนี้ (โชติกา ภาษีผล, 2563)

8.1 t-test for dependent samples สำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่ทำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สังเกตได้จากแบบสอบทั้งสองฉบับมีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.528, p = .143$)

8.2 Levene's test for equality of variances สำหรับทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนของคะแนนสอบที่ได้จากแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ.05 ผลการทดสอบพบว่า ค่าความแปรปรวนทั้งสองฉบับมีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = .751, p = .392$)

8.3 Fisher-Bonett test สำหรับทดสอบความเท่ากันของความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการทดสอบพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงมีความเป็นคู่ขนาน ($Z\text{-statistic} = 0.125, p = .550$)

โดยผลการทดสอบทั้ง 3 ประเภทข้างต้น พบว่า แบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงถือว่าแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 2 ฉบับ มีความเป็นคู่ขนานกัน

9) ผลการพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ใช้ทดสอบความรู้ก่อนการทดลอง และชุดที่ 2 ใช้ทดสอบความรู้หลังการทดลอง โดยแบบวัดทั้งสองฉบับวัดเนื้อหาเดียวกัน มีรูปแบบข้อสอบและจำนวนข้อคำถามเท่ากัน มีค่าความยากง่ายใกล้เคียงกัน วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของ Bloom (1956) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 โครงสร้างแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชุดที่ 1

เนื้อหาชุดที่ 1	ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						
	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	รวม
1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		1	3	2, 4			4
2. การกำหนดสาระการเรียนรู้		5	6	7		8	4
3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		9	10	11		12	4
4. การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		13	14, 16	15			4
5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		17	19	18		20	4
รวม		5	6	6		3	20

หมายเหตุ : ตัวเลขในตารางคือเลขข้อของแบบวัด

จากตารางที่ 11 การกำหนดเนื้อหาในแบบสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชุดที่ 1 มีวัดความความเข้าใจ จำนวน 5 ข้อ วัดการนำไปใช้ จำนวน 6 ข้อ วัดการวิเคราะห์ จำนวน 6 ข้อ และวัดความสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ

และผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความรู้ชุดที่ 1 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.84 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 ค่าความยาก – ง่าย อยู่ในช่วง 0.60 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 – 0.5 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ทั้งหมด 20 ข้อ

ตารางที่ 12 โครงสร้างแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชุดที่ 2

เนื้อหาชุดที่ 1	ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						
	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	รวม
1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		1	3	2, 4			4
2. การกำหนดสาระการเรียนรู้		5	6	7		8	4
3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		9	10	11		12	4
4. การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		13	14, 16	15			4
5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ		17	19	18		20	4
รวม		5	6	6		3	20

หมายเหตุ : ตัวเลขในตารางคือเลขข้อของแบบวัด

จากตารางที่ 12 การกำหนดเนื้อหาในแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชุดที่ 1 มีวัดความความเข้าใจ จำนวน 5 ข้อ วัดการนำไปใช้ จำนวน 6 ข้อ วัดการวิเคราะห์ จำนวน 6 ข้อ และวัดความสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ

และผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดความรู้ชุดที่ 2 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.83 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 ค่าความยาก – ง่าย อยู่ในช่วง 0.50 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 – 0.5 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ทั้งหมด 20 ข้อ

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

“ข้อที่ 1 เปลี่ยนคำถาม เป็น ข้อใดไม่ใช้ลักษณะที่ถูกต้องในการกำหนด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม”

“ข้อที่ 2 ควรปรับเนื้อหาเป็นทางสุศึกษา”

“ข้อที่ 4 ตัวเลือกควรมีภาษาไทยกำกับ”

“ข้อที่ 13 และ ข้อที่ 18 เรียงลำดับความยาวของตัวเลือก”

“ข้อที่ 17 โจทย์ควรกำหนดสถานการณ์ และตัวเลือกให้เลือกเครื่องมือ”

ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

9) นำคะแนนในส่วนนี้ไปรวมกับคะแนนที่ได้จากการประเมินการปฏิบัติ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ได้เป็นคะแนนความสามารถในการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

1.2.2 แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดให้เหมาะสมกับการประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา

2) สร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค (Scoring rubric) กำหนดโครงสร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ใน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) การกำหนดสาระการเรียนรู้ 3) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 4) การกำหนดสื่อ / แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ 5) ประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โครงสร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 โครงสร้างแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชา
สุขศึกษา

ประเด็นในการประเมิน	คำนิยามเชิงปฏิบัติการ	จำนวนข้อ
1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้องสามารถเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร และมีการกำหนดเกณฑ์หรือระดับปฏิบัติของผู้เรียนได้ถูกต้อง	1
2. การกำหนดสาระการเรียนรู้	กำหนดสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดได้ถูกต้อง	1
3. กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้องเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ถูกต้อง และระบุแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้อง	1
4. การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	กำหนดสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1
5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	กำหนดวิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้องตามสภาพจริงซึ่งมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง	1

3) กำหนดการให้คะแนนข้อคำถามแต่ละองค์ประกอบ 4 ระดับ ดังนี้

ควรปรับปรุง	ได้	1
พอใช้	ได้	2
ดี	ได้	3
ดีมาก	ได้	4

และกำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ควรปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก

ตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลความสามารถตามสูตรอันตรายภาคชั้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ดังนี้

$$\text{สูตรอันตรายภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4 - 1}{4} = 0.75$$

1.00 – 1.75 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

1.76 – 2.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ พอใช้

2.51 – 3.25 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ ดี

3.26 – 4.00 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับ ดีมาก

4) นำแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษาที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และให้ข้อเสนอแนะ นำผลการพิจารณาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Comgruence Index : IOC) กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า IOC เท่ากับ 1

6) ปรับปรุงแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

7) นำแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูสุศึกษาที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน รวม 3 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงระหว่างผู้ตรวจ (Inter – Rater Reliability) นำคะแนนการตรวจของผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญอีก 2 คน มาวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) กำหนดค่าสหสัมพันธ์ที่รับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ส่วนข้อที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดจะถูกตัดออก ผลการตรวจสอบพบว่า ความเชื่อมั่นของการตัดสินอยู่ระหว่าง 0.932 ถึง 0.986 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .00 นั่นคือการให้คะแนนของผู้ตรวจทั้ง 3 ท่าน มีความสอดคล้องกัน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Scoring rubric) ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา

องค์ประกอบ ในการประเมิน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การกำหนด จุดประสงค์การ เรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	ระบุจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่เน้น ฐานสมรรถนะ อย่างชัดเจน มี การกำหนด เงื่อนไขเกณฑ์ หรือระดับการ ปฏิบัติของ ผู้เรียน	ระบุจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่เน้น ฐานสมรรถนะ อย่างชัดเจน แต่ ยังขาดการ กำหนดเกณฑ์ หรือระดับการ ปฏิบัติของ ผู้เรียน	ระบุจุดประสงค์ การเรียนรู้ตาม ตัวชี้วัดแต่ยังไม่ ระบุสิ่งที่ผู้เรียน ต้องปฏิบัติได้ อย่างชัดเจน	ระบุจุดประสงค์ การเรียนรู้ทั่วไป ที่ไม่เน้นฐาน สมรรถนะ
2. การกำหนด สาระการเรียนรู้	ระบุสาระการ เรียนรู้สัมพันธ์ กับจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่เน้น ฐานสมรรถนะ อย่างครบถ้วน	ระบุสาระการ เรียนรู้สัมพันธ์ กับจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่เน้น ฐานสมรรถนะ แต่ไม่ครบถ้วน	ระบุสาระการ เรียนรู้ครบถ้วน แต่ไม่สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะ	ระบุสาระการ เรียนรู้ไม่ ครบถ้วน และไม่ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะ
3. การกำหนด กิจกรรมการ จัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ช่วย ส่งเสริมสมรรถนะ ของผู้เรียน และมี ความเหมาะสม ครบถ้วนทุก ขั้นตอนการสอน	จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ช่วย ส่งเสริมสมรรถนะ ของผู้เรียน และมี ความเหมาะสม แต่ไม่ครบทุก ขั้นตอนการสอน	จัดกิจกรรมการ เรียนรู้มีความ เหมาะสมแต่ไม่ ครบทุกขั้นตอน การสอนขั้นตอน ตามที่	กิจกรรมการ เรียนรู้ไม่มีความ เหมาะสม และ ไม่ครบทุก ระบุ ในแผนการ จัดการเรียนรู้

ตารางที่ 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ ในการประเมิน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
4. การกำหนดสื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับการ จัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	ระบุการใช้สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ หลากหลายที่ช่วย ส่งเสริมสมรรถนะ ของผู้เรียนและ สัมพันธ์ สอดคล้องกับ กิจกรรมการ เรียนรู้	ระบุการใช้สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ ที่ช่วยส่งเสริม สมรรถนะของ ผู้เรียนและ สัมพันธ์ สอดคล้องกับ กิจกรรมการ เรียนรู้	ระบุการใช้สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ และสัมพันธ์ สอดคล้องกับ กิจกรรมการ เรียนรู้	ระบุการใช้สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้ แต่ไม่สัมพันธ์ สอดคล้องกับ กิจกรรมการ เรียนรู้

ทั้งนี้ แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ได้รับการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับการอนุมัติให้ใช้เครื่องมือในโครงการวิจัย เลขที่โครงการ 252/64 วันที่รับรอง 2 ธันวาคม 2564

วิธีการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย มีข้อความที่แสดงว่าได้รับการบอกกล่าวถึงลักษณะโครงการวิจัย ซึ่งรวมถึงข้อความที่ผู้เข้าร่วมวิจัยจะต้องสละเวลาปฏิบัติ ระยะเวลาเข้าร่วมโครงการ และการรักษาความลับของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และแบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษาจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคลแต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของครูสุศึกษาจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัยและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้นและผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับครูสุศึกษาหลังเสร็จสิ้นการวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

8) นำคะแนนที่ได้จากการประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ไปรวมกับคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ในการ

ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา เป็นคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

9) กำหนดเกณฑ์คะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับดีมาก	ได้คะแนน	ร้อยละ 80 – 100
ระดับดี	ได้คะแนน	ร้อยละ 70 – 79
ระดับพอใช้	ได้คะแนน	ร้อยละ 60 – 69
ระดับต้องปรับปรุง	ได้คะแนน	ร้อยละ 0 – 59

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น และเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ก่อนทดลองใช้หลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทั้งด้านความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ซึ่งเป็นแบบวัดและแบบประเมินชุดที่ 1 ใช้เวลาในการทดสอบ 3 ชั่วโมง

2.2 จัดการอบรมหลักสูตรความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ใช้ระยะเวลาในการอบรม 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง

2.3 ทดสอบความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทั้งด้านความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ก่อนการอบรม ใช้เวลา 3 ชั่วโมง โดยใช้แบบวัดและแบบประเมินชุดที่ 2 ซึ่งเป็นแบบวัดและแบบประเมินคู่ขนานกับแบบวัดและแบบประเมินชุดที่ 1 หลังสิ้นสุดการอบรม ใช้เวลาในการทดสอบ 3 ชั่วโมง

2.4 กำหนดแบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest – Posttest Design) มีการวัดผลการทดลอง 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (ยูทธ ไกยวรรณ์, 2559) ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	วัดก่อนการทดลอง	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	วัดหลังการทดลอง
E	O ₁	X	O ₂
E	=	กลุ่มทดลองเป็นครูสุศึกษาโดยมีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์คัดเลือกของกลุ่มตัวอย่าง	
X	=	หลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	
O ₁	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะก่อนการทดลอง	
O ₂	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการทดลอง	

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รายละเอียด ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเบื้องต้น

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ขั้นที่ 4 การสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

นำผลการทดลองมาสรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดทฤษฎี การส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย

ส่วนที่ 3 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ส่วนที่ 4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ผลการพัฒนาหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

1.1 ผลการทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา รายละเอียดปรากฏในบทที่ 2 ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติโดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะควรเป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยผู้สอนจะต้องสามารถส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยตัวเอง ผู้สอนต้องมีเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่

จะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีการเชื่อมโยงกิจกรรมในห้องมาใช้อย่างปฏิบัติในห้องเรียน เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมจริงได้มากขึ้น

2) การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัดและสมรรถนะที่สอดคล้องกัน ปรับการเรียนการสอนที่เป็นการปฏิบัติจริงและกระบวนการกลุ่ม ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยมีวิธีการเทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และต้องอาศัยกระบวนการฝึกอบรมหรือการโค้ชเพื่อให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนฐานสมรรถนะได้ดียิ่งขึ้นโดยใช้วิธีการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบของการนิเทศก์หรือการโค้ช

1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์สูงต่องานวิจัย ดังนี้ 1) เป็นนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรหรือและการจัดการเรียนฐานสมรรถนะที่ได้รับการยอมรับเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถในระดับสูง จำนวน 3 ท่าน 2) เป็นนักวิชาการและผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับสาขาสุศึกษา จำนวน 2 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านซึ่งเป็นนักการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนฐานสมรรถนะในประเด็นต่าง ๆ

ท่านที่ 1 รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมณี ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2564 โดยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 2 ชั่วโมง 20 นาที

ท่านที่ 2 ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2564 โดยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ชั่วโมง 20 นาที

ท่านที่ 3 รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564 โดยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ชั่วโมง 20 นาที

ท่านที่ 4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา เทียมทิพร คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2564 โดยวิธีการสัมภาษณ์ตัวบุคคล ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 2 ชั่วโมง

ท่านที่ 5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ไกรเพชร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยฯ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2564 โดยวิธีการสัมภาษณ์ตัวบุคคล ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ชั่วโมง 30 นาที

โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษา รายละเอียดการแสดงความคิดเห็น ของ ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีดังนี้

ประเด็นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอนฐานสมรรถนะในรายวิชาสุศึกษาพลศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นว่า

“ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะอย่างแท้จริง จะต้องระบุให้ชัดเจนถึงระดับของสมรรถนะที่ต้องการอย่าง เป็นลำดับ โดยใช้ทักษะเป็นตัวนำ และมีความรู้และเจตคติเป็นทพหุนเพื่อเป็นกรอบในการจัดการ เรียนการสอน เป็นเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ในระดับที่กำหนด”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า

“หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียน ที่มุ่งพัฒนาทั้งด้าน ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ที่สำคัญคือต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และต้องมุ่งเน้น ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ดังนั้นในการกำหนดจุดประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการ เรียนรู้จะต้องระบุให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะตามหลักสูตรและรายวิชา นอกจากนี้ ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำ ทักษะและความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาทักษะของตนเองเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า

“ต้องระบุให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์เชิงสมรรถนะ ที่สะท้อนให้ เห็นถึงปลายทาง ที่สะท้อนว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ และสะท้อนถึงสมรรถนะที่เรากำหนด ในการ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งจะมีจุดประสงค์ 2 ชั้น คือ จุดประสงค์รวม คือ เรามองว่าใน ท้ายที่สุดของการเรียนครั้งนี้เด็กจะทำอะไรได้อย่างไร ในเงื่อนไขใด ในสถานการณ์ใด ในเกณฑ์ใด ซึ่ง หมายถึง เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้นี้ เด็กจะทำอะไรได้ แล้วก็คลี่ออกมา ในการคลี่ออกมาสิ่งที่สำคัญเรา จะมองว่า เขาทำอะไรได้เป็นหลัก จุดประสงค์รวมเป็นตัวตั้งของการประเมินหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นใน ลักษณะของ summative เพื่อเป็นกรอบของการประเมินในช่วงหลัง ซึ่งการที่จะบรรลุจุดประสงค์ รวม จะต้องมีการวัดประเมินผลย่อย ๆ เป็นลำดับ ประกอบกัน เพื่อให้บรรลุ ถึงจุดประสงค์รวม ในระหว่าง นั้นจะต้องมีการวัดประเมินผลย่อย ๆ ในแบบ formative ในการตั้งจุดประสงค์ย่อยที่กำหนดเพื่อใช้ เป็นตัวตั้งในการออกแบบกิจกรรม เพื่อให้บรรลุ ตามจุดประสงค์รวม”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4 ได้ให้ความเห็นว่า

“การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการออกแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติได้และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ควรกำหนดจุดประสงค์ให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เรียนโดยให้สอดคล้องกับตัวสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 5 ได้ให้ความเห็นว่า

“การเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในการปฏิบัติงาน มากกว่าที่จะมุ่งเน้นเรื่องความรู้ แต่ในขณะเดียวกัน สมรรถนะในการปฏิบัติได้ของผู้เรียนที่มีซึ่งมาจากพื้นความรู้ที่ผู้สอนได้จัดสอนไป ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติ ให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ”

การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิประเด็นการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้อาสาสมัคร พบว่า การกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้อาสาสมัครนั้น ต้องเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้ ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการระดับสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นลำดับ โดยใช้ทักษะเป็นตัวนำโดยอาจกำหนดจุดประสงค์หลักและจุดประสงค์รองโดยให้เห็นว่าผู้เรียนต้องทำอะไรได้ ในระดับใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประเด็นที่ 2 การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้อาสาสมัคร

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นว่า

“กลุ่มสาระสุขศึกษาเป็นกลุ่มสาระที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้อาสาสมัครเพราะเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติ สามารถนำหลาย ๆ เนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกันมาสอนรวมกันได้ และยังนำไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย เช่นในการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาหาร หรือโภชนาการ อาจนำไปเชื่อมโยงกับวิชาคณิตศาสตร์โดยอาจกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีเงิน 50 บาท จะเลือกซื้ออาหารแบบใด เพราะเหตุใด”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า

“วิชาสุขศึกษา เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เหมาะที่จะนำมาจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและนำไปใช้ได้จริง ในการเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสอนสามารถหยิบมาสอนได้ทั้งหมดโดยที่สามารถนำมารวมหรือเชื่อมโยงจากเรื่องที่ย่อย ใกล้เคียง ไปสู่เรื่องที่ยาก หรือเข้าใจได้ยากได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า

“เนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะสามารถใช้ได้หลากหลาย เหมือนการเรียนการสอนปกติแต่เมื่อเรานึกถึงสมรรถนะ เราจึงไปเพิ่มเติมในจุดประสงค์ แล้วมาพิจารณาเพิ่มเนื้อหา (ความรู้) และกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเข้าไปเพื่อให้สอดคล้องและตรงกับจุดประสงค์ที่เรากำหนดไว้เพื่อที่จะให้เกิดการพัฒนา เน้นเนื้อหาที่สามารถใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้มาแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4 ได้ให้ความเห็นว่า

“การเลือกเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะในรายวิชาสุขศึกษานั้น สามารถใช้ได้ในทุกเนื้อหา เพราะทุกเรื่องมีส่วนเชื่อมโยงกันใน 1 หน่วยของการเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียว สามารถนำเนื้อหาที่สอดคล้องกันเข้ามาสอนรวมกันได้ โดยที่เด็กหรือผู้เรียนได้ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ แล้วยังสามารถนำมาคิดต่อยอดในการนำไปใช้จริง หรือแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย หรือแม้แต่การบูรณาการกับวิชาอื่นๆ เช่น การงานอาชีพฯ ยกตัวอย่าง เราสอนเรื่องของอาหารและการเจริญเติบโต เนื้อหาของสุขศึกษา จะมีเรื่องโภชนาการ การเจริญเติบโตของร่างกาย เมื่อสอนความรู้ด้านต่าง ๆ แล้ว เราก็กำหนดสถานการณ์ให้เขาทำอาหารที่เหมาะสมกับช่วงวัยและโภชนาการ อันนี้ก็ได้อีกวิชาการทำงานฯ เข้ามาเป็นส่วนบูรณาการอีกด้วย”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 5

“ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้นผู้สอนต้องรู้ว่า นักเรียนหรือผู้เรียนจะต้องมีความรู้เรื่องใดบ้าง เพื่อนำความรู้ที่ตนเองพัฒนามาพัฒนาตนเอง ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนต้องกำหนดเนื้อหาให้ตอบโจทย์ของวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และเลือกเนื้อหาเพื่อเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ครบถ้วน และมากพอที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ในสาขาสุขศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเองและสุขภาพอนามัย เป็นเรื่องที่นักเรียนจะต้องสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งเนื้อหาในหลาย ๆ เรื่องจะมีความสอดคล้องกันอยู่แล้ว จึงสามารถหยิบมาสอนรวมกันได้ นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนหรือนักเรียนได้รับแล้ว ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อีกด้วยโดยอาจจะผ่านการฝึกโดยสถานการณ์หรือกำหนดสถานการณ์ร่วมกันกับผู้เรียน”

การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิประเด็นการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนฐานสมรรถนะ พบว่า การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนฐานสมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านมีความเห็นตรงกันว่า สามารถใช้เนื้อหาที่

หลากหลาย และใน 1 หน่วยการเรียนรู้ สามารถเลือกได้หลากหลายเนื้อหาสาระ ในรายวิชาสุศึกษา นั้น สามารถนำไปบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกันได้

ประเด็นที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียน อย่างแท้จริง ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นว่า

“การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เกิดแรงบันดาลใจ เกิดทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และควรเป็นการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เพราะพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ยกตัวอย่าง เช่น การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมอง ได้คิด ได้กระทำโดยใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก การเกิดความรู้สึกของบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง และต่อการปฏิบัติมากขึ้น และการมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะช่วยขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของบุคคลให้กว้างขวางขึ้น และการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุก มีชีวิตชีวามากขึ้น หากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ถ้าหากครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน จะเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้เป็นอย่างดี”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า

“ในสิ่งที่คู่กับหลักสูตรฐานสมรรถนะนี้เราก็คงได้ยินคำว่า *active learning* เพราะฉะนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนของครู จะต้องเป็นไปในลักษณะของ *active learning* นั่นก็หมายความว่าครูไม่ได้บอกเรื่องราวต่าง ๆ แต่ครูจะต้องสร้างสถานการณ์ให้เด็กมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนด้วย ร่วมกันสรุป ทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งถ้าเป็นในระดับสูง เราจะเรียกว่า เวทีถกแถลง เป็นเวทีที่เรากำหนด

สถานการณ์ไว้ล่วงหน้า หรือที่เรียกว่ากำหนดแผนการสอนไว้แล้วนั้นแหละ โดยที่ครูมีหน้าที่เป็น facilitator สร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ เป็น coaching และเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า

“เวลาที่เราจะออกแบบกิจกรรมโดยที่เรากำหนดวัตถุประสงค์เชิงสมรรถนะไปแล้วนั้น จุดประสงค์เชิงสมรรถนะที่มี 2 ส่วน คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะย่อย พอมากิจกรรมการเรียนการสอนก็มี 2 ส่วนเหมือนกัน ส่วนที่หนึ่งคือเป็นกิจกรรมเพื่อที่จะให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้เนื้อหาที่เราเลือกที่จะให้เรียนฝึกทักษะที่จำเป็นและพัฒนาคุณลักษณะแล้วหลังจากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ให้นำในสิ่งที่เรียน KSA ไปใช้ เพราะฉะนั้นกิจกรรมที่ออกแบบจะต้องมี 2 ตอนเป็นอย่างน้อย แต่สองตอนนี่ บางทีมันก็มีหลายชั้น ๆ นะ อย่างตอนที่ 1 ทำอย่างไรให้เขามีความรู้เรื่องนั้น มีทักษะเรื่องนั้น ทักษะย่อย ๆ ทำอย่างไรให้เขามีเจตคติที่ดี แล้วจึงให้นำไปใช้ในสถานการณ์ ในการทำเรื่องสมรรถนะไม่ได้หมายความว่าเด็กไม่มีความรู้ แต่เราไม่ได้วัดมันเป็นสำคัญ เราวัดเลยจากการมีความรู้ก็คือการใช้ความรู้ ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องสร้างผู้เรียนให้เขามี KSA เสียก่อน ไม่ว่าจะจากการสอนของครู หรือการค้นคว้า ก็แล้วแต่ครูจะออกแบบ แล้วหลังจากนั้นจึงเป็นสถานการณ์ บางทีสถานการณ์เดียวอาจไม่เกิดสมรรถนะที่ต้องการ จึงอาจจะกำหนดเป็นหลาย ๆ สถานการณ์เพื่อวัดสมรรถนะย่อย ๆ ที่เราต้องการ และปิดท้ายของแผนก็ต้องเป็นสถานการณ์ที่เป็นการวัดผลลัพธ์ของการเรียนรู้รวม”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4 ได้ให้ความเห็นว่า

“การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการมุ่งเน้นให้เห็นถึงสมรรถนะของผู้เรียนที่จะต้องมีความปฏิบัติได้ในระดับที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเน้นกิจกรรมปฏิบัติ โดยอาจมีการกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ผู้สอนกำหนด นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น เพื่อน ครู สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีส่วนเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 5 ได้ให้ความเห็นว่า

“ตามที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้อะไร ต้องมีเจตคติและคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิด

สมรรถนะที่ต้องการแล้วจึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว หลังจากนั้นจึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะไปใช้ในการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการทำงานและในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นสมรรถนะในระดับที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้การสอนและกิจกรรมโดยใช้วิธีการ เทคนิค หรือรูปแบบที่หลากหลายได้ตามความเหมาะสม ในส่วนกระบวนการเรียนการสอนที่จะออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้รู้จริง ทำได้จริง มีการจัดสถานการณ์ให้ใช้ได้ สิ่งที่อยู่ สิ่งที่ทำได้ อย่างตั้งใจและเห็นคุณค่า มีการจัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้อื่น ๆ สมรรถนะอื่นและนำไปใช้ได้ในชีวิต”

การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านเห็นตรงกันว่า จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว และควรเป็นการเต็มตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นไปในลักษณะของ active learning มีการสร้างสถานการณ์ หรือมีการจัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ให้เด็กมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนด้วย ร่วมกันสรุป ทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จะให้เรียนและฝึกทักษะที่จำเป็นและพัฒนาคุณลักษณะ แล้วหลังจากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ให้ทำในสิ่งที่ เป็น K S A ไปใช้ อย่างตั้งใจและเห็นคุณค่า โดยครูมีหน้าที่เป็น facilitator และ caching ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือชี้แนะและสร้างแรงบันดาลใจ

ประเด็นที่ 4 ผู้สอนควรเลือกใช้สื่อลักษณะใด / แบบใด / ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะได้จริง หลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นว่า

“ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ จะต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเองเป็นส่วนใหญ่ สื่อที่ใช้ เราสามารถใช้ได้หลากหลายรูปแบบ ในการให้ความรู้จะเป็นหนังสือ ตำรา การค้นคว้าในห้องสมุด พอถึงเวลาที่กำหนดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ก็อาจจะมีคลิปวิดีโอให้ดูเพิ่มเติม หรือมีการทำให้ดูเป็นโดยครูหรือวิทยากร แต่สื่อเหล่านั้นจะต้องไม่เก๋าล้าสมัย ต้องทันเหตุการณ์ แม้กระทั่งในครอบครัว ชุมชน ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ เราก็ใช้เป็นสื่อหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ของเราได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า

“สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนโดยทั่วไปสามารถนำมาใช้ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือตำราเรียน แผ่นพับ ใบปลิว หนังสือพิมพ์ ข่าวในโทรทัศน์ คลิปวิดีโอจากยูทูป หรือแม้แต่แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่สำคัญจะต้องเป็นรูปธรรม เห็นภาพชัดเจน จับต้องได้ ทันยุคทันสมัยเพื่อให้เด็กหรือผู้เรียนเกิดการต่อยอดความคิดในการพัฒนาให้เกิดสมรรถนะที่เขาสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า

“จะเลือกใช้สื่อประเภทใดก็ได้ แต่ให้สอดคล้องกับกระบวนการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูและต้องช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ เช่น ต้องการให้เห็นถึงความสามารถในการออกแบบหรือการเลือกรูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเอง แต่เด็กไม่เคยได้ลองเล่นกีฬา หรือออกกำลังกายใด ๆ เลย เด็กจะสามารถเลือกรูปแบบหรือวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเองได้ไหม สื่อจะมี 2 ภาพ สื่อเพื่อให้เรียนรู้ที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ ให้อ่านในช่วงแรก สื่อภาพที่ 2 คือ สื่อสำหรับฝึกทักษะ สื่อสำหรับการสร้างทัศนคติและคุณลักษณะ อันนี้ก็เป็นสื่อที่เราใช้กันอยู่ทั่วไป แล้วแต่ครูผู้สอนจะเลือกใช้ หลังจากนั้นเราจะไม่เรียกว่าสื่อ เราจะเรียกว่าแหล่งฝึกหรือสถานการณ์เพื่อการฝึกซึ่งก็มักจะจำลองในห้องเรียน หรือออกไปนอกห้องเรียนซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4 ได้ให้ความเห็นว่า

“สื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนไปให้ถึงสมรรถนะที่ต้องการ จะต้องเป็นไปในรูปแบบที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติพัฒนา ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ตำรา สื่อออนไลน์ วิทยากร ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือแม้แต่สภาพแวดล้อมของชุมชน ตามบริบทของการจัดการเรียนการสอน และให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 5 ได้ให้ความเห็นว่า

“การเลือกใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องให้เหมาะสมกับรูปแบบที่ใช้สอน เช่น สอนให้รู้เนื้อหา สอนเพื่อให้ความรู้ ก็ต้องใช้หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการบรรยายจากครูผู้สอนหรือวิทยากร แต่ถ้าต้องการให้เกิดทักษะ ก็จะต้องมีการลงมือปฏิบัติ อุปกรณ์ที่ใช้ในการลงมือปฏิบัติก็ต้องเลือกให้เหมาะสมกับกิจกรรมปฏิบัติ นั้น ๆ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ก็เช่นกัน ต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหา วิธีการสอนในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้ นั้น ไม่ว่าจะเป็นสื่อโดยทั่วไป หรือสื่อจากอินเทอร์เน็ตดิจิทัล ก็ตาม”

การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเลือกใช้สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า การเลือกใช้สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านเห็นตรงกันว่า สามารถเลือกใช้ได้หลากหลายรูปแบบ โดยเลือกใช้ให้เหมาะกับวิธีการสอน มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์

ประเด็นที่ 5 วิธีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสม ผู้สอนควรวัดประเมินผลผู้เรียนอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1 ได้ให้ความเห็นว่า

“ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เราใช้ S (skill) ทักษะเป็นตัวนำ เป็นจุดเน้น เป็นเป้าหมายและจะต้องพัฒนาทักษะให้เป็นสมรรถนะ ดังนั้นในการวัดประเมินผลเราจะไม่ใช่การทำข้อสอบเพียงอย่างเดียวเพราะนั่นเป็นการประเมินด้านความรู้เพียงอย่างเดียว ถ้าเราต้องการประเมินให้ถึงสมรรถนะที่เราต้องการตามจุดประสงค์ที่เราตั้งไว้ เราต้องใช้วิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกัน เช่น หากต้องการสมรรถนะด้านความคิด เราต้องมี content หรือ สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เด็กใช้ความคิดมาเป็นกระบวนการในการช่วยให้มีสมรรถนะทางด้านความคิด หรือ การคิดวิเคราะห์ ดังนั้น ในการประเมินเพื่อให้เห็นถึงสมรรถนะจะต้องประเมินโดยการสร้างสถานการณ์จำลองให้เด็กได้รู้จักนำความรู้มาเป็นกระบวนการในการคิดแก้ไขสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการประเมินอีกหลากหลายรูปแบบที่ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างมีสมรรถนะ อาจเป็นการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน หรือการประเมินเป็นองค์รวม จากพฤติกรรม การปฏิบัติ ประเมินตามสภาพจริง formative เป็นการประเมินย่อย ๆ ตามเกณฑ์ที่เรากำหนด”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า

“การประเมินผลจะต้องมีการประเมินหลากหลายรูปแบบ โดยเลือกวิธีการประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ตั้งแต่แรก ไม่ใช่แค่ประเมินจากข้อสอบเพียงอย่างเดียว เพราะมันทำให้เราเห็นแค่ความรู้ที่เด็กมี แต่ถ้าเราต้องการประเมินให้เห็นถึงสมรรถนะตามที่เรากำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ หรือจุดประสงค์ จะต้องมีการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จากแฟ้มสะสมผลงาน จากโครงการที่ทำ จากสถานการณ์จำลองที่ได้ดำเนินการแก้ไข”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3 ได้ให้ความเห็นว่า

“การวัดประเมินผลจะมีการวัด 2 ตอน ตามจุดประสงค์หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วัดตอนท้ายคือวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้รวมซึ่งตรงนี้จะวัดจากข้อสอบไม่ได้อยู่แล้ว ส่วนใหญ่จะต้องวัดจากการกำหนดสถานการณ์ให้เด็กทำ แล้วเราก็จะประเมิน โดยกำหนดเป็นรูบรีค (rubric score) จากการสังเกต การดูผลงานจากแฟ้มสะสมผลงาน เพราะฉะนั้นต้องกำหนดประเด็นให้สอดคล้องกับ

จุดประสงค์รวมว่าเราต้องการให้เด็กทำอะไร เพราะในนั้นจะกำหนดเงื่อนไขและระดับไว้แล้ว ว่าเด็กจะต้องเรียนรู้เรื่องใด ทำอะไรได้ในสถานการณ์ใด มีเงื่อนไขใด ในระดับใด เรียกว่าเป็นการประเมินช่วงท้าย ก่อนจะมาถึงการวัดหรือการประเมินในช่วงท้ายนี้ จะต้องมีการประเมินย่อย ๆ ในระหว่างเรียนตามที่เรากำหนดสมรรถนะย่อย ๆ ไว้ ว่าต้องการวัดความรู้ วัดทักษะ วัดทัศนคติ อาจใช้ข้อสอบได้บ้าง แต่จะไม่สะท้อนการเป็นสมรรถนะ วัดได้แค่ความรู้เท่านั้นเอง ดังนั้นในการประเมินเพื่อให้เห็นถึงสมรรถนะปลายทางที่เรากำหนดจะต้องเป็นการกำหนดสถานการณ์ใหม่ขึ้นมาเพื่อให้เด็กได้มีการนำความรู้ที่ได้รับมาจัดการกับสถานการณ์นั้น เราจะเป็นผู้ประเมิน สังเกตพฤติกรรมเองก็ได้ หรือให้เด็กถ่ายคลิปมาให้ก็ได้ ที่สำคัญต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น rubric score เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของสมรรถนะที่เรากำหนด”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4 ได้ให้ความเห็นว่า

“ในการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้จะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่จะต้องประเมินจนถึงสมรรถนะที่ต้องการซึ่งนอกจากข้อสอบที่เป็นการวัดความรู้แล้ว ยังต้องประเมินจากพฤติกรรม การปฏิบัติซึ่งอาจประเมินจากผลงาน จากแฟ้มสะสมงาน จากการสังเกต ประเมินจากสภาพจริงอย่างเป็นองค์รวมการถ่ายโยงความรู้ในการบูรณาการข้ามศาสตร์”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 5 ได้ให้ความเห็นว่า

“วิธีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้จะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ตั้งแต่เริ่ม อาจจะใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผล เพื่อให้เห็นถึงความสามารถหรือสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ตามที่เรากำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ อาจมีการวัดผลเป็นระยะ หรือวัดผลย่อยจนกระทั่งถึงจุดหมายสุดท้ายซึ่งต้องเห็นสมรรถนะเชิงประจักษ์ จึงควรประเมินตามสภาพจริง จากพฤติกรรม การปฏิบัติ จากแฟ้มสะสมงานร่วมกัน”

การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดประเมินผล ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า การเลือกใช้สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านเห็นตรงกันว่า ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ เน้นประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติ โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินในรูปแบบ rubric score และใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน การสังเกต พฤติกรรม

ผู้วิจัยได้สรุปผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ใน 5 ประเด็น ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ความถี่
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5	
การกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้						
1. ระบุให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการ	✓	✓	✓	✓	✓	5
2. กำหนดจุดประสงค์หลักและจุดประสงค์รองโดยให้เห็นว่าผู้เรียนต้องทำอะไรได้ ในระดับใด	✓	-	✓	✓	-	3
3. ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการ	✓	✓	✓	-	✓	4
4. เน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้	✓	✓	✓	✓	✓	5
5. เน้นทักษะปฏิบัติที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	✓	✓	✓	✓	✓	5
การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้						
1. ในวิชาสุศึกษาสามารถใช้ได้ทุกเนื้อหาสาระ	✓	✓	✓	✓	✓	5
2. สามารถใช้ได้ทุกเนื้อหาสาระและเลือกได้หลากหลายเนื้อหาสาระมาสอนใน 1 หน่วยการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	5
3. ใช้ได้ทุกเนื้อหาสาระและสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหานั้นได้	✓	✓	✓	✓	✓	5
กระบวนการจัดการเรียนการสอน						
1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓	5
2. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว และควรเป็นการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์	✓	✓	✓	✓	✓	5
3. จะต้องเป็นไปในลักษณะของ active learning	✓	✓	✓	✓	✓	5

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ความถี่
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5	
4. ต้องสร้างสถานการณ์ให้เด็กมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนด้วย ร่วมกันสรุป ทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	✓	✓	✓	✓	✓	5
5. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จะให้เรียนและฝึกทักษะที่จำเป็น และพัฒนาคุณลักษณะ แล้วหลังจากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ให้นำในสิ่งที่เรียน K S A ไปใช้	✓	✓	✓	✓	✓	5
6. จะต้องเน้นกิจกรรมปฏิบัติ โดยอาจมีการกำหนดสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ	✓	✓	✓	✓	✓	5
7. ต้องมีการจัดสถานการณ์ให้ได้ใช้ สิ่งที่รู้ สิ่งที่ได้ ทำได้อย่างตั้งใจและเห็นคุณค่า มีการจัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้	✓	✓	✓	✓	✓	5
8. ครูมีหน้าที่เป็น facilitator และ coaching ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะและสร้างแรงบันดาลใจ	✓	✓	✓		✓	4
การเลือกใช้สื่อการสอน						
1. เลือกใช้ให้เหมาะกับวิธีการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	5
2. ใช้ได้หลากหลายรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	5
3. มีความทันสมัย ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์	✓	✓	✓	✓	✓	5
การวัดประเมินผล						
1. ใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้	✓	✓	✓	✓	✓	5

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ความถี่
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	ท่านที่ 4	ท่านที่ 5	
2. เน้นประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินในรูปแบบ rubric score	✓	✓	✓	✓	✓	5
3. ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน การสังเกตพฤติกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	5

จากตารางที่ 15 การสังเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ สมรรถนะ พบว่า

1. การกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ สมรรถนะนั้น ต้องเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้ ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการ ระบุระดับสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นลำดับ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ สมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านมีความเห็นตรงกันว่า สามารถใช้เนื้อหาที่หลากหลาย และใน 1 หน่วยการเรียนรู้ สามารถเลือกได้หลากหลายเนื้อหาสาระ ในวิชาสุศึกษาสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกันได้

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ สมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านมีความเห็นตรงกันว่า จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว และควรเป็นการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นไปในลักษณะของ active learning มีการสร้างสถานการณ์ หรือมีการจัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ให้เด็กมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนด้วย ร่วมกันสรุป ทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จะให้เรียนและฝึกทักษะที่จำเป็นและพัฒนาคุณลักษณะ แล้วหลังจากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ให้นำในสิ่งที่ได้ K S A ไปใช้อย่างตั้งใจและเห็นคุณค่า โดยครูมีหน้าที่เป็น facilitator และ caching ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะและสร้างแรงบันดาลใจ

4. ด้านการเลือกใช้สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ สมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านเห็นตรงกันว่า สามารถเลือกใช้ได้หลากหลายรูปแบบ โดยเลือกใช้ให้เหมาะกับวิธีการสอน มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์

5. ด้านการวัดประเมินผล ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ทั้ง 5 ท่านเห็นตรงกันว่า ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ เน้นประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมิน ในรูปแบบ rubric score และใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน การสังเกตพฤติกรรม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

ผลการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะของครูสุศึกษา ดำเนินการโดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการ จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ผลการศึกษาได้แนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และวิเคราะห์สังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิด รายละเอียด ดังนี้

2.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การ ปรับปรุงกระบวนการศึกษาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นของ กลุ่มบุคคล สำหรับในการศึกษานี้ การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การพัฒนากระบวนการทาง การศึกษาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ให้ครูสุศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะวิชาสุศึกษา

2.2 องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม พบว่า หลักสูตรอบรมมี 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการ เรียนรู้ 4) กิจกรรมในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการ เรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

2.3 สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา หรือศึกษาความต้องการจำเป็น 2) สร้างหลักสูตรอบรมและประเมินประสิทธิภาพ หลักสูตรอบรมที่สร้างขึ้น และ 3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ส่วน แบบแผนการทดลองนั้น พบว่า ทุกแหล่งข้อมูลใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest–Posttest Design) และส่วนใหญ่ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ดังนั้น ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรม และ 2 เพื่อ ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอบรมสำหรับ การศึกษาคั้งนี้ มีดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 1.2

การออกแบบหลักสูตร 1.3 การประเมินคุณภาพของหลักสูตร และ 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 ประเมินประสิทธิผล 2.3 การปรับปรุงหลักสูตร และใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2.4 การประเมินหลักสูตรอบรม พบว่า การประเมินผลหลักสูตรอบรมนิยมประเมิน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การหาประสิทธิภาพ (Efficiency) ของหลักสูตรอบรมตามเกณฑ์ E1 / E2 2) การหาดัชนีประสิทธิผลการเรียนแต่ละหน่วยอบรม (Efficiency Index : E.I.) และ 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t – test) เพื่อดูว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่ควรมีน้อยกว่า 30 ชุด หรือมีผู้เข้ารับหลักสูตรฝึกอบรม 30 คน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสามารถดำเนินการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้งด้านความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา ก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t – test) โดยใช้แบบแผนการทดลองหนึ่งกลุ่มสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest – Posttest Design) มีตัวอย่างผู้เข้าฝึกอบรมจำนวน 30 คน

2.5 ความหมายของแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง แนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอด รูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผนร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมคำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การโค้ชด้านเทคนิคเพื่อพัฒนาด้านเทคนิคการสอน (Technical Coaching) 2) การโค้ชแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อการพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collegial Coaching) และ 3) การโค้ชเพื่อพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาที่ท้าทาย (Challenge Coaching)

การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ได้เสนอแนะกิจกรรมจากแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) สังเกตการณ์สอนร่วมกัน 3) ปฏิบัติงานร่วมกัน 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5) ให้ความรู้เพิ่มเติม 6) ให้คำปรึกษา ชี้แนะและแนะนำ และ 7) ร่วมกันสรุป

ประเมินผล โดยกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุดคือ 1) กิจกรรมให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ 2) กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และ 3) กิจกรรมร่วมกันสรุปประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้พิจารณา นำกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุดมาใช้ในหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น

2.6 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผ่านการบรรยาย อธิบาย สาธิต กัับการจัดการเรียนรู้บนเทคโนโลยีออนไลน์ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการดูสื่อวีดิทัศน์ผ่านออนไลน์ การเสนอความคิดเห็นและพูดคุยผ่านกระดานบอร์ด หรือกล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสอนในห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยาย สาธิต โครงงาน สถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง การนำเสนองาน และ 2) การสอนออนไลน์ โดยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย(VDO สาธิต) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

ส่วนที่ 3 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

3.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรอบรมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สรุปได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรอบรม มีดังนี้

- 1) หลักการและความเป็นมา
- 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม
- 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ โดยในแต่ละหน่วยประกอบด้วย
  - 3.1) สาระสำคัญ
  - 3.2) วัตถุประสงค์
  - 3.3) ระยะเวลา

3.4) สารระเนื้อหาการเรียนรู้

3.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้

3.6) สื่อ

3.7) วิธีวัดประเมินผล

4) กิจกรรมในหลักสูตรอบรม

5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม

6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม

8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม โดยการหาประสิทธิภาพของ

หลักสูตร พิจารณาจากการคำนวณค่า t-test แบบ Dependent Samples

2.2 ผลการสร้างหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา โดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ดังต่อไปนี้

หลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา โดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรอบรม

1.1) เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

1.2) เป็นหลักสูตรที่ประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

2) การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้

3) การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

- 4) การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 5) การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา โดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กำหนดโครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ไว้ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	ระยะเวลาที่ใช้
1	<p>การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - องค์ประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - วิธีเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 	3 ชั่วโมง
2	<p>การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ต้องรู้และควรรู้ของกลุ่มสาระสุศึกษาและพลศึกษา - การคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 	1.30 ชั่วโมง
3	<p>การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) - กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 	3 ชั่วโมง
4	<p>การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน - หลักการเลือกสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน - เทคนิคและขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน <p>อย่างเป็นระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประเมินผลการใช้สื่อการสอน 	3 ชั่วโมง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	ระยะเวลาที่ใช้
4	การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ - การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน - หลักการเลือกสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน - เทคนิคและขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ - การประเมินผลการใช้สื่อการสอน	3 ชั่วโมง
5	การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - ความหมายและความสำคัญของการวัดและ ประเมินผล - จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ (พุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย) - วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูป การศึกษาเน้นการประเมินตามสภาพจริง - การสร้างแบบทดสอบออนไลน์	3 ชั่วโมง

หมายเหตุ : จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็น “การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้” พบว่า สามารถใช้ได้ทุกเนื้อหาที่สอดคล้องกัน ซึ่งผู้เข้าอบรมเป็นครูสอนสุขศึกษาอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึง กำหนดเวลาในหัวข้ออบรมนี้น้อยกว่าหัวข้ออื่น

4) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม

4.1) ก่อนการฝึกอบรม ดำเนินการประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม พร้อมทั้งชี้แจงบทบาทหน้าที่และมอบหมายงานที่รับผิดชอบให้แก่ แต่ละฝ่าย เพื่อเตรียมการในด้านต่างๆ เช่น การเตรียมเอกสารและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรม การ จัดการด้านอุปกรณ์และสถานที่ เป็นต้น

4.2) กิจกรรมการฝึกอบรม

4.2.1) ทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ ประเมินการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะก่อนการอบรม

4.2.2) แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ประกอบด้วยการบรรยายและการฝึกปฏิบัติ เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เนื้อหา รวมทั้งได้รับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้อง โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีกระบวนการในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยใช้กิจกรรมการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ได้แก่ การให้คำปรึกษา ชี้แนะและแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ หลังการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ วิทยากรจะสรุปประเด็น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวนและทำความเข้าใจ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซักถามข้อสงสัย

4.2.3) กิจกรรมทบทวนและให้คำแนะนำ หลังสิ้นสุดกิจกรรมอบรม ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เพื่อทบทวนและให้คำแนะนำผู้เข้าอบรมว่าได้นำกิจกรรมที่ได้รับในการอบรมไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรและมีข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรฝึกอบรมอย่างไร

4.3) กิจกรรมหลังสิ้นสุดกิจกรรมทบทวนและให้คำแนะนำ ดำเนินการประเมินผลลัพธ์หลังการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย คะแนนความรู้ในเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และค่าเฉลี่ยของคะแนนปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ t-test

5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม

หลักสูตรฝึกอบรม ใช้เวลา 3 วัน โดยมีรายละเอียดการกำหนดวัน เวลา และหัวข้อการฝึกอบรมของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การกำหนดวัน เวลา และหัวข้อการฝึกอบรมของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม
1	08.00 - 08.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
	08.30 - 08.45 น.	พิธีเปิดการอบรม
	08.45 - 10.15 น.	ทดสอบความรู้และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
	10.15 - 10.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.30 - 10.45 น.	กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกันและผู้เข้ารับการอบรมกับผู้ให้การอบรม
	10.45 - 12.15 น.	กิจกรรมที่ 1 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - องค์ประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - วิธีเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
	12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 1 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
	14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	14.45 - 16.30 น.	กิจกรรมที่ 2 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้” วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การกำหนดและคัดเลือกสาระฯ - คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดต้องรู้และควรรู้ของกลุ่มสาระสุศึกษาและพลศึกษา - การคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ตารางที่ 17 (ต่อ)

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม
2	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
	09.00 - 10.30 น.	กิจกรรมที่ 3 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้” วิทยากร บรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ - หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) - กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.45 - 12.15 น.	กิจกรรมที่ 3 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
	12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	14.45 - 16.30 น.	กิจกรรมที่ 4 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้
3	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
	09.00 - 10.30 น.	กิจกรรมที่ 5 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้” วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินผล - จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ (พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย) - วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา - การสร้างแบบทดสอบออนไลน์
	10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.45 - 12.15 น.	กิจกรรมที่ 5 (ต่อ) การฝึกปฏิบัติ การออกแบบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
	12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 14.30 น.	ทดสอบความรู้และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
	14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	14.45 - 16.30 น.	รับประกาศนียบัตร

6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการนำเสนอของผู้สอน ประกอบด้วย เอกสารประกอบการบรรยาย และ Power Point
2. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่
  - 2.1 คอมพิวเตอร์
  - 2.2 โปรเจคเตอร์
  - 2.3 เครื่องเสียง ไมค์ ลำโพง
  - 2.4 สมาร์ทโฟน
3. อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ได้แก่
  - 3.1 อุปกรณ์สำนักงาน ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษแข็ง กระดาษ A4 ปากกา ดินสอ เป็นต้น
  - 3.2 เครื่องมือวัดและแบบทดสอบประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม
  - 3.3 ของรางวัลสำหรับแจกในกิจกรรม

7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2. การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ 1.30 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4. การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5. การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

สาระสำคัญ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน ที่ได้แนวทางมาจากความคิดรวบยอดการเรียนการสอน ดังนั้นจุดประสงค์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้สอนทุกคนควรตระหนัก เพราะเป็นส่วนกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอนและเป็นเครื่องชี้แนะว่าจะต้องทำอะไร ดังนั้นก่อนที่จะทำการสอนทุกครั้งจะต้องกำหนดจุดประสงค์การสอนที่ชัดเจนเอาไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักในการเตรียมบทเรียน

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ คือการนำเสนอข้อความที่แสดงว่าผู้เรียนต้องรู้อะไร ต้องทำอะไรได้ ในรูปของการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ จึงเรียกจุดประสงค์

การเรียนรู้ที่เขียน ในลักษณะนี้ว่าจุดประสงค์เชิงปฏิบัติ (performance-objective) หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavior objective) จุดประสงค์การเรียนรู้ (instructional objective) ต้องเป็นข้อความที่ระบุชัดเจน เฉพาะเจาะจงว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ภายหลังจากการเรียนการสอนเสร็จสมบูรณ์ และใช้จุดประสงค์นี้เป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจตรงกันว่าเป้าหมายของการเรียนการสอนคืออะไร สุดท้ายผู้เรียนต้องบรรลุผลการเรียนรู้อะไรบ้าง การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนการสอนพบว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ จุดประสงค์ปลายทาง (terminal objective) และจุดประสงค์นำทาง (subordinate objectives) จุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์ที่กำหนดจาก ผลการเรียนรู้เพื่ออธิบายว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้หรือบทเรียนที่สอน จาก การวิเคราะห์งานในบริบทหรือในสถานการณ์การเรียนรู้พบว่าการที่ผู้เรียนจะบรรลุผลการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีทักษะย่อย (subordinate skills) ที่วิเคราะห์ได้จากการปฏิบัติงานจึงจะสามารถบรรลุผล การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องนำทักษะย่อยเหล่านี้มาเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้เห็นประกอบกันไปด้วย เรียกว่าจุดประสงค์นำทาง อาจกล่าวได้ว่าจุดประสงค์นำทางเป็นตัวต่อที่ ประกอบกันเป็นจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งจุดประสงค์นำทางนี้รวมเอาทักษะที่ผู้เรียนต้องมี มาก่อนในการเรียนรู้ทักษะใหม่ แม้ว่าในบางครั้งครูไม่จำเป็นต้องสอนเพราะตรวจสอบแล้วพบว่าผู้เรียน มีอยู่แล้ว แต่หากว่าผู้เรียนไม่มีทักษะที่ควรมีก่อน ผู้สอนก็จำเป็นต้องปูพื้นฐานทักษะนี้ให้กับผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูสุขศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามคุณภาพผู้เรียน ของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เพื่อให้ครูสุขศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียนได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. วิทยากรนำเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และกระตุ้นการคิดเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรม ร่วมกันพิจารณา คุณภาพผู้เรียน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งยกตัวอย่าง และแจกใบความรู้เรื่องลำดับชั้นพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้และตัวอย่างคำกริยาที่ใช้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมกำหนดเป็นจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม และปฏิบัติการออกแบบจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงพฤติกรรม ให้ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย และเขียนลงในกระดาษ โดยมีคณะวิทยากรเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำ

4. วิทยากรให้ผู้รับการอบรมแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินงานในข้อ 3 โดยให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแนะนำ อย่างเป็นทางการ

5. วิทยากร สรุปความรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และข้อเสนอที่ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันอภิปราย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ

การคัดเลือกและกำหนดสาระการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ควรมีการเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นของผู้เรียน และในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น สามารถเลือกสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่ต้องการได้ โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดเป็นผลการเรียนรู้ การกำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูสุศึกษาสามารถเลือกหรือกำหนดเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
2. เพื่อให้ครูสุศึกษาสามารถเลือกเนื้อหาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับวัย ช่วงชั้น และระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. วิทยากร นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ผู้เข้าอบรมเข้า เว็บไซต์ Quizizz.com และใส่ passcode ให้ผู้เข้าอบรมเล่นเกมส์ที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสุศึกษาและพลศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเนื้อหาที่คัดเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระเพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมพิจารณาเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสุขศึกษา และพลศึกษา ที่กำหนดใน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. วิทยากรกำหนดหัวเรื่องให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าอบรม ร่วมกันอภิปรายกลุ่มเพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับหัวเรื่องที่ได้ และสอดคล้องกับตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีความทันสมัย เหมาะสมกับวัย ระดับความรู้ความสามารถตามช่วงชั้น และสามารถนำไปใช้ได้จริงในวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยมีทีมผู้สอนเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ
4. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายในข้อ 3 โดยให้ผู้เข้า อบรมกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตร
5. วิทยากรบรรยายและนำอภิปรายสรุปเกี่ยวกับการคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

สาระสำคัญ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน รักการ เรียนตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้นการเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือความสำเร็จ ในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้วย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมการจัดการ เรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษา เพราะการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดย ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ หรือผู้เรียนและผู้สอนเป็นผู้ร่วมกันกระทำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิด ประสบการณ์ที่จะช่วยทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และการ กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงคุณค่าและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูสุขศึกษาสามารถเลือกใช้หลักการหรือแนวคิดที่เหมาะสมในกำหนด กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบฐานสมรรถนะ
2. เพื่อให้ครูสุขศึกษาออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. วิทยาการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการนำเสนอ สถิติผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ระดับนานาชาติ (PISA) ที่สะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปัจจุบันและความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ พร้อมทั้งใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดว่า “เพราะเหตุใดนักเรียนจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลง”
2. วิทยาการบรรยายเรื่อง หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
3. วิทยาการแสดงตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
4. วิทยาการให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยวิทยาการและทีมคอยให้ปรึกษาและให้คำแนะนำ
5. วิทยาการสรุปประเด็นที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สาระสำคัญ

“สื่อ” เป็นตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำความรู้ในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้เข้าใจ ความหมายได้ตรงกัน ในการเรียนการสอน สื่อที่ใช้เป็นตัวกลางนำความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเรียกว่า สื่อการเรียนการสอน (Instruction Media) “สื่อ” นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และแนวโน้มในการใช้สื่อเพื่อการศึกษา ก็มีเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีสื่อประสมจำนวนมากมาหลายประเภทเพิ่มมากขึ้นด้วย เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรเลือกใช้สื่อที่มีคุณภาพเหมาะสมตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงต้องเข้าใจว่า จะต้องเลือกใช้สื่ออะไรที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะทำได้ให้แก่ผู้เรียนแต่ละคน

วัตถุประสงค์

1. ครูผู้ศึกษาสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้

2. ครูสุขศึกษาสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องบริบทและธรรมชาติของผู้เรียนได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. วิทยากร นำเข้าสู่กิจกรรมโดยการ ให้ผู้เข้าอบรมพบกับกระต๊าก เป็นรูปผลไม้ โดยเปิดวิธีการพบจาก YouTube และมีชาร์ท วิธีการพบแจกให้แก่ละกลุ่ม หลังจากนั้น วิทยากรชวน ผู้เข้าอบรมพูดคุยว่าเคยใช้สื่อการสอนชนิดใดบ้าง เพราะอะไร

2. วิทยากร ตั้งคำถามผู้เข้าอบรมว่า สื่อมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดของผู้เข้าอบรมให้ตระหนักถึงประโยชน์ และความสำคัญของ สื่อการเรียนการสอน หลังจากนั้นวิทยากร ให้ดูตัวอย่างสื่อต่าง ๆ เช่น weblog, YouTube คลิปวิดีโอ และให้ผู้เข้าอบรม ร่วมกันอภิปรายถึงข้อดี และข้อจำกัดของสื่อที่ผู้เข้าอบรมเคยใช้หรือเคยเห็น

3. วิทยากร บรรยายให้ความรู้ในเรื่อง การเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน หลักการเลือกสื่อ หลักการใช้สื่อ เทคนิคและขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และการประเมินผลการใช้สื่อการสอน

4. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมเลือกกำหนดสื่อที่ต้องการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เข้าอบรมได้ฝึก ปฏิบัติไปแล้ว ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-3 โดยให้มีการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อื่นๆที่หลากหลาย โดยมี วิทยากรและทีมให้คำชี้แนะ ตอบข้อซักถาม และแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร

5. วิทยากรสรุปประเด็นเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สาระสำคัญ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้ ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในรูปแบบของคะแนนหรือคำบรรยายที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และสมรรถนะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงออกทั้งในระยะเวลาก่อน ระหว่างหรือหลังจากการ เรียนการสอน ซึ่งการประเมินเป็นกระบวนการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดมาใช้ในการพิจารณา ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผล การเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ และบรรลุตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการจัด การศึกษาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานทางวิชาการในเชิงสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารสนเทศดังกล่าวนำไปใช้ในการกำหนดระดับคะแนนให้ ผู้เรียน

รวมทั้งใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนนอกจากจะมีประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการสอนของครูอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูสุษศึกษาสามารถสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. วิทยากรนำเข้าสู่กิจกรรม โดยการถามผู้เข้าอบรม โดยมีประเด็นคำถาม คือ “ถ้าท่านต้องการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เห็นถึงสมรรถนะของผู้เรียน ท่านจะมีวิธีการอย่างไรบ้าง”

2. วิทยากรบรรยายเรื่องความสำคัญของการวัดและประเมินผล จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้(พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย) และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาเน้นการประเมินตามสภาพจริง พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

3. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรม ออกแบบวิธีวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ที่ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติไปแล้ว ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-4 ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยมีวิทยากรและทีมให้คำชี้แนะ ตอบข้อซักถาม และแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร

4. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมนำเสนอวิธีวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในข้อ 3 โดยให้ผู้เข้าอบรมท่านอื่น ๆ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตร

5. วิทยากรร่วมอภิปรายสรุปเกี่ยวกับการออกแบบวิธีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

1) แบบสอบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุษศึกษา

2) แบบประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุษศึกษา

นำคะแนนที่ได้จากการประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุษศึกษา ไปรวมกับคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุษศึกษา เป็นคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุษศึกษา

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา โดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้น ดังเอกสารแนบ **คู่มือหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา** โดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ส่วนที่ 4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ และผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรในทุกด้านมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้น

ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น การวิจัยในระยณะนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental research) เป็นการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest - Posttest Design) แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติเบื้องต้น รายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าอบรม (n = 30)

ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าอบรม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	14	46.67
	หญิง	16	53.33
	รวม	30	100
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	4	13.33
	31 – 35 ปี	26	86.67
	รวม	30	100
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	30	100
	ปริญญาโท	0	0
	รวม	30	100
ประสบการณ์ทำงาน	1 – 5 ปี	4	13.33
	6 – 10 ปี	26	86.67
	รวม	30	100

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.33 อยู่ในช่วงอายุ 31 – 35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 86.67

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

หน่วยการเรียนรู้	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t	p
	Mean	SD	Mean	SD		
1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1.68	0.69	2.4	0.64	7.86	0.00*
2. การกำหนดสาระการเรียนรู้	2.36	0.64	2.96	0.54	6.00	0.00*
3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.24	0.66	2.64	0.49	4.00	0.00*
4. การกำหนดสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.20	0.71	2.68	0.69	4.10	0.00*
5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1.76	0.72	2.36	0.49	6.00	0.00*
รวม	10.20	2.98	13.08	2.18	11.65	0.00*

* $p < .05$

จากตารางที่ 19 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 10.20 คะแนน โดยมีความรู้ในระดับต่ำ (0 – 11 คะแนน) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เท่ากับ 13.08 คะแนน โดยมีความรู้ในระดับปานกลาง (12 – 15 คะแนน)

2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

หน่วยการเรียนรู้	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t	p
	Mean	SD	Mean	SD		
1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	1.96	0.35	3.24	0.52	13.97	0.00*
2. การกำหนดสาระการเรียนรู้	2.40	0.50	3.64	0.48	11.86	0.00*
3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.36	0.49	3.40	0.50	14.81	0.00*
4. การกำหนดสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.32	0.48	3.24	0.44	16.61	0.00*
5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	2.08	0.28	3.12	0.33	26.00	0.00*
รวม	2.22	0.29	3.33	0.18	42.25	0.00*

* $p < .05$

จากตารางที่ 20 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาของผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติ เท่ากับ 2.22 คะแนน โดยมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ (1.76 – 2.50 คะแนน) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติ เท่ากับ 3.33 คะแนน โดยมีการปฏิบัติ ในระดับดีมาก (3.26 – 4.00 คะแนน)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 2) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ **ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน** มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ดำเนินการโดย ทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน กำหนดเกณฑ์เลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์สูงต่องานวิจัย ดังนี้ 1) เป็นนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรหรือและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ได้รับการยอมรับเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถในระดับสูง จำนวน 3 ท่าน 2) เป็นนักวิชาการและผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับสาขาสุขศึกษา จำนวน 2 ท่าน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ชั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา ดำเนินการโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร และแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรอบรม ชั้นที่ 3 การสร้างหลักสูตรอบรม ดำเนินการโดยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาในชั้นที่ 1 เป็นข้อมูลร่วมกับผลการศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม แนวคิดส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐาน

สมรรถนะของครูสุขศึกษาในชั้นที่ 2 และชั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ และผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรในทุกด้านมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุขศึกษา 2 ด้าน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรม ดังนี้ 1. แบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีลักษณะคู่ขนานกัน จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ใช้ก่อนการทดลองมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.84 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 ค่าความยาก – ง่าย อยู่ในช่วง 0.6 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 – 0.5 และฉบับที่ 2 ใช้หลังการทดลอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.83 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 ค่าความยาก – ง่าย อยู่ในช่วง 0.5 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2 - 0.5 ผลการตรวจสอบความเป็นคู่ขนานแบบสอบทั้ง 2 ฉบับได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่เท่ากับ 0.88 และตรวจสอบคุณภาพของความเป็นคู่ขนานของแบบสอบความรู้ โดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม ซึ่งพิจารณาจาก 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบ t-test for dependent samples สำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่ทำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สังเกตได้จากแบบวัดทั้งสองฉบับมีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.528, p = .143$) 2) ความแปรปรวนของคะแนนสอบ Levene's test for equality of variances สำหรับทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนของคะแนนสอบที่ได้จากแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการทดสอบพบว่า ค่าความแปรปรวนทั้งสองฉบับมีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = .751, p = .392$) และ 3) ความเที่ยงของแบบวัด Fisher-Bonett test สำหรับทดสอบความเท่ากันของค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการทดสอบพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงมีความเป็นคู่ขนาน (Z -statistic = 0.125, $p = .550$) โดยผลการทดสอบทั้ง 3 ประเภทข้างต้น พบว่า แบบวัดทั้ง 2 ฉบับไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงถือว่าแบบวัดความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 2

ฉบับ มีความเป็นคู่ขนานกัน ทำให้ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ทั้ง 2 ชุด ชุดละ 20 ข้อ และ 2. แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring rubric) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และค่าความเที่ยงระหว่างผู้ตรวจ (Inter – Rater Reliability) นำคะแนนการตรวจของผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญอีก 2 คน มาวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) พบว่ามีความเชื่อมั่นของการตัดสินอยู่ระหว่าง 0.932 ถึง 0.986 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .00 สำหรับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 30 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์พิจารณาการคัดเลือกและคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ เกณฑ์คัดเลือกในการอบรม 1) เป็นครูผู้สอนสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) สมัครใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตรความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา 3) ไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 4) สามารถเข้าร่วมรับการอบรมได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของระยะเวลา ส่วนเกณฑ์คัดออกในการอบรม 1) ไม่สามารถหรือไม่สมัครเข้าร่วมรับการอบรมอีกต่อไป 2) เข้าร่วมรับการอบรมไม่ถึงร้อยละ 90 ของระยะเวลา หลักสูตรอบรม กำหนดการของหลักสูตรอบรมเป็นเวลา 3 วัน ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 3 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2. การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ 1.30 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง หน่วยการเรียนรู้ที่ 4. การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5. การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย

และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

1.1.1 ผลการทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

1) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติโดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะควรเป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยผู้สอนจะต้องสามารถส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ผู้สอนต้องมีเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีการเชื่อมโยงกิจกรรมในห้องมาใช้อย่างปฏิบัตินอกห้องเรียนเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมจริงได้มากขึ้น

2) การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัดและสมรรถนะที่สอดคล้องกัน ปรับการเรียนการสอนที่เป็นการปฏิบัติจริงและกระบวนการกลุ่ม ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยมีวิธีการเทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และต้องอาศัยกระบวนการฝึกอบรมหรือการโค้ชเพื่อให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้ดียิ่งขึ้นโดยใช้วิธีการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบของการนิเทศหรือการโค้ช

1.1.2 ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา สรุปได้ 5 ประเด็นดังนี้

1) การกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ต้องเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้ ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการ ระบุระดับสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นลำดับ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2) การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหา สาระการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สามารถใช้เนื้อหาที่หลากหลาย และใน 1 หน่วยการเรียนรู้ สามารถเลือกได้หลากหลาย เนื้อหาสาระ ในวิชาสุศึกษาสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกันได้

3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว และควรเป็นการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นไปในลักษณะของ active learning มีการสร้างสถานการณ์ หรือมีการจัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ให้เด็กมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนด้วย ร่วมกันสรุป ทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จะให้เรียนและฝึกทักษะที่จำเป็นและพัฒนาคุณลักษณะ แล้วหลังจากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ให้น่าสนใจที่เป็น K S A ไปใช้อย่างตั้งใจและเห็นคุณค่า โดยครูมีหน้าที่เป็น facilitator และ coaching ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะและสร้างแรงบันดาลใจ

4) ด้านการเลือกใช้สื่อการสอน ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น สามารถเลือกใช้ได้หลากหลายรูปแบบ โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวิธีการสอน มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์

5) ด้านการวัดประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ เน้นประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินในรูปแบบ rubric score และใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน การสังเกตพฤติกรรม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.2 ผลการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

1) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการศึกษาเพื่อ กำหนดวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นของกลุ่มบุคคล สำหรับในการศึกษานี้ การพัฒนาหลักสูตรอบรม โดยหลักสูตรอบรมมี 8 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักการและความเป็นมา ของหลักสูตรอบรม (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม (3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ (4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม (5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม (6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ (7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม / แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย (7.1) สาระสำคัญ (7.2) วัตถุประสงค์ (7.3) ระยะเวลา (7.4) สาระเนื้อหา (7.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (7.6) สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ประกอบการอบรม (7.7) วิธีวัดและประเมินผล และ (8) การวัด

และประเมินผลของหลักสูตรอบรม สำหรับขั้นตอนที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหา หรือศึกษาความต้องการจำเป็น 2) สร้างหลักสูตรอบรมและประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรอบรมที่สร้างขึ้น และ 3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ส่วนแบบแผนการทดลองนั้น พบว่า ทุกแหล่งข้อมูลใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน – หลัง (One Group Pretest–Posttest Design) และส่วนใหญ่ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน การประเมินหลักสูตรอบรม พบว่า การประเมินผลหลักสูตรอบรมนิยมประเมิน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การหาประสิทธิภาพ (Efficiency) ของหลักสูตรอบรมตามเกณฑ์ E1 / E2 2) การหาดัชนีประสิทธิผลการเรียนแต่ละหน่วยอบรม (Efficiency Index : E.I.) และ 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมด้วยสถิติทดสอบค่าที (t – test) เพื่อดูว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่ควรน้อยกว่า 30 ชุด หรือมีผู้เข้ารับหลักสูตรฝึกอบรม 30 คน

2) แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง แนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอด รูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รูปแบบการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การโค้ชด้านเทคนิคเพื่อพัฒนาด้านเทคนิคการสอน (Technical Coaching) 2) การโค้ชแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อการพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collegial Coaching) และ 3) การโค้ชเพื่อพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาที่ท้าทาย (Challenge Coaching) การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ได้เสนอแนะกิจกรรมจากแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) สังเกตการณ์สอนร่วมกัน 3) ปฏิบัติงานร่วมกัน 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5) ให้ความรู้เพิ่มเติม 6) ให้คำปรึกษา ชี้แนะและแนะนำ และ 7) ร่วมกันสรุป ประเมินผล โดยกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุดคือ 1) กิจกรรมให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ 2) กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และ 3) กิจกรรมร่วมกันสรุปประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้พิจารณา นำกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุดมาใช้ในหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น

3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผ่านการบรรยาย อธิบาย สาธิต กัับการจัดการเรียนรู้บนเทคโนโลยีออนไลน์ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการดูสื่อวีดิ

ทัศน์ผ่านออนไลน์ การเสนอความคิดเห็นและพูดคุยผ่านกระดานบอร์ด หรือกล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสอนในห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยาย สาธิต โครงงาน สถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง การนำเสนองาน และ 2) การสอนออนไลน์ โดยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E – Learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e – book) รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย (VDO สาธิต) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติและกิจกรรมเรียนออนไลน์ไปใช้ในหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น

1.3 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

หลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรอบรม เป็นหลักสูตรอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ประกอบด้วย ความรู้และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา และเป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (3 ชั่วโมง) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ (1.30 ชั่วโมง) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (3 ชั่วโมง)

4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม ได้แก่ กิจกรรมก่อนการฝึกอบรม ดำเนินการประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม พร้อมทั้งชี้แจงบทบาทหน้าที่และมอบหมายงานที่รับผิดชอบให้แก่แต่ละฝ่าย เพื่อเตรียมการในด้านต่าง ๆ เช่น การเตรียมเอกสารและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรม การจัดการด้านอุปกรณ์และสถานที่ เป็นต้น ดำเนินการ

ประเมินก่อนการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบความรู้และการปฏิบัติในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ ส่วนกิจกรรมการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ประกอบด้วยการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เนื้อหา รวมทั้งได้รับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้อง โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีกระบวนการในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยใช้กิจกรรมการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ได้แก่ การให้คำปรึกษา ชี้แนะและแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และดำเนินการประเมินผล หลังการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม

5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม หลักสูตรอบรมใช้เวลา 3 วัน

6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ประกอบการอบรม ได้แก่ สื่อการนำเสนอของวิทยากร ประกอบด้วย เอกสารประกอบการบรรยายและประกอบกิจกรรมทักษะเชิงปฏิบัติการ เช่น ตัวอย่างคลิปวิดีโอที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอน วิธีการสืบค้นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการค้นข้อมูลความรู้ทางอินเทอร์เน็ต วิธีการสร้างแบบประเมินออนไลน์ด้วยแพลตฟอร์มอื่น ๆ เป็นต้น อุปกรณ์สำนักงาน เช่น กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษแข็ง กระดาษ A4 ปากกา ดินสอ เป็นต้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ เครื่องเสียง ไมค์ ลำโพง สมาร์ทโฟน และเครื่องมือวัดและแบบทดสอบประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม/แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย 7.1) สารระสำคัญ 7.2) วัตถุประสงค์ 7.3) ระยะเวลา 7.4) สารเนื้อหา 7.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 7.6) สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ประกอบการอบรม 7.7) วิธีวัดและประเมินผล

8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม หลักสูตรอบรมนี้ จะแบ่งการประเมินผลการอบรม ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ 2) การประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ และผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรในทุกด้าน มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้น

2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลองมี คะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย คะแนนความรู้ เท่ากับ 10.20 คะแนน โดยมีความรู้ในระดับต่ำ (0 – 11 คะแนน) หลังการทดลองมี ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เท่ากับ 13.08 คะแนน โดยมีความรู้ในระดับปานกลาง (12 – 15 คะแนน)

2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการออกแบบการ จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาของผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น หลัง การทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยก่อนการ ทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติ เท่ากับ 2.22 คะแนน โดยมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ (1.76 – 2.50 คะแนน) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติ เท่ากับ 3.33 คะแนน โดยมีการปฏิบัติ ในระดับดีมาก (3.26 – 4.00 คะแนน)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการ จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการ จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จากผลการวิเคราะห์สังเคราะห์หลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม/แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย 7.1) สาระสำคัญ 7.2) วัตถุประสงค์ 7.3) ระยะเวลา 7.4) สาระเนื้อหา 7.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 7.6) สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ประกอบการอบรม 7.7) วิธีวัดและประเมินผล และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 สามารถนำมาอภิปรายได้ในประเด็นดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้สุศึกษาของ จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2561) โดยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็น การเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะควรเป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2555) และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กล่าวถึง การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็น การศึกษาที่มุ่งเน้นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่ จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว จึงเป็นความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องสามารถปรับการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่ง ศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2562) และ สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2563) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียน การสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถ ของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการ

ปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติโดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะควรเป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) โดยผู้สอนจะต้องสามารถส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ผู้สอนต้องมีเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีการเชื่อมโยงกิจกรรมในห้องมาใช้ปฏิบัตินอกห้องเรียน เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมจริงได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความคิดเห็นว่า ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น จะต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ต้องเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้ ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการระดับสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นลำดับ โดยใช้ทักษะเป็นตัวนำโดยอาจกำหนดจุดประสงค์หลักและจุดประสงค์รองโดยให้เห็นว่าผู้เรียนต้องทำอะไรได้ ในระดับใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถบูรณาการเชื่อมโยงได้หลายวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นไปในลักษณะของ active learning มีการสร้างสถานการณ์ หรือมีการจัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ให้เด็กมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนด้วย ร่วมกันสรุป ทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จะให้เรียนและฝึกทักษะที่จำเป็นและพัฒนาคุณลักษณะ แล้วหลังจากนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ให้นำในสิ่งที่ เป็น K S A ไปใช้อย่างตั้งใจและเห็นคุณค่า โดยครูมีหน้าที่เป็น facilitator และ caching ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะและสร้างแรงบันดาลใจ ในการประเมินผลการเรียนรู้ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ เน้นประเมินพฤติกรรมปฏิบัติ โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินในรูปแบบ rubric score และใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง

ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องมีการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับ แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาของ จินตนา สรายุทธ พิทักษ์ (2561) และสอดคล้องกับ Morrison et al. (2013) กล่าวว่า การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู จะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ มองเห็นตั้งแต่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การใช้สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินครูผู้สอนว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียน

บรรลุผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถเตรียมความพร้อมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กล่าวว่าปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในหลายประเทศได้นำการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมาใช้ในการจัดหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน / ผู้เรียน สอดคล้องกับ อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม ครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ผลการศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุขศึกษา

1) จากผลการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอบรม พบว่า หลักสูตรอบรมจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์คล้าย ๆ กับหลักสูตรทั่วไป เพียงแต่หลักสูตรอบรมจะมีขอบเขตที่แคบกว่า ทั้งนี้เพราะหลักสูตรอบรมเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเฉพาะกิจ และนำมาจัดการอบรมให้กับบุคลากรเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และใช้เวลาสั้น ๆ องค์กรประกอบหลักสูตรอบรมจึงคล้ายคลึงกับหลักสูตรทั่ว ๆ

ไป (ยุทธร โกยววรรณ, 2559) โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์หลักสูตรอบรม หมายถึง จุดมุ่งหมาย หรือสิ่งที่มุ่งหวังจะให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อได้ผ่านการอบรมใน หัวข้อวิชานั้น ๆ แล้ว 2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยทั่วไปวัตถุประสงค์นี้จะเขียนในรูปของ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะทำให้ง่ายต่อการจัดกิจกรรมและการประเมินผล 3) ประเด็นสำคัญ หรือ หน่วยอบรม ได้แก่ เนื้อหาหรือหัวข้อย่อยที่สำคัญ ๆ ในแต่ละวิชา เพื่อให้ทราบในหัวข้อวิชานั้น น่าจะกล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง มีขอบข่ายครอบคลุมกว้างขวางเพียงใด ซึ่งในแต่ละหลักสูตรจะมีความ แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าเป็นหลักสูตรอะไร หัวข้อวิชาเหล่านี้ หากเป็นเรื่องลักษณะเดียวกันหรือมีความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จะจัดไว้เป็นพวกเดียวกัน เรียกว่าหมวดหัวข้อวิชา 4) กิจกรรม เทคนิค และ วิธีการอบรม ที่จะนำมาใช้ในหัวข้อนั้น ๆ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง บทบาทสมมติ กรณีศึกษา หรือการสาธิต เป็นต้น 5) ระยะเวลาแต่ละวิชา ได้แก่ กำหนดระยะเวลาที่ จะใช้ในแต่ละหัวข้อนั้น ๆ 6) สื่อการอบรม 7) วิทยากรในแต่ละวิชา ได้แก่ ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ที่ เชิญมาเป็นผู้ถ่ายทอดหรือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในหัวข้อวิชานั้น ๆ โดยอาจจะบุตำแหน่ง สถานที่ ทำงานของวิทยากรไว้ด้วย 8) กำหนดการอบรม ได้แก่ ตารางเวลาที่บอกว่าจะมีการอบรมหัวข้อวิชา ใดในวันเวลาใด ใช้เวลานานเท่าใด และโดยใคร ซึ่งคล้ายกับตารางสอนเพื่อให้ผู้เข้าอบรม วิทยากร และผู้จัดทราบ 9) การวัดและประเมินผลการอบรม สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง (2560) ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) หลักการของการฝึกอบรม 3) จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม 4) เนื้อหาการ ฝึกอบรม 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) เทคนิคการฝึกอบรม 7) สื่อการฝึกอบรม และ 8) การวัดและ ประเมินผล และ ยังสอดคล้องกับ วิทยา ทศมี (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริม สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ คือ 1) เหตุผล และความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) สมรรถนะสำคัญ 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล

2) จากผลการสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ ประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรอบรม พบว่า แนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อน เป็นแนวคิดที่ เหมาะสมนำมาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะ เนื่องจาก แนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู มีการปฏิบัติที่ ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพากันและกันโดยตลอดรูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อน ครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหาในการ

จัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และประเสริฐ มงคล (2560) ได้ศึกษาการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจการ โค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ อยู่ใน ระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัย ในชั้นเรียนและด้านการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับสูง และคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้วิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ทั้งนี้แนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนยังมีรูปแบบที่มีความหลากหลายตาม วัตถุประสงค์สอดคล้องกับแนวคิดของ Diaz-Maggioli (2004) Glickman (2010) Gottesman (2000) สุมณ อมรวิวัฒน์ (2547) และ สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชรา เล่าเรียนดี (2548) พบว่ามี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การโค้ชด้านเทคนิคเพื่อพัฒนาด้านเทคนิคการสอน (Technical Coaching) 2) การโค้ชแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อการพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collegial Coaching) และ 3) การโค้ชเพื่อพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาที่ท้าทาย (Challenge Coaching) ส่วนผลการวิเคราะห์ กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จากเอกสารงานวิจัย พบว่า นัก การศึกษา (กิริมา ชันติโกสม, 2561; จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2556; ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และ ประเสริฐ มงคล, 2560; ดวงหทัย โสมไชยวงศ์, 2557; บุษราคัม ศรีจันทร์ และ สุเทพ อ่วมเจริญ, 2560; วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ, 2562; วารุณี ลัภนโชคดี, 2560) ได้เสนอแนะกิจกรรม จากแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) วางแผนการปฏิบัติงาน ร่วมกัน 2) สังเกตการณ์สอนร่วมกัน 3) ปฏิบัติงานร่วมกัน 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5) ให้ความรู้ เพิ่มเติม 6) ให้คำปรึกษา ชี้แนะและแนะนำ และ 7) ร่วมกันสรุป ประเมินผล โดยกิจกรรมที่ถูกใช้มาก ที่สุดคือ 1) กิจกรรมให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ 2) กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และ 3) กิจกรรมร่วมกันสรุปประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ บุษราคัม ศรีจันทร์ และสุเทพ อ่วมเจริญ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของครูที่ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนฯ มีชื่อว่า PCCEC Model ซึ่งผ่านการตรวจสอบความ เหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทุกองค์ประกอบ PCCEC Model มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการ และ 3) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้โดยมี กระบวนการโค้ช 5 ระยะ ได้แก่การเตรียมการโค้ช (Preparing : P) การวางแผนการปฏิบัติ

(Creating Action Plan : C) การปฏิบัติการโค้ช (Coaching : C) การร่วมกันประเมินผลความสำเร็จ และ ประมวลผลความรู้ (Evaluating of Intended Outcomes and Conceptualizing of Knowledge : E) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development : C)

3) จากผลการสังเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรอบรม (กรวิชัย โสภาก, 2561; คุณาพร วรณศิลป์, 2562; ฤทธิ์ชัย อ่อนมิ่ง, 2558; เลอสันต์ ฤทธิ์จันทร์, 2561; เศณวี ฤกษ์มงคล, 2559; สุสัณหา ยิ้มแย้ม, 2558; อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สำราญ กำจัดภัย, 2559; Horn & Staker, 2011) พบว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่เหมาะสมนำมาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติเป็นการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าโดยผ่านการบรรยาย อธิบาย สาธิต กับการจัดการเรียนรู้บนเทคโนโลยีออนไลน์ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการดูสื่อวีดิทัศน์ผ่านออนไลน์ การเสนอความคิดเห็นและพูดคุยผ่านกระดานบอร์ด หรือกล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์กิจกรรมจากงานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสอนในห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยาย สาธิต โครงการ สถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง การนำเสนองาน และ 2) การสอนออนไลน์ โดยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย (VDO สาธิต) สอดคล้องกับ เศณวี ฤกษ์มงคล (2559) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ได้มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก 2) ผลการใช้บทเรียนออนไลน์การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่สร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยวิเคราะห์ด้วยค่า t-test 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ในระดับดีมาก และยังสอดคล้องกับเลอสันต์ ฤทธิ์จันทร์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโยงการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโยงการเรียนรู้ โดยอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ Preparation for Learning Process Evaluation (PLPE Model) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

เพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการถ่ายโอนการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จากผลการศึกษารายละเอียดประกอบของหลักสูตรอบรม สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมมีดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม/แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย 7.1) สารระสำคัญ 7.2) วัตถุประสงค์ 7.3) ระยะเวลา 7.4) สารเนื้อหา 7.5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 7.6) สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ประกอบการอบรม 7.7) วิธีวัดและประเมินผล และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม สอดคล้องกับ วิไลวรรณ สิทธิ (2560) ได้กล่าวถึง การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกัน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เป็นการกำหนดเป้าหมายว่าการฝึกอบรมจะต้องเปลี่ยนแปลงความรู้ทักษะ และเจตคติ ของผู้เข้าฝึกอบรม 2) การกำหนดเนื้อหาหรือหน่วยของการฝึกอบรม เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมคือ สารความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้เข้าฝึกอบรมควรจะได้เรียนรู้และนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน 3) การสร้างแผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วย แผนนี้เป็นแผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วย (Lesson Plan) เป็นสิ่งที่บรรยายถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม และวิธีการวัดผลและประเมินผล 4) การกำหนดระยะเวลาของการฝึกอบรม 5) การเลือกใช้วิธีการฝึกอบรม 6) การกำหนดวิธีการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูและมีการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมครูที่สอดคล้องกัน ได้แก่ อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง (2559) ที่ทำการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลา การฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และการวัด และประเมินผล และอัสรี สะอิดี (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพล

ศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและความ เป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 5 หน่วย 4) ระยะเวลาของการฝึกอบรม 5) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตร ฝึกอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตร และ 8) แผนการฝึกอบรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จากผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินความ เหมาะสมของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน 5 ระดับ ผลการประเมินความ เหมาะสมของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ ยังประเมินความสอดคล้อง ของหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ ให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินความ สอดคล้องของหลักสูตรในทุกด้านมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็น เกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมโดยการประเมินความ เหมาะสมของหลักสูตรอบรม และการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนี้ สอดคล้องกับ การศึกษาของ อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง (2559) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษา ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ใน ศตวรรษที่ 21 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน วิชาดนตรีศึกษา 2) ร่างหลักสูตรฝึกอบรม 3) แบบประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของหลักสูตร ฝึกอบรม และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า การ ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตร ฝึกอบรมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น และ สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการ

ส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับได้แก่ แบบทดสอบความรู้แบบวัดเจตคติ และแบบประเมินทักษะ เครื่องมือทั้ง 3 ฉบับมีความตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นสูง

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้น

จากผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ทั้งด้านความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และด้านการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และคะแนนการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีประสิทธิผล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สามารถนำมาอภิปรายได้ในประเด็น ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 10.20 คะแนน โดยมีความรู้ในระดับต่ำ (0 – 11 คะแนน) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เท่ากับ 13.08 คะแนน โดยมีความรู้ในระดับปานกลาง (12 – 15 คะแนน) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการจัดกิจกรรมอบรมนั้น วิทยากรได้มีการบรรยายให้ความรู้และให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันวางแผนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยมีวิทยากร คอยให้คำปรึกษา

แนะนำ และผู้เข้าอบรมได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ดังตัวอย่างการดำเนินการอบรมที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ ต่อไปนี้

1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิทยากรบรรยายให้ความรู้ในเรื่องของการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งเป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือบรรลุผล ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องกำหนดมาจากหลักสูตรคือตั้งแต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของสาขาวิชา มาตรฐานวิชาชีพสาขาวิชาและสาขางานจนถึงระดับรายวิชา คือ จุดประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา ที่ต้องการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ระดับหลักสูตร ทั้งนี้ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์นั้นจะต้องเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย พร้อมทั้งยกตัวอย่าง คำที่ระบุถึงพฤติกรรมที่ต้องการในแต่ละด้าน เช่น **ระดับพฤติกรรมความรู้ความจำ** ความสามารถในการจดจำสิ่งที่เรียนมาแล้ว อาจเป็นข้อมูลง่าย ๆ จนถึงทฤษฎี **ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้** ได้แก่ บอกคุณสมบัติ จับคู่ เขียนลำดับ อธิบาย บรรยาย ชี้ดเส้นได้ จำแนก ระบุ **ระดับพฤติกรรมความเข้าใจ** ความสามารถในการจับใจความการแปลความหมาย การสรุป หรือขยายความ **ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้** ได้แก่ แปลความหมาย อธิบาย ขยายความ สรุปความ ยกตัวอย่าง บอกความแตกต่าง เรียบเรียง เปลี่ยน **ระดับพฤติกรรมการนำไปใช้** ความสามารถในการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ **ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้** ได้แก่ แก้ปัญหา สาธิต ทำนาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลง คำนวณ ปรับปรุง ผลิต ซ่อม **ระดับพฤติกรรมการวิเคราะห์** ความสามารถในการแยกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยเหล่านั้นได้ **ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้** ได้แก่ แยกแยะ จัดประเภท จำแนกให้เห็นความแตกต่าง บอกเหตุผล **ระดับพฤติกรรมการประเมินค่า** ความสามารถในการวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน **ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้** ได้แก่ ลงความ คิดเห็น วิचारณ์ เป็นต้น **ระดับพฤติกรรมการสังเคราะห์** ความสามารถในการรวบรวมส่วนย่อย ๆ เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ **ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้** ได้แก่ รวบรวม ออกแบบ จัดระเบียบ สร้าง ประดิษฐ์หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มฝึกเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และจากการสังเกตระหว่างการฝึกเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมว่าผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ข้อความรู้ที่ได้จากการอบรม นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้เข้าอบรมได้ซักถามถึงการใช้คำกริยาที่จะระบุระดับพฤติกรรม และสามารถใช้คำกริยาที่แสดงถึงระดับพฤติกรรมชั้นต่าง ๆ ที่แสดงถึงจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังตัวอย่างการฝึกปฏิบัติของแต่ละกลุ่ม ต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 “เราต้องใช้คำที่สื่อให้เห็นถึงจุดหมายสุดท้ายว่าเราต้องการให้เด็กทำอะไรได้ อย่างเช่น ถ้าต้องการให้นักเรียนนำความรู้เรื่องการเลือกรับประทานอาหารไปใช้ อาจจะสามารภ

เขียนจุดประสงค์ ว่า นักเรียนสามารถหาวิธีการเลือกซื้ออาหารประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้หรือไม่”

กลุ่มที่ 2 “ถ้าต้องการให้นักเรียนสามารถสังเคราะห์ได้ ควรใช้คำว่า นักเรียนสามารถออกแบบอาหารแต่ละมื้อสำหรับสมาชิกในครอบครัวตนเอง หรือว่า ควรใช้คำว่า นักเรียนสามารถจัดระเบียบอาหารแต่ละมื้อสำหรับสมาชิกในครอบครัวตนเองได้”

กลุ่มที่ 3 “ถ้าเขียนว่า นักเรียนสามารถจำแนกอาหารตามประเภทของสารอาหาร และหาวิธีการทำอาหารที่เหมาะสมกับความต้องการสารอาหารให้กับตนเองได้ เราจะได้พฤติกรรม 2 ระดับ ไขใหม่ แล้วในเรื่องการวัดประเมินผลเราก็ต้องหาวิธีการที่จะวัดให้ได้ตรงตามพฤติกรรมที่เราได้กำหนดไว้ด้วยไขใหม่”

กลุ่มที่ 4 “ถ้าแค่ นักเรียนสามารถอธิบาย หรือบรรยาย หมายความว่านักเรียนได้แค่ ความความรู้ความจำ เราต้องเขียนระบุให้ได้มากกว่านี้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่เราให้ไปปฏิบัติต่อไปได้”

ตัวอย่างการทำงานกลุ่มทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมมีความสนใจและเข้าใจในเรื่องของการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้เป็นอย่างดี และยังสามารถมองภาพของการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้อีกด้วย ในการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่สามารถระบุให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์เชิงสมรรถนะที่สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ปลายทางว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ และสะท้อนถึงสมรรถนะที่ครูได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังสามารถระบุได้ว่า ในการเรียนแต่ละครั้งผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร ทำอะไรได้ ในเงื่อนไขใด และในสถานการณ์ใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2564) และ บังอร เสรีรัตน์ (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2564) และ จินตนา เทียมทิพร (สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์, 2564) ที่กล่าวสอดคล้องกันว่า ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งจะมีจุดประสงค์ 2 ชั้น คือ จุดประสงค์รวม คือ เรามองว่าในท้ายที่สุดของการเรียนครั้งนี้เด็กจะทำอะไรได้ อย่างไร ในเงื่อนไขใด ในสถานการณ์ใด ในเกณฑ์ใด ซึ่งหมายถึง เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ เด็กจะทำอะไรได้ แล้วก็คลี่ออกมา ในการคลี่ออกมาสิ่งที่สำคัญเราจะมองว่า เขาทำอะไรได้เป็นหลัก สอดคล้องกับ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนเพื่อใช้

ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557) ที่กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น สอดคล้องกับ วิทยา พัฒนเมธาดา (2559) ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถหลายอย่างในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเรื่องหลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละศักยภาพ ดังนั้นครูจึงต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้กับผู้เรียน

2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การกำหนดและเลือกสาระการเรียนรู้ ซึ่งในการเลือกสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสุขศึกษา สามารถนำหลาย ๆ เนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกันมาสอนรวมกันและยังนำไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่น ๆ ได้อีกด้วย วิทยากรจึงให้ผู้เข้าอบรม จับบัตรคำคนละ 1 ใบ แล้วให้ผู้เข้าอบรมไปจับกลุ่มกับผู้เข้าอบรมคนอื่นที่คิดว่าได้คำหรือข้อความที่มีความเชื่อมโยงกัน โดยในแต่ละกลุ่มจะต้องมี 3 - 5 คำ ภายในเวลา 2 นาที เมื่อหมดเวลา ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบการลำดับเนื้อหาในการสอนตามบัตรคำที่ตนและสมาชิกในกลุ่มได้ โดยสามารถใช้สมาร์ทโฟนของตนเองค้นหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมได้ 1 นาที เมื่อครบกำหนดเวลา ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการเรียงลำดับและคัดเลือกเนื้อหาการสอนตามบัตรคำที่ได้ เช่น

กลุ่มที่ 1 ได้คำว่า “อาหาร” “อ้วน” “เบาหวาน” และได้มีการจัดลำดับการสอนโดยการสอนเรื่องโภชนาการ ภาวะโภชนาการเกิน และโรคที่เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการที่ไม่เหมาะสม

กลุ่มที่ 2 ได้คำว่า “ฟิตเนส” “ขนมขบเคี้ยว” “แปรงสีฟัน” ได้จัดลำดับและเลือกเนื้อหาในการสอนเรื่อง การดูแลสุขภาพ สุขอนามัยของตนเอง และการเลือกรับประทานอาหาร

จากการทำกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความสนใจและค้นพบการรวมหลาย ๆ สาระเข้ามาเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของวิชาสุขศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เหมาะที่จะนำมาจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2564) และ บังอร เสรีรัตน์ (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2564) และ ทิศนา เขมมณี (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2564) และ จินตนา เทียมทิพร (สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์, 2564) ที่กล่าวสอดคล้องกัน ในประเด็นดังกล่าวว่า ในการเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสอนสามารถนำมาสอนได้ทั้งหมดโดยที่สามารถนำมารวมหรือเชื่อมโยงจากเรื่องที่ยาก ใกล้เคียง ไปสู่เรื่องที่ยากหรือเข้าใจได้ยาก สอดคล้องกับ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) กล่าวว่า การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมายคือมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิตเป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงเป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการจึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญเป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งจะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานการเรียนการสอนเป็นการบูรณาการมากขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนสามารถไปได้เร็วหรือช้าแตกต่างกันได้ โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จคือการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา ดังนั้น ในเบื้องต้น ผู้เรียนอาจไม่จำเป็นต้องรู้อะไรจำนวนมากในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้ แต่จะต้องรู้ให้ถ่องแท้ในเรื่องที่จะต้องทำ เพื่อให้สามารถทำงานใช้การให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตในสถานการณ์ที่หลากหลายได้ แล้วจึงจะพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ดีขึ้นยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ

3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หลังจากวิทยากรให้ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) และการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ โดยมีการยกตัวอย่างรูปแบบหรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายและออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ทำให้มีผู้เข้าอบรมซักถามถึงรูปแบบการสอนต่าง ๆ ดังนี้

“การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน เป็นการเรียนรู้อย่างตื่นตัวครบทั้ง 4 ด้านหรือไม่”

“ถ้าจะให้มีการเรียนรู้อย่างตื่นตัวต้องทำให้ครบทั้ง 4 ด้าน หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่ง ถ้าเราให้นักเรียนเขียนผังความคิดซึ่งเป็นการตื่นตัวเพียงด้านเดียว จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะได้ไหม”

“การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้

ชีวิต ถ้าเราใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น CIPPA มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของเราได้ หมายความว่าเราสามารถจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างถูกต้องใช้ใหม่”

จากการทำกิจกรรมนี้ ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2564) และ ทิศนา ขัมมณี (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2564) และ บังอร เสรีรัตน์ (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2564) และ ชนิตา ไกรเพชร (สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2564) และ จินตนา เทียมทิพร (สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์, 2564) กล่าวสอดคล้องกันว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษาชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เกิดทักษะในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง นอกจากนี้ วิทยา พัฒนเมธาดา (2559) ยังได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้คือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่ มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับสิ่งแวดล้อมความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้ สอดคล้องกับ สุมน อมรวิวัฒน์ (2543) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะต้องคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐานและผู้สอนจะต้องหากวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ผู้สอนควรจะต้องฝึกให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนเพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้ และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ได้เสนอแนะไว้ กล่าวคือ ใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้มีประสิทธิภาพและสมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวันเพิ่มขึ้นด้วย เป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น เป็นการใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้ว เป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการแล้วยังช่วยทำให้การทำกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

4) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ วิทยากรให้ความรู้เรื่องหลักการและวิธีการเลือกใช้สื่อ และการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะกับลีลาการเรียน และยกตัวอย่างคลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับสาระสุขศึกษาจาก Mahidol channel การเรียนผ่านระบบทางไกลวังไกลกังวล YouTube และคลิปวิดีโอ ที่คุณครูสุขศึกษาจัดทำในช่วงการเรียนการสอนออนไลน์ หลังจากนั้นให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปรายถึงข้อดี – ข้อเสียของสื่อจากแต่ละแหล่ง และให้ผู้เข้าอบรมออกแบบสื่อออนไลน์หรือสื่อการสอนในห้องเรียน พร้อมทั้งนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าอบรมท่านอื่น ๆ ผู้เข้าอบรมได้มีการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนที่อยู่ไกล สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดี ถ้าทำคลิปพวกนี้เด็กจะไม่สามารถดูได้ แต่เราสามารถให้เขาไปเรียนรู้ของจริงจากในหมู่บ้านได้ อย่างเช่นเรื่องของอาหาร เราพาเขาไปดูแม่ค้าขายขนมให้เขาสาธิตวิธีการทำ แล้วก็ให้ความรู้ไปว่าส่วนผสมแต่ละอย่างให้สารอาหารประเภทไหน แล้วเราพาเขาไปตลาดนัด และให้เขาลองเลือกซื้อ ขนม หรือ อาหาร 1 อย่าง แล้วให้เขามาเปรียบเทียบกัน ว่าอาหารของใคร มีสารอาหารที่มีคุณค่ามากน้อย”

“เราใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ใกล้ตัว อย่างห่อขนมที่เขากินกันนี้แหละ เอามาสอนในเรื่องของสารอาหาร ทัดให้เขาดูฉลากอาหาร คุณค่าทางโภชนาการอะไรแบบนี้ หรือบางที่เด็กพกครีมมาโรงเรียน เจอก็เอามาสอนเรื่องของผู้บริโภค เรื่องเครื่องสำอาง การเลือกซื้อ เด็ก ๆ ก็สนุกไป มีความเข้าใจในการเลือกซื้อไม่หลงซื้อของมั่ว ๆ ได้ประโยชน์กับตัวเองด้วย”

“โรงเรียนเราอยู่ใกล้สถานีอนามัย เวลาที่ต้องสอนเรื่องโรค หรือการปฐมพยาบาล เราก็พาไปให้หมอเขาสาธิตให้ดู ให้เด็กได้เห็นของจริงไปเลย ยิ่งตอนนี้ อากาศใกล้ ๆ มีผู้สัมผัสเสี่ยงสูง เราก็พาไปรับความรู้เรื่องของการดูแลและป้องกันตนเอง จากหม้อที่อนามัยเลย เด็กเข้าใจ เห็นภาพชัดเจน และสามารถเอามาปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัดเลย อย่างเรื่องใส่แมสเนี่ย ใส่ติดหน้ากันเลย เมื่อก่อนมีอาย ไม่ค่อยใส่กัน”

จากกิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรม มีความสามารถในการใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ตนสอน และสามารถนำสิ่งที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวมาเป็นสื่อในการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2564) และ บังอร เสรีรัตน์ (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2564) และ จินตนา เทียมจิพร (สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์, 2564) กล่าวว่าจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนไปถึงสมรรถนะที่ต้องการจะต้องเป็นไปในรูปแบบที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติพัฒนา ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ตำรา สื่อออนไลน์ วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือแม้แต่สภาพแวดล้อมของชุมชน ตามบริบทของการจัดการเรียนการสอน และให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

และสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2555) ที่กล่าวว่า การศึกษาและการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบันได้พัฒนาภายใต้กระแสแห่งเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบหรือกระบวนการที่เรียกว่า “การศึกษาแห่งเทคโนโลยี” ซึ่งหมายถึงการนำเอาเทคโนโลยีและองค์ความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ เข้ามาปรับใช้ในการจัดการศึกษาเรียนรู้อย่างกว้างขวางและแพร่หลายในสังคมโลกปัจจุบัน รูปแบบของการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนแบบปกติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวไกล เกิดทั้งประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้เรียกว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ผสมผสานโมดูล (Module) การเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่าย Online ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติ ทั้งนี้จะต้องให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือ Blended Learning เป็นรูปแบบการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการเรียนรู้รวมทั้งการฝึกอบรมในยุคแห่งสังคมสารสนเทศในปัจจุบัน ซึ่งเป็นลักษณะการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ทั้งในลักษณะเผชิญหน้า (Face-to-face) และการเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated) ในการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลาย การนำเอารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานมาใช้นั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ให้พร้อมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนให้เกิดขึ้น

5) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้นี้ หลังจากที่วิทยากรให้ความรู้เรื่องการวัดประเมินผลผู้เรียนภายใต้สถานการณ์การแพร่กระจายของเชื้อโรคโคโรนา 2019 แล้วนั้น ได้แนะนำให้ผู้เข้าอบรมทดลองทำแบบทดสอบออนไลน์โดยใช้กูเกิลฟอร์ม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการที่แต่ละท่านใช้ในการวัดและประเมินผลในปัจจุบัน ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นและซักถามในประเด็นต่าง ๆ ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“ตามปกติ เราใช้การวัดประเมินผลด้วยการสอบ แล้วถ้ามาจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การสอบ จะยังใช้ได้ใช่ไหม”

“ถ้าเราจะให้วัดผลการปฏิบัติของเด็ก เราควรจะต้องดูเวลาเขาทำ แล้วถ้าเราให้ผู้ปกครองเขาช่วยประเมินก็ได้เหมือนกันใช่ไหม”

“ในเรื่องที่เราสอนแต่ละเรื่อง เราสามารถเลือกวิธีการประเมินได้หลายแบบใช้ไหม อย่างเช่น ประเมินจากการสอบ ประเมินจากแฟ้มสะสมงาน”

“ไม่ว่าเราจะเลือกวิธีการประเมินแบบใด เราก็ต้องเอาจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่เราต้องการให้เกิดกับเด็กนักเรียนเป็นตัวตั้งต้นในการหาวิธีการประเมินใช้ใหม่”

จากการซักถามในกิจกรรมนี้ ทำให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจเรื่องการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมากขึ้น วิธีการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้จะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ตั้งแต่เริ่มต้น อาจจะใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผล เพื่อให้เห็นถึงความสามารถหรือสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ อาจมีการวัดผลเป็นระยะ หรือวัดผลย่อย จนกระทั่งถึงจุดหมายสุดท้ายซึ่งต้องเห็นสมรรถนะเชิงประจักษ์ จึงควรประเมินตามสภาพจริง จากพฤติกรรมการปฏิบัติ จากแฟ้มสะสมงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2564) และ ทิศนา แคมมณี (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2564) และ บังอร เสรีรัตน์ (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2564) และ ชนิตา ไกรเพชร (สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2564) และ สอดคล้องกับ Gagné et al. (2005) กล่าวสอดคล้องกันว่าการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไร ว่าไปถึงเป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า(Formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ การประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินผลการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สมจิต จันทรฉาย (2557), วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ (2560) และ สราวุธ ชัยยานุกร (2563) ได้กล่าวถึง การพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลว่า การประเมินความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในบทเรียนแล้ว จะต้องเป็นการประเมินตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลต้องวัดการปฏิบัติของผู้เรียนได้ และข้อมูลจากการประเมินความก้าวหน้านำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ทราบอุปสรรคของผู้เรียนที่ประสบในระหว่างการเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนำข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนแล้ว ข้อมูลดังกล่าวยังช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมีก่อนเริ่มการเรียนอีกด้วย ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ พบว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรจारी เกตุมาโร (2555) พบว่า การอบรมเป็นกระบวนการในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเสริมสร้างความรู้และการ

ปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะความชำนาญ และความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุม การดำเนินการ ตั้งแต่การวางแผน การจัดการเรียนรู้ จนถึงการประเมินผล (วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช, 2542) และสอดคล้องกับ ศิรินิรันดร์ ปัญญาพุนตระกูล (2558) ที่กล่าวว่า การอบรม คือ กระบวนการที่ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะคต ของบุคคลให้เป็นในทางที่ดีขึ้น และเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความชำนาญให้แก่บุคคลขององค์กรในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชิต จันทศิลา (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า 1) สมรรถนะด้านความรู้ของครู สมรรถนะด้านทักษะของครู และสมรรถนะด้านคุณลักษณะของครู หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผล พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัด และสมรรถนะที่สอดคล้องกัน ปรับปรุงการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและกระบวนการกลุ่มมากขึ้น เชื่อมโยงสมรรถนะและสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เปลี่ยนบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เด็กได้คิด ได้สื่อสาร มีการตรวจสอบว่าทำแล้วเด็กเกิดสมรรถนะหรือไม่ มีการเชื่อมโยงและใช้คำถามเพื่อให้เด็กได้สมรรถนะที่ต้องการ กระตุ้นให้เด็กได้ใช้สมรรถนะอื่นมากขึ้น และมีการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ด้านการประเมินผลตามสมรรถนะ มีการประเมินที่หลากหลายขึ้น โดยมีการประเมินจากผลการปฏิบัติของนักเรียน ประเมินจากผลงานนักเรียน และประเมินจากการมีส่วนร่วมของนักเรียนมากขึ้น ด้านลักษณะและเทคนิคการสอนที่ครูนำมาใช้ จากการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้และสังเกตการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปรับกิจกรรมเป็น Active Learning ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีวิธีการและเทคนิคการสอน เช่น ลงมือปฏิบัติฝึกปฏิบัติหน้าชั้นเรียน ลองผิดลองถูก ทดลอง ใช้กระบวนการกลุ่ม ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นนักเรียน ใช้กิจกรรมการเล่น เกม ปริศนา คำทาย คำคล้องจอง ร้องเพลง บทบาทสมมติ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย เช่น ของจริง นิทาน รูปภาพ สื่อจาก You Tube ช่วยในการเรียนรู้ของเด็ก เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบตัว ทักษะปฏิบัติจริง และกระบวนการกลุ่ม

2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุขศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะของครูสุขศึกษาของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรอบรมที่พัฒนาขึ้น หลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติ เท่ากับ 2.22 คะแนน โดยมีการปฏิบัติในระดับพอใช้ (1.76 – 2.50 คะแนน) หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติ เท่ากับ 3.33 คะแนน โดยมีการปฏิบัติ ในระดับดีมาก (3.26 – 4.00 คะแนน)

ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการอบรมส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะของครูสุขศึกษา วิทยากรมีจุดมุ่งหมายที่ความสามารถในการปฏิบัติได้โดยการผสมผสาน ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่จำเป็นต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้ รวมถึงมีการฝึกปฏิบัติในทุกหน่วยการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการฝึกฝนและนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติ นอกจากนี้ วิทยากรได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะมาเป็นเป้าหมายในทุกแผนการจัดการอบรม ดังนี้

“ครูสุขศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะที่สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551”

“ครูสุขศึกษาสามารถเลือกหรือกำหนดเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด”

“ครูสุขศึกษาออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้”

“ครูสุขศึกษาสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะได้”

“ครูสุขศึกษาสามารถสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนสมรรถนะได้”

นอกจากนี้ วิทยากรได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เข้าอบรมได้มีการปฏิบัติหรือลงมือทำ ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว เช่น ให้ผู้เข้าอบรมใช้สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก ในการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อร่วมเล่นเกมสตอบคำถาม และค้นหาคำตอบในการทำใบงานต่าง ๆ และยังได้มีการให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปรายในการคัดเลือกเนื้อหาต่าง ๆ ในรายวิชาสุข

ศึกษาที่จะนำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้ช่วยกันพิจารณาเนื้อหาที่สอดคล้องกันซึ่งอาจจะอยู่ในหน่วยการเรียนรู้อื่น อีกทั้งยังให้ลองคิดว่าจะสามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดได้บ้าง นอกจากนี้ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ การฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการออกแบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมใช้ข้อมูลที่ได้จากการร่วมกันอภิปรายมาใช้ในการฝึกการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกเนื้อหาสาระที่ต้องการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวิทยากรเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ แต่ละกลุ่มได้ร่วมกันออกแบบและกล่าวถึงการเขียนจุดประสงค์ของกลุ่มตนเอง ดังนี้

1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในระหว่างที่ร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม และปฏิบัติการออกแบบจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงพฤติกรรม ให้ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย และเขียนลงในกระดาษ โดยมีวิทยากรเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำ ผู้เข้าอบรมมีการให้ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกกลุ่มของตน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 “เราต้องเขียนจุดประสงค์โดยที่ระบุให้เห็นพฤติกรรมที่เด็กจะสามารถทำได้”

กลุ่มที่ 2 “เราต้องกำหนดจุดประสงค์ให้ครบทั้ง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ”

กลุ่มที่ 3 “เราลองคิดดูก่อนใหม่ว่าท้ายที่สุดแล้วเราต้องการให้เด็กทำอะไร ทำอะไรได้บ้าง แล้วเราค่อย ๆ แยกออกเป็นเรื่องย่อย ๆ ”

กลุ่มที่ 4 “เราต้องมุ่งเน้นให้ไปถึงสิ่งที่เด็กจะนำไปใช้ได้ หรือปฏิบัติได้จริงในชีวิต”

ในการฝึกการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจและได้กล่าวถึงวิธีการกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ว่าการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ต้องเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้ ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการระดับสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นลำดับ โดยใช้ทักษะเป็นตัวนำ โดยอาจกำหนดจุดประสงค์หลักและจุดประสงค์รองให้เห็นว่าผู้เรียนต้องทำอะไรได้ ในระดับใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ต่อจากนั้น วิทยากรให้แต่ละกลุ่มเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเพื่อให้ผู้เรียนไปถึงจุดประสงค์ที่ผู้เข้าอบรมได้วางไว้ แต่ละกลุ่มได้กล่าวถึงเนื้อหาที่เลือกของกลุ่มตนเอง ว่า

กลุ่มที่ 1 “ถ้าเรากำหนดว่าเด็กสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อตนเองได้ เราก็ต้องสอนเรื่อง ธงโภชนาการ แล้วก็ปริมาณสารอาหารที่ร่างกายต้องการ แล้วอะไรอีกดีล่ะ”

กลุ่มที่ 2 “แล้ว ถ้าให้เด็กสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าคุ้มราคา เราจะต้องสอนอะไรบ้าง สารอาหาร ปริมาณอาหาร อาหารหลัก 5 หมู่ เพิ่มเรื่องไขมันด้วยดีไหม”

กลุ่มที่ 3 “เรากำหนดว่า ผู้เรียนสามารถเลือกอาหารให้ตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม อันนี้ ต้องสอนถึงเรื่องภาวะโภชนาการเกิน โรคอ้วน การออกกำลังกายด้วยเลย จะได้นำไปใช้ได้”

กลุ่มที่ 4 “ถ้าเราบอกว่า เด็กสามารถเลือกอาหารในแต่ละมื้อให้เหมาะสมกับคนในครอบครัวได้ ก็จะต้องมีเรื่องของอาหารในแต่ละช่วงวัย ฉลากอาหาร แล้วแบบนี้สอนเรื่องโรคด้วยเลยดีไหม”

แสดงให้เห็นว่า ในการฝึกการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจ และได้กล่าวถึง วิธีการกำหนดจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ว่าการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้น ต้องเน้นให้เห็นถึงทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องทำได้ ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้ชัดเจน สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการระบุระดับสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นลำดับ โดยใช้ทักษะเป็นตัวนำโดยอาจกำหนดจุดประสงค์หลักและจุดประสงค์รองให้เห็นว่าผู้เรียนต้องทำอะไรได้ ในระดับใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Smith and Ragan (1999) ที่ได้กล่าวถึงขั้นการออกแบบการเรียนการสอนไว้ว่า การวิเคราะห์การเรียนการสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไปสิ่งที่ผู้ประเมินควรวิเคราะห์ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (Learning contexts) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (Learning task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้ และการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อตอบคำถามว่าจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงการจัดลำดับก่อนหลังของการนำเสนอกิจกรรมและการบริหารชั้นเรียน

2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ วิทยากรให้แต่ละกลุ่มเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเพื่อให้ผู้เรียนไปถึงจุดประสงค์ที่ผู้เข้าอบรมได้วางไว้ แต่ละกลุ่มได้กล่าวถึงเนื้อหาที่เลือกของกลุ่มตนเอง ว่า

กลุ่มที่ 1 “เอาตัวอย่างอาหารหลาย ๆ อย่างมาให้นักเรียนเปรียบเทียบกันดีไหมว่า ควรเลือกรับประทานอาหารประเภทไหน สอนวิธีทำอาหารง่าย ๆ แต่ได้รับสารอาหารครบด้วยดีไหม ให้เด็กได้ลงมือทำอาหารเอง”

กลุ่มที่ 2 “เรากำหนดสถานการณ์ใหม่ ว่า ในมือกลางวัน นักเรียนมีเงิน 50 บาทจะเลือกซื้ออาหารอะไรบ้าง ในโรงอาหารของโรงเรียน แล้วให้เด็กนักเรียนอธิบายเหตุผลที่เลือกอาหารชนิดนี้”

กลุ่มที่ 3 “ให้นักเรียนลองจัดเมนูอาหารใน 1 วัน ให้กับตนเอง และเพื่อนสนิท พร้อมทั้งให้อธิบายเหตุผล พอได้ไหม”

กลุ่มที่ 4 “ให้นักเรียนสังเกตอาหารที่บ้านในแต่ละมื้อว่ามีอะไรบ้าง และให้ทำวงล้อเมนูอาหาร 3 มื้อ ดีไหม”

การแสดงออกของผู้เข้าอบรม แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่สามารถเลือกเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกันเข้ามาสอนรวมกันได้ โดยการเชื่อมโยงเรื่องที่ยากใกล้ตัว ไปสู่เรื่องที่ยาก หรือเข้าใจได้ยากได้ สอดคล้องกับแนวคิด ของ Smith and Ragan (1999), Gagné et al. (2005) และ สราวุธ ชัยยานุกร (2563) ในการออกแบบการเรียนการสอนมีหลักการพื้นฐานที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเพื่อช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ คือต้องคำนึงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มากกว่ากระบวนการสอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ในส่วนของกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ซึ่งกล่าวว่าการตื่นตัวทางสติปัญญา (Intellectually active) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมอง ฝึกการใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การให้คิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ มีความท้าทายและมีความหมายต่อตนเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิดและการกระทำ (Engagement) ในเรื่องที่เรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างตื่นตัวได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา (Intellectually active) คือการคิด ผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจในประเด็นที่ท้าทาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิดและการกระทำ วิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญาได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่ม กรณีศึกษา บทบาทสมมติ ร่วมกันเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เช่น เทคนิคหมวกหกใบ แผนผังความคิด เป็นต้น

3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วิทยากรให้แต่ละกลุ่มทดลองออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กลุ่มของตนเลือก โดย

ให้ผู้เรียนไปถึงจุดประสงค์ที่ผู้เข้าอบรมได้วางไว้ แต่แต่ละกลุ่มได้กล่าวถึงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มตนเองว่า

กลุ่มที่ 1 “เอาตัวอย่างอาหารหลาย ๆ อย่างมาให้นักเรียนเปรียบเทียบกันดีไหมว่า ควรเลือกรับประทานอาหารประเภทไหน สอนวิธีทำอาหารง่าย ๆ แต่ได้รับสารอาหารครบด้วยดีไหม ให้เด็กได้ลงมือทำอาหารเอง”

กลุ่มที่ 2 “เรากำหนดสถานการณ์ใหม่ ว่า ในมือกลางวัน นักเรียนมีเงิน 50 บาทจะเลือกซื้ออาหารอะไรบ้าง ในโรงอาหารของโรงเรียน แล้วให้เด็กนักเรียนอธิบายเหตุผลที่เลือกอาหารชนิดนี้”

กลุ่มที่ 3 “ให้นักเรียนลองจัดเมนูอาหารใน 1 วัน ให้กับตนเอง และเพื่อนสนิท พร้อมทั้งให้อธิบายเหตุผล พอได้ไหม”

กลุ่มที่ 4 “ให้นักเรียนสังเกตอาหารที่บ้านในแต่ละมื้อว่ามีอะไรบ้าง และให้ทำวงล้อเมนูอาหาร 3 มื้อ ดีไหม”

การแสดงออกของผู้เข้าอบรมในการฝึกการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมเห็นภาพการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และสามารถระบุกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้เข้าอบรมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันสรุปผล ซึ่งการแสดงออกของผู้เข้าอบรม สอดคล้องกับ แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ในส่วนของกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ซึ่งกล่าวว่าการตื่นตัวทางสังคม (Socially active) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น เรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้ตรวจสอบความคิดของตนเอง ขยายความคิด และเรียนรู้จากผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว รับรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้น การจัดการเรียน การรู้เชิงรุกด้านสังคมนั้นสามารถใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อยโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม บทบาทสมมุติ ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำกลุ่ม ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกันเป็นทีม หรือใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Model) รูปแบบการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning Model)

4) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมเลือกกำหนดสื่อที่ต้องการใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติไปแล้ว ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 3 โดยให้มีการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เมื่อเลือกของตนเองได้แล้ว ให้ร่วมกันอภิปรายถึงข้อดี หรือ

ข้อจำกัด และให้ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มช่วยกันเสนอแนวทางในการพัฒนาสื่อที่สมาชิกเลือกมาใช้ แต่กลุ่ม ได้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อประเภทต่าง ๆ ที่สมาชิกเลือกใช้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 “สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีครูหลาย ๆ คนทำลง YouTube ที่ใช้อยู่ ก็ทันสมัยดี เราก็อยากให้เด็กนักเรียนเราได้ดูเหมือนกัน แต่ว่าโรงเรียนของเรามีคอมพิวเตอร์ไม่กี่เครื่อง ไม่พอกับจำนวนเด็กนักเรียน ถ้าจะให้นั่งดูรวมกัน ก็ยากหน่อยช่วงนี้”

กลุ่มที่ 2 “โรงเรียนเราอยู่ในแหล่งชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนเครือข่าย รอบ ๆ ชุมชน ส่วนใหญ่ทำการเกษตร เราก็ใช้คนชุมชนของเราเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่าง เรื่องโภชนาการ เราก็ร่วมกับครูการงานฯ ให้ป้าเขามาสาธิต และสอนการทำอาหารให้เด็ก วัตถุประสงค์ ก็ให้เด็ก ๆ เอามาจากบ้าน เช่น ใครปลูกผักก็เก็บผักมา ใคร เลี้ยงไก่ก็เอาไข่มา บ้านใครทำนา ก็เอาข้าวมาหุง สอนเรื่องวิตามินจากข้าวได้อีก เห็นภาพชัดเจนดี”

กลุ่มที่ 3 “ส่วนใหญ่ ที่โรงเรียนจะใช้สื่อการสอน จากไกลกังวล ซึ่งก็ได้ความรู้ดี น่าสนใจ แต่ว่า ครูในโทรทัศน์ โตตอบกับเด็กไม่ได้ วันไหนจะสอน ต้องดูมาก่อน ทำความเข้าใจมาก่อนเพื่อเวลาเด็กสงสัย จะได้ช่วยกันหาคำตอบ บางครั้งถ้ามีรถมาเกี่ยวข้าวก็ดูไม่รู้เรื่อง เสียมันตั้งมาก”

กลุ่มที่ 4 “ช่วงนี้ ที่โรงเรียนใช้การเรียนการสอนออนไลน์ ก็ใช้แต่ power point กับ ใบงาน ใน Classroom อยากได้สื่อที่น่าสนใจกว่านี้ มีเพื่อนครูคนไหนพอแนะนำได้บ้างไหมคะ ตัวเองก็ไม่ค่อยเก่งเรื่องทำคลิปด้วย หรือมีใครพอจะแบ่งปันคลิปที่ใช้อยู่ให้ได้บ้างไหมคะ”

การแสดงผลของผู้เข้าอบรมแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมเห็นถึงความสำคัญของการเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทของโรงเรียน ชุมชน และข้อจำกัดของตนเองในขณะเดียวกันก็สามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสาระที่เรียน นอกจากนี้ ยังมีการให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันในการแบ่งปัน และแนะนำสื่อการสอนที่ใช้อยู่ให้กับเพื่อนผู้เข้าอบรมอีกด้วย แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีการเลือกใช้สื่อที่อยู่รอบ ๆ ตัว ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (Active participation: social) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะช่วยขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของบุคคลให้กว้างขวางขึ้น และการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุก มีชีวิตชีวามากขึ้นหากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (ทิตานา แคมมณี, 2545) และในการเลือกใช้สื่อของครูนั้น ครูคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุนน อมรวิวัฒน์ (2543) ที่กล่าวว่า ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ความ

ต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ประไพ ฉลาดคิด (2548) ที่กล่าวว่า บริบทในการเรียนการสอนที่ต้องการให้เกิดผลที่ดีทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน นั้น สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงได้แก่ ความเหมาะสมของสีในห้องเรียน การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลม เสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน เช่น เสียงรถยนต์วิ่งผ่านไปมา กลิ่นเหม็นจากตลาดสด เป็นต้น การเลือกใช้สื่อการสอน ตามบริบทของตนเองนั้น สอดคล้องกับ วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 20 คน ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับดี ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และในการที่ผู้เข้าอบรม มีการให้คำแนะนำ และช่วยเหลือกัน นั้นเป็นไปตามกระบวนการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และประเสริฐ มงคล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ศึกษาความคิดเห็นเป็นของครูที่มีต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็น ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ จำนวน 8 คน และนักเรียน จำนวน 291 คน โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยการใช้แผนการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนและด้านการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับสูง ครูมีความคิดเห็นต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การออกแบบการวัดประเมินผลการเรียนรู้ วิทยากรให้ผู้เข้าอบรม ร่วมกันอภิปรายและช่วยกันออกแบบการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง ซึ่งในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มนั้น ได้มีการแสดงความคิดเห็น และมีข้อซักถาม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 “เราต้องการประเมินให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เด็กนักเรียนปฏิบัติได้จริง เราจะให้ผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมเด็กพร้อมกันเราได้ไหม”

กลุ่มที่ 2 “เราสอนออนไลน์ ถ้าเราจะดูว่าเด็กสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เราจะใช้วิธีประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน ร่วมกัน การให้ผู้ปกครองประเมินผลงานของเด็กนักเรียน หรือสัมภาษณ์ผู้ปกครองด้วย ได้หรือไม่”

กลุ่มที่ 3 “เราอยากให้เด็กสามารถเอาความรู้ที่ตัวเองมีไปถ่ายทอดให้คนอื่นต่อไปได้ เราจะประเมินด้วยชิ้นงานจากการทำโครงการของเขาได้ไหม”

กลุ่มที่ 4 “ของกลุ่มเรา เลือกรูปแบบการประเมินหลาย ๆ แบบ ตามจุดประสงค์ และประเมินย่อย ๆ ตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ไหม”

การแสดงออกของผู้เข้าอบรมทำให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงความสำคัญของการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลดีต่อตัวผู้เรียน สอดคล้องกับ แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของ Gagné et al. (2005) กล่าวว่าการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้วขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือการประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า(Formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ การประเมินความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผลสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการและตัดสินผลการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สรวุฑ ชัยยานุกุล (2563) ที่กล่าวว่า ควรมีการประเมินผลครอบคลุมทั้ง กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และน่าสนใจมากขึ้น การประเมินผลผู้เรียน ไม่ควรมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรให้ได้ข้อมูลที่นำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และการประเมินความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในบทเรียนแล้ว จะต้องเป็นการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลต้องวัดการปฏิบัติของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่เสนอว่าในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้มีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) การประเมินผลรวบยอดจะมุ่งวัด

สมรรถนะที่เป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไม่ใช่เวลามากกับการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก 2) วัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีใช้องค์กลุ่ม และมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ที่ตรวจสอบได้ 3) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) การใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) การประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) 4) ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น เตรียมบริบทเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์เสมือนจริงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน 5) ประเมินผู้เรียนไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป 6) การรายงานผลโดยการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

นอกจากนี้ พบว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2556) กล่าวไว้ว่า การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นความร่วมมือร่วมใจของครูและเพื่อนครูเป็นกิจกรรมต่อการฝึกอบรมแต่ละครั้งหรือการร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะประสบผลสำเร็จ เช่น วางแผนการสอนร่วมกัน ร่วมกันพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการหรือขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และประเสริฐ มงคล (2560) ได้ศึกษาการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยใช้การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 3) ประเมินทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนและ 4) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน หลังได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนและด้านการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับสูง 2) ครูมีความคิดเห็นต่อการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับสูง 4)

คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และทศนา แชมมณี (2560) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การพิจารณาหลักสูตร ปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน กำหนดเนื้อหาและมโนทัศน์ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดยุทธศาสตร์การสอน กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอน และกำหนดการวัดและประเมินผล พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องคำนึงถึง คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เฉลิม พิกอ่อน (2552) ที่กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นงานที่สำคัญ เนื่องจากการสอนจะประสบความสำเร็จ ด้วยดีหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ ผู้สอนทุกคนจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดแนว คือมองเห็นตั้งแต่เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียน การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะยืนยันได้ว่า ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ในการจัดอบรม หากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) วิทยากรควรจัดให้มีกิจกรรมหรือกระบวนการอบรมที่ทำให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทั้งทางกาย (physically active) สติปัญญา (intellectually active) สังคม (socially active) และอารมณ์ (emotionally active) เพื่อทำให้ผู้เข้าอบรมได้สัมผัสประสบการณ์จริงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

1.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถะนั้น เพื่อให้สะดวกและง่ายในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูผู้สอนควรระบุให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ปลายทาง อาทิเช่น การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สะท้อนว่า

ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ และสะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะที่ครูกำหนดไว้ รวมทั้งครูผู้สอนควรคิดคำนึงว่าในท้ายที่สุดของการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ ผู้เรียนจะทำอะไรได้ อย่างไร ในเงื่อนไข ในสถานการณ์ และในเกณฑ์ใด ซึ่งจะทำให้ผู้สอนเห็นภาพของจุดประสงค์รวม และจุดประสงค์ย่อย ๆ ซึ่งจะเป็แนวทางให้ครูผู้สอนสามารถนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์เชิงสมรรถนะได้

1.3 ในการจัดการเรียนรู้อานสมรรถนะ ครูผู้สอนควรคัดเลือกสาระการเรียนรู้อวมหลาย ๆ สาระเพื่อออกแบบบูรณาการสาระการเรียนรู้อเป็นหน่วยการเรียนรู้อเดียวกันที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยหน่วยการเรียนรู้อที่ครูผู้สอนนำมารวมหรือเชื่อมโยงจากเรื่องที่ย่าย เรื่องใกล้ตัว เรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ และมีสมรรถนะในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่จะพบในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

1.4 การกำหนดจัดกิจกรรมการเรียนรู้อานสมรรถนะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะนั้น จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การได้รับการปรึกษา การชี้แนะ การนำความรู้ไปใช้ รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อกับผู้อื่น เกิดทักษะในการเรียนรู้อด้วยตัวเอง การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อที่แท้จริง ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน การจัดการเรียนรู้อเชิงรุก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อที่ส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างดีมาก

1.5 การกำหนดสื่อในการจัดการเรียนรู้อานสมรรถนะนั้น นอกจากครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้อและสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนแล้ว ควรเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ ๆ ตัว โดยเฉพาะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่จริงในบริบทแวดล้อมของผู้เรียน อาทิเช่น สื่อออนไลน์ วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแม้แต่สภาพแวดล้อมของชุมชน ตามบริบทของการจัดการเรียนการสอน และให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระได้มีโอกาสเรียนรู้อในสถานการณ์จริง ซึ่งจะเป็สิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสมรรถนะในการใช้ชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการสอนสุขศึกษาอีกด้วย

1.6 ในการออกแบบการวัดประเมินผลของครู เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้อานสมรรถนะ ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อ โดยใช้วิธีการประเมินผลรวบยอด อย่างเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยเลือกใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย มีการวัดผลเป็นระยะหรือวัดผลย่อย จนกระทั่งถึงจุดหมายสุดท้ายซึ่งต้องเห็นสมรรถนะเชิงประจักษ์ จึงควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง เช่น การปฏิบัติจริง แฟ้มสะสมงาน การประเมินโดยเพื่อนหรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2. ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลการนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรอบรมไปใช้จริงของครูสุขศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2562). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรวิชญ์ โสภกา. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติคอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 87-102.
- กิริณา ชันติโกสม. (2561). การใช้วิธีโค้ชและระบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาทันตแพทย์ระดับปริญญาตรี คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 6(2), 29-37.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียง ฐิติจำเริญพร, ซาลินี ตรีวิทย์, และ สรีพันธ์ สุวรรณมรรคา. (2562). การพัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพโดยใช้แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นฐานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 21-41.
- เกียรติภูมิ มะแสงสม, วัลนิกา ฉลากบาง, และ ทิวา แจ่มสุข. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(2), 94-102.
- เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13(1), 321-342.
- ขวัญชัย ช้วนนา, ธารทิพย์ ช้วนนา, และ เลเกีย เขียวดี. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 37(2), 77-96.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562ก). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562ข). *คู่มือครูการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562ค). รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน [เอกสารอัดสำเนา]. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562ง). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. https://www.thaiedreform.org/wp-content/uploads/2019/08/Core_competency_06.pdf
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562จ). รายงานพันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษาผ่านหลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (A Commission Report on Education Reform through Competency-Based Curriculum & Instruction). https://www.thaiedreform.org/wp-content/uploads/2019/08/Core_competency_11.pdf
- คุณพร วรณศิลป์. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(3), 25-40.
- จันทร์จारी เกตุมาโร. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างภาวะผู้นำ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขุภีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จารุวรรณ มโนมัยกิจ, ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, และ ประยูร บุญใช้. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 6(3), 115-123.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2556). การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรรม. วารสารศิลปการวิจัย, 5(2), 134-150.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2561). โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ ท่าไม้สุข และ ประเสริฐ มงคล. (2560). การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(1), 172-186.
- เฉลิม พักอ่อน. (2552). การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐานโดยเทคนิค Backward design ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ประสานมิตร.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2562). หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) กับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. วารสารวิชาการ, 22(1), 22-29.

- ชวลิต ชูกำแหง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ชาลินี เกษรพิกุล. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอน
คิดวิเคราะห์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 2(2), 200-208.
- ชูชัย สมितिไกร. (2549). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาว์ อินโย. (2533). *การประเมินโครงการ*. วี พรินท์ (1991).
- โชติกา กุณสิทธิ์. (2563). *ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์
เรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- โชติกา ภาชีผล, ณัฐภรณ์ หลาวทอง, และ กมลวรรณ ตังธอนานนท์. (2558). *การวัดและประเมินผล
การเรียนรู้*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติกา ภาชีผล. (2563). *การพัฒนาแบบลอบคู่ขนาน: การสร้างและการวิเคราะห์ความเป็นคู่ขนาน.
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา*. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ณพสร สวัสดิปัญญา. (2553). *รูปแบบการฝึกอบรมหัวหน้าแผนกวิชาเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการ
เรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต
ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.*
- ณชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. (2550). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา: บทบาทของครูกับ Active
Learning*. <http://www.pochanukul.com>
- ดลยา อินจำปา. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
สำหรับผู้ดูแลเด็ก ศูนย์การศึกษาพิเศษ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3),
195-210.
- ดวงหทัย โสมไชยวงศ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้
คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพรู [วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). *การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ. วารสารการศึกษาและพัฒนา
สังคม*, 7(1), 18-32.
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี. (2563). *การฝึกอบรม*.
<https://sites.google.com/site/duanpenporn/training>
- ทีศนา เขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตนา แคมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 19). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). *รายการผลงาน สื่อ สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. https://www.thaiedreform.org/wp-content/uploads/2019/08/Core_competency_09.pdf
- นันทวรรณ แก้วโชติ, ธัชชุต เตียมธรรม, และ พิทักษ์ เผือกมี. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 8(1), 73-85.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาสน์.
- บุศรินทร์ ใจวังโลก, สุขแก้ว คำสอน, และ เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์. (2561). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 12(2), 470-485.
- บุษราคัม ศรีจันทร์ และ สุเทพ อ่วมเจริญ. (2560). รูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งเสริม Metacognition ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), 84-99.
- ประคอง กรรณสูตร. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง ยุคะลิ่ง. (2558). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการพูดภาษาอังกฤษของครูผู้สอนที่มีวุฒิไม่ตรงสาขา โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 15(พิเศษ), 45-56.
- ประไพ ฉลาดคิด. (2548). *หลักการสอน*. เกษมศรี ซี.พี.
- ปิตมน์ส บรรลือ. (2563). *ขั้นตอนในการเขียนโครงการ เอกสารประกอบการสอน รายวิชา TVB4802 สัมมนาวิทยุโทรทัศน์*. <https://www.teacher.ssr.u.th/file.php/semina2>

- พัชรี ศรีสังข์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยปฏิบัติการสำหรับครูศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ*,
20(1). 122-136.
- พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ และ เพยาว์ ยินดีสุข. (2561). *ทักษะ 7C ของครู 4.0* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธ ธรรมสุนา. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการออกแบบการเรียนการสอนแบบฐาน
สมรรถนะสำหรับรายวิชาชีพ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไพโรจน์ เนียมนาค. (2554). *เทคนิคการจัดสัมมนาและการฝึกอบรม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มนตรี ศิริจันทร์ชื่น. (2554). *การสอนนักศึกษาในกลุ่มใหญ่ในรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา
โดยใช้การสอนแบบ Active Learning และการใช้บทเรียนแบบ e-learning*. คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2551). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. วี.เจ.พรินติ้ง.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2559). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- รัชนิวรรณ ตั้งภักดี. (2561). ผลของการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ
โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบใน
นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(3), 123-137.
- รัตนวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุท และ จำรัส อินทลาภาพร. (2561). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ
เสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับครูปฐมวัยในเขตพื้นที่ภาค
ตะวันตก: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารวิจัยและ
พัฒนาหลักสูตร*, 8(2), 116-128.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*.
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/057/T_0049.PDF
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2558). *กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของ
นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: การวิจัยกรณีศึกษา
[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อสร้างความรู้และ
สมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตหลักสูตร*

- การศึกษาระดับบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [Paper presentation]. การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15, ประเทศไทย.
- ลลิตา ธงภักดี และ สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์. (2561). การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมาเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. *วารสารชุมชนวิจัย*, 12(1), 139-153.
- เลอสันต์ ฤทธิจันทร์. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการถ่ายโยงการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี [Paper presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 2, ประเทศไทย.
- วชิรา เครือคำอ้าย และ ชวลิต ขอดศิริ. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้กระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 24(1), 121-135.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2561). *รวมบทความเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ วิธีสอน และการวัดเพื่อประเมินผลทางการพลศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรภัทร เตชะวัฒน์ศิริดำรง, ธาณี ชูกำเนิด, และ เย็นใจ สุวานิช. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานระดับมัธยมศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 205-219.
- วัชรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และ อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 12). เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). *การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารุณี ถิ่นนโชคดี. (2560). รูปแบบการพัฒนาครูภาษาไทยโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13(2), 150-181.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: สานต่อที่ท้องถิ่น*. เช่นเตอร์ดีสคัฟเวอร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สุวีริยาสาส์น.
- วิทยา ทศมี. (2560). *ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุทธานคร.

วิทยา พัฒนเมธาดา. (2559). *การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)*.

<http://www.kansuksa.com/8/>

วิไลวรรณ สิทธิ, ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, และ พจมาน ชำนาญกิจ. (2560). การพัฒนาหลักสูตร

ฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 168-179.

วีรภัทร ไหมหว. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับ

ประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(2), 1-9.

วีระยุทธ ก้อนกั้น และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), 216-228.

ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). *การจัดการเรียนรู้*. โอเดียนสโตร์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). การพัฒนาดัชนีวัดคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา.

วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 31(3), 12-29.

ศิรินรินทร์ ปัญญาบุตรระกูล. (2558). *หลักสูตรฝึกอบรม*.

<https://www.gotoknow.org/posts/397821>

เศณี ฤกษ์มงคล. (2559). *การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) วิชานวัตกรรมและ*

เทคโนโลยีการศึกษา [Paper presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 7 และ การประชุมวิชาการระดับนานาชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 8, ประเทศไทย.

สังต์ อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. *วารสาร*

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 28(2), 36-49.

สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. เพชรเกษมพรีนติ้งกรุ๊ป.

สมใจ กงเต็ม. (2553). *การศึกษาค้นคว้าความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*

การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เพชรบูรณ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชชีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สมใจ เพียรประสิทธิ์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเต็มเต็มช่องว่าง*

สมรรถนะ หลักสูตรรายวิชาชีพช่างยนต์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชชีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
 สรวาฐ ชัยยานุกร. (2563). *ทฤษฎีการเรียนรู้*. <https://sites.google.com/site/bthreiy123/khwam-hmay-khxng-thvsdi-kar-reiyn-ru>.
- สาวิตรี สิทธิชัยกานต์, มารุต พัฒนา, วิชัย วงษ์ใหญ่, และ โชติมา หนูพริก. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 76-90.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย*. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *คู่มือการปฏิบัติงานการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –2579*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา*. 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี. (2563). *การเขียนโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ*. https://www.alro.go.th/alro_th/download/PDF/KM61/61-04.pdf
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. เทียนวัฒนาพร รุ่งตั้ง.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2563). *Competency: เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้*. <http://readgur.com/doc/2130926/competency.pdf>
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). *กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศึกษบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- สุน อมรวีวัฒน์. (2543). *การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ: เอกสารการสอนชุดวิชาการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1-7*. ป.สัมพันธ์การพิมพ์.
- สุน อมรวีวัฒน์. (2547). *กัลยาณมิตรนิเทศสำหรับผู้บริหาร กลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้างโรงเรียนให้เข้มแข็ง*. ภาพพิมพ์.
- สุมาลี เชื้อชัย. (2558). *การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการศึกษาแบบเน้น*

ผลลัพธ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของครูประจำการเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2555). การเรียนรู้แบบผสมผสาน *BLENDED LEARNING*. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2 ณ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ วันที่ 14-15 สิงหาคม 2555.

<https://penpakchauypan.files.wordpress.com/2015/05/blended-learning.pdf>

สุสัณหา ยิ้มแย้ม. (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลสาร*, 42(ฉบับพิเศษ), 129-140.

อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

อนุชิต จันทศิลา. (2559). *ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อนุชิตร์ แท้สูงเนิน. (2554). *สมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในช่วง พ.ศ. 2554-2564*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). *การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning)*.

http://www.chontech.ac.th/_abichat/1/index.php?option.html

อรรถกร ชัยมูล. (2561). *ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และ สාරาญ กำจัดภัย. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้สอนระดับประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 270-284.

อัสรี สะอีดี. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 17(2), 37-48.

- อารมณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- อุทัย อินทะนาม. (2559). *ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสำหรับครูโรงเรียนบ้านพ้อพนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภูบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- เอ็มอัชมา วัฒนาบุรานนท์. (2550). *มาตรฐานวิชาชีพครูสุศึกษาและพลศึกษา. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 35(4), 57-63.*

ภาษาอังกฤษ

- Allen, I. E., & Seaman, J. (2005). *Growing by Degrees: Online education in the United States, 2005*. The Sloan Consortium. http://www.sloan-c.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf
- Becker, J. M. (2010). *Peer Coaching for Improvement of Teaching and Learning*. <http://essentialeducator.org/>
- Bernath, R. (2012). *Effectives Approaches to Blended Learning for Independent Schools*. <http://www.testden.com/partner/blended%20learn.html>
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educationalgoals - Handbook I: Cognitive Domain*. McKay.
- Carman, J. M. (2005). *Blended Learning Design: Five Keys Ingredients*. <http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20L.pdf>.
- Costa, A. L., & Garmston, R. J. (2002). *Cognitive Coaching Foundation Seminar Learning Guide* (5th ed.). Center for Cognitive Coaching.
- Diaz-Maggioli, G. (2004). *Teacher-Centered Professional Development*. ASCD.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2005). *The systemic design of Instruction* (8th ed.). Allyn and Bacon.
- Ebel, R. L., & Frisbie, D. A. (1986). *Essentials of educational measurement* (4th ed.). Prentice-Hall.
- Gagné, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2005). *Principles of Instructional design* (5th ed.). Thomson Wadsworth.
- Gall, M. D., & Vojtek, R. O. B. (1994). *Planning for Effective Staff Development: Six Research-Based Models*. ERIC.

- Ginns, P., & Ellis, R. (2007). *Quality in Blended Learning: Exploring the Relationship Between Online and Face-to-Face Teaching and Learning*.
<http://www.associatie.kuleuven.be/altus/seminaries/pdf>.
- Glickman, C. D. (2010). *Super Vision and Instructional Leadership: A Developmental Approach* (8th ed.). Allyn and Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. McGraw-Hill Book.
- Gottesman, B. L. (2000). *Peer Coaching for Educators* (2nd ed.) Scarecrow Press.
- Graham, C. R. (2012). *Introduction to Blended Learning*.
http://www.media.wiley.com/product_data/except/86/C.pdf
- Horn, B. M., & Staker, H. (2011). *The Rise of K-12 Blended Learning*. [Unpublished Paper]. Innosight Institute.
- Issac, S., & Michael, W. B. (1984). *Handbook in Research and Evaluation*. Robert P. Knapp.
- Joyce, B., Weil, M., & Showers, B. (1992). *Model of teaching* (4th ed.). Allyn and Bacon: A Division of Simon & Schuster.
- Koffman, E., Mckeely, S., & Willerman, M. (1991). *Teachers Helping Teachers: Peer Observation and Assistance*. Praeger Publisher.
- Maskey, C. L. (2009). Cognitive coaching has an exciting place in nursing education. *Teaching and Learning in Nursing*, 4, 20.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1-14.
- Morrison, G. R., Ross, S. M., Kalman, H. K., & Kemp, J. E. (2013). *Designing Effective Instruction* (7th ed.). John Wiley & Sons.
- Musset, P. (2010). *Initial Teacher Education and Continuing Training Policies in a Comparative Perspective: Current Practices in OECD Countries and a Literature Review on Potential Effects*. OECD Publishing.
- Reynolds, S. (2007). *Peer Coaching: Building Relationships and Growing Professionally*.
<http://www.iu17.org/393910219133648980/lib/393910219133648980/files/fn07peercoaching.pdf>
- Richey, R. C., Klein, J. D., & Tracy, M. W. (2011). *The instructional Design Knowledge Base*. Taylor & Francis.

- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. Rinehart and Winston.
- Seel, B., & Glasgow, Z. (1990). *Exercise in Instructional Design*. Merrill Publishing Company Bell & Howell Information Company.
- Shambaugh, N. N., & Magliaro, S. G. (1997). *Mastering the Possibilities: A Process Approach to Instructional Design*. Allyn and Bacon.
- Smith, P. L., & Ragan, T. J. (1999). *Instructional design* (2nd ed.). Prentice-Hall.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี
ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
2. ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.บงอร เสรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา เทียมทิพร
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ไกรเพชร
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยฯ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบประเมินหลักสูตรอบรม
ส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้
แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะเค็๋อ กุลประสูติติลก
อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา เทียมทิพร
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ไกรเพชร
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยฯ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งระวี สมะวรรณนะ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ ดร.สรินญา รอดพิพัฒน์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาสุศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ใบรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในคน กลุ่มสถาบัน ชุดที่ 2
สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2
 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 อาคารจามจุรี 1 ชั้น 1 ห้อง 114 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
 โทรศัพท์ : 0 2218 3210-11 E-mail: curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 296/2564

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 252/64 การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาโดยใช้แนวคิดได้ทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ผู้วิจัยหลัก นางสาวฉัตรชนา เพร็ดพริ้ง

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยยึดหลัก ของ Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines และ The international conference on harmonization – Good clinical practice (ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ
 (ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)
 ประธานคณะกรรมการ

ลงนาม ประพนธ์ ทรัพย์
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนึ่งทศย์ แรงผลสัมฤทธิ์)
 กรรมการและเลขานุการ

รูปแบบการพิจารณาทบทวน: แบบลดขั้นตอน

วันที่รับรอง: 2 ธันวาคม 2564

วันหมดอายุ: 1 ธันวาคม 2565

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

1. ข้อเสนอโครงการวิจัย
2. ประวัติและผลงานของผู้วิจัย
3. เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
4. หนังสือยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย
5. แบบสอบถามแบบประเมิน และหลักสูตรฝึกอบรม

เลขที่โครงการ 252 / 64
 วันที่รับรอง - 2 ธ.ค. 2564
 วันหมดอายุ - 1 ธ.ค. 2565

เงื่อนไข

1. ผู้วิจัยรับทราบว่า เป็นการผิดจริยธรรม หากดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ใช้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง/ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น
5. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลที่ขออนุมัติจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณารับรองก่อนดำเนินการ
7. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-13) และบทความผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทความผลการวิจัย ภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการปิดโครงการ
8. โครงการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติโครงการโดยการพิจารณาทบทวนแบบกรณีเว้น (Exemption review) ปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อ 1,6 และ 7 เท่านั้น

Office of the Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects:
The Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied Arts
Chanchuri 1 Building, Room 114, Phayathai Road, Wang Mai Sub-district,
Pathum Wan District, Bangkok 10330
Telephone number 0 2218 3210-11 E-mail curec2.ch1@chula.ac.th

COA No. 296/2564

Certificate of Research Approval

Research Project Number 252/64 DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE THE ABILITY OF COMPETENCY-BASED LEARNING MANAGEMENT DESIGN FOR HEALTH EDUCATION TEACHERS BY USING PEER COGNITIVE COACHING WITH BLENDED LEARNING MANAGEMENT APPROACHES

Principal Researcher Miss Chatchana Phroedphring

Affiliation Faculty of Education, Chulalongkorn University

The Research Ethics Review Committee for Research Involving Human Subjects: The Second Allied Academic Group in Social Sciences, Humanities and Fine and Applied Arts at Chulalongkorn University, based on Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines and the Principle of the international conference on harmonization – Good clinical practice (ICH-GCP) has approved the execution of the aforementioned research project.

Signature
(Theraphan Luangthongkum, Ph.D.)

Chair

Signature
(Nunghatai Rangponsumrit, Ph.D.)

Secretary

Research Project Review Category: Expedited Review

Date of approval: 2 December 2021

Expiry date: 1 December 2022

Documents approved by the Committee

1. The research proposal
2. The researcher CV
3. The information sheet for research participants
4. The informed consent form
5. The test, evaluation form and training curriculum

Protocol No.	252 / 64
Date of Approval	- 2 DEC 2021
Approval Expiry Date	- 1 DEC 2022

Conditions

1. The researcher has acknowledged that it is unethical if he/she collects information for the research before the application for an ethics review has been approved by the Research Ethics Review Committee.
2. If the certificate of the research project expires, the research execution must come to a halt. If the researcher wishes to reapply for approval, he/she has to submit an application for a new certificate at least one month in advance, together with a research progress report.
3. The researcher must conduct the research strictly in accordance with what is specified in the research project.
4. The researcher must only use documents that provide information for the research sampling population participants, their letters of consent and the letters inviting them to take part in the research if any that have been endorsed with the seal of the Committee.
5. If any seriously unoward incident happens to the place where the research information, which has requested the approval of the Committee, is kept, the researcher must report this to the Committee within five working days.
6. If there is any change in the research procedure, the researcher must submit the change for review by the Committee before he/she can continue with his/her research.
7. For a research project of less than one year the researcher must submit a report of research termination (AF 03-13), and an abstract of the research outcome within thirty days of the research being completed. For a research project which is a thesis, the researcher must submit an abstract of the research outcome within thirty days of the research being completed. This is to be used as evidence of the termination of the project.
8. A research project which has passed the Exemption Review, must observe only the conditions in 1, 6 and 7.

หลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของครูผู้ศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการ จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1. หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรอบรม

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมเพื่อสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562) การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเยาวชนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562 : ออนไลน์) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การออกแบบการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งเป็นแผนแม่บทของการจัดการศึกษาฉบับปัจจุบัน ได้วางกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสภาวะการณและบริบทแวดล้อมที่ล้วนมีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก ตลอดจนทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคน (Learner Aspirations) มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และทักษะ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างภาษาชนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงาน

วันพฤหัสบดี

1 ส.ค. 65

เป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการเตรียมคนไป เผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และ ปรับตัว จึงเป็นความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องสามารถปรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบันผู้เรียนยังขาดสมรรถนะที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ตามที่พึงประสงค์ ดังตัวอย่าง ผลการทดสอบระดับชาติ (O- NET) และนานาชาติ (PISA) (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนยังขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลายประการ เช่น มีความรู้แต่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ในการดำเนินชีวิต เรียนรู้โดยจดจำความรู้จึงเข้าใจในระดับผิวเผิน ไม่รู้จริง ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้ศักยภาพ และความถนัดของตน ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน และการเรียนไม่มีความหมายต่อตนเองและชีวิต ของตน นอกจากนี้ การศึกษาข้อมูลหลักฐานและงานวิจัยต่าง ๆ ของคณะกรรมการอิสระเพื่อการ ปฏิรูปการศึกษา (2562) ยังพบว่าปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญมาจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลของครู ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากกรอบหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดจำนวนมากที่อิงสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการ กำหนดให้ครูต้องประเมินผลผู้เรียนตามตัวชี้วัด ทำให้ครูมุ่งออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสาระการ เรียนรู้เป็นสำคัญและต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งครูผู้สอนจำนวนหนึ่งอาจยังไม่สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ ส่งผลต่อสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียน มีความรู้แต่ขาดสมรรถนะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ สมรรถนะ พบว่า ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในการวิจัยของ นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือ ศาสตราจารย์เดวิด แมคเคลแลน (McClelland, 1973) ซึ่งนำ รูปแบบสมรรถนะ (Competency Model) ไปใช้เป็นครั้งแรก ในงานด้านต่างประเทศของ States Department ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1970 แมคเคลแลนได้แสดงแนวคิดไว้ใน บทความชื่อ "Testing for Competence Rather than Intelligence" ว่า IQ, หรือ Intelligence Quotient ประกอบด้วยความถนัดหรือความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ความรู้ และความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ซึ่งไม่ใช่

เลขที่เอกสาร	252/64
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

ตัวชีวิตที่ดีของผลงานและความสำเร็จโดยรวม แต่สมรรถนะสามารถชี้ทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่า สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้ที่ทำงานเก่งมีได้หมายถึงผู้ที่เรียนเก่ง แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ หรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเองนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ (สุภิญญา รัชมีธรรมโชติ, 2563) ในส่วนของความหมายของ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหรือการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) และคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันไว้ว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจึงเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ ทำให้สามารถลดเวลาเรียนสภาระการเรียนรู้จำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ

เมื่อวิเคราะห์ความหมายของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น พบว่า สอดคล้องกับหลักการสำคัญและจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้สุขศึกษา สามารถตอบสนองให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ หลักการสำคัญดังกล่าว (จินตนา สรายุทธพิทักษ์, 2561) ได้แก่ 1) ครูผู้สอนควรพยายามให้ผู้เรียนเข้าถึงวิชาสุขศึกษาในด้านของการปฏิบัติให้มากกว่า-ในด้านของวิชาการเพราะสุขภาพของคนเราย่อมได้มาจากการปฏิบัติหรือการลงมือกระทำด้วยตนเองมากกว่าการมีแต่ความรู้ 2) บทบาทเบื้องต้นที่สำคัญของครู คือ กระตุ้นและแนะนำผู้เรียนให้มีความคิดและคำนิยมที่ดี การสอนต้องช่วยให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาสติปัญญาของตนเอง บทบาทที่สำคัญของครู คือ ช่วยให้ผู้เรียนทำทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาสามารถจะทำได้ และทำได้อย่างดีด้วย 3) การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีนั้น ครูควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียน (Participation) กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนควรจะต้องมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนเสมอ กิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่ครูนำมาใช้ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ด้วย จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น 4) ประสบการณ์ในการเรียนรู้จะได้ผลที่ดีที่สุดก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มองเห็นว่า ประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นมีความสัมพันธ์หรือเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์โดยทั่วไปทั้งหมดที่พบในชีวิตของเขาเพราะเรื่องที่เขาเรียนจะเรียนรู้ได้ดีนั้น ครูจะต้องมีความหมายหรือความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน และเรื่องนั้น ๆ จะต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรม

เลขที่โครงการ 2526
วันที่ 1 ก.ค. 65
วันหมดอายุ 1 ก.ค. 65

มากกว่านามธรรม ผู้เรียนจึงจะมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับการนำไปใช้ได้ง่ายขึ้น และ 5) ครูควรจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้รู้จักสรุปหลักเกณฑ์ และสามารถนำเอาหลักเกณฑ์เหล่านั้นไปใช้กับประสบการณ์ใหม่ในด้านต่าง ๆ ของชีวิตประจำวันได้ จากหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้สู่ศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จด้วยดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเป็นสำคัญ

การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู จะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ มองเห็นตั้งแต่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินครูผู้สอนว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถเตรียมความพร้อมของสื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น (จินตนา สราวุธพิทักษ์, 2561; Morrison, Ross, & Kemp, 2013) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Morrison, Ross, & Kemp, 2013; เรวณี ชัยเขาวรัตน์, 2558; ทิศนา แคมมณี, 2560; วิทยา พัฒนเมธาดา, 2563) พบว่า องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3) การคัดเลือกและการกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดยุทธศาสตร์และกิจกรรมการเรียนการสอน 5) การกำหนดและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ 6) การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ท่านที่ 1 รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แคมมณี ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ท่านที่ 2 ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา ท่านที่ 3 รองศาสตราจารย์ ดร.บงอร เสรีรัตน์ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ท่านที่ 4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา เทียมทิพร คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ และ ท่านที่ 5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา ไกรเพชร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดและการเลือกเนื้อหา 3) การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 4) การเลือกใช้สื่อการสอน และ 5) การวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้

สำหรับการประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่นิยม

เลขที่เอกสาร	252/84
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

ไข่มุกที่สุด (สมาลี เชื้อชัย, 2558; อรุณรุ่ง โยอินสิงห์, 2559; วีระยุทธ ก้อนกัน และภูมิพงศ์ จอมหงส์ พิพัฒน์, 2560; สถิตา ธงกักดี และสิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์, 2561; รัตนวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร และจำรัส อินทลาภาพร, 2561; เกรียง ฐิติจำเริญพร, ชาลินี ตวีร์วิญญู และสรวิพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 2562) คือแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และแบบทดสอบความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

การสร้างเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญของครูผู้สอน โดยเฉพาะครูสุศึกษา เพราะเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพให้มีร่างกายแข็งแรงนำมาซึ่งการมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม ตลอดจนการเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2561) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของครูสุศึกษาด้านความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ครูมองเห็นภาพการพัฒนาผู้เรียนได้ตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ มองเห็นตั้งแต่วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นตัวชี้้ในการประเมินครูผู้สอนว่ามีความสามารถในจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ บุศรินทร์ ใจวังโลก, สุขแก้ว คำสอน และเกรียงศักดิ์ สุวรรณวิจน์ (2561) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกันมากที่สุด รองลงมาครูต้องการวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพร้อมแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น และครูยังต้องการพัฒนาความสามารถของตนในด้านการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า แนวทางในการสร้างเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการฝึกอบรม เพราะการฝึกอบรมช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม การฝึกอบรมยังมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและเจตคติของครู และเป็นการพัฒนา

ความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน (ดุสิต ชาวเหลือง, 2554; ยุทธ โกยวรรณ, 2559) สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (สมาลี เชื้อชัย, 2558; จำรัสวรรณ มโนมัยกิจ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ และประยูร บุญใช้, 2559; อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง, 2559; วีไลวรรณ สิทธิ, 2560;

เลขที่โครงการ 252/84
วันที่รับรอง 2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ 1 ธ.ค. 65

เกียรติภูมิ มะแสงสม, วลัยนิภา ฉลาภบาง และทิวาแจ้งสุข, 2562; นันทวัน แก้วโชติ, อัชชฎุต เทียมธรรมและพิทักษ์ เผือกมี, 2562; วชิรภัทร เตชะวัฒน์ศิริดำรง, ธาณี ชูกำเนิด และเย็นใจ สุวานิช, 2562) พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการพัฒนาหลักสูตรอบรมหรือโปรแกรมอบรมซึ่งนอกจากจะได้หลักสูตรอบรมที่มีประสิทธิภาพแล้ว ผลที่ได้จากการอบรมส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการฝึกอบรมเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ตี่ขึ้น ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพราะการฝึกอบรมช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม การฝึกอบรมยังมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และเจตคติของครู และเป็นการพัฒนาความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน นอกจากนี้ Musset (2010) พบว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่นิยมใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ฟินแลนด์ สิงคโปร์ หรือญี่ปุ่น ที่ไม่เพียงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นการเตรียมความรู้และทักษะการสอนก่อนเข้าเป็นครู แต่ยังเน้นการฝึกอบรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลังเข้าสู่อาชีพครูแล้วด้วย โดยเป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริงและเป็นการเรียนรู้เพื่อปรับใช้ความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตามยุคสมัยของผู้เรียน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูจำนวน 5 แหล่งข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องที่ 1 ประคอง ยุคละลัง (2558) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการพูดภาษาอังกฤษของครูผู้สอนที่มีวุฒิไม่ตรงสาขาโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้กระบวนการพัฒนาเป็น 3 กระบวนการ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสอนงานระบบที่เลี้ยง พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกโรงเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ย สมรรถนะด้านความรู้เพิ่มขึ้น มีพฤติกรรมการพูดอยู่ในระดับดี เรื่องที่ 2 วิไลวรรณ สิทธิ, ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์, พงมาน ชำนาญกิจ (2560) ได้ทำการศึกษการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยเนื้อหาที่ใช้ในการอบรมได้แก่ แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และการนำแผนสู่การปฏิบัติ เรื่องที่ 3 นันทวัน แก้วโชติ, อัชชฎุต เทียมธรรมและพิทักษ์ เผือกมี (2562) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 โดยมีรูปแบบการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติที่ผู้ครูสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional

วันพฤหัสบดี 1 ธ.ค. 65

Learning Community: PLC) เรื่องที่ 4 วีระยุทธ ก้อนกั้น และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2560) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เนื้อหาการอบรมเป็นการเสริมสร้างทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และ เรื่องที่ 5 ชวัลชัย ช้วนา ธารทิพย์ ช้วนาและ เลเกีย เขียวดี (2561) ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื้อหาการอบรมมุ่งเน้นพัฒนาทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ยังไม่พบการศึกษาแนวทางส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาที่ผ่านมา โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะกับครูผู้ศึกษาที่เป็นครูประจำการ

สำหรับการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้ส่วนใหญ่ (วิไลวรรณ สิทธิ, 2560; อัสนี สะอิตี, 2560; ตลยา อินจำปา, 2561; โชติกา กุณสิทธิ์, 2563) พบว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอบรมนั้น ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1. การพัฒนาหลักสูตรอบรม ซึ่งประกอบด้วย 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานหรือศึกษาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม 1.2 การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม 1.3 การประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม 2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 2.1 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง 2.2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2.3 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบแผนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมล้วนใช้เป็นแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) เพื่อให้ได้องค์ประกอบของหลักสูตรอบรม 8 องค์ประกอบ (ชาลินี เกสรพิกุล, 2555; อรุณรุ่ง โยธาสิงห์, 2559; อนุชิต จันทิตลา, 2559; อุทัย อินทะนาม, 2559; เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง, 2560; พัชรี ศรีสังข์, 2560; วิไลวรรณ สิทธิ, 2560; วิทยา ทัดมี, 2560; วีระยุทธ ก้อนกั้น, 2560; สาวิตรี สิทธิชัยกานต์, 2560; อัสนี สะอิตี, 2560; อรรถกร ชัยมูล, 2561; โชติกา กุณสิทธิ์, 2563) ได้แก่ 1) หลักการและความเป็นมา 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ 4) กิจกรรมในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 7) กำหนดการของหลักสูตรอบรม และ 8) การวัดและประเมินผลของหลักสูตรอบรม

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบหลักสูตรอบรม พบว่า แนวคิดการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Reynolds, 2007; Backer, 2010; วิชรา เลาโรจน์ดี, 2553) สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาวิชาชีพโดยการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของครูมีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยอมรับการพึ่งพาซึ่งกันและกันโดยตลอดรูปแบบการโค้ชเน้นความร่วมมือร่วมใจของเพื่อนครูตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในประเด็นหรือปัญหา

เลขที่โครงการ	252/81
วันที่รับเรื่อง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2556; ดวงหทัย โอมไชยวงศ์, 2557; บุษราคัม ศรีจันทร์และสุเทพ อ่วมเจริญ, 2560; จวีวรรณ ท่าไม้สุข, 2560; กิรณา ชันติโกสม, 2561; วารุณี ลีกันโชคคี, 2560; วชิรา เครือคำอ้าย, 2562) พบว่า การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหลังได้รับการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางด้านต่างๆ อยู่ในระดับสูง สมรรถนะของครูในด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ในระดับสูง

นอกจากนี้ ยังพบว่าแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในท้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากทฤษฎีที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน (ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, 2558; สุสันหา ยิ้มแย้ม, 2558; อรุณรุ่ง โยธาสังห์, 2559; เสนวี ฤกษ์มงคล, 2559; กรวิชญ์ โสภา, 2561; เลอสันต์ ฤทธิพันธ์, 2561; คุณพร วรรมศิลป์, 2562) พบว่า ผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกอบรมนั้น ช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียนรู้สูงขึ้น มีสมรรถนะในด้านที่ต้องการส่งเสริมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และวอร์มกรรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นแนวคิดเหมาะสมที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา และสรุปได้ว่าการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 2) การคัดเลือกและการกำหนดเนื้อหา 3) กิจกรรมการเรียนการสอน 4) การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และ 5) การวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์และสังเคราะห์ดังกล่าว มาใช้ในการร่างหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

เลขที่โครงการ	252/81
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

1. หลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการโดยใช้การโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสุศึกษาที่เข้ารับการอบรมได้รับการเสริมสร้างความรู้ เจตคติและทักษะการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมี ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 2) ประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตร

2. หลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) หลักการและความเป็นมาของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ปลายทาง 3) หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรอบรม 4) กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 5) ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม 6) สื่อที่ใช้ในหลักสูตรอบรม 7) การประเมินผลหลักสูตรอบรม และ 8) แผนการอบรมแต่ละหน่วยของการอบรม ประกอบด้วย 8.1) สาระสำคัญ 8.2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นำทางที่แสดงถึงพฤติกรรมของผู้เข้าฝึกอบรมในแต่ละหน่วยอบรม 8.3) เนื้อหาสาระ 8.4) กิจกรรมการเรียนรู้ 8.5) สื่อประกอบการอบรม และ 8.6) วิธีกรวัดประเมินผล

3. การจัดทำร่างหลักสูตรอบรมส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ดำเนินการโดยนำข้อมูลพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้องมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างหลักสูตรอบรมที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ดำเนินการโดยศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ผลการศึกษาได้แนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และวิเคราะห์สังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ขั้นที่ 3 การสร้างหลักสูตรอบรมโดยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาและจากการ

วันหมดอายุ 1 ค.ศ. 65

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการโดยนำผลการวิเคราะห์สังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในขั้นที่ 2 และข้อมูลแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะของครูสุษศึกษา ซึ่งเป็นผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในขั้นที่ 1 รวมทั้งข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดทำหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะของครูสุษศึกษา

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของครูสุษศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. การสังเคราะห์กิจกรรมแนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความสามารถ จาก 7 แหล่งที่มาของข้อมูล ได้เสนอแนะกิจกรรมไว้ 7 กิจกรรม ได้แก่ 1. วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน 2. สังเกตการสอนร่วมกัน 3. ปฏิบัติงานร่วมกัน 4. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5. ให้ความรู้เพิ่มเติม 6. ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ และ 7. ร่วมกันสรุป ประเมินผล โดยกิจกรรมให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ เป็นกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุด จำนวน 6 แหล่งข้อมูล รองลงไปคือกิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน จำนวน 5 แหล่งข้อมูล กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จำนวน 4 แหล่งข้อมูล และ กิจกรรมร่วมกันสรุป ประเมินผล จำนวน 3 แหล่งข้อมูล

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมคำปรึกษา ชี้แนะ และแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ไปใช้ในหลักสูตรอบรมด้วย

4. การสังเคราะห์กิจกรรมแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จาก 7 แหล่งข้อมูล มีจำนวน 9 กิจกรรม ได้แก่ 1. เรียนในห้องเรียนปกติ (บรรยาย โครงการ สถานการณ์จริง / จำลอง) 2. เรียนออนไลน์ 3. เรียนในแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 4. เรียนจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) 5. ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) 6. ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) 7. ใช้สื่อมัลติมีเดีย (VDO สาธิต) 8. นำเสนองาน และ 9. ใช้การสื่อสารออนไลน์ โดยกิจกรรมเรียนออนไลน์ เป็นกิจกรรมที่ถูกใช้มากที่สุด จำนวน 7 แหล่งข้อมูล รองลงไปคือ กิจกรรมเรียนในห้องเรียนปกติ (บรรยาย โครงการ สถานการณ์จริง/จำลอง) จำนวน 6 แหล่งข้อมูล และเมื่อนำมาสังเคราะห์ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การสอนในห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยาย สาธิต โครงการ สถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลอง การนำเสนองาน และ 2. การสอนออนไลน์ โดยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) รวมทั้งสื่อมัลติมีเดีย (VDO สาธิต)

เลขที่โครงการ	252/84
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมเรียนออนไลน์ และกิจกรรมเรียนในท้องเรียนปกติ ไปใช้ในหลักสูตรอบรมด้วย

5. การสังเคราะห์องค์ประกอบของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน พบว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีส่วนสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การเลือกเนื้อหาสาระ 3) การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 4) การเลือกใช้สื่อการสอน และ 5) การวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปพัฒนาหลักสูตรอบรมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ครูสุศึกษาที่มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นสำคัญ

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ปลายทาง

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม
- 2) การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้
- 3) การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้
- 4) การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 5) การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรอบรมการส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูสุศึกษา โดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน กำหนดเนื้อหาและเวลาไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	ระยะเวลาที่ใช้
1	การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ - ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เลขที่โครงการประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วันที่รับรองวิธีเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	3 ชั่วโมง
	วันพฤหัสบดี 1 ธ.ค. 65	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	ระยะเวลาที่ใช้
2	การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ - คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ต้องรู้และควรรู้ของกลุ่มสาระสุศึกษาและพลศึกษา - การคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ	1.30 ชั่วโมง
3	การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ - หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) - กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3 ชั่วโมง
4	การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ - การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน - หลักการเลือกสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน - เทคนิคและขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ - การประเมินผลการใช้สื่อการสอน	3 ชั่วโมง
5	การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - ความหมายและความสำคัญของการวัดและ ประเมินผล - จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ (พุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย) - วิธีประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูป การศึกษาเน้นการประเมินตามสภาพจริง - การสร้างแบบประเมินออนไลน์	3 ชั่วโมง

หมายเหตุ : จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็น "การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้"
พบว่า สามารถใช้ได้ทุกเนื้อหาที่สอดคล้องกัน ซึ่งผู้เข้าอบรมเป็นครูสอนสุขศึกษาอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึง
กำหนดเวลาให้หัวข้ออบรมน้อยกว่าหัวข้ออื่น

เลขที่โครงการ	252/84
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

4. ระยะเวลาของหลักสูตรอบรม

1. ก่อนการฝึกอบรม ดำเนินการประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม พร้อมทั้งชี้แจงบทบาทหน้าที่และมอบหมายงานที่รับผิดชอบให้แก่แต่ละฝ่าย เพื่อเตรียมการในด้านต่างๆ เช่น การเตรียมเอกสารและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรม การจัดการด้านอุปกรณ์และสถานที่ เป็นต้น

2. กิจกรรมการฝึกอบรม ใช้เวลา 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ประกอบด้วยการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ เนื้อหา รวมทั้งได้รับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้อง โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และมีกระบวนการในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยใช้กิจกรรมการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ได้แก่ การให้คำปรึกษา ชี้แนะและแนะนำ กิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ หลังการเรียนรู้อันแต่ละหน่วยการเรียนรู้ วิทยากรจะสรุปประเด็น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวนและทำความเข้าใจ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซักถามข้อสงสัย

3. กิจกรรมทบทวนและให้คำแนะนำ หลังสิ้นสุดกิจกรรมอบรม ใช้เวลา 1 ชั่วโมง เพื่อทบทวนและให้คำแนะนำผู้เข้าอบรมว่าได้นำกิจกรรมที่ได้รับในการอบรมไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรและมีข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรฝึกอบรมอย่างไร

4. กิจกรรมหลังสิ้นสุดกิจกรรมทบทวนและให้คำแนะนำ ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์หลังการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย คะแนนความรู้ในเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และค่าเฉลี่ยของคะแนนปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ t-test

5. ระยะเวลาของหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรม ใช้เวลา 3 วัน ดังตารางฝึกอบรม ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางฝึกอบรม

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม
1	08.00-08.30น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
	08.30-11.45น.	พิธีเปิดกิจกรรม
วันพฤหัสบดี		1 ธ.ค. 65

ตารางที่ 2 (ต่อ)

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม
	08.45 - 10.15 น.	ทดสอบความรู้และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
	10.15 - 10.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.30 - 10.45 น.	กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกันและผู้เข้ารับการอบรมกับผู้ให้การอบรม
	10.45 - 12.15 น.	กิจกรรมที่ 1 สันทนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ "การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ" วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - องค์ประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม - วิธีเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
	12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 1 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
	14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	14.45 - 16.30 น.	กิจกรรมที่ 2 สันทนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ "การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้" วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้ - คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดต้องรู้และควรรู้ของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา - การคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
	09.00 - 10.30 น.	กิจกรรมที่ 3 สันทนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ "การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้" วิทยากร บรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ - หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ - การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) - ผลลัพธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เลขที่โครงการ	2564-001-001-001-001-001
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

ตารางที่ 2(ต่อ)

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม	
	10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
	10.45 - 12.15 น.	กิจกรรมที่ 3 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	
	12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00 - 14.30 น.	กิจกรรมที่ 4 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ "การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้" วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ - การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน - หลักการเลือกสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน - เทคนิคและขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ - การประเมินผลการใช้สื่อการสอน	
	14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
	14.45 - 16.30 น.	กิจกรรมที่ 4 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้	
3	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน	
	09.00 - 10.30 น.	กิจกรรมที่ 5 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ "การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้" วิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ เรื่อง การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ - ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินผล - จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ (พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย) - วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษานับ การประเมินตามสภาพจริงและการสร้างแบบประเมินออนไลน์ - การสร้างแบบประเมินออนไลน์	
	10.30 - 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
	10.45 - 12.15 น.	กิจกรรมที่ 5 (ต่อ) การฝึกปฏิบัติ การออกแบบการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้	
	12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00 - 14.30 น.	ทดสอบความรู้และการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	
	14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
	14.45 - 16.30 น.	จัดประชุมศสศโยบัตร์	
		วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

6. สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

1. สื่อการนำเสนอของผู้สอน ประกอบด้วย เอกสารประกอบการบรรยาย และ Power Point

2. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่

- 2.1 คอมพิวเตอร์
- 2.2 โปรเจคเตอร์
- 2.3 เครื่องเสียง ไมค์ ลำโพง
- 2.4 สมาร์ทโฟน

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม ได้แก่

- 3.1 อุปกรณ์สำนักงาน ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษแข็ง กระดาษ A4 ปากกา ดินสอ เป็นต้น
- 3.2 เครื่องมือวัดและแบบทดสอบประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม
- 3.3 ของรางวัลสำหรับแจกในกิจกรรม

7. กำหนดการของหลักสูตรอบรม ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2. การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้	1.30 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4. การเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้	3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5. การออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

สาระสำคัญ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน ที่ได้แนวทางมาจากความคิดรวบยอดการเรียนการสอน ดังนั้นจุดประสงค์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้สอนทุกคนควรตระหนัก เพราะเป็นส่วนกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอนและเป็นเครื่องชี้แนะว่าจะต้องทำอะไร ดังนั้นก่อนที่จะทำการสอนทุกครั้งจะต้องกำหนดจุดประสงค์การสอนที่ชัดเจนเอาไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักในการเตรียมบทเรียน

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ คือการนำเสนอข้อความที่แสดงว่าผู้เรียนต้องรู้อะไร ต้องทำอะไรได้ ในรูปของการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ จึงเรียกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เขียนในลักษณะนี้ว่าจุดประสงค์เชิงปฏิบัติ (performance-objective) หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavior objective) จุดประสงค์การเรียนรู้ (instructional objective) ต้องเป็น

เลขที่โครงการ	252/64
วันที่รับรอง	2 ส.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ส.ค. 65

ข้อความที่ระบุชัดเจน เฉพาะเจาะจงว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ภายหลังการเรียนการสอนเสร็จสมบูรณ์ และใช้จุดประสงค์นี้เป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจตรงกันว่า เป้าหมายของการเรียนการสอนคืออะไร สุดท้ายผู้เรียนต้องบรรลุผลการเรียนรู้อะไรซึ่ง การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนการสอนทว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ จุดประสงค์ปลายทาง (terminal objective) และจุดประสงค์นำทาง (subordinate objectives) จุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์ที่กำหนดจากผลการเรียนรู้เพื่ออธิบายว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้หรือบทเรียนที่สอน จาก การวิเคราะห์งานในบริบทหรือในสถานการณ์การเรียนรู้พบว่าผู้เรียนจะบรรลุผลการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีทักษะย่อย (subordinate skills) ที่วิเคราะห์ได้จากการปฏิบัติงานจึงจะสามารถบรรลุผล การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องนำทักษะย่อยเหล่านี้มาเขียนเป็นจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม ให้เห็นประกอบกันไปด้วย เรียกว่าจุดประสงค์นำทาง อาจกล่าวได้ว่าจุดประสงค์นำทางเป็น ตัวต่อที่ ประกอบกันเป็นจุดประสงค์ปลายทาง ซึ่งจุดประสงค์นำทางนี้รวมเอาทักษะที่ผู้เรียนต้องมี มา ก่อนในการเรียนรู้ทักษะใหม่ แม้ว่าในบางครั้งครูไม่จำเป็นต้องสอนเพราะตรวจสอบแล้วพบว่าผู้เรียน มี อยู่แล้ว แต่หากว่าผู้เรียนไม่มีทักษะที่ควรมีมาก่อน ผู้สอนก็จำเป็นต้องปูพื้นฐานทักษะนี้ให้กับผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูสุศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถ พัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามคุณภาพผู้เรียน ของกลุ่มสาระสุศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. เพื่อให้ครูสุศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถ ออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียนได้

ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

สาระเนื้อหา

1. จุดประสงค์ทั่วไป
2. จุดประสงค์เฉพาะ
3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 3.1 ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 3.2 องค์ประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 3.3 วิธีเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เลขที่โครงการ	252/84
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. วิทยากรนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และกระตุ้นการคิดเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
2. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรม ร่วมกันพิจารณา คุณภาพผู้เรียน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งยกตัวอย่าง และแจกใบความรู้เรื่องลำดับขั้นพฤติกรรมการเรียนรู้และตัวอย่างคำกริยาที่ใช้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมกำหนดเป็นจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
3. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม และปฏิบัติการออกแบบจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงพฤติกรรม ให้ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย และเขียนลงในกระดาษ โดยมีคณะวิทยากรเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำ
4. วิทยากรให้ผู้รับการอบรมแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินงานในข้อ 3 โดยให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแนะนำ อย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร
5. วิทยากร สรุปความรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และข้อเสนอให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันอภิปราย

สื่อ

1. Power Point ประกอบการบรรยาย
2. กระดาษฟลิปชาร์ต
3. กระดาษ A4
4. ปากกาเคมี
5. ใบความรู้เรื่องลำดับขั้นพฤติกรรมการเรียนรู้และตัวอย่างคำกริยาที่ใช้
6. ตัวอย่างจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

วิธีวัดประเมินผล

ประเมินจากชิ้นงานการเขียนวัตถุประสงค์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubric score

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การกำหนดและคัดเลือกสาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ

การคัดเลือกและกำหนดสาระการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ควร

การเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นของผู้เรียน และในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น สามารถเลือกสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อนำมาออกแบบการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่

เลขที่โครงการ	252/84
วันที่รับรอง	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

ตารางกิจกรรมหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษา
ระยะเวลา 3 วัน ณ ห้องประชุมอาคารนันทนาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

ตารางที่ 3 กิจกรรมหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษา

เวลา วัน	08.00 - 08.30 น.	08.30 - 08.45 น.	08.45 - 10.15 น.	10.15 - 10.30 น.	10.30 - 10.45 น.	10.45 - 12.15 น.	12.15 - 13.00 น.	13.00 - 14.30 น.	14.30 - 14.45 น.	14.45 - 16.30 น.
วันที่ 1	ลง ทะเบียน รับ เอกสาร	พิธีเปิด การอบรม	ทดสอบความรู้ และการปฏิบัติ ในการจัดทำ แผนการ จัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ	พัก รับ ประ ทาน อาหาร ว่าง	กิจกรรมเชื่อม ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้เข้า อบรมด้วยกันและ ผู้เข้ารับการอบรม กับผู้สอน	กิจกรรมที่ 1 การ สนทนาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในหัวข้อ “การ กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ในการ จัดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะ” “การ กำหนดและคัดเลือก สาระการเรียนรู้”	พัก รับ ประ ทาน อาหาร กลาง วัน	กิจกรรมที่ 1 (ต่อ)ฝึกปฏิบัติ การกำหนด จุดประสงค์การ เรียนรู้ในการ จัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ	พัก รับ ประ ทาน อาหาร ว่าง	กิจกรรมที่ 2 การสนทนา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ในหัวข้อ “การกำหนด และคัดเลือก สาระการ เรียนรู้”

เลขที่โครงการ	25284
วันที่เริ่มโครงการ	2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ	1 ธ.ค. 65

2.

ตารางกิจกรรม หลักผู้ทรงคุณวุฒิสามารถดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้สมรรถนะของผู้สูงศึกษา
ระยะเวลา 3 วัน ณ ห้องประชุมอาคารนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีปทุมแห่งชาติ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เวลา วัน	08.30 – 09.00 น.	09.00 – 10.30 น.	10.30 -10.45 น.	10.45 – 12.15 น.	12.15 – 13.00 น.	13.00 – 14.30 น.	14.30 – 14.45 น.	14.45 – 16.30 น.
วันที่ 2	ลงทะเบียน	กิจกรรมที่ 3 การสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหัวข้อ "การ กำหนดกิจกรรมการ จัดการเรียนรู้"	พักรับประทานอาหาร อาหารว่าง	กิจกรรมที่ 3 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ กำหนด กิจกรรมการจัดการ เรียนรู้	พักรับประทานอาหาร อาหารกลางวัน	กิจกรรมที่ 4 การสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหัวข้อ "การ เลือกใช้สื่อและ แหล่งการเรียนรู้"	พักรับประทานอาหาร อาหารว่าง	กิจกรรมที่ 4 (ต่อ) ฝึกปฏิบัติ การ เลือกใช้สื่อและ แหล่งการเรียนรู้
วันที่ 3	ลงทะเบียน	กิจกรรมที่ 5 การสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหัวข้อ "การ ออกแบบการวัด และประเมินผล"	พักรับประทานอาหาร อาหารว่าง	กิจกรรมที่ 5 (ต่อ) การฝึกปฏิบัติ การ ออกแบบการวัด และการประเมินผล การเรียนรู้	พักรับประทานอาหาร อาหารกลางวัน	ทดสอบความรู้และ การปฏิบัติในการ จัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ด้าน สมรรถนะ	พักรับประทานอาหาร อาหารว่าง	รับประกาศนียบัตร

แบบสอบวัดความรู้ ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
ของครูผู้ศึกษาในการอบรมอบรมหลักสูตรส่งเสริมความสามารถด้านการออกแบบการจัดการ
เรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้ศึกษาโดยใช้แนวคิดเชิงทฤษฎีแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับ
แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

แบบวัดความรู้ชุดที่ 1	แบบวัดความรู้ชุดที่ 2
<p>1. องค์ประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในส่วนที่เป็นพฤติกรรมที่คาดหวัง <u>ไม่ควรเขียนในลักษณะใด</u> (เข้าใจ)</p> <p>ก. คำที่มีความหมายแคบและคำนั้นต้องสังเกตได้ชัดได้</p> <p>ข. คำที่นำมาใช้เขียนเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังจึงเป็นคำที่แสดงการกระทำ</p> <p>ค. คำที่มีความหมายกว้าง มีหลากหลายความหมาย ความหมายไม่ชัดเจน และไม่ใช่วิธีกรรม</p> <p>ง. เป็นคำที่แสดงพฤติกรรมให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้</p>	<p>1. องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมคือข้อใด (เข้าใจ)</p> <p>ก. เกณฑ์ เป็นข้อความที่กำหนดว่าผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังได้ในระดับใด จึงจะยอมรับได้ว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์นั้นแล้ว</p> <p>ข. เงื่อนไขหรือสถานการณ์ เป็นข้อความที่กำหนดเงื่อนไขหรือ สถานการณ์ หรือสิ่งเร้าที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่คาดหวัง</p> <p>ค. จุดประสงค์ทั่วไปที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับผลจากการศึกษาโดยกล่าวไว้อย่างเฉพาะเจาะจง</p> <p>ง. พฤติกรรมที่คาดหวัง เป็นข้อความระบุพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียนโดยครูสามารถสังเกตพฤติกรรมนั้นได้ในระหว่างการเรียนรู้หรือหลังสิ้นสุดการเรียนรู้แล้ว</p>
<p>2. ข้อใดที่<u>ไม่ใช่</u>ลักษณะของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (วิเคราะห์)</p> <p>ก. บวกลบเลขคู่และเลขคี่ได้</p> <p>ข. อธิบายได้ว่าเลขคู่และเลขคี่ต่างกันอย่างไร</p> <p>ค. ทำแบบฝึกหัดด้วยเรื่องเลขคู่และเลขคี่ได้</p> <p>ง. เข้าใจในความแตกต่างของเลขคู่และเลขคี่</p>	<p>2. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม คือจุดมุ่งหมายที่มีลักษณะอย่างไร (วิเคราะห์)</p> <p>ก. ระบุว่านักเรียนรู้อะไรบ้าง</p> <p>ข. ระบุว่าพฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร</p> <p>ค. ระบุว่านักเรียนจะมีเจตคติที่มีต่อวิชาที่สอน</p> <p>ง. ระบุพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ของนักเรียน</p>
<p>3. ในกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างมากคือจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะการสอนแต่ละครั้ง</p> <p>เหตุใดครูผู้สอนจึงจะต้องกำหนดจุดประสงค์เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้เสมอ (นำไปใช้)</p> <p>ก. เพราะการกำหนดจุดประสงค์ไว้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	<p>3. เพราะเหตุใดครูผู้สอน จึงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (นำไปใช้)</p> <p>ก. เพราะกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้เพื่อกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ</p>

เลขที่โครงการ 252/84
วันที่ตรวจ 2-3-64
วันหมดอายุ 1 ส.ค. 65

แบบวัดความรู้ชุดที่ 1	แบบวัดความรู้ชุดที่ 2
<p>ข. เพราะการกำหนดจุดประสงค์เป็นส่วนกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนรู้</p> <p>ค. เพราะเป็นการกำหนดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในแนวทางที่พึงประสงค์โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนด้านความรู้</p> <p>ง. เพราะการกำหนดจุดประสงค์เป็นการกำหนดขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนให้ประสานสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา</p>	<p>ข. เพราะกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้เพื่อกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>ค. เพราะกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้เพื่อกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ</p> <p>ง. เพราะกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับผลจากการศึกษาโดยกล่าวไว้อย่างรวม ๆ ไม่ระบุถึงพฤติกรรมที่ชัดเจน</p>
<p>4. การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ข้อใดเหมาะสมที่สุด (วิเคราะห์)</p> <p>ก. CONSTRUCT</p> <p>ข. INTERACTION</p> <p>ค. PHYSICALPARTICIPATION</p> <p>ง. APPLICATION</p>	<p>4. การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยกระบวนการแสวงหาความรู้ แสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ตีความ แปลความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล</p> <p>ก. CONSTRUCT</p> <p>ข. INTERACTION</p> <p>ค. PHYSICALPARTICIPATION</p> <p>ง. APPLICATION</p>
<p>5. ข้อใดเป็นหลักการสำคัญของการกำหนดเนื้อหาเพื่อนำมาสร้างบทเรียน (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. ความสะดวกของครู</p> <p>ข. วัย/ช่วงชั้นของผู้เรียน</p> <p>ค. คะแนนการสอบ</p> <p>ง. ความสามารถของครู</p>	<p>5. ผู้เรียนจะสนใจและอยากเรียนมากขึ้นในเมื่อสิ่งที่เรียนนั้นเป็นอย่างไร (ความเข้าใจ)</p> <p>ก. มีความสวยงาม</p> <p>ข. เคลื่อนไหวได้</p> <p>ค. ผู้เรียนเคยพบเห็นมาแล้ว</p> <p>ง. มีความหมายต่อผู้เรียน</p>
<p>6. การกำหนดสาระและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมด้านใด ในระดับใด เป็นขั้นตอนใดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (ควรนำไปใช้)</p> <p>ก. ชั้นที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/</p>	<p>6. การกำหนดสาระและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้และผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นขั้นตอนใดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การนำไปใช้)</p> <p>ก. ชั้นที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผล</p>

เลขที่โครงการ	252/84
วันที่รับผล	2 ธ.ค. 84
วันที่มอบอายุ	1 ธ.ค. 85

แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา

แบบประเมินการปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา เป็นเครื่องมือในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ครูสุศึกษาออกแบบขึ้นจากการเข้ารับหลักสูตรอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในวิชาสุศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน.

องค์ประกอบ ในการประเมิน	ระดับคุณภาพ (คะแนน)			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การกำหนด จุดประสงค์การ เรียนรู้ฐาน สมรรถนะ	☐ ระบุ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะอย่าง ชัดเจน มีการ กำหนดเงื่อนไข เกณฑ์ หรือ ระดับการปฏิบัติ ของ ผู้เรียน	☐ ระบุ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะอย่าง ชัดเจน แต่ยัง ขาดการกำหนด เกณฑ์ หรือ ระดับการปฏิบัติ ของ ผู้เรียน	☐ ระบุ จุดประสงค์การ เรียนรู้ตาม ตัวชี้วัดแต่ยังไม่ ระบุสิ่งที่ผู้เรียน ต้องปฏิบัติได้ อย่างชัดเจน	☐ ระบุ จุดประสงค์การ เรียนรู้ทั่วไปที่ไม่ เน้นฐาน สมรรถนะ
2. การกำหนด สาระการเรียนรู้	☐ ระบุสาระ การเรียนรู้ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะอย่าง ครบถ้วน	☐ ระบุสาระ การเรียนรู้ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะแต่ไม่ ครบถ้วน	☐ ระบุสาระ การเรียนรู้ ครบถ้วนแต่ไม่ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะ	☐ ระบุสาระ การเรียนรู้ไม่ ครบถ้วน และไม่ สัมพันธ์กับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ที่เน้นฐาน สมรรถนะ

เลขที่โครงการ 252/๕1
วันที่รับรอง 2 ธ.ค. 64
วันหมดอายุ 1 ธ.ค. 65

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวฉัตรชนา เพร็ดพริ้ง
วัน เดือน ปี เกิด	30 ธันวาคม 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ) พลศึกษา สาขาวิชาเอกสันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. 2539 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี เมื่อ พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี เมื่อ พ.ศ. 2556 ศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2561 สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง เลขที่ 39 หมู่ 8 ต.ไชยภูมิ อ.ไชโย จ.อ่างทอง 14140
ที่อยู่ปัจจุบัน	